

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΜΑΣ

*Μια σύντομη ιστορία της Εκκλησίας του
Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών*

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΜΑΣ

*Μια σύντομη ιστορία της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού
των Αγίων των Τελευταίων Ημερών*

Έκδοση της
Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των
Αγίων των Τελευταίων Ημερών

Σελίδα 54: *Ο Τζόζεφ Σμιθ στη φυλακή Λίμπερτι, υπό Γκρεγκ Όλσεν. © Greg Olsen*
Σελίδα 76: *Το τέρμα της Πάρλι Στριτ, υπό Γκλεν Χόπκινσον. © Glen Hopkinson*

© 1996 υπό Intellectual Reserve, Inc.

Διατηρούνται όλα τα δικαιώματα

Printed in Germany

English approval: 11/96

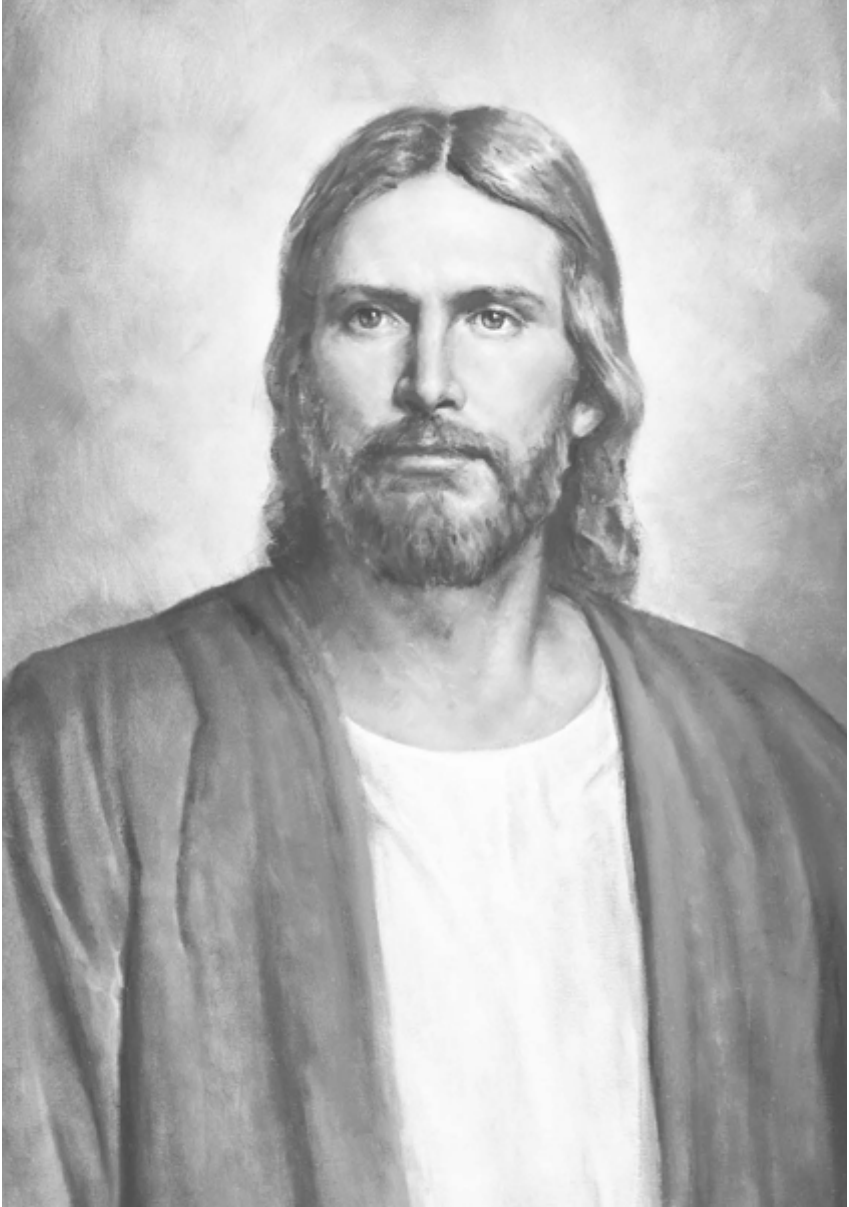
Translation approval: 11/96

Μετάφραση του *Our Heritage*:

A Brief History of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints
Greek

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	v
Κεφάλαιο 1: Το πρώτο όραμα	1
Κεφάλαιο 2: Εδραιώνοντας τα θεμέλια της Εκκλησίας	5
Κεφάλαιο 3: Οικοδομώντας το βασίλειο στο Κίρτλαντ του Οχάιο	21
Κεφάλαιο 4: Ιδρύοντας τη Σιών στο Μισούρι	40
Κεφάλαιο 5: Θυσία και ευλογίες στη Ναβού	59
Κεφάλαιο 6: Πίστη σε κάθε βήμα	75
Κεφάλαιο 7: Εδραιώνοντας ένα λάβαρο για τα έθνη	90
Κεφάλαιο 8: Μια περίοδος αντιξοοτήτων και δοκιμασίας	103
Κεφάλαιο 9: Η επεκτεινόμενη Εκκλησία	117
Κεφάλαιο 10: Η παγκόσμια Εκκλησία	135
Κεφάλαιο 11: Η σημερινή Εκκλησία	147
Επίλογος	161
Σημειώσεις τέλους	163

Κάθε προφήτης σ' αυτή τη θεϊκή νομή έχει καταθέσει μαρτυρία για την ουράνια αποστολή του Σωτήρα, Ιησού Χριστού.

Εισαγωγή

Το κεντρικό μήνυμα του βιβλίου αυτού είναι το μήνυμα που διακηρύχθηκε από την Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών από τις απαρχές της. Ο Τζόζεφ Σμιθ, ο πρώτος προφήτης αυτής της θεικής νομής, δίδαξε:

«Οι θεμελιώδεις αρχές της θρησκείας μας είναι η μαρτυρία των Αποστόλων και των Προφητών, σχετικά με τον Ιησού Χριστό, ότι πέθανε, ενταφιάστηκε και ανεστήθη την τρίτη ημέρα και ανελήφθη στους ουραμούς· και όλα τα άλλα πράγματα που αφορούν τη θρησκεία μας είναι μόνο δευτερεύουσας σημασίας σε αυτή»¹.

Κάθε προφήτης ο οποίος διαδέχθηκε τον Τζόζεφ Σμιθ πρόσθεσε την προσωπική μαρτυρία του για την ουράνια αποστολή του Σωτήρα. Η Πρώτη Προεδρία επιβεβαίωσε:

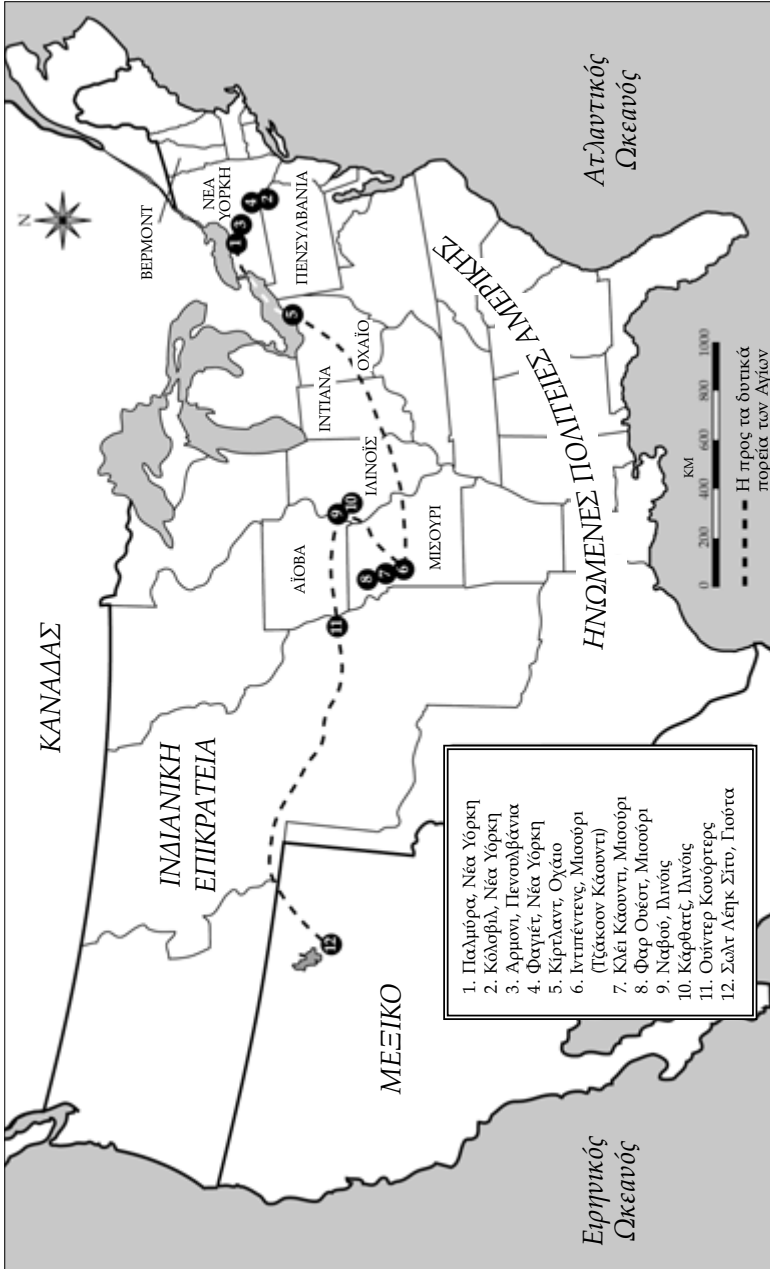
«Ως αυτοί οι οποίοι κληθήκαμε και χειροτονηθήκαμε για να καταθέσουμε μαρτυρία για τον Ιησού Χριστό σε όλο τον κόσμο, δίνουμε μαρτυρία ότι Εκείνος αναστήθηκε εκείνο το πρωινό του Πάσχα πριν από δύο χιλιάδες χρόνια περίπου και ότι Εκείνος ζει σήμερα. Έχει ένα ένδοξο, αθάνατο σώμα από σάρκα και οστά. Είναι ο Σωτήρας, το Φως και η Ζωή του κόσμου»².

Εκατομμύρια πιστοί Άγιοι είχαν, επίσης, μαρτυρίες για τη θεϊκότητα του Ιησού Χριστού. Η γνώση αυτή τους παρακίνησε ώστε να κάνουν τις απαραίτητες θυσίες για να οικοδομήσουν την Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, το βασίλειο του Θεού επάνω στη γη. Η ιστορία της θεμελίωσης της Εκκλησίας είναι ιστορία πίστης, αφιέρωσης και χαράς. Είναι η ιστορία των ζωντανών προφητών οι οποίοι δίδαξαν τις αλήθειες του Θεού στο σύγχρονο κόσμο. Είναι η ιστορία ανδρών και γυναικών από κάθε μονοπάτι της ζωής, οι οποίοι επιζήτησαν την πληρότητα του ευαγγελίου του Ιησού Χριστού και, βρίσκοντάς την, ήταν πρόθυμοι να

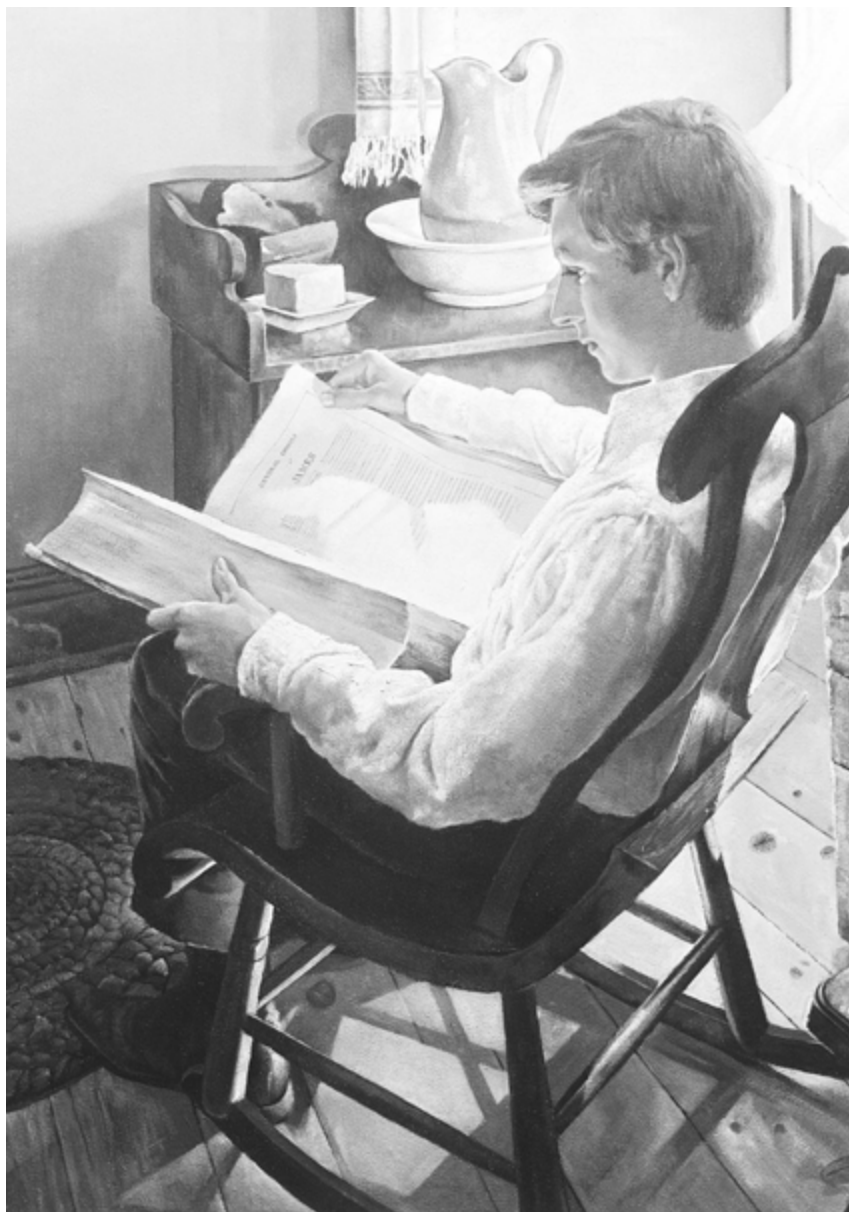
πληρώσουν το τίμημα να γίνουν οπαδοί του Σωτήρα. Αυτοί οι ακλόνητοι Άγιοι προχώρησαν μέσα από βάσανα και κακουχίες, δίνοντας μαρτυρία ακόμα και στις ζοφερότερες στιγμές τους για την καλοσύνη του Θεού και τη χαρά της αγάπης του. Έχουν αφήσει μια κληρονομιά πίστης, θάρρους, υπακοής και θυσίας.

Αυτή η κληρονομιά της πίστης εξακολουθεί και σήμερα. Οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών σε όλο τον κόσμο αποτελούν σύγχρονους πρωτοπόρους στις πατρίδες τους, όπου ζουν με πίστη και θάρρος σε μια εποχή γεμάτη νέες δυσκολίες και ευκαιρίες. Υπάρχουν ακόμα πολλές σελίδες ιστορίας να γραφούν. Ο καθένας μας έχει την ευκαιρία να αφήσει μια κληρονομιά για τις γενιές που θα ακολουθήσουν, η οποία θα τις βοηθήσει να κατανοήσουν τη χαρά να ζουν και να διαδίδουν το ευαγγέλιο του Ιησού Χριστού.

Καθώς μαθαίνουμε περισσότερα σχετικά με την πίστη εκείνων οι οποίοι έφυγαν πριν από εμάς, μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα εκείνους με τους οποίους ενώσαμε τα χέρια για να δώσουμε μαρτυρία για το Σωτήρα και να βοηθήσουμε στην εδραίωση του βασιλείου του. Μπορούμε να αποφασίσουμε να ζήσουμε πιο ενάρετα ως πιστοί οπαδοί του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το 1847. Ο χάρτης αυτός δείχνει τοποθεσίες και διαδρομές ταξιδιού που ήταν σημαντικές στη νεότερη ιστορία της Εκκλησίας.

Η μελέτη των γραφών οδήγησε το νεαρό Τζόζεφ Σμιθ να ρωτήσει τον Κύριο ποια εκκλησία ήταν σωστή.

Το πρώτο όραμα

Η ανάγκη για μια Αποκατάσταση

Μετά το θάνατο των Αποστόλων του Ιησού, η δύναμη της ιεροσύνης και πολλές από τις αλήθειες του ευαγγελίου αποσύρθηκαν από τη γη και άρχισε μια μακρά περίοδος πνευματικού σκότους που ονομάστηκε η μεγάλη Αποστασία. Ο προφήτης Αμώς είχε προφητικά δει αυτό το πνευματικό σκότος και είχε αποφανθεί ότι θα ερχόταν καρός όπου θα υπήρχε «πέινα επάνω στη γη· όχι πέινα φωμιού ούτε δίψα νερού, αλλά ακρόασης των λόγων του Κυρίου» (Αμώς 8:11). Κατά τη διάρκεια των ατελείωτων αιώνων της Αποστασίας, πολλοί έντιμοι άνδρες και γυναίκες επιζήτησαν την πληρότητα της αλήθειας του ευαγγελίου, ωστόσο δεν μπόρεσαν να την βρουν. Κληρικοί από πολλές θρησκείες κήρυξαν διαφορετικά μηνύματα και κάλεσαν άνδρες και γυναίκες να τους ακολουθήσουν. Μολονότι πολλοί είχαν έντιμη πρόθεση, κανένας δε διέθετε την πληρότητα της αλήθειας ή την εξουσία από το Θεό.

Παρ' όλα αυτά, ο Κύριος στην ευσπλαχνία του είχε υποσχεθεί πως το ευαγγέλιό του και η δύναμη ιεροσύνης θα αποκαθίσταντο μια ημέρα στη γη και δε θα αποσύρονταν ποτέ ξανά. Καθώς ανέτελλε ο ένατος αιώνας, η υπόσχεσή του πλησίαζε στην εκπλήρωσή της και η μακρά νύχτα της αποστασίας έφθανε στο τέλος της.

Το θάρρος του νεαρού Τζόζεφ Σμιθ

Στις αρχές της δεκαετίας του 1800, η οικογένεια του Τζόζεφ και της Λούσυ Μακ Σμιθ ζούσαν στο Λίμπανον του Νιου Χαμσάιρ, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ήταν ταπεινοί, άσημοι άνθρωποι που κέρδιζαν τα λιγοστά προς το ζην με τη σκληρή δουλειά τους. Το πέμπτο παιδί τους, ο Τζόζεφ ο νεότερος, ήταν επτά χρονών όταν κατάφερε να επιζήσει μιας επιδημίας τυφοειδούς πυρετού, η οποία

στάθηκε αιτία περισσότερων από 3.000 θανάτων στην περιοχή της Νέας Αγγλίας. Στη διάρκεια της ανάρρωσής του, μια σοβαρή μόλυνση πρόσβαλε το μυελό του οστού στο αριστερό πόδι του και ο αφόρητος πόνος διήρκεσε περισσότερο από τρεις εβδομάδες.

Ο τοπικός χειρουργός είχε αποφασίσει να ακρωτηριαστεί το πόδι, όμως με την επιμονή της μητέρας του Τζόζεφ κλήθηκε και άλλος γιατρός. Ο Νείθαν Σμιθ, ένας γιατρός από το κοντινό Ντάρτμουθ Κόλετζ, είπε πως θα προσπαθούσε να σώσει το πόδι, χρησιμοποιώντας μια σχετικά νέα και εξαιρετικά επώδυνη διαδικασία για να αφαιρέσει μέρος του οστού. Ο γιατρός έφερε σχοινιά για να δέσει το αγόρι, όμως ο Τζόζεφ είχε αντίρρηση και είπε ότι θα άντεχε την εγχείριση χωρίς αυτά. Αρνήθηκε επίσης το μπράντι, το μοναδικό είδος αναισθητικού που ήταν διαθέσιμο και ζήτησε μόνο να τον κρατά στα χέρια του ο πατέρας του στη διάρκεια της εγχείρισης.

Ο Τζόζεφ άντεξε την εγχείριση με πολύ θάρρος και ο δρ. Σμιθ, ένας από τους πλέον πεπειραμένους γιατρούς στη χώρα, κατάφερε να σώσει το πόδι του Τζόζεφ. Ο Τζόζεφ υπέφερε για πολύ διάστημα ώσπου να θεραπευθεί το πόδι του και να μπορεί να περπατά χωρίς πόνο. Μετά την εγχείριση του Τζόζεφ, η οικογένεια Σμιθ μετακόμισε στο Νόργουιτς του Βερμόντ, όπου επί τρία συνεχή χρόνια οι σοδειές δεν απέδιδαν και στη συνέχεια μετακόμισαν στην Παλμύρα της Νέας Υόρκης.

Το πρώτο όραμα

Ως νεαρός άνδρας ο Τζόζεφ Σμιθ βοήθουσε την οικογένειά του να καθαρήσει τη γη, να σύρει τους βράχους και σε πολλές άλλες δουλειές. Η μητέρα του, Λούσυ, ανέφερε ότι ο νεαρός Τζόζεφ στοχαζόταν σοβαρά και συχνά συλλογιζόταν την ευημερία της αθάνατης ψυχής του. Τον απασχολούσε ιδιαίτερα ποια από όλες τις εκκλησίες που έκαναν προσηλυτισμό στην περιοχή της Παλμύρα ήταν η αληθινή. Όπως εξήγησε με τα ίδια του τα λόγια:

«Κατά την εποχή αυτή της μεγάλης έξαψης, το μυαλό μου ήταν βυθισμένο σε βαθύ συλλογισμό και μεγάλη ανησυχία. Όμως παρόλο που τα συναισθήματά μου ήταν βαθιά και συχνά έντονα, εντούτοις παρέμενα αμέτοχος σ' όλες αυτές τις παρατάξεις, αν και παρευρισκόμουν σε πολλές συγκεντρώσεις τους όσο συχνά το επέτρεπαν οι

περιστάσεις. Με την πάροδο του χρόνου το μυαλό μου στρεφόταν κάπως υπέρ της αίρεσης των μεθοδιστών και αισθάνθηκα κάποια επιθυμία να προσχωρήσω σ' αυτούς. Αλλά τόσο μεγάλη ήταν η σύγχυση και η διαμάχη ανάμεσα στα διάφορα θρησκευόμενα, ώστε ήταν αδύνατο για ένα άτομο νέο σαν εμένα και τόσο ανίδεο από πρόσωπα και πράγματα, να καταλήξει σε οποιοδήποτε σαφές συμπέρασμα για το ποιος είχε δίκιο και ποιος άδικος...

«...Καθώς ταλαιπωρούμουν από τις εξαιρετικά μεγάλες δυσκολίες που προκαλούσε ο ανταγωνισμός αυτών των θρησκευτικών παρατάξεων, μια μέρα διάβαζα την Επιστολή του Ιακώβου, κεφάλαιο πρώτο, στίχος πέμπτος, που λέει: *Αν κανείς από εσάς υστερεί σε σοφία, ας ζητήσει από το Θεό, που δίνει στους πάντες άπλετα και χωρίς να προσβάλει, και θα του δοθεί.*

«Ποτέ, κανένα απόσπασμα γραφής δεν ήλθε με περισσότερη δύναμη μέσα στην καρδιά ανθρώπου απ' ότι ετούτο αυτήν τη στιγμή στη δική μου. Φαινόταν σαν να εισχωρούσε με μεγάλη ορμή σε κάθε αίσθημα της καρδιάς μου. Το συλλογίστηκα ξανά και ξανά, ξέροντας ότι αν ήταν κάποιος που χρειαζόταν σοφία από το Θεό, αυτός ήμουν εγώ. Γιατί πώς να ενεργήσω, δεν ήξερα, και αν δεν αποκτούσα σοφία περισσότερη απ' ό,τι τότε είχα, ποτέ δε θα μάθαινα. Γιατί οι δάσκαλοι της θρησκείας των διαφόρων αιρέσεων καταλάβαιναν τις ίδιες περικοπές γραφών τόσο διαφορετικά, ώστε εξαφάνιζαν κάθε ελπίδα ότι μπορεί να διευθετηθεί κάποιο ερώτημα με προσφυγή προς τη Βίβλο.

«Τελικά έφθασα στο συμπέρασμα ότι έπρεπε, είτε να παραμείνω στο σκοτάδι και στη σύγχυση είτε έπρεπε να κάνω αυτό που υποδείκνυε ο Ιάκωβος, δηλαδή να ζητήσω από το Θεό» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:8, 11-13).

Ένα όμορφο ανοιξιάτικο πρωινό του 1820, μόνος σε ένα δάσος κοντά στο σπίτι του, ο Τζόζεφ Σμιθ γονάτισε και άρχισε να εκφράζει τις επιθυμίες της καρδιάς του στο Θεό, ζητώντας καθοδήγηση. Περιέγραψε τι συνέβη μετά:

«Αμέσως με κατέλαβε κάποια δύναμη η οποία ολοκληρωτικά με κυρίεψε, και είχε τέτοια καταπληκτική επίδραση επάνω μου που έδωσε τη γλώσσα μου έτσι που δεν μπορούσα να μιλήσω. Πυκνό σκοτάδι απλώθηκε τριγύρω μου και μου φάνηκε για μια στιγμή σαν να ήμουν καταδικασμένος σε απότομο αφανισμό» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:15).

Ο ενάντιος κάθε χρησιμότητας ήξερε ότι ο Τζόζεφ είχε ένα σπουδαίο έργο να κάνει και αποπειράθηκε να τον καταστρέψει, όμως ο Τζόζεφ, ασκώντας όλες τις δυνάμεις του, επικαλέστηκε το Θεό και αμέσως ελευθερώθηκε:

«Ακριβώς αυτήν τη στιγμή του μεγάλου κινδύνου, είδα ακριβώς επάνω από το κεφάλι μου μια στήλη φωτός λαμπρότερη από τη λάμψη του ήλιου, η οποία κατέβαινε σιγά-σιγά μέχρι που έπεσε επάνω μου.

»Δεν είχε καλά-καλά εμφανιστεί όταν βρέθηκα ελευθερωμένος από τον εχθρό που με κρατούσε δέσμιο. Όταν το φως έπεσε επάνω μου είδα δύο Άτομα, των οποίων η λαμπρότητα και η δόξα ξεπερνούν κάθε περιγραφή, να στέκονται από πάνω μου στον αέρα. Ο ένας τους μου μίλησε, καλώντας με, με το όνομά μου και είπε, δείχνοντας τον άλλον – *Αυτός είναι ο Υιός μου ο Αγαπητός. Αυτόν να ακούς!*» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:16-17).

Όταν ο Τζόζεφ συνήλθε, ρώτησε τον Κύριο ποια από όλες τις θρησκευτικές ομάδες ήταν η σωστή και σε ποια έπρεπε να προσχωρήσει. Ο Κύριος απάντησε ότι δεν έπρεπε να προσχωρήσει «σε καμία απ' αυτές γιατί όλες τους ήταν εσφαλμένες» και «όλα τα πιστεύω τους αποτελούσαν αποτροπιασμό στα μάτια του». Είπε ότι είχαν «τη μορφή της ευσέβειας», αλλά «αρνούνται τη δύναμή της» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:19). Είπε επίσης στον Τζόζεφ πολλά άλλα.

Όταν τελείωσε το όραμα, ο Τζόζεφ βρέθηκε ζαπλωμένος ανάσκελα, κοιτάζοντας πάντα προς τον ουρανό. Σταδιακά ξαναβρήκε τη δύναμή του και επέστρεψε σπίτι του.

Όταν ανέτειλε ο ήλιος εκείνο το πρωινό του 1820, ο Τζόζεφ Σμιθ δε θα μπορούσε καν να φανταστεί ότι με τον ερχομό της αυγής, ένας προφήτης θα περπατούσε για άλλη μια φορά επάνω στη γη. Εκείνος, ένα ταπεινό αγόρι που ζούσε στη δυτική Νέα Υόρκη, είχε επιλεγεί από το Θεό για να πραγματοποιήσει το υπέροχο και θαυμαστό έργο της αποκατάστασης του ευαγγελίου και της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού στη γη. Είχε δει δύο ουράνια άτομα και τώρα ήταν εκείνος αποκλειστικά σε θέση να δώσει μαρτυρία για την αληθινή φύση του Θεού Πατέρα και του Υιού Του, Ιησού Χριστού. Εκείνο το πρωινό ήταν πραγματικά η αυγή μιας λαμπρότερης ημέρας – φως είχε πλημμυρίσει ένα δάσος και ο Θεός Πατέρας και ο Ιησούς Χριστός είχαν καλέσει ένα 14χρονο αγόρι να είναι ο προφήτης τους.

Εδραιώνοντας τα θεμέλια της Εκκλησίας

Η εμφάνιση του Βιβλίου του Μορόνι

Επισκέψεις του αγγέλου Μορόνι

Το βράδυ της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1823, τρία χρόνια αφότου είχε δει το Πρώτο Όραμα, ο Τζόζεφ Σμιθ προσευχήθηκε στον Κύριο να τον συγχωρήσει για τις επιπολαιότητες της νιότης του και ζήτησε επιπλέον καθοδήγηση. Ο Κύριος απάντησε στέλνοντας έναν ουράνιο αγγελιαφόρο για να τον καθοδηγήσει. Ο Τζόζεφ έγραψε:

«Με κάλεσε με το όνομά μου, και μου είπε ότι ήταν αγγελιαφόρος σταλμένος σ' εμένα από την παρουσία του Θεού, και ότι το όνομά του ήταν Μορόνι, ότι ο Θεός είχε προορίσει για μένα να εκτελέσω ένα έργο, και ότι το όνομά μου θα θεωρούνταν και καλό και κακό ανάμεσα σε όλα τα έθνη, τις φυλές και τις γλώσσες, δηλαδή ότι θα αναφέρονταν και καλά και άσχημα γι' αυτό ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους.

»Είπε ότι υπήρχε θαμμένο ένα βιβλίο, γραμμένο επάνω σε χρυσές πλάκες, που διηγόταν την ιστορία των πρώην κατοίκων ετούτης της ηπείρου, και την πηγή από την οποία αυτοί προήλθαν. Είπε επίσης ότι η πληρότητα του αιώνιου Ευαγγελίου περιεχόταν σ' αυτό, όπως αυτή παραδόθηκε από το Σωτήρα στους αρχαίους κατοίκους» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:33-34).

Ο Μορόνι υπήρξε ο τελευταίος προφήτης που έγραψε επάνω σ' αυτό το αρχαίο χρονικό και κατά την καθοδήγηση του Κυρίου, το είχε θάψει στο λόφο Κουμώρα. Είχε επίσης θάψει το Ουρίμ και Θουμίμ, που χρησιμοποιούνταν από τους προφήτες την αρχαία εποχή, τα οποία θα χρησιμοποιούσε ο Τζόζεφ για να μεταφράσει το χρονικό.

Ο άγγελος καθοδήγησε τον Τζόζεφ να πάει στο λόφο που ήταν εκεί κοντά και του είπε πολλά σημαντικά πράγματα για το έργο

Στο λόφο Κουμώρα, ο Τζόζεφ Σμιθ έλαβε τις χρυσές πλάκες από τον άγγελο Μορόνι και του ελέχθη να ξεκινήσει το έργο της μετάφρασης.

του Κυρίου κατά τις τελευταίες ημέρες. Είπε στον Τζόζεφ πως όταν λάβαινε τις πλάκες, δε θα τις έδειχνε σε κανέναν, εκτός και αν ο Κύριος τον πρόσταζε να το κάνει. Ο Μορόνι εμφανίστηκε ακόμα δύο φορές στον Τζόζεφ εκείνο το βράδυ και ξανά την επομένη. Κάθε φορά επαναλάμβανε το σημαντικό μήνυμά του και έδινε επιπλέον πληροφορίες.

Την επομένη των επισκέψεων του αγγέλου, ο Τζόζεφ πήγε στο λόφο Κουμώρα, σύμφωνα με τις οδηγίες που είχε λάβει. Για αυτή την εμπειρία, είπε:

«Στη δυτική πλευρά αυτού του λόφου, όχι μακριά από την κορυφή, κάτω από μια αρκετά μεγάλη πέτρα βρίσκονταν οι πλάκες, τοποθετημένες σε ένα πέτρινο κιβώτιο. Αυτή η πέτρα ήταν παχιά και στρογγυλεμένη στο μέσο στην επάνω πλευρά, και λεπτότερη προς τις άκρες, έτσι ώστε το μεσαίο τμήμα της ήταν ορατό πάνω από το έδαφος, όμως οι άκρες ολόγυρα ήταν σκεπασμένες με χώμα.

»Αφού απομάκρυνα το χώμα, πήρα ένα μοχλό τον οποίο εφάρμοσα κάτω από την άκρη της πέτρας, και με λίγη προσπάθεια την ανασήκωσα. Κοίταξα μέσα, και πράγματι είδα τις πλάκες, το Ουρίμ και Θουμμίμ και το θώρακα, όπως είχε δηλώσει ο αγγελιαφόρος» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:51-52).

Εμφανίστηκε ο άγγελος Μορόνι και είπε στον Τζόζεφ να τον συναντήσει στο λόφο μετά από ένα χρόνο, την ίδια ώρα και να εξακολουθήσει να τον συναντά κάθε χρόνο μέχρι να έρθει ο καιρός να λάβει τις πλάκες. Σε κάθε επίσκεψη, ο Μορόνι έδινε επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το τι επρόκειτο να κάνει ο Κύριος και πώς θα διευθύνονταν η βασιλεία του (βλέπε Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:27-54).

Το έργο της μετάφρασης

Στις 22 Σεπτεμβρίου 1827, μετά από τέσσερα χρόνια προετοιμασίας, ο Μορόνι έδωσε στον Προφήτη Τζόζεφ τις χρυσές πλάκες και του είπε να ξεκινήσει το έργο της μετάφρασης. Η Έμμα Χέιλ την οποία είχε παντρευτεί ο Τζόζεφ νωρίτερα εκείνη τη χρονιά, τον συνόδευσε στην περίπτωση εκείνη και περίμενε στους πρόποδες του λόφου Κουμώρα όταν ο σύζυγός της επέστρεψε με τις πλάκες. Απετέλεσε σημαντική

βοήθεια για τον Προφήτη και χρησίμευσε ως ένας από τους γραφείς του Βιβλίου του Μόρμον για μια σύντομη χρονική περίοδο.

Εξαιτίας των επανειλημμένων και επίμονων προσπαθειών μιας τοπικής ομάδας ατόμων να κλέψουν τις χρυσές πλάκες, ο Τζόζεφ και η Έμμα εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το σπίτι τους στο Μάντσεστερ της Νέας Υόρκης. Βρήκαν καταφύγιο στο σπίτι του πατέρα της Έμμας, του Ισαάκ Χέιλ, στο Αρμονι της Πενσυλβάνια, περίπου 120 μίλια νοτιοανατολικά του Μάντσεστερ. Εκεί ο Τζόζεφ άρχισε να μεταφράζει τις πλάκες. Σύντομα πήγε κοντά τους ο φίλος του, Μάρτιν Χάρις, ένας εύπορος αγροκτηματίας, ο οποίος έγινε γραφέας του.

Ο Μάρτιν ρώτησε τον Τζόζεφ αν θα μπορούσε να πάρει 116 σελίδες μεταφρασμένου υλικού στο σπίτι του για να το δείξει στα μέλη της οικογένειάς του και να τους αποδείξει την εγκυρότητα του έργου που έκαναν. Ο Τζόζεφ ζήτησε την άδεια του Κυρίου, όμως η απάντηση του Κυρίου ήταν όχι. Ο Μάρτιν ικέτευσε τον Τζόζεφ να ρωτήσει ξανά, πράγμα που ο Τζόζεφ έκανε απρόθυμα δύο ακόμα φορές και τελικά έλαβε την άδεια. Ο Μάρτιν σύνταξε μια διαθήκη να δείξει το χειρόγραφο μόνο σε ορισμένους ανθρώπους, όμως αθέτησε την υπόσχεσή του και οι σελίδες του χειρογράφου κλάπηκαν. Η απώλεια αυτή στοίχισε άφατη θλίψη στον Τζόζεφ, γιατί πίστευε πως όλες οι προσπάθειές του να υπηρετήσει τον Κύριο είχαν χαθεί. «Τι θα κάνω;» φώναζε. «Αμάρτησα – εγώ είμαι που υποκίνησα την οργή του Θεού. Θα έπρεπε να αρκεστώ στην πρώτη απάντηση που έλαβα από τον Κύριο»¹.

Ο Τζόζεφ μετανόησε ειλικρινά και ύστερα από ένα σύντομο διάστημα, όταν οι πλάκες και το Ουρίμ και Θουμμίμ είχαν παρθεί μακριά, ο Κύριος τον συγχώρησε και ξεκίνησε πάλι τη μετάφραση. Ο Κύριος του έδωσε οδηγία να μη μεταφράσει εκ νέου το χαμένο υλικό το οποίο περιείχε μια κοσμική εξιστόρηση. Αντίθετα, ο Τζόζεφ έπρεπε να μεταφράσει άλλες πλάκες προετοιμασμένες από τον προφήτη Νεφί, όπου καλυπτόταν η ίδια χρονική περίοδος, αλλά περιείχαν μεγαλύτερες προφητείες του Χριστού και άλλα ιερά κείμενα. Ο Κύριος είχε προβλέψει την απώλεια των 116 σελίδων και ενέπνευσε τον Νεφί να ετοιμάσει αυτή τη δεύτερη εξιστόρηση.

(Βλέπε Νεφί Α΄ 9, Δ&Δ 10:38-45. Βλέπε, επίσης, Δ&Δ 3 και 10 τα οποία ελήφθησαν στη διάρκεια αυτής της περιόδου.)

Την εποχή αυτή ο Τζόζεφ ευλογήθηκε να έχει τη βοήθεια του Ολιβερ Κάουντερι, ενός νεαρού δασκάλου ο οποίος καθοδηγήθηκε από τον Κύριο προς το σπίτι του Προφήτη. Ο Ολιβερ ξεκίνησε να γράφει στις 7 Απριλίου 1829. Για τη σπουδαία εκείνη εποχή, είπε: «Αυτές ήταν αξέχαστες ημέρες – το να κάθομαι κάτω από τον ήχο μιας φωνής που υπαγορευόταν από ουράνια έμπνευση, ζυπνούςε την υπέρτατη ευγνωμοσύνη του κόλπου αυτού!» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:71, υποσημείωση).

Ο Ολιβερ διακήρυξε στη συνέχεια: «Το βιβλίο αυτό είναι αληθινό. ...Το έγγραφο μόνος μου καθώς έβγαιναν τα λόγια από τα χείλη του Προφήτη. Περιλαμβάνει το αιώνιο ευαγγέλιο και έρχεται προς εκπλήρωση των αποκαλύψεων του Ιωάννη, όπου λέει ότι είδε έναν άγγελο να έρχεται με το αιώνιο ευαγγέλιο να το κηρύξει σε κάθε έθνος, γλώσσα και λαό. Περιλαμβάνει αρχές της σωτηρίας. Και αν περπατήσετε με το φως του και υπακούτε τα διδάγματά του θα έχετε σωτηρία στο αιώνιο βασίλειο του Θεού»².

Στο μέσο του έργου τους, ο Τζόζεφ και ο Ολιβερ ανακάλυψαν πως η αφοσίωσή τους στη μετάφραση του χρονικού τούς είχε αφήσει χωρίς χρήματα και φαγητό. Τους έλειπε ακόμα και το απαραίτητο υλικό για να γράφουν. Μαθαίνοντας για τη δεινή θέση τους, ο Τζόζεφ Νάιτ ο πρεσβύτερος, ένας πρώην υπάλληλος και φίλος του Προφήτη, αποφάσισε να τους προσφέρει βοήθεια. Περιέγραψε την έγκαιρη προσφορά βοήθειας από μέρους του:

«Αγόρασα ένα βαρέλι σκουμπριά και χαρτί για γραψίμο. ...Αγόρασα εννέα ή δέκα μπούσελ με σιτάρι και πέντε ή έξι δοχεία μπούσελ με πατάτες». Στη συνέχεια επισκεφθηκε τους δύο άνδρες στο Αρμονυ και θυμήθηκε ότι «ο Τζόζεφ και ο Ολιβερ είχαν πάει να φάσουν για κάποια θέση να εργαστούν για να αποκτήσουν προμήθειες αλλά δεν είχαν βρει. Επέστρεψαν στο σπίτι και με βρήκαν εκεί με τις προμήθειες κι ήταν χαρούμενοι, επειδή τους είχαν τελειώσει όλα τα τρόφιμα. ...Μετά πήγαν να δουλέψουν και είχαν αρκετές προμήθειες να τους κρατήσουν μέχρι να ολοκληρώσουν τη μετάφραση»³.

Δεν είναι να απορεί κανείς που ο Τζόζεφ Σμιθ είπε για τον ενάρετο αυτό άνθρωπο: «Θα πρέπει να ειπωθεί για αυτόν, από τους

γίους της Σιών, όσο απομένει ακόμα και ένας τελευταίος από αυτούς, ότι ο άνδρας αυτός ήταν ένας ενάρετος άνδρας στον Ισραήλ. Για τούτο το όνομά του δε θα ξεχαστεί ποτέ»⁴.

Εξαιτίας της αυξανόμενης δίωξης, ο Τζόζεφ και ο Όλιβερ έφυγαν από το Άρμονυ και ολοκλήρωσαν το έργο της μετάφρασης στο αγρόκτημα του Πίτερ Ουίτμερ στο Φαγιέτ της Νέας Υόρκης, στη διάρκεια του Ιουνίου του 1829. Η ολοκλήρωση του έργου αυτού στο μέσο παρόμοιων δύσκολων περιστάσεων αποτελεί ένα σύγχρονο θαύμα. Με λιγοστή μόρφωση, ο Τζόζεφ Σμιθ υπαγόρευσε τη μετάφραση μετά από καθαρό χρόνο εργασίας μόλις δύο μηνών και λίγο παραπάνω και έκανε πολύ λίγες διορθώσεις. Το βιβλίο υφίσταται σήμερα ως είχε μεταφραστεί και υπήρξε πηγή μαρτυρίας για εκατομμύρια ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Ο Τζόζεφ Σμιθ ήταν ένα ισχυρό όργανο στα χέρια του Κυρίου ώστε να φέρει στο φως τα λόγια αρχαίων προφητών για την ευλογία των Αγίων κατά τις τελευταίες ημέρες.

Μάρτυρες για το Βιβλίο του Μόρμον

Ενώ ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ ήταν στη Φαγιέτ, ο Κύριος αποκάλυψε ότι ο Όλιβερ Κάουντερι, ο Ντέιβιντ Ουίτμερ και ο Μάρτιν Χάρις θα ήταν οι τρεις ειδικοί μάρτυρες στους οποίους θα επιτρεπόταν να δουν τις χρυσές πλάκες (βλέπε Νεφί Β΄ 27:12, Εθέρ 5:2-4, Δ&Δ 17). Οι ίδιοι, μαζί με τον Τζόζεφ, θα μπορούσαν να καταθέσουν μαρτυρία για την προέλευση και την αλήθεια αυτού του αρχαίου χρονικού.

Ο Ντέιβιντ Ουίτμερ εξήγησε: «Πήγαμε στο δάσος εκεί κοντά και καθίσαμε επάνω σε ένα κούτσουρο και συζητήσαμε για λίγο. Μετά γονατίσαμε και προσευχηθήκαμε. Προσευχήθηκε και ο Τζόζεφ. Ύστερα σηκωθήκαμε και καθίσαμε στο κούτσουρο και συζητούσαμε, όταν ξαφνικά ένα φως κατέβηκε από ψηλά και μας περικύκλωσε σε αρκετά μεγάλη ακτίνα. Και ο άγγελος στάθηκε μπροστά μας». Ο άγγελος αυτός ήταν ο Μορόνι. Ο Ντέιβιντ είπε πως «ήταν ντυμένος στα λευκά και μίλησε και με αποκάλεσε με το όνομά μου και είπε: 'Ευλογημένος είναι εκείνος ο οποίος τηρεί τις εντολές Του'. Ένα τραπέζι τέθηκε μπροστά μας και επάνω του τοποθετήθηκαν τα χρονικά. Τα χρονικά των Νεφιτών, από όπου μεταφράστηκε το Βιβλίο του Μόρμον, οι πλάκες από χαλκό, η στρογγυλή σφαίρα, το σπαθί του Λάβαν και άλλες πλάκες»⁵. Ενόσω οι άνδρες παρατηρούσαν τα

πράγματα αυτά, άκουσαν μια φωνή που έλεγε: «Οι πλάκες αυτές αποκαλύφθηκαν με τη δύναμη του Θεού και μεταφράστηκαν με τη δύναμη του Θεού. Η μετάφρασή τους την οποία είδατε, είναι σωστή και σας προσαΐζω να δώσετε μαρτυρία για αυτά που τώρα βλέπετε και ακούτε»⁶.

Σύντομα μετά από το συμβάν αυτό, ο Τζόζεφ Σμιθ έδειξε τις πλάκες σε οκτώ επιπλέον μάρτυρες οι οποίοι τις έπιασαν στα χέρια τους, σε ένα απομονωμένο μέρος κοντά στο οικογενειακό σπίτι των Σμιθ στο Μάντσεστερ της Νέας Υόρκης. Οι μαρτυρίες και των δύο ομάδων μαρτύρων καταγράφονται στην αρχή του Βιβλίου του Μόρμον.

Κηρύττοντας με το Βιβλίο του Μόρμον

Όταν ολοκληρώθηκε το έργο της μετάφρασης, ο Προφήτης συνεννοήθηκε με τον Έγκμπερτ Γκράντιν στην Παλμύρα, να τυπωθεί το Βιβλίο του Μόρμον. Ο Μάρτιν Χάρις σύναψε συμβόλαιο υποθήκης με τον κύριο Γκράντιν ώστε να διασφαλιστεί η πληρωμή των 3.000 δολαρίων που απαιτούνταν για να τυπωθούν τα 5.000 αντίτυπα του βιβλίου.

Τα πρώτα αντίτυπα του Βιβλίου του Μόρμον διατέθηκαν στο κοινό στο βιβλιοπωλείο του Ε. Γκράντιν, στις 26 Μαρτίου 1830. Ανάμεσα στους πρώτους ιεραπόστολους που χρησιμοποίησαν το νεοτυπωμένο βιβλίο ήταν ο Σάμιουελ Σμιθ. Τον Απρίλιο του 1830 επισκέφθηκε το Τόμλινσον Ιν, στην κομητεία του Μέντον, στη Νέα Υόρκη. Εκεί πούλησε ένα αντίτυπο του βιβλίου σε ένα νέο άνδρα που ονομαζόταν Φινέας Γιανγκ, αδελφός του Μπρίγκαμ Γιανγκ.

Τον Ιούνιο έκανε ξανά την ίδια διαδρομή, αφήνοντας αυτή τη φορά ένα αντίτυπο του Βιβλίου του Μόρμον στο σπίτι του Τζων Γκριν στο Μπλούμφιλντ, στη Νέα Υόρκη. Ο Τζων είχε παντρευτεί τη Ρόντα Γιανγκ, αδελφή του Μπρίγκαμ Γιανγκ. Ο Τζων Γιανγκ, πατέρας του Μπρίγκαμ, ήρθε εν συνεχεία σε επαφή με το βιβλίο, το πήρε σπίτι του και το διάβασε απαρχής μέχρι τέλους. Είπε πως ήταν «το σπουδαιότερο έργο και το πλέον αλάνθαστο από οτιδήποτε άλλο είχε ποτέ δει, συμπεριλαμβανομένης της Βίβλου»⁷.

Μολοντί στον Μπρίγκαμ Γιανγκ ήταν γνωστό το περιεχόμενο του βιβλίου από την άνοιξη του 1830, τόσο από τα μέλη της οικογένειας, όσο και από τους ιεραπόστολους, χρειαζόταν χρόνο για να το

Ο Πέτρος, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης εμφανίστηκαν στον Τζόζεφ Σμιθ και τον Όλιβερ Κάουντερι και τους απένειμαν τη Μελχισεδική Ιεροσύνη.

ερευνήσει εξονυχιστικά. Δήλωσε: «Μελέτησα το θέμα με επιμέλεια επί δύο χρόνια προτού αποφασίσω να δεχτώ εκείνο το βιβλίο. Ήξερα ότι ήταν αληθινό, όπως ήξερα πως μπορούσα να δω με τα μάτια μου ή να αισθανθώ με το άγγιγμα των δαχτύλων μου ή να είμαι ευαίσθητοποιημένος σε οτιδήποτε με καθεμιά από τις αισθήσεις μου. Εάν δεν ήταν έτσι τα πράγματα, δε θα το είχα αποδεχτεί όλο αυτό το διάστημα έως σήμερα. ...Ευχόμενον ο χρόνος να αποδείξει όλα αυτά σε μένα»⁸.

Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ βαφτίστηκε στις 14 Απριλίου 1832. Μετά τη βάπτιση και την επικύρωσή του, θυμόταν: «Σύμφωνα με τα λόγια του Σωτήρα, αισθάνθηκα το πνεύμα να με γεμίζει με μια ταπεινότητα και μια αίσθηση μικρού παιδιού, δίνοντάς μου μαρτυρία ότι οι αμαρτίες μου είχαν συγχωρεθεί»⁹. Αργότερα θα γινόταν Απόστολος και τελικά ο δεύτερος Πρόεδρος της Εκκλησίας.

Η αποκατάσταση της Ααρωνικής και της Μελχισεδικής Ιεροσύνης

Όταν ο άγγελος Μορόνι συνάντησε για πρώτη φορά τον Τζόζεφ Σμιθ στο λόφο Κουμώρα, το Σεπτέμβριο του 1832, έδωσε σημαντικές οδηγίες σχετικά με την αποκατάσταση της εξουσίας της ιεροσύνης επάνω στη γη, συμπεριλαμβανομένης της ακόλουθης διακήρυξης: «Όταν μεταφραστούν [οι χρυσές πλάκες], ο Κύριος θα δώσει σε κάποιους την άγια ιεροσύνη και θα αρχίσουν να διακηρύττουν αυτό το ευαγγέλιο και να βαφτίζουν με νερό και μετά από αυτό θα έχουν δύναμη να δίνουν το Άγιο Πνεύμα με χειροθεσία»¹⁰.

Την άνοιξη του 1829, ο Τζόζεφ συμμετείχε στη μερική εκπλήρωση των λόγων του αγγέλου. Καθώς ο ίδιος και ο Όλιβερ Κάουντερι μετάφραζαν το βιβλίο του Μόρμον, βρήκαν μια αναφορά στο βάπτισμα για την άφεση των αμαρτιών. Στις 15 Μαΐου επιζήτησαν περαιτέρω γνώση επάνω στο θέμα αυτό από τον Κύριο, με προσευχή. Και ενώ έκαναν την έκκλησή τους στις όχθες του ποταμού Σασκουεχάνα, τους δύο άνδρες επισκέφθηκε ένας ουράνιος αγγελιαφόρος. Συστήθηκε ως ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, της εποχής της Καινής Διαθήκης. Τοποθετώντας τα χέρια του επάνω στα κεφάλια του Τζόζεφ και του Όλιβερ, είπε: «Προς εσάς, σύνδουλοί μου, στο όνομα του Μεσσία απονέμω την Ιεροσύνη του Ααρών, η οποία

κατέχει τα κλειδιά της διακονίας των αγγέλων, και του ευαγγελίου της μετάνοιας, και του βαπτίσματος με κατάδυση για την άφεση των αμαρτιών» (Δ&Δ 13:1).

Μετά από αυτή τη χειροτόνηση, ο Τζόζεφ και ο Όλιβερ βάφτισαν ο ένας τον άλλο, όπως προστάχθηκαν από τον Ιωάννη τον Βαπτιστή και χειροτόνησαν ο ένας τον άλλο στην Ααρωνική Ιεροσούνη. Ο Ιωάννης τους είπε πως «αυτή η Ααρωνική Ιεροσούνη δεν είχε τη δύναμη να επιθέτει τα χέρια για τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος, αλλά ότι εκείνη θα μας απονεμόταν στο μέλλον». Είπε, επίσης, ότι «ενεργούσε υπό την κατεύθυνση του Πέτρου, Ιακώβου και Ιωάννου, οι οποίοι κρατούσαν τα κλειδιά της Ιεροσούνης του Μελχισεδέκ, η οποία ιεροσούνη, είπε, θα μας απονεμόταν την κατάλληλη στιγμή» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:70, 72. Βλέπε, επίσης, 1:68-72).

Ο Προφήτης είπε για την εμπειρία αυτή: «Τη στιγμή που βγήκαμε από το νερό μετά τη βάφτισή μας, απολαύσαμε την εμπειρία μεγάλων και λαμπρών ευλογιών από τον Επουράνιο Πατέρα μας. Αμέσως μόλις βάφτισα τον Όλιβερ Κάουντερι, το Άγιο Πνεύμα έπεσε επάνω του, και στάθηκε όρθιος και προφήτεψε πολλά τα οποία επρόκειτο σύντομα να συμβούν. Και πάλι, αμέσως μόλις εγώ βαπτίστηκα από εκείνον, είχα κι εγώ το πνεύμα της προφητείας, οπότε, όταν στάθηκα όρθιος, προφήτεψα σχετικά με την ίδρυση ετούτης της Εκκλησίας, και πολλά άλλα σχετικά με την Εκκλησία και τούτη τη γενεά των τέκνων των ανθρώπων. Γεμίσαμε με το Πνεύμα το Άγιο και νιώσαμε υπέρμετρη χαρά για το Θεό της σωτηρίας μας» (Τζόζεφ Σμιθ—Ιστορία 1:73).

Αργότερα, ο Πέτρος, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης εμφανίστηκαν στον Τζόζεφ και στον Όλιβερ και τους απένειμαν τη Μελχισεδική Ιεροσούνη. Απένειμαν, επίσης, τα κλειδιά της βασιλείας του Θεού επάνω τους (βλέπε Δ&Δ 27:12-13, 128:20). Η Μελχισεδική Ιεροσούνη είναι η υψηλότερη εξουσία που δόθηκε σε ανθρώπους επάνω στη γη. Με αυτή την εξουσία, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ ήταν σε θέση να οργανώσει την Εκκλησία του Ιησού Χριστού σε αυτή τη θείκη νομή και άρχισε να θεσπίζει τις διάφορες απαρτίες της ιεροσούνης όπως είναι γνωστές σήμερα στην Εκκλησία.

Η οργάνωση της Εκκλησίας

Ο Κύριος αποκάλυψε στον Τζόζεφ Σμιθ πως η 6^η Απριλίου 1830 ήταν η ημέρα όπου θα οργανωνόταν η Εκκλησία του Ιησού Χριστού σε τούτη τη θεϊκή νομή (βλέπε Δ&Δ 20:1). Ανακοινώσεις στάλθηκαν σε πιστούς και φίλους και 56 περίπου άνδρες και γυναίκες συγκεντρώθηκαν στο ξύλινο σπίτι του Πίτερ Ουίτμερ του πρεσβύτερου, στο Φαγιέτ της Νέας Υόρκης. Έξι άνδρες επιλέχθηκαν από τον Προφήτη για να βοηθήσουν στην οργάνωση «σύμφωνη με τους νόμους της χώρας μας, με το θέλημα και τις εντολές του Θεού» (Δ&Δ 20:1).

Ο Προφήτης κατέγραψε: «Έχοντας ξεκινήσει τη συγκέντρωση με ευλαβική προσευχή στον Επουράνιο Πατέρα μας, προχωρήσαμε, σύμφωνα με προηγούμενη εντολή, καλώντας τους αδελφούς μας για να μας πουν εάν μας αποδέχθηκαν ως δασκάλους τους στα του βασιλείου του Θεού και εάν τους ικανοποιούσε να προχωρήσουμε και να οργανωθούμε ως Εκκλησία σύμφωνα με την ειπωθείσα εντολή την οποία είχαμε λάβει. Σε αυτές τις προτάσεις συναίνεσαν με ομόφωνη ψήφο»¹¹.

Με τη συναίνεση εκείνων που ήταν παρόντες, ο Τζόζεφ χειροτόνησε τον Ολιβερ Πρεσβύτερο της Εκκλησίας και ο Ολιβερ χειροτόνησε τον Προφήτη Πρεσβύτερο, όπως τους είχε κατευθύνει ο Κύριος. Η μετάληψη ευλογήθηκε και διανεμήθηκε στα μέλη που ήταν παρόντα. Εκείνοι οι οποίοι είχαν βαφτιστεί, επικυρώθηκαν και τους δόθηκε η δωρεά του Αγίου Πνεύματος. Ο Προφήτης είπε πως «το Άγιο Πνεύμα εκχύθηκε επάνω μας σε πολύ μεγάλο βαθμό – μερικοί προφήτευσαν, όπου όλοι δοξάσαμε τον Κύριο και αγαλλιάσαμε υπέρμετρα»¹². Κατά τη διάρκεια αυτής της συγκέντρωσης, ο Τζόζεφ έλαβε μια αποκάλυψη όπου ο Κύριος έδωσε οδηγίες στην Εκκλησία να ακούσει με προσοχή τα λόγια του προφήτη, σαν να προέρχονταν από τον ίδιο τον Κύριο (βλέπε Δ&Δ 21:4-6).

Τα στοιχεία που υπήρξαν σε εκείνη τη συγκέντρωση το 1830, εξακολουθούν και στην Εκκλησία σήμερα: άσκηση του νόμου της κοινής συναίνεσης, τραγούδι, προσευχή, μετάληψη, ανταλλαγή προσωπικών μαρτυριών, απονομή της δωρεάς του Αγίου Πνεύματος με χειροθεσία, χειροτονήσεις, προσωπική αποκάλυψη και αποκάλυψη μέσω κατεχόντων υπεύθυνη θέση στην ιεροσύνη.

Η μητέρα του Τζόζεφ, η Λούσυ Μακ Σμιθ, κατέγραψε μια τρυφερή σκηνή η οποία εκτυλίχθηκε όταν βαφτίστηκε ο Τζόζεφ Σμιθ ο πρεσβύτερος, ο πατέρας του Προφήτη. «Όταν ο κύριος Σμιθ βγήκε από το νερό, ο Τζόζεφ στεκόταν στην ακτή και παίρνοντας τον πατέρα του από το χέρι αναφώνησε με δάκρυα χαράς: 'Δόξα στο Θεό μου! Ότι έζησα για να δω τον ίδιο τον πατέρα μου να βαφτίζεται στην αληθινή Εκκλησία του Ιησού Χριστού!'»¹³. Ο Τζόζεφ Νάιτ ο πρεσβύτερος είπε για εκείνη τη στιγμή: «[Ο Προφήτης] γέμισε με το Πνεύμα σε μεγάλο βαθμό. ...Η χαρά του έδειχνε να είναι πλήρης. Πιστεύω πως είδε το σπουδαίο έργο που είχε ξεκινήσει και επιθυμούσε να το φέρει εις πέρας»¹⁴.

Υπήρχε ένας δυνατός δεσμός αγάπης ανάμεσα σε πατέρα και γιο. Αργότερα, ως εγκώμιο στον πατέρα του, ο Προφήτης είπε: «Αγαπώ τον πατέρα μου και την ανάμνησή του. Και η ανάμνηση των ευγενών πράξεών του αποκτά βαρύτητα στο νου μου και πολλά από τα καλοσυνάτα και πατρικά λόγια του σε μένα είναι γραμμένα στην πλάκα της καρδιάς μου»¹⁵.

Η αγάπη που υπήρχε ανάμεσα στον Προφήτη και στον πατέρα του εκδηλωνόταν επίσης από τον Τζόζεφ Σμιθ πρεσβύτερο προς τον πατέρα του, Ασαέλ Σμιθ. Τον Αύγουστο του 1830, ο Τζόζεφ Σμιθ ο πρεσβύτερος πήρε αντίτυπα του Βιβλίου του Μόρμον και πήγε βορειοανατολικά, στην κομητεία Σεν Λόρενς της Νέας Υόρκης, για να τα δώσει στον πατέρα και στη μητέρα του καθώς και στους αδελφούς και τις αδελφές του. Ο Ασαέλ Σμιθ διάβασε σχεδόν ολόκληρο το βιβλίο πριν από το θάνατό του, τον Οκτώβριο του 1830 και διακήρυξε πως ο εγγονός του, Τζόζεφ Σμιθ ο νεότερος, «ήταν ο πραγματικός Προφήτης που από καιρό ήξερε ότι θα ερχόταν στην οικογένειά του»¹⁶. Τρεις ακόμα γιοι του Ασαέλ προσχώρησαν στην Εκκλησία – ο Σίλας, ο Τζων και ο Ασαέλ ο νεότερος. Ο Προφήτης είχε το προνόμιο να δει όλα τα μέλη της άμεσης οικογένειάς του να καταδύονται στα νερά του βαπτίσματος καθώς και πολλά άλλα μέλη από την οικογένεια του πατέρα του.

Ο Σίδνεϊ Ρίνγκτον ο οποίος αργότερα έγινε μέλος της Πρώτης Προεδρίας, μίλησε για το ταπεινό ξεκίνημα της Εκκλησίας και το μεγάλο όραμα για το μέλλον που είχαν τότε οι οργανωτές:

«Συνάντησα όλα τα μέλη της εκκλησίας του Χριστού σε ένα μικρό και παλιό ξύλινο σπίτι, περίπου 20 τετραγωνικά, κοντά στο Γουότερλου της Νέας Υόρκης και αρχίσαμε να συζητάμε για το βασίλειο του Θεού σαν να είχαμε ολόκληρο τον κόσμο στις διαταγές μας. Μιλούσαμε με μεγάλη αυτοπεποίθηση, ...μολονότι δεν ήμασταν πολλοί, ...είδαμε σε όραμα την εκκλησία του Θεού χίλιες φορές μεγαλύτερη, ...ενώ ο κόσμος ήταν παντελώς ανίδεος για τη μαρτυρία των προφητών και χωρίς γνώση για αυτό που επρόκειτο να κάνει ο Θεός»¹⁷.

Τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στις 6 Απριλίου 1830 στη δυτική Νέα Υόρκη, άλλαξαν τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Από μια χούφτα νεοφώτιστων σε ένα μικρό ξύλινο σπίτι, το ευαγγέλιο εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο. Τώρα η Εκκλησία έχει ιδρυθεί σε πολλές χώρες, συχνά κάτω από συνθήκες τόσο ταπεινές, όσο εκείνες που περιέβαλαν την αρχική οργάνωση στο Φαγιέτ. Άγιοι σε όλο τον κόσμο αγαλλιάζουν και βρίσκουν παρηγοριά στην υπόσχεση του Σωτήρα: «Όπου είναι δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι στο όνομά μου, εκεί είμαι εγώ ανάμεσά τους» (Δ&Δ 6:32).

«Να πάτε στο Οχάιο»: Η συνάθροιση του Ισραήλ των Τελευταίων Ημερών

Καταδίωξη στην Κόλσβιλ

Κατά τη διάρκεια του ίδιου μήνα που οργανώθηκε η Εκκλησία, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ έφυγε για μια ιεραποστολή για να διδάξει τους φίλους του, την οικογένεια του Τζόζεφ Νάιτ του πρεσβύτερου, οι οποίοι διέμεναν στην Κόλσβιλ της Νέας Υόρκης. Στις 28 Ιουνίου, πολλά μέλη της οικογένειας Νάιτ καθώς και φίλοι τους προετοιμάστηκαν για τη διαθήκη του βαπτίσματος.

Υπήρχε έντονη αντίθεση στο να κηρυχθεί το ευαγγέλιο στην Κόλσβιλ και κάποιος όχλος επεχείρησε να σταματήσει τις βαπτίσεις, σπάζοντας το φράγμα που είχαν χτίσει για να συγκρατεί το νερό. Παρ' όλα αυτά, σύντομα το επιδιόρθωσαν. Ο Τζόζεφ Νάιτ ο νεότερος, περιέγραψε τα μέτρα στα οποία κατέφυγαν οι εχθροί της πίστης: «Όταν επιστρέψαμε από τα [βαπτίσματα], συναντήσαμε πολλούς από τους γείτονές μας που μας έδειχναν με το δάχτυλο και ρωτούσαν αν είχαμε πάει να πλύνουμε πρόβατα. ...Εκείνη τη νύχτα

αναποδογύρισαν τις άμαξές μας και στοίβαζαν ζύλα σ' αυτές, μερικές βυθίστηκαν στο νερό, στοίβαζαν μπροστά στις πόρτες μας σιδερόβερρες για φράχτες, τις αλυσίδες (που ζεύαμε τα ζώα στις άμαξες) τις έριζαν στο ρέμα και έκαναν πολλές ζημιές»¹⁸.

Τις ίδιες εκείνες ημέρες, αυτοί που εναντιώνονταν επιχείρησαν να απομακρύνουν τον Προφήτη, φροντίζοντας να συλληφθεί και προσπάθησαν να διασαλεύσουν την ειρήνη. Παρ' όλα αυτά, ο Τζόζεφ Νάιτ ο πρεσβύτερος, προσέλαβε δικηγόρους οι οποίοι σύντομα τον απάλλαξαν από όλες τις κατηγορίες.

Όποτε γίνεται κάποια σημαντική πρόοδος από την Εκκλησία, θα έλεγε κανείς πως ο ενάντιος κάθε χρηστότητας κάνει μια μεγάλη προσπάθεια να σταματήσει την ανάπτυξη του βασιλείου του Θεού. Όμως οι αφοσιωμένοι Άγιοι του Θεού υπερνικούν τα προβλήματα και γίνονται δυνατώτεροι, όπως οι Άγιοι της Κόλοβιλ, οι οποίοι ενώθησαν και έγιναν ένας δυνατός και ενοποιημένος κλάδος.

Ιεραπόστολοι στους Ινδιάνους

Το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 1830, τέσσερις νέοι άνδρες κλήθηκαν με αποκάλυψη να φέρουν το ευαγγέλιο και το μήνυμα του Βιβλίου του Μόρμον στους Ινδιάνους της Αμερικής, οι οποίοι ήταν απόγονοι του λαού του Βιβλίου του Μόρμον. Οι ιεραπόστολοι αυτοί ήταν οι Όλιβερ Κάουντερι, Πίτερ Ονίτμερ ο νεότερος, Πάρλυ Πρατ και Ζίμπα Πίτερσον (βλέπε Δ&Δ 28:8, 30:5-6, 32). Ταξίδεψαν εκατοντάδες μίλια κάτω από ιδιαίτερα αντίζοες συνθήκες και κατόρθωσαν να κηρύξουν στους Ινδιάνους Κατεράουγκους κοντά στο Μπάφαλο της Νέας Υόρκης, στους Γουαϊαντότς του Οχάιο και τελευταία στους Ντελαγουέαρ οι οποίοι ζούσαν δυτικά της πολιτείας του Μισούρι. Όμως η μεγαλύτερη επιτυχία τους ήταν με τους αποίκους στο Κίρτλαντ του Οχάιο και στις γειτονικές περιοχές, όπου μετεστράφησαν 127 άνθρωποι. Όταν έφυγαν οι ιεραπόστολοι, ο αριθμός των Αγίων στο Οχάιο έγινε σύντομα αρκετές εκατοντάδες μέσω της προσπάθειας των μελών εκείνων που είχαν μείνει εκεί.

Η κλήση να συγκεντρωθούν στο Οχάιο

Ο Σίδνεϊ Ρίγκντον, πρώην κληρικός και νεομεταστραφέν μέλος από την περιοχή του Κίρτλαντ και ένας φίλος μη μέλος που

ονομαζόταν Έντουαρντ Πάρτριτζ, περίμεναν με αγωνία να συναντήσουν τον Προφήτη και να μάθουν περισσότερα για τις διδασκαλίες της Εκκλησίας. Το Δεκέμβριο του 1830 ταξίδεψαν περισσότερο από 250 μίλια προς τη Φαγιέτ της Νέας Υόρκης, για να επισκεφθούν τον Τζόζεφ Σμιθ. Του ζήτησαν να επιζητήσει να μάθει το θέλημα του Κυρίου σχετικά με τους ίδιους και τους Αγίους του Κίρτλαντ. Σε απάντηση, ο Κύριος αποκάλυψε πως οι Άγιοι της Νέας Υόρκης θα έπρεπε «να συγκεντρωθούν όλοι στο Οχάιο» (Δ&Δ 37:3). Κατά την τρίτη και τελευταία συνέλευση της Εκκλησίας στη Νέα Υόρκη, που έγινε στο αγρόκτημα των Ουίτμερ στις 2 Ιανουαρίου 1831, ο Κύριος επανέλαβε την οδηγία του προς τα μέλη:

«Και για να μπορέσετε να ξεφύγετε τη δύναμη του εχθρού, και να συναθροιστείτε προς εμένα ως δίκαιος λαός, ακηλίδωτοι και άφογοι – Λοιπόν, γι' αυτόν το λόγο σας έδωσα την εντολή να πάτε στο Οχάιο, και εκεί εγώ θα σας δώσω το νόμο μου, και εκεί εσείς θα ενδυθείτε με δύναμη από τα ύψη» (Δ&Δ 38:31-32). Αυτή ήταν η πρώτη κλήση σε τούτη τη θεϊκή νομή για τους Αγίους να συναθροιστούν.

Μολοντί κάποια μέλη επέλεξαν να μη διαθέσουν τις περιουσίες τους και να κάνουν το μακρύ ταξίδι από τη Νέα Υόρκη μέχρι το Οχάιο, η πλειοψηφία των Αγίων άκουσε τη φωνή του Ποιμένα να συγκεντρωθεί ο Ισραήλ. Ο Νιούελ Νάιτ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα των μαθητών οι οποίοι ακολούθησαν την ηγεσία της ιεροσύνης και ανταποκρίθηκαν στην κλήση:

«Έχοντας επιστρέφει σπίτι μετά από συνέλευση, υπακούοντας την εντολή που είχε δοθεί, εγώ, μαζί με τον κλάδο Κόλσβιλ αρχίσαμε τις προετοιμασίες για να πάμε στο Οχάιο. ...Όπως αναμενόταν, ήμασταν υποχρεωμένοι να κάνουμε μεγάλες θυσίες ως προς τις περιουσίες μας. Ο περισσότερος χρόνος μου καταναλώθηκε σε επισκέψεις στους αδελφούς και στη βοήθεια που τους πρόσφερα για να τακτοποιήσουν τις υποθέσεις τους, ώστε να μπορέσουμε να ταξιδέψουμε μαζί ως μία ομάδα»¹⁹.

Ο Τζόζεφ Νάιτ ο πρεσβύτερος αποτελεί, επίσης, παράδειγμα εκείνων που πρόθυμα έκαναν θυσίες πουλώντας τις περιουσίες τους, ώστε να βρεθούν μαζί με τον Προφήτη στο Οχάιο. Η απλή αγγελία του στο *Broome Republican* λέει πολλά για τη δέσμευσή του ως προς το ευαγγέλιο: «Το αγρόκτημα που τελευταία ήταν στην κατοχή του

Τζόζεφ Νάιτ, βρίσκεται στην πόλη της Κόλομβιλ, κοντά στη γέφυρα Κόλομβιλ – και συνορεύει από τη μία πλευρά με τον ποταμό Σασκουεχάνα, περιλαμβάνει δε περίπου εκατόν σαράντα δύο εκτάρια. Στο αναφερθέν αγρόκτημα υπάρχουν δύο κατοικίες, ένας καλός αχυρώνας και ένας εξάιρετος δενδρόκηπος. *Οι όροι πώλησης θα είναι ευνοϊκοί*²⁰. Περίπου 68 μέλη από την Κόλομβιλ ήταν στο δρόμο τους για το Οχάιο έως τα μέσα Απριλίου 1831.

Το ίδιο υπάκουοι στην εντολή του Κυρίου ήταν 80 Άγιοι από τον κλάδο Φαγιέτ και 50 από τον κλάδο Μάντσεστερ, οι οποίοι άφησαν τα σπίτια τους στις αρχές Μαΐου του 1831. Από τη Λούσυ Μακ Σμιθ, μητέρα του Προφήτη, ζητήθηκε να φροντίσει για την έξοδο των μελών από τη Φαγιέτ. Όταν έφθασαν στο Μπάφαλο της Νέας Υόρκης, είδαν πως το λιμάνι στη Λίμνη Ίρι ήταν αποκλεισμένο από στρώμα πάγου και το ατμόπλοιο που μετέφερε τους Αγίους της Φαγιέτ δεν μπορούσε να αποπλεύσει. Σ' αυτή τη δύσκολη κατάσταση ζήτησε από τα μέλη να ασκήσουν την πίστη τους: «Αδελφοί και αδελφές, εάν όλοι σας θελήσετε να υψώσετε τις επιθυμίες σας προς τους ουρανούς, ώστε να σπάσουν οι πάγοι και να αποπλεύσουμε προς την ελευθερία, είναι βέβαιο ότι όπως ο Κύριος ζει, αυτό θα πραγματοποιηθεί». Εκείνη την ίδια στιγμή ένας θόρυβος ακούστηκε «σαν να έπεσε κεραυνός». Ο πάγος χώρισε στα δύο και ένα στενό πέρασμα σχηματίστηκε, απ' όπου κατόρθωσε να κινηθεί το πλοίο. Μόλις είχαν προλάβει να περάσουν, όταν η δίοδος έκλεισε ξανά, όμως εκείνοι βρίσκονταν πια σε ανοιχτά νερά και μπορούσαν να συνεχίσουν το ταξίδι τους. Μετά από αυτή τη θαυμαστή διαφυγή, η ομάδα συγκεντρώθηκε για να προσφέρουν με προσευχή τις ευχαριστίες τους προς το Θεό για την ευσπλαχνία του απέναντί τους²¹.

Μέχρι τα μέσα Μαΐου όλοι οι κλάδοι της Εκκλησίας από τη Νέα Υόρκη είχαν καταφέρει να διασχίσουν με πλοίο τη Λίμνη Ίρι έως το Φέιρपोर्ट Χάρμπορ του Οχάιο, όπου τους συνάντησαν άλλοι Άγιοι και τους πήγαν στους προορισμούς τους στις πόλεις Κίρτλαντ και Θόμσον. Η μεγάλη συνάθροιση του Ισραήλ των τελευταίων ημερών είχε αρχίσει. Οι Άγιοι ήταν τώρα σε θέση να διδαχθούν ως ένα σώμα από τους επιλεγμένους υπηρέτες του Κυρίου, να κατηχηθούν στους νόμους του και να οικοδομήσουν αγίους ναούς.

Οικοδομώντας το βασίλειο στο Κίρτλαντ του Οχάιο

Η άφιξη του Προφήτη στο Οχάιο

Μια κρύα ημέρα το Φεβρουάριο του 1831, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ και η σύζυγός του, Έμμα, έξι μηνών τότε έγκυος σε δίδυμα, ολοκλήρωσαν το ταξίδι των 250 μιλίων από τη Νέα Υόρκη στο Κίρτλαντ του Οχάιο. Έφθασαν επάνω σε ένα έλκυθρο στο κατάστημα Γκίλμπερτ και Ουίτνι. Το παρακάτω απόσπασμα περιγράφει τη συνάντηση του Νιούελ Ουίτνι με τον Προφήτη:

«Ένας από τους άνδρες [επάνω στο έλκυθρο], ένα νέο και εύρωστο άτομο, κατέβηκε και ορμώντας στα σκαλοπάτια, μπήκε στο κατάστημα και κατευθύνθηκε εκεί όπου στεκόταν ο νεαρός συνεταίρος.

»Νιούελ Ουίτνι! Εσύ είσαι!» αναφώνησε, προτείνοντας εγκάρδια το χέρι του σαν να επρόκειτο για κάποιο παλιό γνώριμο.

»Εγώ είμαι, με έχεις μπροστά σου’, αποκρίθηκε ο άλλος καθώς έσφιγγε μηχανικά το απλωμένο χέρι... – ‘Δε θα μπορούσα να σε αποκαλέσω με το όνομά σου, όπως έκανες εσύ σε μένα’.

»Είμαι ο Τζόζεφ ο Προφήτης’, είπε ο άγνωστος χαμογελαστά, ‘προσευχήθηκες και με ζήτησες εδώ. Τι θέλεις από εμένα;’¹

Λίγο καιρό νωρίτερα, ο Νιούελ και η σύζυγός του, Ελίζαμπεθ, είχαν προσευχηθεί ένθερμα για καθοδήγηση. Σε απάντηση, το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε επάνω τους και ένα σύννεφο σκίασε το σπίτι τους. Μέσα από το σύννεφο μια φωνή διακήρυξε: «Προετοιμάσου να λάβεις το λόγο του Κυρίου, διότι έρχεται!»² Λίγο καιρό αργότερα, οι ιεραπόστολοι οι οποίοι κλήθηκαν να διδάξουν τους Ινδιάνους έφτασαν στο Κίρτλαντ και τώρα είχε φθάσει και ο Προφήτης.

Ο Όρσον Ουίτνι, εγγονός του Νιούελ, μίλησε αργότερα για τα συναισθήματά του σχετικά με το συμβάν αυτό: «Με ποια δύναμη

Ο Ναός του Κίρτλαντ

αυτός ο ξεχωριστός άνδρας, ο Τζόζεφ Σμιθ, αναγνώρισε κάποιον τον οποίο δεν είχε ποτέ ξαναδεί κατά τη σάρκα; Γιατί ο Νιούελ Ουίτνι δεν τον αναγνώρισε; Επειδή ο Τζόζεφ Σμιθ ήταν βλέπων, ένας επιλεγμένος βλέπων. Είχε πραγματικά δει τον Νιούελ Ουίτνι γονατιστό, εκατοντάδες μίλια μακριά, να προσεύχεται για τον ερχομό του στο Κίρτλαντ. Θαυμαστό – όμως αληθινό!»³

Ο ερχομός του Προφήτη έφερε το λόγο του Κυρίου στο Κίρτλαντ, όπου πολλά βασικά στοιχεία της Εκκλησίας τέθηκαν στη θέση τους. Η βασική οργάνωση της διακυβέρνησης της Εκκλησίας αποκαλύφθηκε, ιεραπόστολοι στάλθηκαν στο εξωτερικό, ανοικοδομήθηκε ο πρώτος ναός και ελήφθησαν πολλές σημαντικές αποκαλύψεις. Οι Άγιοι καταδιώχθηκαν με μένος και δοκιμάστηκαν για να δουν αν θα επεδείκνυαν πίστη, θάρρος και προθυμία να ακολουθήσουν τον χρισμένο προφήτη του Κυρίου.

Δύο κέντρα δραστηριότητας της Εκκλησίας

Μόλις οι Άγιοι κλήθηκαν να συναθροιστούν στο Οχάιο, άρχισαν να προσβλέπουν στον καιρό όπου θα μπορούσαν να ιδρύσουν τη Σιών. Τον Ιούνιο του 1831, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ έλαβε μια αποκάλυψη η οποία καθοδηγούσε τον ίδιο, τον Σίδνεϊ Ρίγκντον και 28 άλλους πρεσβύτερους να πάνε σε διαφωτιστική ιεραποστολή στο Μισούρι και εκεί να κάνουν την επόμενη συνέλευση της Εκκλησίας (βλέπε Δ&Δ 52). Το Μισούρι βρισκόταν στα δυτικά σύνορα των τότε Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, περισσότερο από 1.000 μίλια δυτικά του Κίρτλαντ. Ο Κύριος αποκάλυψε στον Τζόζεφ πως στο Τζάκσον Κάουντι του Μισούρι οι Άγιοι θα λάβαιναν την κληρονομιά τους και θα εγκαθίδρυναν τη Σιών.

Ο Τζόζεφ, οι άλλοι ιεραπόστολοι και λίγο αργότερα ολόκληρη η ομάδα των Αγίων από την Κόλσβιλ της Νέας Υόρκης, ταξίδεψαν στο Τζάκσον Κάουντι στη διάρκεια του καλοκαιριού του 1831 και άρχισαν να εγκαθίστανται εκεί. Ενώ ο Προφήτης και άλλοι ηγέτες επέστρεψαν στο Κίρτλαντ, πολλά μέλη της Εκκλησίας εγκαταστάθηκαν στο Μισούρι.

Μεταξύ 1831 και 1838, η Εκκλησία είχε δύο πληθυσμιακά κέντρα. Ο Τζόζεφ Σμιθ, μέλη του Συμβουλίου των Δώδεκα και μεγάλος αριθμός Αγίων ζούσε στην περιοχή του Κίρτλαντ στο Οχάιο, ενώ πολλά

άλλα μέλη της Εκκλησίας ζούσαν στο Μισούρι, όπου προέδρευαν σ' αυτούς οι διορισμένοι ηγέτες τους της ιεροσύνης. Σημαντικά γεγονότα συνέβαιναν και στους δύο τόπους συγχρόνως και άτομα που κατείχαν υπεύθυνη θέση στην Εκκλησία, ταξίδευαν από τη μία τοποθεσία στην άλλη κατά τις εκάστοτε ανάγκες. Θα συζητηθούν πρώτα τα γεγονότα στο Κίρτλαντ κατά τη διάρκεια αυτής της επταετούς περιόδου και στη συνέχεια θα συζητηθούν τα γεγονότα στο Μισούρι στη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

Οι θυσίες των Αγίων κατά τη συνάθροιση στο Οχάιο

Πολλοί από τους Αγίους που ήρθαν στο Οχάιο έκαναν αξιοσημείωτες θυσίες. Κάποιους τους αποκήρυξαν οι οικογένειές τους, ενώ άλλοι έχασαν τη συντροφιά παλιών φίλων. Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ περιέγραψε τη θυσία του για να ανταποκριθεί στην κλήση του Προφήτη να συναθροιστούν:

«Όταν φθάσαμε στο Κίρτλαντ [το Σεπτέμβριο του 1833], αν κάποιος άνθρωπος που συναθροίστηκε ποτέ με τους Αγίους ήταν φτωχότερος από εμένα – ήταν επειδή δεν είχε απολύτως τίποτα. ...Εγώ είχα δύο παιδιά να φροντίσω – αυτό ήταν όλο. Ήμουν χήρος. 'Αδελφέ Μπρίγκαμ, είχες παπούτσια;' Όχι, ούτε ένα παπούτσι στα πόδια μου, εκτός από ένα ζευγάρι δανεικές μπότες. Δεν είχα χειμωνιάτικα ρούχα, εκτός από ένα παλτό φτιαγμένο στο σπίτι που το φορούσα τρία ή τέσσερα χρόνια. 'Τίποτα παντελόνια;' Όχι. 'Τι έκανες; Μπορείς χωρίς αυτά;' Όχι. Δανείστηκα ένα ζευγάρι να το φοράω μέχρι να μπορέσω να αποκτήσω ένα άλλο ζευγάρι. Είχα ταξιδέψει και κηρύττει και είχα δώσει και το τελευταίο δολάριο από την περιουσία μου. Είχα κάποια λιγοστή περιουσία όταν άρχισα να κηρύττω. ...Είχα ταξιδέψει και κήρυττα μέχρι που δε μου είχε απομείνει τίποτα. Όμως ο Τζόζεφ είπε: 'Έλα', και πήγα όσο καλύτερα μπορούσα»⁴.

Πολλοί άλλοι πιστοί Άγιοι ήρθαν στο Κίρτλαντ, όπου τα μέλη που ήδη ήταν εκεί, τους καλοσώρισαν και πρόθυμα μοιράστηκαν τα πενιχρά αγαθά τους. Τέτοιοι ακλόνητοι άνδρες έθεσαν τα θεμέλια για τη θαυμαστή ανάπτυξη και πρόοδο της Εκκλησίας.

Αποκαλύψεις που λήφθηκαν στην περιοχή του Κίρτλαντ

Ενώσω ο Προφήτης Τζόζεφ ζούσε στην περιοχή του Κίρτλαντ, έλαβε αναρίθμητες αποκαλύψεις, 65 από τις οποίες συμπεριελήφθηκαν στο Δίδαχή και Διαθήκες. Οι αποκαλύψεις δίδασκαν το θέλημα του Κυρίου σε συσχετισμό με την ευημερία, την επιζήτηση σημείων, την ηθική συμπεριφορά, τις αρχές διαιτητικής, τα δέκατα, την εξουσία της ιεροσύνης, το ρόλο ενός προφήτη, τους τρεις βαθμούς δόξας, το ιεραποστολικό έργο, τη Δευτέρα Παρουσία, το νόμο της αφιέρωσης και πολλά άλλα θέματα.

Η μετάφραση του Τζόζεφ Σμιθ της Βίβλου

Τον Ιούνιο του 1830 ο Τζόζεφ Σμιθ ξεκίνησε το ουράνιο εντεταλμένο έργο του να πραγματοποιήσει εμπνευσμένες διορθώσεις στην (αγγλική) έκδοση Κινγκ Τζέιμς της Βίβλου. Το έργο αυτό είναι γνωστό ως η Μετάφραση Τζόζεφ Σμιθ της Βίβλου. Μεταξύ Ιουνίου του 1830 και Ιουλίου του 1833, ο Προφήτης έκανε πολυάριθμες αλλαγές στο κείμενο αυτό της Βίβλου, συμπεριλαμβανομένων διορθώσεων της βιβλικής γλώσσας, διευκρίνισης διδαχών και αποκατάσταση ιστορικού υλικού και υλικού διδαχών.

Ο Τζόζεφ έλαβε πολλές αποκαλύψεις κατά τη διάρκεια του έργου αυτού, συχνά σε απάντηση ερωτήσεων οι οποίες ανέκυπταν καθώς συλλογιζόταν βιβλικά εδάφια. Μια τέτοια αποκάλυψη υπήρξε στις 16 Φεβρουαρίου 1832, αφού ο Τζόζεφ και ο Σίδνεϊ Ρίγκντον είχαν μεταφράσει το Κατά Ιωάννην 5:29. Συλλογίστηκαν σχετικά με το εδάφιο αυτό και «ο Κύριος άγγιξε τα μάτια της νοημοσύνης μας και ανοίχτηκαν, και η δόξα του Κυρίου έλαμψε ολόγυρα» (Δ&Δ 76:19). Έλαβαν ένα από τα μεγαλύτερα οράματα όλων των καιρών που τώρα είναι καταγεγραμμένα στο τμήμα 76 του Δίδαχή και Διαθήκες. Είδαν τον Πατέρα και τον Υιό, έμαθαν για το ουράνιο πεπρωμένο των παιδιών του Θεού και έλαβαν αιώνιες αλήθειες σχετικά με το ποιος θα καταλάβει τα τρία βασίλεια της δόξας.

Εκδίδοντας τις αποκαλύψεις

Σε μια ειδική συνέλευση που έγινε στο Χάιραμ του Οχάιο το Νοέμβριο του 1831, τα μέλη της Εκκλησίας ψήφισαν για την έκδοση

του Βιβλίου των Εντολών που περιλάμβανε περίπου 70 αποκαλύψεις οι οποίες δόθηκαν στον Προφήτη. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνέλευσης, ο Κύριος έδωσε στον Τζόζεφ Σμιθ τις αποκαλύψεις που επρόκειτο να είναι ο πρόλογος και το προσάρτημα στο Βιβλίο των Εντολών. (Αυτές αργότερα έγιναν τα τμήματα 1 και 133 του Διδαχί και Διαθήκης.)

Η ανάθεση της εκτύπωσης του βιβλίου έγινε προς τον Ουίλιαμ Φελπς, ο οποίος είχε μια εγκατάσταση εκτυπώσεων στο Τζάκσον Κάουντι στο Μισούρι. (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Βιβλίο των Εντολών, βλέπε σελίδα 41.) Οι αποκαλύψεις στο Βιβλίο των Εντολών, μαζί με άλλες αποκαλύψεις, τυπώθηκαν αργότερα σε έναν τόμο με τίτλο Διδαχί και Διαθήκης, ο οποίος εκδόθηκε στο Κίρτλαντ το 1835. Μια δεύτερη έκδοση του Βιβλίου του Μόρμον, με ελάχιστες διορθώσεις που έγιναν από τον Προφήτη Τζόζεφ, τυπώθηκε, επίσης, στο Κίρτλαντ.

Μόλις λίγους μήνες μετά την οργάνωση της Εκκλησίας, ο Κύριος τόνισε τη σημαντική θέση της μουσικής στην Εκκλησία, προστάζοντας τη σύζυγο του Προφήτη, Έμμα, να αρχίσει μια συλλογή ιερών ύμνων (βλέπε Δ&Δ 25:11). Το υμνολόγιο που συνέταξε εκδόθηκε στο Κίρτλαντ, ανοίγοντας το δρόμο για τους Αγίους να λάβουν την υπεσχημένη ευλογία του Κυρίου: «Γιατί η ψυχή μου ευφραίνεται με το τραγούδι της καρδιάς. Μάλιστα, το τραγούδι του δικαίου αποτελεί προσευχή προς εμένα, και θα εισακουστεί με ευλογία επάνω στο κεφάλι τους» (Δ&Δ 25:12).

Η Σχολή των Προφητών

Το Δεκέμβριο του 1832 και τον Ιανουάριο του 1833, ο Προφήτης Τζόζεφ έλαβε την αποκάλυψη η οποία έγινε το τμήμα 88 του Διδαχί και Διαθήκης. Ανάμεσα σε άλλα πράγματα, η αποκάλυψη αυτή έδωσε οδηγία να δημιουργηθεί μια «σχολή των προφητών» (Δ&Δ 88:127) για να κατηχηθούν οι αδελφοί στη διδαχί και στις αρχές του ευαγγελίου, στις υποθέσεις της Εκκλησίας και σε άλλα θέματα.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα του 1833, τα άτομα στη Σχολή των Προφητών συγκεντρώνονταν συχνά και τόσο τον Τζόζεφ, όσο και την Έμμα τους απασχόλησε η συχνή χρήση φύλλων καπνού

από τους αδελφούς, ιδιαίτερα το σύννεφο του καπνού όταν κάπνιζαν στις συγκεντρώσεις και η έλλειψη καθαριότητας επειδή μασούσαν φύλλα καπνού. Ο Τζόζεφ Σμιθ ζήτησε να μάθει από τον Κύριο σχετικά με το θέμα αυτό και έλαβε την αποκάλυψη που είναι γνωστή ως Λόγος Σοφίας. Η αποκάλυψη αυτή έδινε τις εντολές του Κυρίου για τη φροντίδα του σώματος και του πνεύματος και υποσχόταν πως εκείνοι οι οποίοι υπάκουαν σ' αυτές θα λάβαιναν τις πνευματικές ευλογίες «σοφία[ς] και μεγάλους θησαυρούς γνώσεων, αυτούς τους κρυμμένους θησαυρούς» (Δ&Δ 89:19). Ο Λόγος Σοφίας περιλάμβανε, επίσης, πληροφορίες σχετικά με την υγεία, οι οποίες δεν ήταν γνωστές στον ιατρικό ή επιστημονικό κόσμο της εποχής, αλλά που από τότε αποδείχτηκαν μεγάλης ωφέλειας, όπως η συμβουλή της μη χρήσης φύλλων καπνού ή αλκοόλ.

Ο νόμος της αφιέρωσης

Το 1831 ο Κύριος άρχισε να αποκαλύπτει πτυχές του νόμου της αφιέρωσης, ένα πνευματικό και υλικό σύστημα, το οποίο αν ακολουθείτο με χρησιμότητα, θα ευλογούσε τη ζωή των αποστερημένων Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Με το νόμο αυτό ζητείτο από τα μέλη της Εκκλησίας να αφιερώσουν ή να παραχωρήσουν εγγράφως όλη την περιουσία τους στον επίσκοπο της Εκκλησίας. Στη συνέχεια εκείνος παραχωρούσε ένα κληρονόμημα ή διαχείριση πίσω πάλι στα μέλη. Οι οικογένειες διαχειρίζονταν αυτά που τους δίνονταν όσο καλύτερα μπορούσαν. Εάν κατά το τέλος του έτους υπήρχε πλεόνασμα, δινόταν στον επίσκοπο να το χρησιμοποιήσει για τη φροντίδα εκείνων που είχαν ανάγκη. Ο Έντουαρντ Πάρτριτζ κλήθηκε από τον Κύριο για να υπηρετήσει ως ο πρώτος επίσκοπος της Εκκλησίας.

Ο νόμος της αφιέρωσης αποτελείται από αρχές και πρακτικές που ενδυναμώνουν τα μέλη πνευματικά και επιφέρουν σχετική οικονομική ισότητα, μειώνοντας την απληστία και την ένδεια. Ορισμένοι Άγιοι ακολουθούσαν σωστά το νόμο, προς ευλογία των ίδιων και των άλλων, όμως άλλα μέλη αποτύγχαναν να ανυψωθούν πέρα από εγωστικές επιθυμίες, προκαλώντας την αναπόφευκτη απόσυρση του νόμου από την Εκκλησία. Το 1838 ο Κύριος αποκάλυψε το νόμο των δεκάτων (βλέπε Δ&Δ 119), ο οποίος εξακολουθεί μέχρι σήμερα ως ο οικονομικός νόμος της Εκκλησίας.

Ενδυναμώνοντας την Ιεροσύνη

Αποκαλύπτονται θέσεις ιεροσύνης

Καθώς η Εκκλησία αυξανόταν σε αριθμό μελών, ο Προφήτης εξακολουθούσε να λαμβάνει αποκάλυψη σχετικά με τις θέσεις ιεροσύνης. Με καθοδήγηση από τον Κύριο οργάνωσε την πρώτη Προεδρία, η οποία αποτελείτο από τον ίδιο ως πρόεδρο και τους Σίδνεϊ Ρίγκντον και Φρέντερικ Ουίλιαμς ως συμβούλους. Οργάνωσε, επίσης, την Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων και την Πρώτη Απαρτία των Εβδομήκοντα. Κάλεσε και χειροτόνησε επισκόπους και τους συμβούλους τους, αρχιερείς, πατριάρχες, ανώτατα συμβούλια, εβδομήκοντα και Πρεσβυτέρους. Οργάνωσε τους πρώτους πασσάλους της Εκκλησίας.

Τα άπειρα και πρόσφατα βαφτισμένα μέλη συχνά κατακλύζονταν από κλήσεις να υπηρετήσουν. Για παράδειγμα, ο Νιούελ Ουίτνι, κλήθηκε ως δεύτερος επίσκοπος της Εκκλησίας το Δεκέμβριο του 1831, για να υπηρετήσει στο Κίρτλαντ, ενώ ο Έντουαρντ Πάρτριτς έγινε επίσκοπος των Αγίων στο Μισούρι. Ο Νιούελ δεν πίστευε πως ήταν ικανός να φέρει εις πέρας τα απαιτούμενα της θέσης του, μολονότι ο Προφήτης του είπε πως ο Κύριος τον είχε καλέσει με αποκάλυψη. Του είπε, λοιπόν, ο Προφήτης: «Πήγαινε και ρώτησε μόνος σου τον Πατέρα». Ο Νιούελ πήγε και γονάτισε ικετεύοντας ταπεινά και άκουσε μια φωνή από τους ουρανούς που έλεγε: «Η δύναμή σου είναι σε μένα»⁵. Αποδέχτηκε την κλήση και υπηρέτησε ως επίσκοπος επί 18 χρόνια.

Εκπαίδευση των ηγετών στο στρατόπεδο της Σιών

Η Εκκλησία είχε μεγάλη ανάγκη από ηγέτες της ιεροσύνης που ήταν δοκιμασμένοι, είχαν εμπειρία και είχαν αποδειχθεί πιστοί, οι οποίοι μπορούσαν να παραμείνουν αφοσιωμένοι στον Κύριο και στον προφήτη του, κάτω από οποιοσδήποτε περιστάσεις. Μια ευκαιρία να αποδειχθεί η υπακοή σε δύσκολες περιστάσεις και να εκπαιδευτούν προσωπικά από τον Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ, δόθηκε με την πορεία του στρατοπέδου της Σιών.

Το στρατόπεδο της Σιών οργανώθηκε για να βοηθήσει τους Αγίους στο Μισούρι, οι οποίοι καταδιώκονταν δριμύτατα εξαιτίας των

θηρσκευτικών πεποιθήσεών τους. Πολλοί είχαν εκδιωχθεί από τα σπίτια τους. (Βλέπε επιπλέον πληροφορίες στις σελίδες 39-45.) Στις 24 Φεβρουαρίου 1834, ο Κύριος αποκάλυψε στον Τζόζεφ Σμιθ ότι θα έπρεπε να οργανώσει μια ομάδα ανδρών για μια πορεία από το Κίρτλαντ έως το Μισούρι και να βοηθήσουν στην επανεγκατάσταση των Αγίων στους τόπους τους (βλέπε Δ&Δ 103). Ο Κύριος υποσχέθηκε πως η παρουσία του θα ήταν μαζί τους και πως «η νίκη και η δόξα» θα πραγματοποιούνταν μέσω «της επιμέλειάς σας, της πίστης σας, και των προσευχών της πίστης σας» (Δ&Δ 103:36). Τα περισσότερα από τα αρχικά μέλη της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων και της Απαρτίας των Εβδομήκοντα προετοιμάστηκαν για τις μελλοντικές υποχρεώσεις τους από την εμπειρία αυτή.

Το στρατόπεδο της Σιών οργανώθηκε επίσημα στο Νιού Πόρτατζ του Οχάιο, στις 6 Μαΐου 1834. Συμπεριέλαβε τελικά 207 άνδρες, 11 γυναίκες και 11 παιδιά, που ο Προφήτης χώρισε σε ομάδες των δέκα και των πενήντα, δίνοντας οδηγία να εκλέξει κάθε ομάδα έναν αρχηγό. Ένας πρόσφατα στρατολογηθείς, ο Τζόζεφ Χόλμπρουκ, ανέφερε πως το στρατόπεδο ήταν οργανωμένο «σύμφωνα με την αρχαία τάξη του Ισραήλ»⁶. Επί 45 ημέρες προχωρούσαν όλοι μαζί προς το Κλεί Κάουντι του Μισούρι, μια απόσταση περισσότερο από 1.000 μίλια. Ταξίδευαν όσο γρηγορότερα μπορούσαν και κάτω από σκληρές συνθήκες. Ήταν πολύ δύσκολο να βρουν αρκετό φαγητό. Συχνά ζητούσαν από τους άνδρες να τρώνε περιορισμένες ποσότητες χοντρόκοκκο ψωμί, ταγγισμένο βούτυρο, χυλό από καλαμπόκι, σκληρό, πολυκαιρινό μέλι, ωμό χοιρινό, σάπιο χοιρομέρι, μπέικον και τυρί σκουληκιασμένα. Ο Τζωρτζ Σμιθ ο οποίος αργότερα θα γινόταν Απόστολος, έγραψε πως συχνά ήταν πεινασμένος: «Ήμουν τόσο κουρασμένος, πεινασμένος και νυσταγμένος, ώστε ενώ περπατούσαμε στο δρόμο ονειρευόμουν ότι έβλεπα ένα όμορφο ρυάκι κοντά σε μια δροσερή σκιά ενός δέντρου και μια όμορφη φρατζόλα ψωμί και ένα μπουκάλι γάλα αφημένα επάνω σε ένα κομμάτι ύφασμα πλάι στην πηγή»⁷.

Στο στρατόπεδο δινόταν μεγάλη έμφαση στην πνευματικότητα και στην υπακοή στις εντολές. Τις Κυριακές είχαν συγκεντρώσεις και μεταλάβαιναν. Ο Προφήτης δίδασκε συχνά τις διδαχές του

βασιλείου. Είπε: «Ο Θεός ήταν μαζί μας και οι άγγελοί Του προχωρούσαν μπροστά μας και η πίστη της μικρής ομάδας μας ήταν ακλόνητη. Ξέρουμε ότι οι άγγελοι μας συντρόφευαν, διότι τους είδαμε»⁸.

Παρ' όλα αυτά, οι δυσκολίες του στρατοπέδου άρχισαν να κουράζουν τους συμμετέχοντες. Αυτή η διαδικασία κάθαρσης αποκάλυψε τους μεμψίμοιρους οι οποίοι δε διέθεταν το πνεύμα της υπακοής και συχνά επέκριναν τον Τζόζεφ για τις ταλαιπωρίες τους. Στις 17 Μαΐου ο Προφήτης παρότρυνε εκείνους που διακατέχονταν από πνεύμα ανταρσίας «να ταπεινώσουν τον εαυτό τους εμπρός στον Κύριο και να ομονοήσουν, ώστε να μην πληγούν από συμφορά»⁹.

Έως τις 18 Ιουνίου το στρατόπεδο είχε φθάσει στο Κλεί Κάουντι του Μισούρι. Παρ' όλα αυτά, ο κυβερνήτης του Μισούρι Ντάνιελ Ντάνκλιν, δεν τήρησε την υπόσχεσή του να βοηθήσει το στρατό των Αγίων να επανεγκαταστήσουν τα μέλη της Εκκλησίας που είχαν εκδιωχθεί από τα σπίτια τους. Για ορισμένους στο στρατόπεδο, η αποτυχία αυτού του στρατιωτικού στόχου υπήρξε η τελευταία δοκιμασία της πίστης τους. Απογοητευμένοι και οργισμένοι, ορισμένοι στασίασαν ανοιχτά. Αποτέλεσμα όλου αυτού ήταν να τους προειδοποιήσει ο Προφήτης ότι ο Κύριος θα έστελνε επάνω τους ολέθρια συμφορά. Λίγο αργότερα ξέσπασε μια ολέθρια επιδημία χολέρας που εξαπλώθηκε σε όλο το στρατόπεδο. Προτού περάσει, μολύνθηκε το ένα τρίτο του στρατοπέδου, συμπεριλαμβανομένου του Τζόζεφ Σμιθ και στη συνέχεια πέθαναν 14 μέλη από το στρατόπεδο. Στις 2 Ιουλίου, ο Τζόζεφ προειδοποίησε ξανά τον κόσμο στο στρατόπεδο να ταπεινώσουν τον εαυτό τους εμπρός στον Κύριο και να συνάψουν διαθήκη να τηρούν τις εντολές του και είπε πως αν το έκαναν αυτό, η μάστιγα θα κόπαζε από την ώρα εκείνη. Συνάψανε τη διαθήκη σηκώνοντας τα χέρια και η μάστιγα σταμάτησε.

Στις αρχές Ιουλίου τα μέλη του στρατοπέδου απολύθηκαν τιμητικά από τον Προφήτη. Το ταξίδι είχε αποκαλύψει ποιος ήταν με τη μεριά του Κυρίου και ποιος ήταν άξιος να υπηρετήσει σε θέσεις ηγεσίας. Αργότερα ο Προφήτης εξήγησε το αποτέλεσμα της πορείας: «Ο Θεός δεν ήθελε από εσάς να πολεμήσετε. Δεν μπορούσε να οργανώσει το βασίλειό του με δώδεκα άνδρες για να ανοίξουν την πόρτα

του ευαγγελίου στα έθνη της γης και με εβδομήντα άνδρες υπό την καθοδήγησή τους να ακολουθούν τα βήματά τους, παρά μόνο αν τους έπαιρνε από ένα σώμα ανδρών που είχαν προσφέρει τη ζωή τους και είχαν κάνει μία μεγάλη θυσία όπως έκανε ο Αβραάμ»¹⁰.

Ο Ουίλφορντ Γούντροφ, μέλος του στρατοπέδου, ο οποίος αργότερα έγινε ο τέταρτος Πρόεδρος της Εκκλησίας, είπε: «Αποκτήσαμε μια εμπειρία που δε θα μπορούσαμε ποτέ να αποκτήσουμε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο. Είχαμε το προνόμιο να δούμε το πρόσωπο του προφήτη, είχαμε το προνόμιο να ταξιδέψουμε χίλια μίλια μαζί του, να δούμε τα έργα του πνεύματος του Θεού με εκείνον, τις αποκαλύψεις του Ιησού Χριστού σε αυτόν και την εκπλήρωση εκείνων των αποκαλύψεων»¹¹.

Το Φεβρουάριο του 1835, πέντε μήνες αφότου διαλύθηκε το στρατόπεδο, οργανώθηκε η Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων και η Πρώτη Απαρτία των Εβδομήκοντα. Εβδομήντα εννέα από τις ογδόντα δύο θέσεις στις δύο απαρτίες, κατέλαβαν άνδρες οι οποίοι είχαν δοκιμαστεί με επιτυχία στο στρατόπεδο της Σιών.

Στο Κίρτλαντ, ο Τζόζεφ Σμιθ εξακολούθησε να εκπαιδεύει μελλοντικούς ηγέτες. Τέσσερις μελλοντικοί Πρόεδροι της Εκκλησίας –οι Μπρίγκαμ Γιανγκ, Τζων Τέιλορ, Ουίλφορντ Γούντροφ και Λορέντζο Σνόου– βαφτίστηκαν στη διάρκεια των ετών του Κίρτλαντ και αργότερα οδήγησαν διαδοχικά την Εκκλησία μέχρι το 1901. Επιπλέον, οι επόμενοι τρεις Πρόεδροι –Τζόζεφ Φ. Σμιθ, Χίμπερ Γκραντ και Τζωρτζ Αλμπερτ Σμιθ, των οποίων η διοίκηση διήρκεσε μέχρι το 1951– ήταν απευθείας απόγονοι των γενναίων πρωτοπόρων του Κίρτλαντ.

Το ιεραποστολικό έργο προχωρεί

Ενώ οι Άγιοι ζούσαν στο Κίρτλαντ, πολλοί ιεραπόστολοι κλήθηκαν να κηρύξουν το ευαγγέλιο μακριά από τα σπίτια τους, οι περισσότεροι από αυτούς με μεγάλες προσωπικές θυσίες. Ιεραπόστολοι στάλθηκαν σε αρκετές αμερικανικές πολιτείες, σε περιοχές του Καναδά και πέρα από τον Ατλαντικό, στην Αγγλία. Μέσω των προσπαθειών αυτών των ιεραποστόλων, πολλοί άνθρωποι έλαβαν μαρτυρία για την αλήθεια του ευαγγελίου. Έγιναν θαρραλέα μέλη τα οποία έδωσαν μεγάλη δύναμη στη νεαρή Εκκλησία.

Αρκετές αποκαλύψεις που καταγράφηκαν στο Κίρτλαντ περιλάμβαναν εντολές προς τα μέλη να κηρύξουν το ευαγγέλιο στον κόσμο. Ο Κύριος διακήρυξε: «Και να προχωρήσετε εμπρός με τη δύναμη του Πνεύματός μου, κηρύττοντας το ευαγγέλιό μου, δύο-δύο, στο όνομά μου, υψώνοντας τη φωνή σας σαν με ήχο σάλπιγγας, διακηρύττοντας το λόγο μου σαν άγγελοι του Θεού» (Δ&Δ 42:6). Τον επόμενο χρόνο ο Κύριος πρόσταξε: «Και αρμόζει κάθε άνθρωπος που έχει προειδοποιηθεί να προειδοποιήσει τον πλησίον του» (Δ&Δ 88:81).

Ιεραποστολές των πρώτων μεταστραφέντων του Οχάιο

Ο Ζίρα Πάλσιφερ, ένας μεταστραφείς από το Οχάιο, αποτελεί παράδειγμα εκείνων οι οποίοι με ενθουσιασμό μίλησαν για το μήνυμα της Αποκατάστασης. Προσχώρησε στην Εκκλησία τον Ιανουάριο του 1832 και κατέγραψε πως λίγο αργότερα, «χειροτονήθηκα στη θέση του Πρεσβυτέρου και πήγα να κηρύξω με αξιοσημείωτη επιτυχία στην πατρίδα και στο εξωτερικό»¹². Ο ίδιος και ένας άλλος ιεραπόστολος, ο Ελάιτζα Τσίνυ, ταξίδεψαν στη μικρή πόλη του Ρίτολαντ στη Νέα Υόρκη, όπου άρχισαν να κηρύττουν στο τοπικό σχολείο. Ένας από τους πρώτους μεταστραφέντες που βαφτίστηκε από τον πρεσβύτερο Πάλσιφερ στο Ρίτολαντ, ήταν ένας νεαρός αγροκτηματίας που ονομαζόταν Ουίλφορντ Γούντροφ, ο οποίος θα γινόταν μια ημέρα ένας από τους πλέον επιτυχημένους ιεραπόστολους στην ιστορία της Εκκλησίας και ο τέταρτος Πρόεδρος της Εκκλησίας. Σε διάστημα ενός μηνός, οι δύο ιεραπόστολοι βάφτισαν έναν αριθμό ατόμων και οργάνωσαν έναν κλάδο της Εκκλησίας στο Ρίτολαντ.

Ανταποκρινόμενοι στην κλήση να προειδοποιήσουν τους πλησίον τους, ιεραπόστολοι ήρθαν από κάθε μονοπάτι της ζωής. Πολλοί από αυτούς ήταν παντρεμένοι και είχαν οικογενειακές υποχρεώσεις. Αναχώρησαν στο μέσο του θερισμού της συγκομιδής, μέσα στον παγερό χειμώνα, σε εποχές προσωπικής ευημερίας και σε περιόδους μεγάλων οικονομικών δυσκολιών. Αρκετοί από τους Πρεσβύτερους ήταν σχεδόν πάμφτωχοι όταν εισήλθαν στο ιεραποστολικό πεδίο. Ο ίδιος ο Προφήτης ταξίδεψε περισσότερο από

Οι τέσσερις αυτοί ιεραπόστολοι που κλήθηκαν να φέρουν το ευαγγέλιο στους Ινδιάνους της Αμερικής κάτω από ιδιαίτερα σκληρές συνθήκες, αποτελούν παραδείγματα των θυσιών που έγιναν από πιστούς ιεραπόστολους σε όλη τη νεότερη ιστορία της Εκκλησίας.

15.000 μίλια, υπηρετώντας 14 βραχείες ιεραποστολές από το 1831 έως το 1838, σε πολλές πολιτείες και στον Καναδά.

Όταν ο Τζωρτζ Σμιθ, εξάδελφος του Προφήτη, έλαβε την κλήση του για τις ανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες, ήταν τόσο φτωχός ώστε δε διέθετε ούτε είχε τα μέσα να αγοράσει τα ρούχα και τα βιβλία που χρειαζόταν. Κατά συνέπεια, ο Προφήτης Τζόζεφ και ο αδελφός του Χάιρουμ, του έδωσαν λίγο γκριζο ύφασμα και η Ελάιζα Μπράουν του έφτιαξε ένα παλτό, γιλέκο και παντελόνια. Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ του έδωσε ένα ζευγάρι παπούτσια, ο πατέρας του τού έδωσε μία Βίβλο σε σχήμα βιβλίου τσέπης και ο Προφήτης τού έδωσε ένα αντίτυπο του Βιβλίου του Μόρμον.

Οι Πρεσβύτεροι Εράστους Σνόου και Τζων Πέιτζ ήταν κι αυτοί φτωχοί όταν έφυγαν για το ιεραποστολικό πεδίο, την άνοιξη του 1836. Περιγράφοντας την κατάσταση του την εποχή της αναχώρησής του για μια ιεραποστολή στη δυτική Πενσυλβάνια, ο Πρεσβύτερος Σνόου έγραψε: «Έφυγα από το Κίρτλαντ με τα πόδια και μόνος μου, με μια μικρή βαλίτσα που περιείχε λίγα έργα της Εκκλησίας και ένα ζευγάρι κάλτσες, με πέντε σεντ στην τσέπη μου, που ήταν όλη κι όλη η περιουσία μου». Ο Πρεσβύτερος Πέιτζ είπε στον Προφήτη ότι δεν μπορούσε να αποδεχτεί μια κλήση να κηρύξει, επειδή

δεν είχε διόλου ρούχα να φορέσει. Δεν είχε καν ένα παλτό να ρίξει επάνω του. Ο Προφήτης ανταποκρίθηκε βγάζοντας το παλτό του και δίνοντάς το στον Πρεσβύτερο Πέιτζ. Είπε στον Πρεσβύτερο Πέιτζ να φύγει στην ιεραποστολή του και ο Κύριος θα τον ευλογούσε πλουσιοπάροχα¹³. Στην ιεραποστολή αυτή, ο Πρεσβύτερος Πέιτζ ευλογήθηκε να κηρύξει το ευαγγέλιο σε εκατοντάδες ανθρώπους οι οποίοι προσχώρησαν στην Εκκλησία.

Η ιεραποστολή της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων

Το 1835 μέλη της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων κλήθηκαν σε ιεραποστολή στις ανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες και στον Καναδά. Είναι η μοναδική φορά στην ιστορία της Εκκλησίας, όπου και τα 12 μέλη της Απαρτίας ανέλαβαν συγχρόνως ιεραποστολή. Όταν επέστρεψαν, ο Χίμπερ Κίμπαλ έδωσε μαρτυρία ότι είχαν αισθανθεί τη δύναμη του Θεού και ήταν σε θέση να γιατρέψουν τον άρρωστο και να εκδιώξουν δαιμόνια.

Ιεραποστολή στην Αγγλία

Κατά το τελευταίο τμήμα της περιόδου του Κίρτλαντ, μια κρίση ανέκυψε εντός της Εκκλησίας. Κάποια μέλη, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων ηγετών, αποστάτησαν επειδή δεν μπορούσαν να αντέξουν τις δοκιμασίες και τις καταδιώξεις και επειδή άρχισαν να καταλογίζουν λάθη στον Προφήτη Τζόζεφ και στους άλλους ηγέτες της Εκκλησίας. Ο Κύριος αποκάλυψε στον Τζόζεφ Σμιθ πως κάτι καινούργιο έπρεπε να γίνει για τη σωτηρία της Εκκλησίας του. Αυτό το κάτι ήταν μια έκχυση νεοφώτιστων στην Εκκλησία από την Αγγλία. Την Κυριακή 4 Ιουνίου 1837, ο Προφήτης πλησίασε τον Πρεσβύτερο Χίμπερ Κίμπαλ στο Ναό του Κίρτλαντ και του είπε: «Αδελφέ Χίμπερ, το Πνεύμα του Κυρίου ψιθύρισε σε μένα: 'Άφησε τον δούλο μου Χίμπερ να πάει στην Αγγλία και να διακηρύξει το Ευαγγέλιό μου και να ανοίξει τη θύρα της σωτηρίας στο έθνος εκείνο'»¹⁴.

Ενώσο ο Χίμπερ Κίμπαλ ξεχωριζόταν για την ιεραποστολή του, ο Πρεσβύτερος Όρσον Χάιντ μπήκε στην αίθουσα. Όταν άκουσε τι γινόταν, ο Όρσον συγκινήθηκε μέχρι μετάνοιας, καθώς υπήρξε ένας από εκείνους που καταλόγιζαν λάθη στον Προφήτη. Προσφέρθηκε

να υπηρετήσει ως ιεραπόστολος και ξεχωρίστηκε κι αυτός για να πάει στην Αγγλία.

Τόσο πρόθυμος ήταν ο Χίμπερ Κίμπαλ να κηρύξει το ευαγγέλιο σε ξένο έδαφος, ώστε καθώς πλησίαζε το πλοίο στο λιμάνι του Λίβερπουλ της Αγγλίας, πήδηξε στην αποβάθρα προτού δέσει το πλοίο, διακηρύσσοντας ότι ήταν ο πρώτος που πάτησε το πόδι του σε στεριά από την άλλη μεριά του ωκεανού με το μήνυμα της Αποκατάστασης. Μέχρι τις 23 Ιουλίου οι ιεραπόστολοι κήρυτταν σε εκκλησιάσματα που τα αποτελούσαν μεγάλα πλήθη και οι πρώτες βαφτίσεις προγραμματίστηκαν για τις 30 Ιουλίου. Ο Τζωρτζ Βατ νίκησε στον αγώνα δρόμου πεζός μέχρι τον ποταμό Ριμπλ στο Πρέστον και έτσι αποφασίστηκε σε ποιον θα δινόταν η τιμή να είναι ο πρώτος που θα βαφτιζόταν στη Βρετανία.

Μέσα σε οκτώ μήνες, εκατοντάδες νεοφώτιστοι είχαν προσχωρήσει στην Εκκλησία και είχαν οργανωθεί πολλοί κλάδοι. Αναλογιζόμενος αυτή τη μεγάλη συγκομιδή ψυχών, ο Χίμπερ θυμήθηκε ότι ο Προφήτης και οι Σύμβουλοί του «έθεσαν τα χέρια τους επάνω μου και... είπαν ότι ο Θεός θα με έκανε ισχυρό σε εκείνο το έθνος στο να κερδίσω ψυχές προς Εκείνον: άγγελοι θα με συντρόφευαν και θα με υποστήριζαν, ώστε να μην αποτύχω. Ότι θα ήμουν πλούσιος ευλογημένος και θα αποδεικνυόμουν πηγή σωτηρίας για χιλιάδες»¹⁵.

Επειδή πολλοί από τους πρώτους ιεραπόστολους αποδέχτηκαν υπάκουα ιεραποστολικές κλήσεις παρ' όλες τις προσωπικές θυσίες, εκατοντάδες Βρετανοί νεοφώτιστοι απόλαυσαν τις ευλογίες του αποκατεστημένου ευαγγελίου. Συγκεντρώθηκαν στη Σιών και ενδυνάμωσαν εξαιρετικά την Εκκλησία στις κρίσιμες περιόδους που βρίσκονταν μπροστά.

Ο Ναός του Κίρτλαντ

Θυσίες των Αγίων

Στις 27 Δεκεμβρίου 1832, οι Άγιοι έμαθαν για πρώτη φορά την εντολή του Κυρίου να οικοδομήσουν ένα ναό (βλέπε Δ&Δ 88:119). Η κατασκευή του ναού έγινε η κύρια προτεραιότητα της Εκκλησίας στο Κίρτλαντ, μεταξύ 1833 και 1836. Το εγχείρημα αυτό παρουσίασε μεγάλες δυσκολίες για τους Αγίους οι οποίοι δεν

είχαν ούτε τα απαραίτητα εργατικά χέρια ούτε χρήματα. Σύμφωνα με την Ελπίδα Σνόου: «Την εποχή εκείνη... οι Άγιοι ήταν λιγούστοι σε αριθμό και οι περισσότεροι από αυτούς πολύ φτωχοί. Και εάν δεν ήταν τόσο βέβαιοι πως είχε μιλήσει ο Θεός και είχε προστάξει να οικοδομηθεί ένας οίκος στο όνομά του, για τον οποίο όχι μόνο είχε αποκαλύψει το σχήμα, αλλά είχε επίσης υποδείξει τις διαστάσεις, μια απόπειρα για την οικοδόμηση εκείνου του Ναού, υπό τις τότε υπάρχουσες συνθήκες, θα ήταν οπωσδήποτε παράλογη»¹⁶.

Με την πίστη ότι ο Θεός θα παρείχε την απαραίτητη βοήθεια και τα μέσα, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ και οι Άγιοι άρχισαν να κάνουν τις απαραίτητες θυσίες. Ο Τζων Τάνερ ήταν ένας από εκείνους που προετοίμασε ο Κύριος για να βοηθήσει στην παροχή των μέσων ώστε να οικοδομηθεί ο ναός. Ο Τζων, πρόσφατα νεοφώτιστος από το Μπόλτον της Νέας Υόρκης, το Δεκέμβριο του 1834 «είχε τη ζωηρή αίσθηση από όνειρο ή όραμα τη νύχτα, ότι τον χρειαζόνταν και έπρεπε να πάει αμέσως στην Εκκλησία στη Δύση.

»...Με την άφιξή του στο Κίρτλαντ, έμαθε πως την εποχή εκείνη που είχε αυτή τη ζωηρή αίσθηση ότι έπρεπε να πάει άμεσα στην Εκκλησία, ο Προφήτης Τζόζεφ και μερικοί από τους αδελφούς είχαν συναντηθεί σε συγκέντρωση προσευχής και είχαν ζητήσει από τον Κύριο να τους στείλει έναν αδελφό ή κάποιους αδελφούς με τα απαραίτητα μέσα για να τους βοηθήσουν, ώστε να αφαιρέσουν την υποθήκη από το αγρόκτημα όπου χιζόταν ο ναός.

»Την επομένη της άφιξής του στο Κίρτλαντ... πληροφορήθηκε πως το προαναφερθέν αγρόκτημα επρόκειτο να το πάρει πίσω ο δανειστής, αν δεν πληρωνόταν το χρέος για την αγορά του. Δάνεισε, λοιπόν, στον προφήτη δύο χιλιάδες δολάρια και πήρε ένα σημείωμα από τον Προφήτη όπου δήλωνε πως θα πλήρωνε τα χρήματα με τον τόκο και με το ποσό αυτό πληρώθηκε η υποθήκη για το αγρόκτημα»¹⁷.

Οι αξιοσημείωτες προσπάθειες που κατέβαλαν οι Άγιοι του Κίρτλαντ, αποτελούν παραδείγματα θυσίας και αφιέρωσης χρόνου, ταλέντων και μέσων. Επί τρία χρόνια εργάστηκαν σκληρά για την οικοδόμηση. Εκτός από τις ικανότητες οικοδόμησης και την προσπάθεια που κατεβλήθη από τους άνδρες, οι γυναίκες έγενεθαι και

έπλεκαν για να ντύσουν εκείνους που εργάζονταν. Αργότερα έφτιαζαν τις κουρτίνες που χώριζαν τα δωμάτια. Η οικοδόμηση έγινε ακόμα δυσκολότερη από τις απειλές του όχλου να καταστρέψουν το ναό και εκείνοι που εργάζονταν την ημέρα, φρουρούσαν το ναό τη νύχτα. Όμως μετά από απέραντες θυσίες των Αγίων σε χρόνο και πόρους, ο ναός τελικά ολοκληρώθηκε την άνοιξη του 1836.

Η αφιέρωση του Ναού

Με την ολοκλήρωση του ναού, ο Κύριος εξέχυσε κραταιές πνευματικές ευλογίες επάνω στους Αγίους στο Κίρτλαντ, συμπεριλαμβανομένων οραμάτων και της διακονίας των αγγέλων. Ο Τζόζεφ Σμιθ αποκάλυψε την περίοδο αυτή «ένα ιωβιλαίο για εμάς και μια εποχή αγαλλίασης»¹⁸. Ο Ντάνιελ Τάιλερ έδωσε μαρτυρία: «Όλοι αισθάνονταν πως είχαν μια πρόγευση του παραδείσου. ...Αναρωτιόμασταν αν είχε αρχίσει η χιλιετηρίδα»¹⁹.

Το αποκορύφωμα αυτής της έκχυσης του Πνεύματος ήταν η αφιέρωση του ναού. Περίπου 1.000 άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στο ναό στις 27 Μαρτίου 1836, μέσα σε ένα πνεύμα αγαλλίασης. Ύμνοι αφιέρωσης ψάλλθηκαν, συμπεριλαμβανομένου «Του Θεού το Πνεύμα», ο οποίος γράφτηκε για την περίπτωση από τον Ουίλιαμ Φελπς. Διεξήχθη η μετάληψη και έγιναν κηρύγματα από τους Σίδνεϊ Ρίγκντον, Τζόζεφ Σμιθ και άλλους.

Ο Τζόζεφ Σμιθ διάβασε την προσευχή αφιέρωσης που τώρα αναφέρεται ως τμήμα 109 του Διδαχί και Διαθήκες, το οποίο δόθηκε σε αυτόν με αποκάλυψη. Σε αυτό ikέτευε τον Κύριο να ευλογήσει το λαό όπως είχε κάνει την ημέρα της Πεντηκοστής: «Και ας γεμίσει ο οίκος σου με τη δόξα σου σαν με δυνατό, ορμητικό άνεμο» (Δ&Δ 109:37). Πολλοί κατέγραψαν πως η προσευχή αυτή εκπληρώθηκε εκείνο το βράδυ, όταν ο Προφήτης συναντήθηκε στο ναό με μέλη των απαρτιών ιεροσύνης.

Η Ελάιζα Σνόου έγραψε: «Το τελετουργικό εκείνης της αφιέρωσης μπορεί να επαναληφθεί, όμως καμιά ανθρώπινη γλώσσα δεν μπορεί να περιγράψει τις ουράνιες θεϊκές εκδηλώσεις εκείνης της αλησμόνητης ημέρας. Άγγελοι εμφανίστηκαν σε κάποιους, ενώ όλοι οι παρόντες συνειδητοποίησαν μια αίσθηση ουράνιας παρουσίας

και κάθε καρδιά γέμισε με 'ανείπωτη χαρά και δόξα'»²⁰. Μετά την προσευχή αφιέρωσης, όλο το εκκλησίασμα σηκώθηκε όρθιο και με υψωμένα χέρια φώναζαν, ωσαννά.

Μια βδομάδα αργότερα, στις 3 Απριλίου 1836, έλαβαν χώρα μερικά από τα σημαντικότερα γεγονότα στην ιστορία των τελευταίων ημερών. Εκείνη την ημέρα στο ναό, παρουσιάστηκε ο ίδιος ο Σωτήρας στον Τζόζεφ Σμιθ και τον Όλιβερ Κάουντερι και είπε: «Γιατί ιδέστε, αποδέχτηκα ετούτον τον οίκο, και το όνομά μου θα είναι εδώ, και θα φανερωθώ στο λαό μου με ευσπλαχνία σε τούτον τον οίκο» (Δ&Δ 110:7). Άλλα σπουδαία και ένδοξα οράματα ακολούθησαν καθώς ο Μωυσής, ο Ηλίας και ο Ηλίας ο Θεοβίτης, εμφανίστηκαν για να αποκαταστήσουν επιπλέον κλειδιά της ιεροσύνης. Ο Μωυσής απένειμε τα κλειδιά της συνάθροισης του Ισραήλ, ο Ηλίας παρέδωσε στον Τζόζεφ και στον Όλιβερ τη θεϊκή νομή του ευαγγελίου του Αβραάμ και ο Ηλίας ο Θεοβίτης αποκατέστησε τα κλειδιά της επισφράγισης (βλέπε Δ&Δ 110:11-16). Όλα αυτά τα επιπρόσθετα κλειδιά ήταν απαραίτητα για την πρόοδο του βασιλείου του Κυρίου στην τελική θεϊκή νομή των καιρών.

Οι πλήρεις ευλογίες της ιεροσύνης που χορηγήθηκαν στο ναό δεν αποκαλύφθηκαν ή χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου του Κίρτλαντ. Οι ευλογίες αυτές αποκαλύφθηκαν στην Εκκλησία μέσω του Προφήτη Τζόζεφ μερικά χρόνια αργότερα, ενώ χιτίζοταν ο ναός της Ναβού.

Η έξοδος από το Κίρτλαντ

Η οικοδόμηση του ναού έφερε πολλές ευλογίες, όμως το 1837 και το 1838, πιστοί Άγιοι αντιμετώπισαν επίσης προβλήματα που προκλήθηκαν από την αποστασία και την καταδίωξη, τα οποία συντόμεψαν το τέλος της εποχής της Εκκλησίας στο Κίρτλαντ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες περνούσαν μια οικονομική ύφεση και η Εκκλησία αισθάνθηκε τις συνέπειες. Ορισμένα μέλη υπέπεσαν σε ασυγκράτητη κερδοσκοπία και σε οδυνηρά χρέη και δεν επιβίωσαν πνευματικά κατά τη ζοφερή εποχή της οικονομικής κατάρρευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρρευσης της Εταιρείας Ασφαλείας του Κίρτλαντ. Αυτό το τραπεζικό ίδρυμα είχε δημιουργηθεί από

μέλη της Εκκλησίας στο Κίρτλαντ και κάποια μέλη, εσφαλμένα, καταλόγιζαν λάθη στον Τζόζεφ Σμιθ για τα σχετικά με αυτό προβλήματα.

Η οργανωμένη καταδίωξη και οι βίαιες πράξεις του όχλου προήλθαν από κατοίκους της τοπικής κοινότητας και από μέλη που τα διακατείχε μνησικακία, τα οποία είχαν εκδιωχθεί ή είχαν αποστατήσει από την Εκκλησία.

Καθώς η βία εναντίον των Αγίων και των ηγετών τους οξυνόταν, ήταν πλέον ανασφαλές γι' αυτούς να παραμείνουν στο Κίρτλαντ. Ο Προφήτης, η ζωή του οποίου ήταν σε σοβαρό κίνδυνο, έφυγε γρήγορα από το Κίρτλαντ τον Ιανουάριο του 1838 για το Φαρ Ουέστ του Μισούρι. Κατά τη διάρκεια του 1838, οι περισσότεροι από τους πιστούς Αγίους εξαναγκάστηκαν κι αυτοί να φύγουν. Άφησαν πίσω τους ένα μνημείο πίστης, αφιέρωσης και θυσίας στο ναό που οικοδομήθηκε στο Θεό. Με το παράδειγμα της ζωής τους, άφησαν επίσης μια διαρκή κληρονομιά πιστής υπακοής στους χρισμένους ηγέτες του Κυρίου και προσωπική θυσία στο έργο του Κυρίου.

Ιδρύοντας τη Σιών στο Μισούρι

Τα πρώτα χρόνια στο Μισούρι

Ενώ οι Άγιοι προσπαθούσαν να οικοδομήσουν το βασίλειο του Θεού στο Κίρτλαντ του Οχάιο, πολλά μέλη της Εκκλησίας υπέφεραν πολλά δεινά στο Τζάκσον Κάουντι, στο Μισούρι.

Όταν κλήθηκαν γι' αυτό, οι Άγιοι που ζούσαν στην Κόλομβιλ της Νέας Υόρκης, είχαν αφήσει πρόθυμα τα σπιτικά τους για να συναθροιστούν στο Κίρτλαντ (βλέπε σελίδα 18). Όταν έφθασαν στο Οχάιο στα μέσα Μαΐου του 1831, ανακάλυψαν πως η γη που είχε ξεχωριστεί γι' αυτούς δεν ήταν διαθέσιμη. Ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ προσευχήθηκε για τους Αγίους αυτούς στον Κύριο. Είχε μόλις λάβει την αποκάλυψη που καθοδηγούσε τον ίδιο, τον Σίδνεϊ Ρίγκντον και 28 άλλους Πρεσβύτερους να πάνε σε διαφωτιστική ιεραποστολή στο Μισούρι και ο Κύριος έδωσε οδηγία να πάνε και οι Άγιοι της Κόλομβιλ «στη γη του Μισούρι» (Δ&Δ 54:8). Ήταν η πρώτη ομάδα Αγίων που εγκαταστάθηκε στη γη η οποία επρόκειτο να γίνει γνωστή ως Σιών.

Ο Νιούελ Νάιτ, πρόεδρος του κλάδου Κόλομβιλ, αμέσως συγκέντρωσε τους ανθρώπους του. Η Έμιλυ Κόμπερν διηγείται: «Πραγματικά ήμασταν μια ομάδα προσκυνητών που είχαμε ξεκινήσει να βρούμε μια καλύτερη χώρα»¹. Στην Γουέλομβιλ στο Οχάιο, επιβιβάστηκαν σε ένα ατμόπλοιο και χρησιμοποιώντας τους ποταμούς Οχάιο, Μισισσιπή και Μισούρι, ταξίδεψαν μέχρι το Τζάκσον Κάουντι, στο Μισούρι. Ο καπετάνιος του ατμόπλοιου είπε πως «ήταν οι πιο ειρηνικοί και ήσυχoi μετανάστες που είχε ποτέ μεταφέρει δυτικά. 'Όχι βλασφημίες, όχι απρεπής γλώσσα ούτε χαρτοπαιξία ούτε ποτό'»².

Κάνοντας τη διαδρομή από ξηράς, ο Προφήτης και άλλοι ηγέτες της Εκκλησίας προπορεύθηκαν των Αγίων της Κόλομβιλ για να κάνουν έγκαιρα προετοιμασίες για την εγκατάστασή τους στο

Τζάκσον Κάουντι. Η ομάδα του Προφήτη έφθασε στο Ιντιπέντενς του Μισούρι στις 14 Ιουλίου 1831. Αφού εξέτασαν τον τόπο και επιζήτησαν με προσευχή ουράνια καθοδήγηση, ο Προφήτης είπε: «[Ο Κύριος] φανερώθηκε σε μένα και υπέδειξε σε μένα και σε άλλους το ακριβές σημείο το οποίο έδειξε για να ξεκινήσει το έργο της συνάθροισης και η οικοδόμηση μιας άγιας πόλης η οποία θα έπρεπε να κληθεί Σιών»³.

Η αποκάλυψη αυτή καθόριζε ότι το Μισούρι ήταν ο τόπος στον οποίο αποσκοπούσε ο Κύριος για τη συνάθροιση των Αγίων και πως «ο τόπος που τώρα λέγεται Ιντιπέντενς είναι το επίκεντρο. Και ένα σημείο για το ναό βρίσκεται δυτικά, σε ένα οικόπεδο που δεν είναι μακριά από το δικαστήριο» (Δ&Δ 57:3). Οι Άγιοι θα έπρεπε να αγοράσουν κάθε οικόπεδο γης που βρισκόταν δυτικά εκείνης της πόλης, μέχρι τη γραμμή που χώριζε την πολιτεία του Μισούρι με την επικράτεια των Ινδιάνων (βλέπε Δ&Δ 57:1-5).

Ο Τζόζεφ Σμιθ και ο επίσκοπος Πάρτριτς απέκτησαν γη για τον κλάδο Κόλοβιλ στο Κάο Τάουνσιπ, περίπου 12 μίλια δυτικά του Ιντιπέντενς. Στις 2 Αυγούστου 1831, μετά την άφιξη των μελών του κλάδου, έγινε μια τελετή γεμάτη συμβολισμό. Δώδεκα άνδρες που αντιπροσώπευαν τις 12 φυλές του Ισραήλ, μετέφεραν ένα φρεσκοκομμένο κούτσουρο βελανιδιάς και το τοποθέτησαν επάνω σε μια πέτρα που είχε τοποθετήσει ο Όλιβερ Κάουντερι, θέτοντας με τον τρόπο αυτό τα συμβολικά θεμέλια για την ίδρυση της Σιών. Από το ταπεινό εκείνο ξεκίνημα οι Άγιοι οικοδόμησαν ένα κτίριο το οποίο χρησιμοποιείτο τόσο ως εκκλησία, όσο και ως σχολείο.

Την επομένη, αρκετοί αδελφοί συγκεντρώθηκαν σε ένα υπερυψωμένο σημείο μισό μίλι δυτικά των δικαστηρίων του Ιντιπέντενς. Ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ έθεσε το θεμέλιο λίθο για το ναό που σχεδίαζαν να χτίσουν και τον αφιέρωσε στο όνομα του Κυρίου. Το κύριο χαρακτηριστικό του τόπου της Σιών ήταν να είναι ο οίκος του Κυρίου⁵.

Ο Προφήτης επέστρεψε στο Κίρτλαντ και οι Άγιοι στο Τζάκσον Κάουντι άρχισαν να λαβαίνουν τεμάχια γης από τον επίσκοπο Έντουαρντ Πάρτριτς. Ήταν πολύ φτωχοί και δεν είχαν ούτε σκηνές για να τους προστατεύσουν από τα στοιχεία της φύσης ενόσω έχτιζαν

καλύβες. Επίσης, δε διέθεταν σχεδόν καθόλου εργαλεία για αγροκτήματα, μέχρις ότου έστειλαν ομάδες σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 μίλια ανατολικά, στο Σεν Λούις, για να τα αποκτήσουν. Μόλις οι Άγιοι απέκτησαν τα απαραίτητα εξαρτήματα, άρχισαν να σκάβουν το έδαφος για να σπείρουν. Ιδιαίτερα εντυπωσιασμένη με αυτά που είδε, η Έμιλυ Κόμπερν διηγείται: «Ήταν, πράγματι, ένα παράξενο θέαμα να βλέπεις τέσσερα ή πέντε ζεύγη βόδια να οργώνουν το πλούσιο έδαφος. Η κατασκευή φραχτών και άλλες βελτιώσεις συνεχίστηκαν με γρήγορους και συνεχείς ρυθμούς. Χτίστηκαν καλύβες και ετοιμάστηκαν για τις οικογένειες όσο γρηγορότερα το επέτρεπαν ο χρόνος, τα χρήματα και η εργασία»⁶.

Παρά τις αντιξοότητες στη συνοριακή γραμμή, οι Άγιοι της Κόλοβιλ παρέμεναν πρόσχαροι και ευτυχισμένοι. Ο Πάρλυ Πρατ ο οποίος εγκαταστάθηκε μαζί τους, είπε: «Απολαύσαμε πολλές ευτυχημένες ώρες στην προσευχή μας και σε άλλες συγκεντρώσεις και το Πνεύμα του Κυρίου εκχύθηκε επάνω μας, ακόμα επάνω και στα μικρά παιδιά, σε τέτοιο βαθμό ώστε πολλά οκτάχρονα, δεκάχρονα ή δωδεκάχρονα μίλησαν, προσευχήθηκαν και προφήτευσαν στις συγκεντρώσεις μας και κατά την οικογενειακή λατρεία μας. Υπήρχε ένα πνεύμα ειρήνης και ενότητας, αγάπης και καλής θέλησης που εκδηλώθηκε σ' αυτή τη μικρή Εκκλησία στην ερημιά, η ανάμνηση του οποίου θα βρίσκεται πάντα μέσα στην καρδιά μου»⁷.

Οι Άγιοι ευλογήθηκαν με μια δεύτερη επίσκεψη του Προφήτη και του Σίδνεϊ Ρίγκντον, τον Απρίλιο του 1832. Οι ηγέτες αυτοί είχαν μόλις αντιμετωπίσει μια οδυνηρή εμπειρία στο αγρόκτημα του Τζων Τζόνσον στο Χάιραμ του Οχάιο, όπου εργαζόνταν στη μετάφραση της Βίβλου. Ένας όχλος εχθρικός απέναντι στην Εκκλησία είχε βγάλει σέρνοντας τον Τζόζεφ Σμιθ από το σπίτι του στη διάρκεια της νύχτας. Τον είχαν αρπάξει από το λαιμό, τον είχαν γδύσει και είχαν σκεπάσει το σώμα του με πίσσα και πούπουλα. Τον Σίδνεϊ Ρίγκντον τον είχαν σύρει από τις φτέρνες επάνω σε παγωμένο τραχύ έδαφος, προξενώντας του σοβαρά χτυπήματα στο κεφάλι.

Τώρα, μετά από τον ζυλοδαρμό εκείνο, ήταν ασφαλείς ανάμεσα σε φίλους. Ο Τζόζεφ επιβεβαίωσε πως «δέχτηκε ένα καλωσόρισμα που ήξεραν να προσφέρουν μόνο αδελφοί και αδελφές ενωμένοι

σαν ένας στην ίδια πίστη και με το ίδιο βάφτισμα και υποστηριζόμενοι από τον ίδιο Κύριο. Ο κλάδος Κόλοσβιλ, ιδιαίτερος, αγαλλίαζε όπως οι αρχαίοι Άγιοι με τον Παύλο. Είναι ωραίο να αγαλλιάζεις με το λαό του Θεού»⁸.

Καταδίωξη στο Τζάκσον Κάουντι

Ακολουθώντας την εντολή του Κυρίου, ο επίσκοπος Πάρτριτζ αγόρασε εκατομμύρια εκτάρια γης στο Τζάκσον Κάουντι για τους πάμπολλους Αγίους οι οποίοι μετανάστευαν από το Οχάιο και από άλλες περιοχές. Οι ηγέτες ίδρυσαν αρχικά τους κλάδους Ιντιπέντενς, Κόλοσβιλ, Ουίτμερ, Μπιγκ Μπλου και Πρερί για αυτά τα μέλη. Συνολικά, μέχρι το τέλος του 1833, δημιουργήθηκαν δέκα κλάδοι⁹. Ήταν πιθανώς περισσότεροι από 1.000 Άγιοι παρόντες όταν οι ενωμένοι κλάδοι συγκεντρώθηκαν στον ποταμό Μπιγκ Μπλου, τον Απρίλιο του 1833 για να γιορτάσουν την τρίτη επέτειο από την ίδρυση της Εκκλησίας. Ο Νιούελ Νάιτ είπε πως η συνάθροιση αυτή ήταν ο πρώτος εορτασμός επετείου του είδους της στη Σιών και τους Αγίους διακατείχε ένα πνεύμα γενικότερης αγαλλίασης. Παρ' όλα αυτά, ο Νιούελ παρατήρησε, επίσης: «Όταν οι Άγιοι αγαλλιάζουν, ο διάβολος τρελαίνεται και κάνει να εξοργίζονται τα τέκνα και οι υπηρέτες του»¹⁰.

Προτού φύγει ο Απρίλιος, το πνεύμα της καταδίωξης ανεδύθη. Στο πρώτο στάδιο, οι πολίτες της περιοχής προειδοποίησαν τα μέλη της Εκκλησίας λέγοντας πως ήταν δυσαρεστημένοι με την άφιξη τόσο πολλών Αγίων των Τελευταίων Ημερών, οι οποίοι, φοβούνταν, ότι σύντομα θα υπερίσχυαν στις κάλπες. Οι Άγιοι προέρχονταν κυρίως από τις βόρειες πολιτείες και γενικά ήταν εναντίον της μαύρης δουλείας η οποία ήταν τότε νόμιμη στην πολιτεία του Μισούρι. Η πίστη των Αγίων στο Βιβλίο του Μόρμον ως Γραφή, ο ισχυρισμός τους ότι το Τζάκσον Κάουντι θα γινόταν τελικά η Σιών τους και η βεβαιότητά τους ότι ηγούνταν από έναν προφήτη, ήταν πολύ ανησυχητικά. Ακόμα, η κατηγορία ότι είχαν επαφές με τους Ινδιάνους, δημιούργησε υποψίες στο νου των πολιτών της περιοχής.

Μια εγκύκλιος που μερικές φορές αναφερόταν ως το μυστικό σύνταγμα, κυκλοφορούσε από την αντίθετη μεριά για να συγκεντρώσει τις υπογραφές εκείνων που επιθυμούσαν να απομακρυνθεί

η «μάστιγα των Μορμόνων». Τα αισθήματα αυτά εχθρότητας έφθασαν στο αποκορύφωμά τους στις 20 Ιουλίου 1833, όταν ένας όχλος 400 περίπου ανδρών συγκεντρώθηκε στο δικαστήριο του Ιντιπέντενς για να συντονίσουν τις προσπάθειές τους. Γραπτές απαιτήσεις τέθηκαν μπροστά στους ηγέτες της Εκκλησίας, καλώντας τους Αγίους να εγκαταλείψουν το Τζάκσον Κάουντι, να σταματήσουν να τυπώνουν την εφημερίδα τους, *The Evening and the Morning Star* και να μην επιτρέψουν σε άλλα μέλη της Εκκλησίας να έρθουν στο Τζάκσον Κάουντι. Όταν ο όχλος είδε πως οι ηγέτες της Εκκλησίας δε συμφωνούσαν με τα παράνομα αυτά αιτήματα, επιτέθηκαν στο γραφείο της εφημερίδας, το οποίο ήταν και το σπίτι του εκδότη, Ουίλιαμ Φελπς. Οι επιτιθέμενοι έκλεψαν την τυπογραφική μηχανή και γκρέμισαν το κτίριο.

Η καταστροφή του Βιβλίου των Εντολών

Το σημαντικότερο κείμενο που τυπώθηκε στα γραφεία της εφημερίδας ήταν το Βιβλίο των Εντολών, η πρώτη συλλογή αποκαλύψεων που είχε λάβει ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ. Όταν ο όχλος επιτέθηκε στο κτίριο, πέταξαν τα άδετα φύλλα του βιβλίου στο δρόμο. Βλέποντάς το αυτό, δύο νέες Άγιες των Τελευταίων Ημερών, η Μαίρη Ελίζαμπεθ Ρόλινς και η αδελφή της Καρολάιν, με κίνδυνο της ζωής τους, έτρεξαν να σώσουν ό,τι μπορούσαν. Η Μαίρη Ελίζαμπεθ θυμόταν:

«[Ο όχλος] έβγαλε έξω μερικά μεγάλα φύλλα χαρτί και είπαν: 'Εδώ είναι οι Εντολές των Μορμόνων'. Η αδελφή μου Καρολάιν κι εγώ βρισκόμασταν σε μια γωνιά ενός φράχτη παρακολουθώντας τους. Όταν άκουσα να μιλάνε για εντολές, αποφάσισα να πάρω στα χέρια μου μερικές από αυτές. Η αδελφή μου είπε πως αν πήγαινα να πάρω κάποιες από αυτές, θα ερχόταν κι εκείνη μαζί μου, όμως πρόσθεσε: 'Θα μας σκοτώσουν'». Ενώσω ο όχλος ήταν απασχολημένος στη μια άκρη του σπιτιού, οι δύο κοπέλες έτρεξαν γρήγορα και πήραν από μια αγκαλιά από τα πολύτιμα χαρτιά. Ο όχλος τις είδε και διέταξε τις κοπέλες να σταματήσουν. Η Μαίρη Ελίζαμπεθ ανέφερε: «Τρέξαμε όσο γρηγορότερα μπορούσαμε. Δύο από αυτούς έτρεξαν πίσω μας. Βλέποντας ένα άνοιγμα σε κάποιο φράχτη, μπήκαμε από εκεί και βρεθήκαμε σε ένα μεγάλο αγρό με

καλαμπόκια. Αφήσαμε τα χαρτιά κάτω και τα κρύψαμε με το σώμα μας. Τα καλαμπόκια ήταν πέντε έως έξι πόδια ψηλά και πολύ πυκνά. Μας έφαζαν με επιμονή και μας πλησίασαν αρκετά, όμως δε μας βρήκαν».

Όταν οι κακόβουλοι άνθρωποι έφυγαν, οι κοπέλες πήγαν προς ένα παλιό ξύλινο στάβλο. Εκεί, όπως αναφέρθηκε από τη Μαίρη Ελίζαμπεθ, είδαν πως «η αδελφή Φελπς και κάποια παιδιά μετέφεραν χαμόκλαδα και τα στοίβαζαν στη μια μεριά της καλύβας για να φτιάξουν τα κρεβάτια τους. Με ρώτησε τι κρατούσα – και της είπα. Πήρε τότε τα χαρτιά από εμάς. ...Τα έδεσαν σε μικρά βιβλία και μου έστειλαν ένα, που το κράτησα σαν θησαυρό»¹¹.

Αλείφουν με πίσσα και φτερά τον επίσκοπο Πάρτριτζ

Στη συνέχεια ο όχλος συνέλαβε τον επίσκοπο Έντουαρντ Πάρτριτζ και τον Τσαρλς Αλεν. Τους πήγαν στη δημόσια πλατεία στο Ιντιπέντενς και τους διέταξαν να αποκηρύξουν το Βιβλίο του Μόρμον και να εγκαταλείψουν την κομητεία. Ο επίσκοπος Πάρτριτζ είπε: «Τους είπα ότι οι Άγιοι είχαν γνωρίσει διώξεις παντού και πάντα. Ότι δεν είχα κάνει τίποτα που να πρόσβαλε κάποιον, πως αν με κακομεταχειρίζονταν, θα κακοποιούσαν έναν αθώο. Ότι ήμουν πρόθυμος να υποφέρω για χάρη του Χριστού, όμως δε σκόπευα να συγκατατεθώ για να εγκαταλείψω τη χώρα».

Μετά την άρνησή τους αυτή, τους έβγαλαν τα εξωτερικά ρούχα τους και σκέπασαν το σώμα τους με πίσσα και φτερά. Ο επίσκοπος Πάρτριτζ παρατήρησε: «Αντιμετώπισα την κακομεταχείρισή τους με τόση καρτερικότητα και πραότητα, ώστε ο κόσμος έμεινε έκπληκτος και μου επέτρεψαν να αποσυρθώ σιωπηλά, ενώ πολλοί κοίταζαν πολύ σοβαροί, με συμπάθεια, όπως κατάλαβα. Κι όσο για μένα, είχα τόσο γεμίσει με το Πνεύμα και την αγάπη του Θεού, ώστε δεν ένιωθα μίσος απέναντι στους διώκτες μου ή σε οποιοδήποτε άλλο»¹².

Η μάχη του Μπιγκ Μπλου

Ο όχλος επέστρεψε ξανά στις 23 Ιουλίου και οι ηγέτες της Εκκλησίας πρόσφεραν τον εαυτό τους ως λύτρα, αρκεί να μην έκαναν κακό στον κόσμο. Όμως ο όχλος απείλησε να βλάψει όλη την

Εκκλησία και εξανάγκασε τους αδελφούς να συμφωνήσουν ότι όλοι οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών θα εγκατέλειπαν την περιοχή. Καθώς οι ενέργειες του όχλου ήταν παράνομες, ως αντίθετες με το σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών και την πολιτεία του Μισούρι, οι ηγέτες της Εκκλησίας επισήτησαν τη βοήθεια του κυβερνήτη της πολιτείας, Ντάνιελ Ντάνκλιν. Εκείνος τους συμβούλεψε σχετικά με τα πολιτικά δικαιώματά τους και καθοδήγησε τους Αγίους να λάβουν νομική συμβουλή. Ανέθεσαν στον Αλεξάντερ Ντόνιφαν και σε άλλους να αντιπροσωπεύουν μέλη της Εκκλησίας, μια πράξη η οποία εξαργίωσε περισσότερο τον όχλο.

Αρχικά οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών επιχείρησαν να αποφύγουν την άμεση σύγκρουση. Παρ' όλα αυτά, οι ξυλοδαρμοί μελών και η καταστροφή περιουσιών οδήγησε τελικά σε μία μάχη κοντά στον ποταμό Μπιγκ Μπλου. Δύο άτομα από τον όχλο σκοτώθηκαν και οι Άγιοι έχασαν τον Άντριου Μπάρμπερ. Τον Φάιλο Ντιμπλ πυροβόλησαν τρεις φορές στο στομάχι. Ο Νιούελ Νάιτ κλήθηκε να του χορηγήσει [ευλογία] με θαυμαστά αποτελέσματα. Ο αδελφός Ντιμπλ αφηγήθηκε:

«Ο αδελφός Νιούελ Νάιτ ήρθε να με δει και κάθισε δίπλα μου στην άκρη του κρεβατιού. ...Αισθάνθηκα το Πνεύμα να ακουμπά στην κορυφή του κεφαλιού μου, προτού ακόμα με αγγίξει με το χέρι του και αμέσως κατάλαβα ότι θα γιατρευόμουν. ...Αμέσως σηκώθηκα και έφυγε από πάνω μου περισσότερο από μισό κιλό αίμα, μαζί με κομμάτια ρούχα που είχαν μπει στο σώμα μου από τις σφαίρες. Μετά ντύθηκα και βγήκα έξω. ...Από την ώρα εκείνη ούτε μία σταγόνα αίμα δε βγήκε από μέσα μου και ποτέ δεν αισθάνθηκα ξανά τον παραμικρό πόνο ή ενόχληση από τις πληγές μου, μόνο που ήμουν κάπως αδύναμος από το αίμα που είχα χάσει»¹³.

Ο κυβερνήτης Ντάνκλιν μεσολάβησε και έδωσε οδηγίες στον συνταγματάρχη Τόμας Πίτσερ να αφοπλίσει και τις δύο πλευρές. Ωστόσο, ο συνταγματάρχης Πίτσερ υποστήριζε τον όχλο, έτσι πήρε τα όπλα από τους Αγίους και τα έδωσε στον όχλο. Οι απροστάτευτοι Άγιοι δέχτηκαν επίθεση και τα σπίτια τους καταστράφηκαν. Οι άντρες αναγκάστηκαν να αναζητήσουν καταφύγιο στα δάση, διαφορετικά θα υφίσταντο άγριους ξυλοδαρμούς. Τελικά οι ηγέτες

της Εκκλησίας κάλεσαν το λαό να πάρουν τα υπάρχοντά τους και να φύγουν γρήγορα από το Τζάκσον Κάουντι.

Καταφύγιο στο Κλεί Κάουντι

Στα τέλη του 1833 οι περισσότεροι από τους Αγίους διέσχισαν τον ποταμό Μισούρι, κατευθυνόμενοι βόρεια προς το Κλεί Κάουντι και βρήκαν προσωρινό καταφύγιο εκεί, όπως περιγράφει ο Πάρλυ Πρατ:

«Η ακτή άρχισε να γεμίζει και στις δυο μεριές του πορθμείου με άντρες, γυναίκες και παιδιά· με εμπορεύματα, άμαξες, κιβώτια, προμήθειες, κ.λπ., ενώ το ποταμόπλοιο ήταν συνεχώς εν χρήση· και όταν έπεσε ζανά η νύχτα επάνω μας, η κάτω μεριά της περιοχής με τις λεύκες είχε την όψη πολυάνθρωπης κατασκήνωσης. Έβλεπες εκατοντάδες ανθρώπους σε κάθε κατεύθυνση, άλλοι με σκηνές και άλλοι στην ύπαιθρο γύρω από τις φωτιές τους, ενώ η βροχή έπεφτε καταρρακτωδώς. Άντρες ζητούσαν να μάθουν για τις συζύγους τους, γυναίκες για τους συζύγους τους· γονείς έψαχναν παιδιά και παιδιά αναζητούσαν γονείς. Κάποιοι είχαν την τύχη να διαφύγουν με τις οικογένειές τους, το νοικοκυριό τους και κάποιες προμήθειες, ενώ άλλοι αγνοούσαν την τύχη των φίλων τους και είχαν χάσει όλα τα υπάρχοντά τους. Το σκηνικό... θα λύγιζε την καρδιά κάθε ανθρώπου επάνω στη γη, με εξαίρεση τους τυφλούς διώκτες μας και μια τυφλή, γεμάτη άγνοια κοινότητα»¹⁴.

Η ευκαιρία να οικοδομηθεί η Σιών και ένας ναός στο Θεό τους στο Τζάκσον Κάουντι είχε διαρπαγεί από τους Αγίους. Περίπου 1.200 μέλη της Εκκλησίας έκαναν τώρα ό,τι ήταν απαραίτητο για να επιβιώσουν μέσα σε έναν αφιλόξενο χειμώνα κοντά στο ποτάμι στο Κλεί Κάουντι. Μερικοί βρήκαν καταφύγιο σε βαγόνια, σκηνές ή σε σκαμμένα καταφύγια στη λοφοπλαγιά, ενώ άλλοι στεγάστηκαν σε εγκαταλειμμένες καλύβες. Ο Νιούελ Νάιτ πέρασε το χειμώνα μέσα σε μια ινδιάνικη καλύβα.

Ένα από τα πρώτα κτίρια που οικοδομήθηκαν από τους Αγίους στο Κλεί Κάουντι ήταν ένα μικρό ξύλινο οίκημα εκκλησίας για τη λατρεία τους. Εδώ «δε λησμονούσαν να δώσουν τις ευχαριστίες τους στον Παντοδύναμο Θεό ο οποίος τους λύτρωσε από τα χέρια των

πονηρών εχθρών τους και να επιζητήσουν την προστατευτική φροντίδα Του για το μέλλον – ώστε να μαλακώσει την καρδιά των ανθρώπων από τους οποίους είχαν ξεφύγει, ώστε να μπορέσουν να βρουν ανάμεσά τους κάτι να τους συγκρατήσει»¹⁵.

Καταδίωξη του στρατοπέδου της Σιών

Όπως περιγράφηκε στο κεφάλαιο 3, ο Κύριος πρόσταξε τον Τζόζεφ Σμιθ να συγκροτήσει μια ομάδα ανδρών για να βαδίσουν από το Κίρτλαντ στο Μισούρι για να βοηθήσουν τους Αγίους οι οποίοι είχαν εκδιωχθεί από τη γη τους στο Τζάκσον Κάουντι. Όταν το στρατόπεδο της Σιών έφθασε στο ανατολικό Κλεί Κάουντι του Μισούρι, στα τέλη Ιουνίου 1834, ένας όχλος περισσότερων από 300 κατοίκων του Μισούρι βγήκε να τους συναντήσει με σκοπό τον αφανισμό τους. Με την καθοδήγηση του Προφήτη Τζόζεφ, οι αδελφοί στρατοπέδευσαν στη συμβολή των ποταμών Λιτλ Φίσινγκ και Μπιγκ Φίσινγκ.

Ο όχλος άρχισε την επίθεση με κανόνια, όμως ο Κύριος πολεμούσε τη μάχη των Αγίων. Τα σύννεφα δεν άργησαν να φανούν πάνω από τα κεφάλια τους. Ο Προφήτης Τζόζεφ περιέγραψε την κατάσταση: «Άρχισε να βρέχει και να ρίχνει χαλάζι. ...Η καταιγίδα ήταν τρομακτική· αέρας και βροχή, χαλάζι και κεραυνοί μαίνονταν και ύστερα από λίγο έοβησαν το κουράγιο τους και ματαίωσαν κάθε σχέδιό τους ‘να σκοτώσουν τον Τζόζεφ Σμιθ και το στρατό του’... Σύρθηκαν κάτω από βαγόνια, μέσα σε κουφάλες δέντρων, γέμισαν κάποιο μικρό ξύλινο καταφύγιο, κ.λπ., ώσπου σταμάτησε η θύελλα, όταν τα πυρομαχικά τους ήταν μουλιασμένα από το νερό». Μετά το σφυροκόπημα της καταιγίδας όλη τη νύχτα, «ο όχλος αυτός υποχώρησε προς το Ιντιπέντενς για να συναντήσει το κύριο σώμα του όχλου, απόλυτα πεπεισμένοι... διότι όταν πολεμά ο Ιεχωβά, καλύτερα να είναι απόντες. ...Θα έλεγε κανείς πως η διαταγή της εκδίκησης είχε σταλεί από το Θεό των μαχών για να προστατεύσει τους υπηρέτες Του από τον αφανισμό τους από τους εχθρούς»¹⁶.

Όταν έγινε πλέον φανερό πως ένας οπλισμένος όχλος στεκόταν απέναντι από τους Αγίους και πως ο κυβερνήτης Ντάνκλιν δε θα τηρούσε την υπόσχεσή του να τους βοηθήσει, ο Προφήτης προσευ-

χήθηκε για οδηγίες από τον Κύριο. Ο Κύριος του είπε ότι οι συνθήκες δεν ήταν τότε ευνοϊκές για την απελευθέρωση της Σιών. Οι Άγιοι είχαν πολλά να κάνουν για να προετοιμάσουν την προσωπική ζωή τους ώστε να οικοδομήσουν τη Σιών. Πολλοί από αυτούς δεν είχαν ακόμα μάθει να υπακούν στα όσα ζητούσε ο Κύριος: «Και η Σιών δεν μπορεί να οικοδομηθεί παρά μόνο αν είναι μέσω των αρχών του νόμου του σελέστιου βασιλείου. Αλλιώς δεν μπορώ να την πάρω δική μου. Και ο λαός μου χρειάζεται να τιμωρηθεί μέχρι να μάθει υπακοή, αν είναι ανάγκη, με αυτά τα οποία υποφέρει» (Δ&Δ 105:5-6).

Ο Κύριος έδωσε οδηγίες να μην επιδιώξει το στρατόπεδο της Σιών το στρατιωτικό σκοπό του: «Επομένως, ως επακόλουθο των παραβάσεων του λαού μου, είναι σκόπιμο κατ' εμέ οι πρεσβύτεροί μου να περιμένουν για ένα μικρό διάστημα για τη λύτρωση της Σιών – ώστε αυτοί οι ίδιοι να προετοιμαστούν, και ώστε ο λαός μου να διδαχτεί πιο τέλεια» (Δ&Δ 105:9-10). Οι αδελφοί στο στρατόπεδο της Σιών απολύθηκαν τιμητικά και ο Προφήτης επέστρεψε στο Κίρτλαντ.

Η έδρα της Εκκλησίας στο Φαρ Ουέστ

Οι περισσότεροι από τους Αγίους στο Μισούρι εξακολούθησαν να διαμένουν στο Κλέι Κάουντι έως το 1836, όταν οι πολίτες εκείνης της περιοχής τους υπενθύμισαν ότι είχαν υποσχεθεί να παραμείνουν μόνο μέχρις ότου μπορέσουν να επιστρέψουν στο Τζάκσον Κάουντι. Καθώς αυτό τώρα έδειχνε αδύνατο, τους ζήτησαν να φύγουν όπως είχαν δεσμευθεί. Κατά το νόμο οι Άγιοι δεν ήταν υποχρεωμένοι να συναινέσουν, όμως για να μη δημιουργηθεί αντιμαχία, έφυγαν για άλλη μια φορά. Μέσω των προσπαθειών του φίλου τους στο νομοθετικό σώμα της πολιτείας, του Αλεξάντερ Ντόνιφαν, δημιουργήθηκαν από το Ρέι Κάουντι, το Δεκέμβριο του 1836, δύο νέες επαρχίες που ονομάστηκαν Κάλντουελ και Ντέιβις. Στους Αγίους επετράπη να ιδρύσουν τη δική τους κοινότητα στο Φαρ Ουέστ, 60 περίπου μίλια βόρεια του Κλέι Κάουντι, ως έδρα της επαρχίας του Κάλντουελ. Οι πρώτοι αξιωματούχοι της επαρχίας ήταν Άγιοι των Τελευταίων Ημερών και πολλοί άνθρωποι ήλπιζαν πως αυτό θα έδινε ένα τέλος στις διώξεις των Αγίων.

Μετά από ένα δύσκολο ταξίδι από το Κίρτλαντ του Οχάιο, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ έφθασε στο Φαρ Ουέστ του Μισούρι τον Μάρτιο του 1838 και ίδρυσε εκεί την έδρα της Εκκλησίας. Τον Μάιο πήγε βόρεια, στο Ντέιβις Κάουντι και ενώ επισκεπτόταν το Γκραντ Ρίβερ, προφητικά προσδιόρισε την περιοχή ως την κοιλάδα του Άνταμ-όντι-Άχμαν, τον «τόπο όπου ο Αδάμ θα έλθει να επισκεφτεί το λαό του» (Δ&Δ 116:1)¹⁷. Το Άνταμ-όντι-Άχμαν έγινε η αρχική κοινότητα των Αγίων στο Ντέιβις Κάουντι. Οι ακρογωνιαίοι λίθοι για ένα ναό αφιερώθηκαν στο Φαρ Ουέστ, στις 4 Ιουλίου 1838 και οι Άγιοι άρχισαν να αισθάνονται ότι είχαν τουλάχιστον τύχει μιας ανάπαυλας από τους εχθρούς τους.

Η μάχη του Κρουκτ Ρίβερ

Παρ' όλα αυτά, η δίωξη δεν άργησε να ξαναρχίσει. Στις 6 Αυγούστου 1838, ένας όχλος 100 ανθρώπων στις κάλπες στο Γκάλατιν του Ντέιβις Κάουντι δεν άφηνε τους Αγίους να ρίξουν τις ψήφους τους. Αυτό οδήγησε σε διαπληκτισμό, κατά τον οποίο τραυματίστηκαν αρκετοί άνθρωποι. Η αυξανόμενη αταξία που υποδαυλιζόταν από τον όχλο στο Κάλντουελ Κάουντι και στο Ντέιβις Κάουντι ανάγκασε τον κυβερνήτη Λίλμπερν Μπογκς να φέρει εθνοφρουρά στην πολιτεία για να διατηρήσει την τάξη.

Ο λοχαγός Σάμιουελ Μπόγκαρτ, ένας από τους αξιωματικούς της εθνοφρουράς, ήταν στην πραγματικότητα υπέρ του όχλου. Αποφάσισε να ξεκινήσει μια σύγκρουση απαγάγοντας τρεις Αγίους των Τελευταίων Ημερών και κρατώντας τους στο στρατόπεδό του στο Κρουκτ Ρίβερ, στα βορειοδυτικά του Ρέι Κάουντι. Μια ομάδα εθνοφρουράς Αγίων των Τελευταίων Ημερών, στάλθηκε για να διασώσει τους άνδρες αυτούς και μια άγρια μάχη άρχισε στις 25 Οκτωβρίου 1838. Ο λοχαγός Ντέιβιντ Πάτεν, ένας από τους Δώδεκα Αποστόλους, οδηγούσε την ομάδα και ήταν ανάμεσα σε εκείνους που τραυματίστηκαν θανάσιμα στη σύγκρουση. Η σύζυγος του Ντέιβιντ, η Φέμπυ Ανν Πάτεν, ο Τζόζεφ, ο Χάιρουμ Σμιθ και ο Χίμπερ Κίμπαλ ήρθαν από το Φαρ Ουέστ για να βρεθούν κοντά του πριν πεθάνει.

Ο Χίμπερ είπε για τον Ντέιβιντ Πάτεν: «Οι αρχές του ευαγγελίου οι οποίες ήταν τόσο πολύτιμες γι' αυτόν πριν, του πρόσδωσαν εκείνη τη στήριξη και την παρηγοριά κατά τη στιγμή της αναχώρησής του, ώστε αποστέρησε το θάνατο από το κεντρί και τη φρίκη του». Ο ετοιμοθάνατος άνδρας μίλησε σ' αυτούς που βρίσκονταν στο προσκέφαλό του σχετικά με μερικούς Αγίους οι οποίοι είχαν πάψει να είναι ακλόνητοι στην πίστη τους και είχαν πέσει σε αποστασία, κραυγάζοντας: «'Ω να ήταν στη θέση μου! Γιατί νιώθω πως κράτησα την πίστη'. Στη συνέχεια απευθύνθηκε στη Φέμπυ Ανν, λέγοντας: 'Οτιδήποτε άλλο και να κάνεις, ω μην αρνηθείς όμως την πίστη'. Λίγο πριν πεθάνει, προσευχήθηκε: 'Πατέρα, σου ζητώ, στο όνομα του Ιησού Χριστού, να απολύσεις το πνεύμα μου και να το λάβεις σε Εσένα'. Και μετά ικέτευσε τους παρευρισκόμενους: 'Αδελφοί, με κρατήσατε με την πίστη σας, όμως αποδεσμεύστε με και αφήστε με να φύγω, σας ικετεύω'. Ο αδελφός Κίμπαλ είπε: 'Συμφωνώντας, τον παραδώσαμε στο Θεό και σύντομα έβγαλε την τελευταία του πνοή και πέθανε εν Χριστώ δίχως ένα βογκητό»¹⁸.

Η ομάδα του λοχαγού Σάμιουελ Μπόγκαρτ είχε ενεργήσει περισσότερο σαν όχλος παρά σαν εθνοφρουρά. Παρ' όλα αυτά, ο θάνατος ενός εθνοφρουρού στη μάχη του Κρουκτ Ρίβερ, μαζί με άλλες αναφορές, χρησιμοποιήθηκαν από τον κυβερνήτη Λίλμπερν Μπογκς για να διατυπώσει την περιώνυμη «διαταγή εξολόθρευσης». Το διάταγμα εκείνο με ημερομηνία 27 Οκτωβρίου 1838, δήλωνε: «Οι Μορμόνοι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως εχθροί και θα πρέπει να εξολοθρευτούν ή να οδηγηθούν εκτός Πολιτείας αν είναι αναγκαίο, για λόγους δημόσιας τάξης – τα ανοσιουργήματά τους ξεπερνούν κάθε περιγραφή»¹⁹. Ένας αξιωματικός της εθνοφρουράς ανέλαβε να εκτελέσει τη διαταγή του κυβερνήτη.

Η σφαγή του Χονς Μιλ

Στις 30 Οκτωβρίου 1838, τρεις ημέρες αφότου εκδόθηκε η διαταγή εξολόθρευσης, 200 περίπου άνδρες ανέλαβαν μια αιφνιδιαστική επίθεση εναντίον της μικρής κοινότητας των Αγίων στο Χονς Μιλ στο Σόαλ Κρικ, του Κάλντουελ Κάουντι. Οι επιτιθέμενοι, ενεργώντας με δόλο, κάλεσαν όσους ήθελαν να σωθούν, να τρέξουν στο

σιδηρουργείο. Στη συνέχεια πήραν θέσεις γύρω από το κτίριο και πυροβολούσαν μέσα σ' αυτό συνεχώς, μέχρι που πίστεψαν ότι όλοι εκεί μέσα ήταν νεκροί. Άλλοι πυροβολήθηκαν καθώς προσπαθούσαν να διαφύγουν. Συνολικά, σκοτώθηκαν 17 άνδρες και αγόρια και τραυματίστηκαν 15.

Μετά τη σφαγή η Αμάντα Σμιθ πήγε στο σιδηρουργείο, όπου βρήκε το σύζυγό της Γουόρεν και έναν από τους γιους της, τον Σάρντιους, νεκρούς. Μέσα στο μακελείο, χάρηκε τουλάχιστον που βρήκε έναν άλλο από τους γιους της, το μικρό Άλμα, ζωντανό, παρότι σοβαρά τραυματισμένο. Ο γοφός του είχε φύγει από το εκρηκτικό κύμα της βολής ενός τουφεκιού. Έχοντας γύρω της τους περισσότερους άνδρες νεκρούς ή πληγωμένους, η Αμάντα γονάτισε και παρακάλεσε τον Κύριο για βοήθεια:

«Ω Επουράνιε Πατέρα μου, φώναζε, τι θα κάνω; Βλέπεις το φτωχό πληγωμένο αγόρι μου και γνωρίζεις την απειρία μου. Ω Επουράνιε Πατέρα, οδήγησέ με τι να κάνω!» Είπε πως «καθοδηγήθηκε σαν από μία φωνή» που της έλεγε να φτιάξει αλισίβα από τις στάχτες και να καθαρίσει την πληγή. Μετά έφτιαξε έναν υδαρή πολτό από φτελιά και γέμισε την πληγή με αυτό. Την επομένη άδειασε το περιεχόμενο ενός μπουκαλιού με βάλσαμο μέσα στην πληγή.

Η Αμάντα είπε στο γιο της: «Άλμα, παιδί μου, ...πιστεύεις ότι ο Κύριος έφτιαξε πάλι το γοφό σου;»

»Ναι, μητέρα'.

»'Λοιπόν, ο Κύριος μπορεί να φτιάξει κάτι εκεί, στη θέση του γοφού σου, το πιστεύεις ότι μπορεί, Άλμα;»

»'Νομίζεις ότι ο Κύριος μπορεί, μητέρα;» ρώτησε το παιδί μέσα στην αθωότητά του.

»Ναι, γιε μου', αποκρίθηκα, 'μου το έχει δείξει όλο αυτό σε ένα όραμα'.

»Μετά τον ακούμπησα μπρούμυτα όσο πιο βολικά μπορούσε και είπα: 'Τώρα ζάπλωσε έτσι και μην κουνιέσαι και ο Κύριος θα σου φτιάξει έναν άλλο γοφό'.

»Έτσι ο Άλμα έμεινε ζαπλωμένος μπρούμυτα για πέντε βδομάδες μέχρι που ανέρρωσε εντελώς – και ένας εύκαμπτος χόνδρος

ανεπτύχθη στη θέση όπου έλειπε η άρθρωση και η κοιλότητα του οστού»²⁰.

Η Αμάντα και οι άλλοι είχαν το θλιβερό καθήκον να φροντίσουν την ταφή των αγαπημένων τους. Λιγιστοί αρτιμελείς άνδρες παρέμειναν, συμπεριλαμβανομένου του Τζόζεφ Γιανγκ, του αδελφού του Μπρίγκαμ Γιανγκ. Επειδή φοβούνταν την επιστροφή του όχλου, δεν υπήρχε χρόνος να σκάψουν παραδοσιακούς τάφους. Οι σωροί ρίχτηκαν σε ένα στεγνό πηγάδι, δημιουργώντας ένα μαζικό τάφο. Ο Τζόζεφ Γιανγκ βοήθησε να μεταφερθεί η σωρός του μικρού Σάρντιους, όμως διακήρυξε: «Δεν μπορούσα να ρίξω εκείνο το αγόρι σ' αυτόν το φρικτό τάφο». Έπαιξε με το «αξιόλογο μικρό» στο ταξίδι τους προς το Μισούρι και «ο χαρακτήρας του Τζόζεφ ήταν τόσο τρυφερός», ώστε δεν μπορούσε να το κάνει. Η Αμάντα τύλιξε τον Σάρντιους σε ένα σεντόνι και την επομένη η ίδια και ένας άλλος γιος της, ο Γουίλαρντ, τοποθέτησαν το σώμα στο πηγάδι. Με χώματα και άχυρα σκέπασαν στη συνέχεια το αποτρόπαιο θέαμα»²¹.

Στο Άνταμ-όντι-Αχμαν, ο 20χρονος Μπένζαμιν Τζόνσον γλίτωσε από παρόμοια τύχη από τα χέρια κάποιου κατοίκου του Μισούρι, ο οποίος ήταν αποφασισμένος να τον πυροβολήσει. Ο Μπένζαμιν συνελήφθη και κρατήθηκε υπό επιτήρηση επί οκτώ ημέρες, σε έντονα παγερές καιρικές συνθήκες μπροστά σε μια φωτιά στην ύπαιθρο του στρατοπέδου. Ενώ καθόταν επάνω σε ένα κούτσουρο, ένας «βάρβαρος» τον πλησίασε με ένα τουφέκι στα χέρια και είπε: «Απαρνήσου το Μορμονισμό τώρα αμέσως, αλλιώς σε πυροβολώ». Ο Μπένζαμιν αρνήθηκε αποφασιστικά και ο παλιάνθρωπος τον σκόπευσε με το όπλο και τράβηξε τη σκανδάλη. Το όπλο δεν εκपुरοκρότησε. Με φοβερές βλαστήμιες, ο άνδρας δήλωσε πως «χρησιμοποίησε το όπλο 20 χρόνια και ποτέ μέχρι τότε δεν είχε χάσει βολή». Εξετάζοντας το κλείστρο, ξαναγέμισε το τουφέκι και πάλι σκόπευσε και τράβηξε τη σκανδάλη – χωρίς αποτέλεσμα.

Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία, προσπάθησε για τρίτη φορά, όμως με το ίδιο αποτέλεσμα. Κάποιος που στεκόταν εκεί δίπλα του είπε να «ρυθμίσει λίγο το όπλο του» και μετά «θα τον σκοτώσεις μια χαρά αυτόν τον απαίσιό τύπο». Για τέταρτη και τελευταία φορά, λοιπόν, ο επίδοξος δολοφόνος ετοιμάστηκε, βάζοντας μάλιστα

*Ενώ ήταν φυλακισμένος στη φυλακή Λίμπερτι, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ
ικέτευσε τον Κύριο για τα βάζανα των Αγίων και έλαβε την ουράνια
καθοδήγηση και παρηγοριά που τώρα είναι καταγεγραμμένες στα
τμήματα 121, 122 και 123 του Διδαχί και Διαθήκες.*

καινούρια γόμωση. Ωστόσο, διακήρυξε ο Μπένζαμιν, «τη φορά αυτή το όπλο εκπυρσοκρότησε και σκότωσε τον παλιάνθρωπο επί τόπου». Ένας από τους κατοίκους του Μισούρι ακούστηκε να λέει: «Καλύτερα να μην προσπαθήσει κανείς να σκοτώσει αυτόν τον άνθρωπο»²².

Ο Προφήτης σε περιορισμό στη φυλακή

Λίγο καιρό μετά τη σφαγή στο Χονς Μιλ, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ και άλλοι ηγέτες συνελήφθησαν από την εθνοφρουρά. Συγκροτήθηκε στρατοδικείο και ο Προφήτης και οι οπαδοί του καταδικάστηκαν σε θάνατο δια τουφεκισμού από στρατιωτικό απόσπασμα το επόμενο πρωί στην πλατεία της πόλης στο Φαρ Ουέστ. Ωστόσο, ο στρατηγός Αλεξάντερ Ντόνιφαν της εθνοφρουράς αρνήθηκε να

προβεί στην εκτέλεση, αποκαλώντας την απόφαση «δολοφονία εν ψυχρώ». Προειδοποίησε το στρατηγό ο οποίος διοικούσε την εθνοφρουρά πως αν εξακολουθούσε τις προσπάθειές του να σκοτώσει αυτούς τους άνδρες, «θα σας θεωρήσω υπεύθυνο ενώπιον επί γης δικαστηρίου και ο Θεός βοηθός μου»²³.

Ο Προφήτης και οι άλλοι οδηγήθηκαν πρώτα στο Ιντιπέντενς και μετά στο Ρίτομοντ του Ρέι Κάουντι, όπου φυλακίστηκαν περιμένοντας τη δίκη τους. Ο Πάρλυ Πρατ ήταν ένας από αυτούς που βρίσκονταν με τον Προφήτη. Είπε πως ένα βράδυ οι φρουροί χλεύαζαν τους φυλακισμένους, διηγούμενοι ανδραγαθήματά τους για βιασμούς, δολοφονίες και κλοπές εις βάρος των Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Ήξερε πως ο Προφήτης ήταν ζύπνιος δίπλα του και αναφέρει ότι ο Τζόζεφ σηκώθηκε ξαφνικά όρθιος και επέπληξε τους φρουρούς με πάθος:

«ΣΩΠΑΣΤΕ, δαίμονες της κόλασης. Στο όνομα του Ιησού Χριστού, σας επιπλήττω και σας διατάζω να σιωπήσετε. Δε θα ανεχτώ ούτε ένα λεπτό περισσότερο να ακούω τέτοια λόγια. Πάψτε αυτή τη συζήτηση, αλλιώς ή εσείς ή εγώ θα πεθάνουμε ΕΤΟΥΤΗ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ!

»Σταμάτησε να μιλά. Στεκόταν στητός, με φοβερή μεγαλοπρέπεια. Αλυσοδεμένος και χωρίς όπλο· ήρεμος, γαλήνιος και εξευγενισμένος σαν άγγελος, κοίταζε τους φρουρούς του που είχαν ζαρώσει από φόβο, που τα όπλα τους ήταν χαμηλωμένα ή ριγμένα κάτω· που τα γόνατά τους έτρεμαν και που, οπισθοχωρώντας σε μια γωνία ή σερνόμενοι στα πόδια του, ικέτευαν τη συγγνώμη του και έμειναν σιωπηλοί μέχρι την αλλαγή φρουράς».

Ο Πάρλυ παρατήρησε τότε: «Προσπάθησα να φανταστώ βασιλιάδες, βασιλικές αυλές, θρόνους και στέμματα· αυτοκράτορες συγκεντρωμένους για να αποφασίσουν για την τύχη βασιλείων. Όμως, αξιοπρέπεια και μεγαλοπρέπεια δεν είδα παρά *μία φορά*, καθώς εκείνος στεκόταν με τις αλυσίδες, τα μεσάνυχτα, σε μια υπόγεια φυλακή σε ένα σκοτεινό χωριό του Μισούρι»²⁴.

Όταν τελείωσε το ανακριτικό μέρος, ο Τζόζεφ και ο Χάιρουμ Σμιθ, ο Σίδνεϊ Ρίγκντον, ο Λάιμαν Ουάιτ, ο Κάλεμπ Μπόλντον και ο Αλεξάντερ ΜακΡί στάλθηκαν στη φυλακή Λίμπερτι στο Κλέι

Κάοντι όπου έφθασαν την 1^η Δεκεμβρίου 1838. Ο Προφήτης περιέγραφε την κατάσταση τους: «Μας φρουρούσαν πολύ αυστηρά μέρα και νύχτα, σε μια φυλακή με διπλούς τοίχους και πόρτες, αποστερημένοι από την ελευθερία της συνείδησής μας, με λιγοστό φαγητό. ... Ήμασταν αναγκασμένοι να κοιμόμαστε στο πάτωμα με τα άχυρα και οι κουβέρτες δεν επαρκούσαν για να μας κρατήσουν ζεστούς. ... Οι δικαστές μας έλεγαν ανησυχητικά από καιρό σε καιρό πως ήξεραν ότι ήμασταν αθώοι και θα έπρεπε να μας ελευθερώσουν, όμως δεν τολμούσαν να εφαρμόσουν το νόμο επάνω μας, για το φόβο του όχλου»²⁵.

Η έξοδος προς το Ιλινόις

Ενώσω ο Προφήτης τους παρέμενε φυλακισμένους, περισσότεροι από 8.000 Άγιοι πέρασαν από το Μισούρι ανατολικά στο Ιλινόις για να ξεφύγουν από τη διαταγή εξολόθρευσης. Εξαναγκάστηκαν να φύγουν μέσα στο κρύο του χειμώνα και μολοντί ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, ο Πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα, τους κατηύθυνε και τους παρείχε κάθε δυνατή βοήθεια, υπέφεραν αφάνταστα. Η οικογένεια του Τζων Χάμερ ήταν μία από τις πολλές οικογένειες που αναζήτησαν καταφύγιο. Ο Τζων θυμόταν τις δύσκολες συνθήκες:

«Θυμάμαι καλά τα βάσανα και την αγριότητα εκείνων των ημερών. ... Η οικογένειά μας είχε ένα κάρο και για να το σέρνει, διέθετε όλο κι όλο ένα τυφλό άλογο κι αυτό το τυφλό άλογο έπρεπε να μεταφέρει τα υπάρχοντά μας μέχρι την πολιτεία του Ιλινόις. Ανταλλάξαμε το κάρο μας με έναν αδελφό ο οποίος είχε δύο άλογα, με ένα ελαφρύ κάρο για ένα άλογο και με τον τρόπο αυτό εξυπηρετήθηκαν και οι δύο πλευρές. Μέσα σ' αυτό το μικρό κάρο βάλαμε τα ρούχα μας, τα κλινοσκεπάσματα, λίγο καλαμπόκι και ό,τι φτωχικές προμήθειες μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε και ξεκινήσαμε μέσα στο κρύο και στην παγωνιά να ταξιδεύουμε με τα πόδια, να τρώμε και να κοιμόμαστε στην άκρη του δρόμου, με τον ουρανό για σκέπη μας. Όμως η τσουχτερή παγωνιά εκείνες τις νύχτες και οι άνεμοι που σε περόνιαζαν ήταν λιγότερο βάρβαροι και ελεεινοί από τους δαίμονες με ανθρώπινη μορφή, από τη μανία των οποίων τραπήκαμε σε φυγή. ... Στην οικογένειά μας, όπως και σε πολλές άλλες, οι άνθρωποι ήταν σχεδόν ζυπόλητοι και μερικοί αναγκάστηκαν να

τουλίζουν τα πόδια τους με ρούχα, για να μην παγώσουν και να προστατευτούν από τις κοφτερές άκρες του παγωμένου εδάφους. Αυτό, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ήταν ανεπαρκής προστασία και συχνά το αίμα από τα πόδια μας χαράκωνε την παγωμένη γη. Η μητέρα μου και η αδελφή μου ήταν τα μοναδικά μέλη στην οικογένειά μας που είχαν παπούτσια, όμως κι αυτά φθάρηκαν και ήταν σχεδόν άχρηστα προτού ακόμα φθάσουμε στις τότε φιλόξενες ακτές του Ινδίου»²⁶.

Ο Προφήτης ήταν αναγκασμένος να περιμένει αβοήθητος στη φυλακή, ενώ ο λαός του εκδιωκόταν από την πολιτεία. Η οδύνη της ψυχής του καθρεφτίζεται στην ικεσία του προς τον Κύριο, που καταγράφεται στο Διδαχή και Διαθήκες, τμήμα 121:

«Ω Θεέ, που είσαι; Και πού είναι η σκέπη που καλύπτει την κρυψώνα σου;

»Πόσο ακόμα θα συγκρατείται το χέρι σου, και το μάτι σου, μάλιστα το αγνό σου μάτι, θα βλέπει από τους αιώνιους ουρανόυς τις αδικίες του λαού σου και των δούλων σου, και το αυτί σου θα διαπερνάται από τις κραυγές τους;» (Δ&Δ 121:1-2).

Ο Κύριος του απάντησε με τούτα τα παρηγορητικά λόγια: «Γιε μου, ειρήνη ας είναι στην ψυχή σου. Η δυστυχία σου και τα βάσανά σου δε θα είναι παρά για μία μικρή στιγμή.

»Και ύστερα, αν το υπομείνεις σωστά, ο Θεός θα σε υπερυψώσει στα ύψη. Θα θριαμβεύσεις υπεράνω όλων των εχθρών σου.

»Οι φίλοι σου σε παραστέκουν, και θα σε επευφημήσουν πάλι με θερμή καρδιά και φιλικά χέρια» (Δ&Δ 121:7-9).

Τα λόγια του Κυρίου εκπληρώθηκαν στην κυριολεξία τον Απρίλιο του 1839. Μετά από έξι μήνες παράνομης φυλάκισης, αλλαγές στην τοποθεσία έφεραν τους φυλακισμένους πρώτα στο Γκάλατιν στο Ντέιβις Κάουντι του Μισούρι και μετά προς την Κολούμπια στο Μπουν Κάουντι. Ωστόσο, ο σερίφης Γουίλιαμ Μόργκαν έλαβε οδηγίες «να μην [τους] μεταφέρει ποτέ στο Μπουν Κάουντι». Κάποιο άτομο ή άτομα υψηλά ιστάμενα είχαν αποφασίσει να επιτρέψουν στους φυλακισμένους να δραπετεύσουν, ίσως για να αποφύγουν τη δημόσια ενόχληση να τους προσαγάγουν σε δίκη, όταν δεν υπήρχαν αποδείξεις οι οποίες θα τους καταδίκαιζαν. Στους

φυλακισμένους δόθηκε η ευκαιρία να αγοράσουν δύο άλογα και να ξεφύγουν από τους φρουρούς τους. Ο Χάιρουμ Σμιθ είπε: «Κατευθυνθήκαμε προς την πολιτεία του Ιλινόις και μετά από εννέα ή δέκα ημέρες φθάσαμε ασφαλείς στο Κουίνσι της επαρχίας Άνταμς, όπου βρήκαμε τις οικογένειές μας μέσα στη φτώχεια, αν και σε καλή υγεία»²⁷. Εκεί πράγματι τους καλωσόρισαν «με θερμή καρδιά και φιλικά χέρια».

Ο Ουίλφορντ Γούντροφ είπε για το αντάμωμα αυτό με τον Προφήτη: «Για μια ακόμα φορά είχα το ευτυχές προνόμιο να πάρω τον αδελφό Τζόζεφ από το χέρι. ...Μας χαιρέτισε με μεγάλη χαρά. ... Ήταν ειλικρινής, ανοιχτός και οικείος όπως πάντα και το αντάμωμά μας ήταν σπουδαίο. Κανένας άνδρας δεν μπορεί να καταλάβει τα χαρούμενα συναισθήματα που προκάλεσε μια τέτοια συνάντηση, εκτός από κάποιον ο οποίος είχε βασανιστεί για χάρη του ευαγγελίου»²⁸. Ο Κύριος είχε θαυμαστά περισώσει τον Προφήτη του και το σώμα της Εκκλησίας. Ο σύγχρονος Ισραήλ άρχισε να συναθροίζεται για μια ακόμα φορά σε μια νέα γη, με νέες ευκαιρίες και διαθέσιμες μπροστά τους.

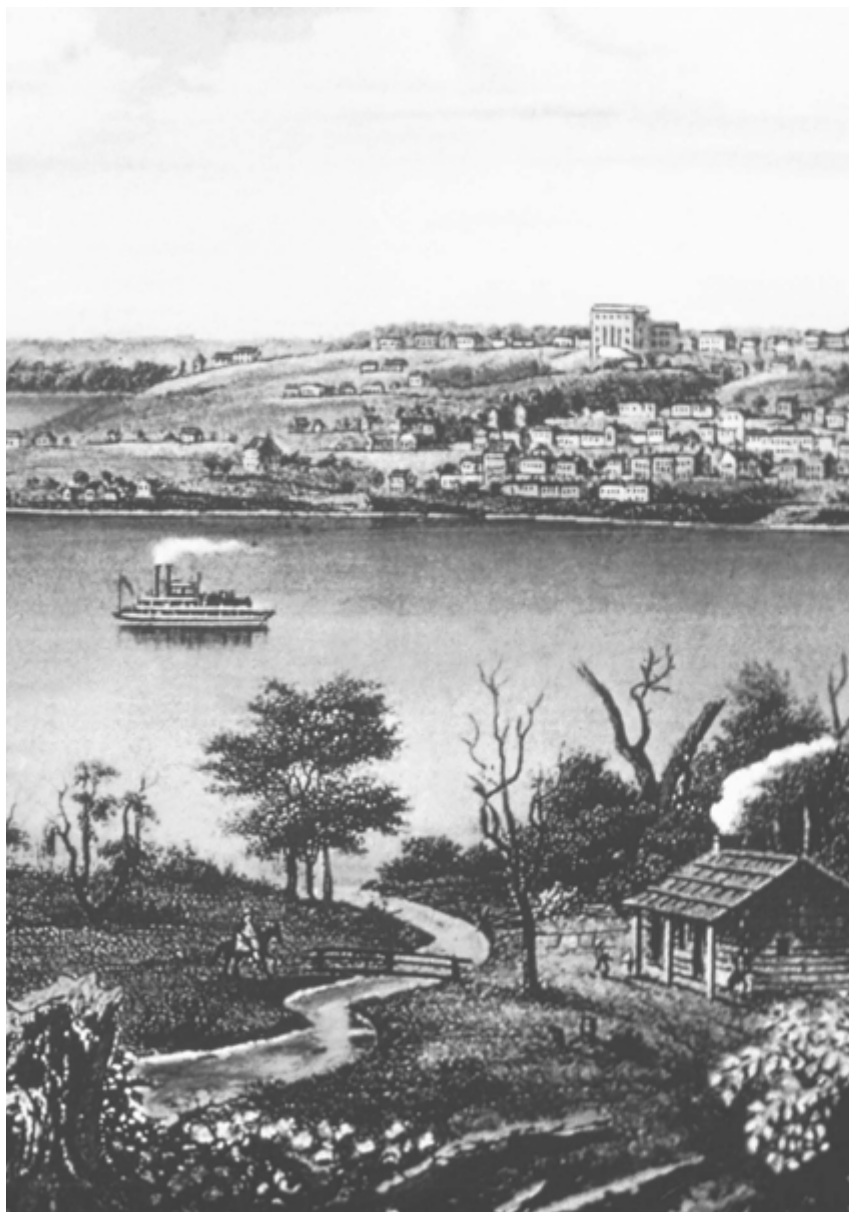
Θυσία και ευλογίες στη Ναβού

Οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών οι οποίοι ταξίδεψαν προς το Ιλινόις καλωσορίστηκαν θερμά από γενναιόδωρους πολίτες στην πόλη του Κουίνσι. Μετά την επιστροφή του Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ από τη φυλακή στο Λίμπερτι, οι Άγιοι κινήθηκαν βόρεια προς τον ποταμό Μισισσιπή, περίπου 35 μίλια. Εκεί αποξήραναν τους πλατείς βάλτους της περιοχής και άρχισαν να χτίζουν την πόλη της Ναβού σε μια καμπή του ποταμού. Η πόλη δεν άργησε να γίνει επίκεντρο δραστηριότητας και εμπορίου, καθώς οι Άγιοι συγκεντρώνονταν εκεί από όλα τα μέρη των Ηνωμένων Πολιτειών, τον Καναδά και την Αγγλία. Μέσα σε τέσσερα χρόνια, η Ναβού είχε γίνει μια από τις μεγαλύτερες πόλεις στο Ιλινόις.

Τα μέλη της Εκκλησίας έζησαν σε μια σχετική ειρήνη, βέβαιοι για το γεγονός ότι ένας προφήτης περπατούσε και μοχθούσε ανάμεσά τους. Εκατοντάδες ιεραπόστολοι που κλήθηκαν από τον Προφήτη, έφυγαν από τη Ναβού για να κηρύζουν το ευαγγέλιο. Οικοδομήθηκε ένας ναός, ελήφθη το ενδάωμα ναού, τομείς δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά, πάσσαλοι ιδρύθηκαν, οργανώθηκε η Ανακουφιστική Εταιρεία, εκδόθηκε το βιβλίο του Αβραάμ και ελήφθησαν σημαντικές αποκαλύψεις. Για περισσότερα από έξι χρόνια οι Άγιοι επέδειξαν αξιοσημείωτη ενότητα, πίστη, ήταν ευτυχισμένοι καθώς η πόλη τους έγινε φάρος εργατικότητας και αλήθειας.

Οι θυσίες των ιεραποστόλων της Ναβού

Καθώς οι Άγιοι άρχισαν να χτίζουν σπίτια και να φυτεύουν σοδειές, πολλοί από αυτούς αρρώστησαν από θέρμη, μια μολυσματική νόσο η οποία έφερνε πυρετό και ρίγη. Ανάμεσα στους αρρώστους ήταν οι περισσότεροι από τους Δώδεκα και ο ίδιος ο Τζόζεφ

Οι Άγιοι οικοδομούν την όμορφη πόλη της Ναβού στις όχθες του ποταμού Μισισιπή. Ο Ναός της Ναβού δεσπόζει της πόλης.

Σμιθ. Στις 22 Ιουλίου 1839, ο Προφήτης σηκώθηκε από το κρεβάτι, με τη δύναμη του Θεού να στέκει επάνω του. Χρησιμοποιώντας τη δύναμη της ιεροσύνης, γιάτρεψε τον εαυτό του και τους αρρώστους στο σπιτικό του κι έπειτα διέταξε εκείνους που κατασκήνωσαν στην αυλή του να γιατρευτούν. Πολλοί άνθρωποι γιατρεύτηκαν. Ο Προφήτης πήγαινε από σκηνή σε σκηνή και από σπίτι σε σπίτι, ευλογώντας τους όλους. Ήταν μια από τις μεγάλες ημέρες πίστης και ίασης στην ιστορία της Εκκλησίας.

Στη διάρκεια της περιόδου αυτής, ο Προφήτης κάλεσε την Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων να πάνε στην Αγγλία σε ιεραποστολές. Ο Πρεσβύτερος Όρσον Χάιντ, μέλος της Απαρτίας των Δώδεκα, στάλθηκε στην Ιερουσαλήμ για να αφιερώσει την Παλαιστίνη για τη συνάθροιση των Ιουδαίων και άλλων τέκνων του Αβραάμ. Ιεραπόστολοι στάλθηκαν να κηρύξουν σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες και στον ανατολικό Καναδά και ο Άντισον Πρατ με άλλους έλαβαν κλήσεις να πάνε στα Νησιά του Ειρηνικού.

Οι αδελφοί αυτοί υποβλήθηκαν σε μεγάλες θυσίες καθώς άφηναν τα σπίτια και τις οικογένειές τους, για να ανταποκριθούν στις κλήσεις τους να υπηρετήσουν τον Κύριο. Πολλά μέλη των Δώδεκα αρρώστησαν με θέρμη καθώς ετοιμάζονταν να φύγουν για την Αγγλία. Ο Ουίλφορντ Γούντροφ ο οποίος ήταν πολύ άρρωστος, άφησε τη γυναίκα του Φέμπι σχεδόν χωρίς τροφή και τα απαραίτητα για τη ζωή. Ο Τζωρτζ Σμιθ, ο νεότερος Απόστολος, ήταν τόσο άρρωστος, ώστε αναγκάστηκαν να τον μεταφέρουν στην άμαξα και ένας άνδρας που τον είδε, ρώτησε τον οδηγό αν είχαν πάει να κλέψουν το νεκροταφείο. Μόνο ο Πάρλυ Πρατ ο οποίος πήρε μαζί του τη γυναίκα του και τα παιδιά, ο αδελφός του Όρσον Πρατ και ο Τζων Τέιλορ ήταν υγιείς φεύγοντας από τη Ναβού, μολονότι ο Πρεσβύτερος Τέιλορ αρρώστησε σοβαρά αργότερα και ήταν σχεδόν ετοιμοθάνατος ταξιδεύοντας για τη Νιου Γιρκ Σίτι.

Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ ήταν τόσο άρρωστος, ώστε ήταν ανήμπορος να περπατήσει έστω και μια μικρή απόσταση χωρίς βοήθεια και ο συνεργάτης του, Χίμπερ Κίμπαλ, δεν ήταν κι αυτός καλύτερα. Οι σύζυγοι και οι οικογένειές τους, ήταν άρρωστες στο κρεβάτι κι αυτές. Όταν οι Απόστολοι έφθασαν στην κορυφή ενός λόφου, σε

μικρή απόσταση από τα σπίτια τους, ζαπλωμένοι και οι δύο σε μια άμαξα, αισθάνθηκαν πως δε θα άντεχαν να αφήσουν τις οικογένειές τους σε τόσο δεινή θέση. Με προτροπή του Χίμπερ στάθηκαν με κόπο στα πόδια τους, κούνησαν τα καπέλα πάνω από τα κεφάλια τους και φώναζαν τρεις φορές: «Ζήτω, ζήτω, για τον Ισραήλ». Οι γυναίκες τους, Μαίρη Ανν και Βάιλεϊτ, μάζεψαν τις δυνάμεις τους για να σταθούν όρθιες και γέρνοντας επάνω στο κάσωμα της πόρτας, φώναζαν: «Στο καλό, ο Θεός να σ' ευλογεί». Οι δύο άνδρες επέστρεψαν στα κρεβάτια τους μέσα στην άμαξα, με χαρά και ικανοποίηση που είδαν τις γυναίκες τους να στέκουν, αντί να κείτονται άρρωστες στο κρεβάτι.

Οι οικογένειες που έμειναν πίσω έδειξαν την πίστη τους καθώς θυσιάζονταν για να στηρίξουν εκείνους οι οποίοι είχαν αποδεχτεί ιεραποστολικές κλήσεις. Όταν ο Άντισον Πρατ κλήθηκε σε ιεραποστολή στα Σάντουιτς Αιλαντς, η γυναίκα του, Λουίζα Μπάρνες Παρτ εξήγησε: «Τα τέσσερα παιδιά μου έπρεπε να μορφωθούν και να ντυθούν και δε μου είχαν απομείνει χρήματα. ...Στην αρχή αποθαρρύνθηκα, όμως αποφάσισα να εμπιστευθώ τον Κύριο και να σταθώ γενναία μπροστά στις αντιξοότητες της ζωής και να αγαλλιάσω διότι ο σύζυγός μου θεωρήθηκε άξιος να κηρύξει το ευαγγέλιο».

Η Λουίζα και τα παιδιά της πήγαν στην αποβάθρα να αποχαιρετίσουν το σύζυγο και τον πατέρα. Όταν επέστρεψαν σπίτι, η Λουίζα αναφέρει πως «μια θλίψη γέμισε το νου μας. Δεν πέρασε πολλή ώρα και δυνατοί κεραυνοί άρχισαν να πέφτουν με μανία. Μια οικογένεια που ζούσε στην απέναντι μεριά του δρόμου, είχε ένα σπίτι όχι πολύ γερό που έσταζε νερά. Σε λίγο όλοι ήρθαν σε μας για καταφύγιο στην καταιγίδα. Νιώσαμε ε υγνώμονες βλέποντάς τους να μπαίνουν. Μας είπαν λόγια παρηγορητικά, έψαλλαν ύμνους και ο αδελφός προσευχήθηκε μαζί μας και έμεινε μέχρι που πέρασε η καταιγίδα»¹.

Λίγο μετά την αναχώρηση του Άντισον, η μικρή κόρη του κόλλησε ευλογία. Η αρρώστια ήταν τόσο κολλητική ώστε υπήρχε πραγματικός κίνδυνος για κάθε αδελφό της ιεροσύνης που πιθανόν να ερχόταν στους Πρατ. Η Λουίζα προσευχήθηκε με πίστη και «επέπληξε τον πυρετό». Έντεκα μικρά σπυριά βγήκαν στο σώμα της

κόρης της, όμως η αρρώστια δεν εξελίχθηκε ποτέ. Σε λίγες ημέρες ο πυρετός είχε πέσει. Η Λουίζα έγραψε: «Έδειξα το παιδί σε κάποιον που ήξερε από την αρρώστια αυτή. Είπε πως ήταν μια επίθεση· πως την είχα νικήσει με την πίστη»².

Οι ιεραπόστολοι εκείνοι οι οποίοι έφυγαν από τη Ναβού κάνοντας μια τέτοια θυσία, έφεραν χιλιάδες στην Εκκλησία. Πολλοί από εκείνους που μεταστράφηκαν, έδειξαν κι αυτοί αξιοσημείωτη πίστη και θάρρος. Η Μαίρη Ανν Γουέστον ζούσε στην Αγγλία με την οικογένεια Γουίλιαμ Γένκινς, ενώ μάθαινε να ράβει φορέματα. Ο αδελφός Γένκινς μεταστράφηκε στο ευαγγέλιο και ο Ουίλφορντ Γούντροφ ήρθε στο σπίτι να επισκεφθεί την οικογένεια. Μόνο η Μαίρη Ανν ήταν εκείνη την ώρα στο σπίτι. Ο Ουίλφορντ κάθισε κοντά στη φωτιά και τραγούδησε: «Μήπως από φόβο για τον αδύναμο, θα πρέπει να συκρατήσω μέσα μου του Πνεύματος την πορεία;» Η Μαίρη Ανν τον παρακολουθούσε καθώς τραγουδούσε και θυμόταν πως «έδειχνε τόσο γαλήνιος και ευτυχιμένος, ώστε πίστεψα πως θα πρέπει να ήταν καλός άνθρωπος και πως το ευαγγέλιο που κήρυττε να ήταν αληθινό»³.

Μέσω της συναναστροφής της με μέλη της Εκκλησίας, η Μαίρη Ανν μεταστράφηκε γρήγορα και βαπτίστηκε – το μοναδικό μέλος της οικογένειάς της που ανταποκρίθηκε στο μήνυμα του αποκατεστημένου ευαγγελίου. Παντρεύτηκε ένα μέλος της Εκκλησίας, το οποίο πέθανε τέσσερις μήνες αργότερα, εν μέρει εξαιτίας ενός τραυματισμού στα χέρια από έναν όχλο που είχε θελήσει να διακόψει μια συγκέντρωση της Εκκλησίας. Ολομόναχη, επιβιβάστηκε σε ένα πλοίο γεμάτο με άλλους Αγίους των Τελευταίων Ημερών με προορισμό τη Ναβού, εγκαταλείποντας το σπίτι της, τους φίλους και τους γονείς της που δεν είχαν πιστέψει. Δεν ξαναείδε ποτέ την οικογένειά της.

Το κουράγιο και η αφοσίωσή της ευλόγησαν τελικά τη ζωή πολλών ανθρώπων. Παντρεύτηκε τον Πίτερ Μόγκαν, ένα χήρο, ο οποίος ήταν εγκατεστημένος στην Κας Βάλεϊ, στη βόρεια Γιούτα. Εκεί μεγάλωσε μια μεγάλη, γεμάτη πίστη οικογένεια, η οποία τίμησε τόσο την Εκκλησία, όσο και το όνομά της.

Οι βασικές γραφές

Κατά τη χρονική περίοδο στη Ναβού, εκδόθηκαν ορισμένα από τα κείμενα τα οποία αργότερα έγιναν το Πολύτιμο Μαργαριτάρι. Το βιβλίο αυτό περιέχει επιλογές από το βιβλίο του Μωυσή, το βιβλίο του Αβραάμ, ένα απόσπασμα από τη μαρτυρία στο Κατά Ματθαίον, αποσπάσματα από το Τζόζεφ Σμιθ-Ιστορία και τα Άρθρα της Πίστης. Τα κείμενα αυτά γράφτηκαν ή μεταφράστηκαν από τον Τζόζεφ Σμιθ υπό την καθοδήγηση του Κυρίου.

Οι Άγιοι είχαν τώρα τις γραφές που επρόκειτο να γίνουν τα βασικά έργα της Εκκλησίας: τη Βίβλο, το Βιβλίο του Μόρμον, το Διδαχή και Διαθήκες και το Πολύτιμο Μαργαριτάρι. Τα βιβλία αυτά είναι ανεκτίμητης αξίας για τα παιδιά του Θεού, διότι διδάσκουν τις θεμελιώδεις αλήθειες του ευαγγελίου και φέρνουν στον έντιμο ερευνητή τη γνώση για το Θεό Πατέρα και τον Υιό Του, Ιησού Χριστό. Επιπλέον αποκαλύψεις προστέθηκαν στις σύγχρονες γραφές, κατά την καθοδήγηση που πρόσφερε ο Κύριος μέσω των προφητών του.

Ο ναός της Ναβού

Δεκαπέντε μόνο μήνες μετά την ίδρυση της Ναβού, η Πρώτη Προεδρία, υπάκουη στην αποκάλυψη, ανήγγειλε ότι ο καιρός είχε έρθει τώρα για να «ανοικοδομηθεί ένας οίκος προσευχής, ένας οίκος τάξης, ένας οίκος για τη λατρεία του Θεού μας, όπου θα μπορούν να τελούνται οι διατάξεις προς ευαρέσκεια του ουράνιου θελήματός Του»⁴. Μολονότι φτωχοί και μοχθώντας για να παρέχουν τα αναγκαία για τις οικογένειές τους, οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών ανταποκρίθηκαν στην κλήση των ηγετών τους και άρχισαν να αφιερώνουν χρόνο και μέσα για την ανοικοδόμηση ενός ναού. Περισσότεροι από 1.000 άνδρες πρόσφεραν κάθε δέκατη ημέρα ως προσωπική εργασία. Η Λουίζα Ντέκερ, μια νέα κοπέλα, εντυπωσιάστηκε από το γεγονός ότι η μητέρα της πούλησε το ποροσελάνινο σερβίτιο της και ένα ακριβό πάπλωμα ως συνεισφορά της για το ναό⁵. Άλλοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών έδωσαν άλογα, άμαξες, αγελάδες, χοίρους και σιτηρά για να βοηθήσουν στην κατασκευή του ναού. Από τις γυναίκες της Ναβού ζήτησαν να συνεισφέρουν με ελάχιστα ποσά για το ταμείο του ναού.

Η Καρολαίν Μπάτλερ δεν είχε ούτε αυτά τα ελάχιστα ποσά σε χρήμα να συνεισφέρει, αλλά ήθελε πάρα πολύ να δώσει κάτι. Μια ημέρα, ενώ πήγαινε στην πόλη με μια άμαξα, είδε δύο νεκρά βουβάλια. Ξαφνικά ανακάλυψε ποιο θα ήταν το δώρο της για το ναό. Η ίδια και τα παιδιά της έβγαλαν τη μακριά χαίτη των βουβαλιών και τις πήραν μαζί τους. Έπλυναν και έξαναν το μαλλί και το έγνεσαν. Μετά έπλεξαν οχτώ ζευγάρια μονοκόμματα γάντια και τα έδωσαν στους άνδρες που έκοβαν την πέτρα, οι οποίοι εργάζονταν στο ναό μέσα στο τσουχτερό κρύο του χειμώνα⁶.

Η Μαίρη Φίλντινγκ Σμιθ, σύζυγος του Χάιρουμ Σμιθ, έγραψε στις γυναίκες Αγίες των Τελευταίων Ημερών στην Αγγλία, οι οποίες μέσα σε ένα χρόνο συγκέντρωσαν 50.000 πένες, βάρους 434 λιβρών, οι οποίες στάλθηκαν με το πλοίο στη Ναβού. Αγροκτηματίες πρόσφεραν ζώα και άμαξες· άλλοι πούλησαν ένα μέρος της γης τους και πρόσφεραν τα χρήματα στην επιτροπή οικοδόμησης. Πολλά ρολόγια και όπλα προσφέρθηκαν ως συνεισφορά. Οι Άγιοι στο Νόργουεϊ του Ιλινόις έστειλαν 100 πρόβατα στη Ναβού για να χρησιμοποιήσει η επιτροπή ναού.

Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ θυμόταν: «Κάναμε σκληρή δουλειά για το ναό της Ναβού και την εποχή εκείνη ήταν δύσκολο να βρούμε φωμί και άλλες προμήθειες για φαγητό των εργατών». Παρ' όλα αυτά, ο Πρόεδρος Γιανγκ συμβούλεψε τους υπεύθυνους για τις δαπάνες του ναού να δώσουν όλο το αλεύρι που διέθεταν, βέβαιοι ότι ο Κύριος θα τους παρείχε το αναγκαίο. Μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα, ο Τζόζεφ Τορόντο, ένας πρόσφατα νεοφώτιστος της Εκκλησίας από τη Σικελία, έφθασε στη Ναβού, φέρνοντας 2.500 δολάρια σε χρυσό, τα οποία εναπόθεσε στα πόδια των αδελφών⁷. Αυτές οι οικονομίες ζωής του αδελφού Τορόντο χρησιμοποιήθηκαν για να αντικαταστήσουν το αλεύρι και να αγοράσουν άλλες προμήθειες που ήταν πολύ απαραίτητες.

Λίγο καιρό μετά την άφιξη των Αγίων στη Ναβού, ο Κύριος αποκάλυψε μέσω του Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ ότι μπορούσαν να τελούνται βαπτίσεις για νεκρούς προγόνους οι οποίοι δεν είχαν ακούσει το ευαγγέλιο (βλέπε Δ&Δ 124:29-39). Πολλοί Άγιοι ανακουφίστηκαν πολύ με την υπόσχεση ότι οι νεκροί θα μπορούσαν να έχουν τις ίδιες ευλογίες με εκείνους οι οποίοι αποδέχτηκαν το ευαγγέλιο εδώ στη γη.

Ο Προφήτης έλαβε επίσης μια σημαντική αποκάλυψη σχετικά με τις διδασκαλίες, τις διαθήκες και τις ευλογίες οι οποίες ονομάζονται τώρα ενδάωμα ναού. Η ιερή αυτή διάταξη θα έδινε τη δυνατότητα στους Αγίους «να διασφαλίσουν την πληρότητα εκείνων των ευλογιών» οι οποίες θα τους προετοίμαζαν να «έλθουν και να κατοικήσουν στην παρουσία του... Ελοχείμ στους αιώνιους κόσμους»⁸. Αφού λάβαιναν το ενδάωμα, οι σύζυγοι μπορούσαν να επισφραγιστούν μαζί από τη δύναμη της ιεροσύνης για τον παρόντα καιρό και την αιωνιότητα. Ο Τζόζεφ Σμιθ κατάλαβε πως ο χρόνος του επάνω στη γη ήταν λιγοστός, γι' αυτό, ενόσω ο ναός ήταν ακόμα υπό κατασκευή, άρχισε να δίνει το ενδάωμα σε επιλεγμένους πιστούς οπαδούς στο επάνω δωμάτιο του καταστήματός του από κόκκινο τούβλο.

Ακόμα και μετά τη δολοφονία του Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ, όταν οι Άγιοι κατάλαβαν πως σύντομα θα έπρεπε να εγκαταλείψουν τη Ναβού, συνέχισαν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα προς την ολοκλήρωση του ναού. Το υπερώο του ανολοκλήρωτου ναού αφιερώθηκε ως τμήμα του οικοδομήματος όπου θα μπορούσε να χορηγείται το ενδάωμα. Οι Άγιοι είχαν τόση ανυπομονησία να λάβουν αυτή την ιερή διάταξη, ώστε ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, ο Χίμπερ Κίμπαλ και άλλοι από τους Δώδεκα Αποστόλους παρέμεναν στο ναό μέρα και νύχτα και δεν κοιμόντουσαν περισσότερο από τέσσερις ώρες τη νύχτα. Η Μέρσυ Φίλντινγκ Θόμσον ήταν υπεύθυνη για το πλύσιμο και το σιδέρωμα των ενδυμάτων του ναού και επέβλεπε το μαγείρεμα. Ζούσε και η ίδια στο ναό και ορισμένες φορές εργαζόταν όλη τη νύχτα για να τα έχει όλα έτοιμα για την επομένη. Όμως και άλλα μέλη ήταν εξίσου αφοσιωμένα.

Γιατί αυτοί οι Άγιοι εργάζονταν τόσο σκληρά για να ολοκληρώσουν ένα κτίριο το οποίο σύντομα θα άφηναν πίσω τους; Σχεδόν 6.000 Άγιοι των Τελευταίων Ημερών έλαβαν τα ενδαώματά τους προτού εγκαταλείψουν τη Ναβού. Καθώς έστρεψαν το βλέμμα προς το δυτικό τόπο μετανάστευσης, είχαν ενισχυμένη πίστη και ήταν βέβαιοι πως οι οικογένειές τους ήταν επισφραγισμένες παντοτινά μαζί. Πρόσωπα αυλακωμένα από τα δάκρια, έτοιμοι να μετακομίσουν μετά την ταφή ενός παιδιού ή συζύγου

στον απέραντο λιβαδότοπο της Αμερικής, ήταν αποφασισμένοι, κυρίως χάρη στις διαβεβαιώσεις που περιείχοντο στις διατάξεις που είχαν λάβει στο ναό.

Η Ανακουφιστική Εταιρεία

Ενώ ο Ναός της Ναβού ήταν υπό κατασκευή, η Σάρα Γκρέιντζερ Κίμπαλ, σύζυγος του Χάιραμ Κίμπαλ, ενός από τους πλουσιότερους πολίτες της πόλης, προσέλαβε μια μοδίστρα που ονομαζόταν Μάργκαρετ Κουκ. Επιθυμώντας να επεκτείνει το έργο του Κυρίου, η Σάρα δώρισε ύφασμα για να ραφτούν πουκάμισα για τους άνδρες που εργάζονταν στο ναό και η Μάργκαρετ συμφώνησε να τα ράψει. Λίγο καιρό αργότερα, μερικοί από τους γείτονες της Σάρα θέλησαν να βοηθήσουν κι αυτοί στη ραφή των πουκαμίσων. Οι αδελφές συναντήθηκαν στο σαλόνι των Κίμπαλ και αποφάσισαν να οργανωθούν επίσημα. Ζητήθηκε από την Ελάιζα Σνόου να συντάξει έναν καταστατικό χάρτη και βοηθητικούς νόμους για τη νέα οργάνωση.

Η Ελάιζα παρουσίασε το ολοκληρωμένο έγγραφο στον Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ ο οποίος διακήρυξε ότι ήταν ο καλύτερος καταστατικός χάρτης που είχε δει. Όμως αισθάνθηκε την παρότρυνση να διευρύνει το όραμα των γυναικών σχετικά με τα όσα μπορούσαν να επιτύχουν. Ζήτησε από τις γυναίκες να παρευρεθούν σε μια ακόμα συγκέντρωση, όπου τις οργάνωσε στην Ανακουφιστική Εταιρεία Γυναικών Ναβού. Η Έμμα Σμιθ, η σύζυγος του Προφήτη, έγινε η πρώτη πρόεδρος της εταιρείας.

Ο Τζόζεφ είπε στις αδελφές ότι θα λάβαιναν «καθοδήγηση μέσω της τάξης την οποία είχε θεσπίσει ο Θεός μέσω εκείνων που ήταν διορισμένοι να ηγούνται – και τώρα στρέφω το κλειδί σε σας στο όνομα του Θεού και τούτη η Εταιρεία θα αγαλλιάσει και γνώση και διάνοια θα εκχυθούν από τώρα και στο εξής – αυτή είναι η αρχή για καλύτερες ημέρες ετούτης της Εταιρείας»⁹.

Λίγο αφότου δημιουργήθηκε η εταιρεία, μια επιτροπή επισκέφθηκε όλους τους φτωχούς της Ναβού, εκτίμησε τις ανάγκες τους και επιζήτησε προσφορές για να τους βοηθήσει. Προσφορές σε ρευστό και έσοδα από την πώληση τροφίμων και κλινοσκεπασμάτων πρόσφεραν εκπαίδευση για άπορα παιδιά. Λινάρι, μαλλί, νήμα,

ζυλοκέραμα, σαπούνι, κεριά, τενεκεδένια σκεύη, χρυσαφικά, καλάθια, παπλώματα, κουβέρτες, κρεμμύδια, μήλα, αλεύρι, ψωμί, κρέα και κρέας προσφέρθηκαν για να βοηθήσουν αυτούς που είχαν ανάγκη.

Άλλωστε, βοηθώντας τους φτωχούς, οι αδελφές της Ανακουφιστικής Εταιρείας λάτρευαν τον Κύριο όλες μαζί. Η Ελπίδα Σνόου ανέφερε πως σε μία συγκέντρωση «σχεδόν όλες όσες ήταν παρούσες σηκώθηκαν και μίλησαν και το πνεύμα του Κυρίου σαν ένα ρυάκι κάθαρσης, αναζωογόνησε κάθε καρδιά»¹⁰. Οι αδελφές αυτές προσευχήθηκαν η μία για την άλλη, ενδυνάμωσαν η μία την πίστη της άλλης και αφιέρωσαν τη ζωή και τις προσόδους τους για να βοηθήσουν το σκοπό της Σιών.

Ο μαρτυρικός θάνατος

Παρόλο που τα χρόνια στη Ναβού πρόσφεραν πολλές ευτυχομένες ώρες στους Αγίους, δεν άργησε να αρχίσει πάλι η καταδίωξη, με αποκορύφωμα τη δολοφονία των Τζόζεφ και Χάιρουμ Σμιθ. Ήταν μια ζοφερή και θλιβερή εποχή που δεν ξεχάστηκε ποτέ. Γράφοντας για τα συναισθήματά της όταν άκουσε για το μαρτυρικό θάνατο, η Λουίζα Μπάρνες Πρατ έγραψε: «Ήταν μια ήσυχη νύχτα με πανσέληνο. Νύχτα θανάτου έμοιαζε και όλα συνωμοτούσαν σ' αυτό! Οι φωνές των κατεχόντων υπεύθυνη θέση στην Εκκλησία ακούγονταν να καλούν τους άνδρες και όπως έφθαναν στ' αυτιά μας από μακριά, έπεφταν στην καρδιά σαν πένθιμος ήχος καμπάνας. Οι γυναίκες συγκεντρώθηκαν σε ομάδες, θρηνώντας και προσευχόμενες, μερικές να εύχονται φρικτή τιμωρία για τους δολοφόνους, άλλες να αναγνωρίζουν το χέρι του Θεού στο συμβάν»¹¹.

Όπως η Λουίζα Μπάρνες Πρατ, πολλοί Άγιοι των Τελευταίων Ημερών θυμήθηκαν τα συμβάντα της 27^{ης} Ιουνίου 1844 σαν μια εποχή δακρύων και ραγισμένης καρδιάς. Ο μαρτυρικός θάνατος ήταν το τραγικότερο συμβάν στη νεότερη ιστορία της Εκκλησίας. Παρ' όλα αυτά, δεν ήταν απρόσμενο.

Τουλάχιστον σε 19 διαφορετικές περιστάσεις, αρχίζοντας από το 1829, ο Τζόζεφ Σμιθ είπε στους Αγίους πως πιθανόν να μην έφυγε από ετούτη τη ζωή ειρηνικά¹². Μολονότι αισθανόταν ότι οι εχθροί του θα του έπαιρναν μια ημέρα τη ζωή, δεν ήξερε το πότε. Καθώς

η άνοιξη του 1844 έδινε τη θέση της στο καλοκαίρι, οι εχθροί, τόσο μέσα, όσο και έξω από την Εκκλησία απεργάζονταν τον αφανισμό του Τζόζεφ. Ο Τόμας Σαρπ, εκδότης μιας τοπικής εφημερίδας εκεί κοντά και ηγέτης του πολιτικού κόμματος κατά των Μορμόνων στο Χάνκοκ, παρότρυνε ανοιχτά για τη δολοφονία του Προφήτη. Ομάδες πολιτών, αποστάτες και πολιτικοί ηγέτες συνωμότησαν για να καταστρέψουν την Εκκλησία, αφανίζοντας τον προφήτη της.

Ο κυβερνήτης του Ιλινόις, Τόμας Φορντ, έγραψε στον Τζόζεφ Σμιθ επιμένοντας να συγκαλέσουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου δίκη με ενόρκους μη Μορμόνους, με την κατηγορία της διατάραξης της δημόσιας τάξης. Είπε πως μόνο μια τέτοια δίκη θα μπορούσε να ικανοποιήσει τον κόσμο. Υποσχέθηκε στους άνδρες απόλυτη προστασία, μολοντί ο Προφήτης πίστευε πως δε θα μπορούσε να τηρήσει την υπόσχεσή του. Όταν φάνηκε πια ότι δεν υπήρχαν εναλλακτικές λύσεις, ο Προφήτης, ο αδελφός του Χάιρουμ, ο Τζων Τέιλορ και άλλοι δέχτηκαν να συλληφθούν, έχοντας πλήρη επίγνωση πως δεν ήταν ένοχοι κανενός εγκλήματος.

Καθώς ο Προφήτης προετοιμάστηκε να εγκαταλείψει τη Ναβού για την εκλογική περιφέρεια του Κάρθατζ, περίπου 20 μίλια μακριά, γνώριζε πως έβλεπε την οικογένεια και τους φίλους του για τελευταία φορά. Προφήτευσε: «Πηγαίνω σαν πρόβατο στη σφαγή. Όμως είμαι ήρεμος σαν καλοκαιριάτικο πρωινό»¹³.

Καθώς ο Προφήτης ξεκίνησε να φύγει, ο Μπ. Ρότζερς ο οποίος είχε εργαστεί στο αγρόκτημα του Τζόζεφ για περισσότερα από τρία χρόνια και δύο άλλα αγόρια διέσχισαν πεζή τους αγρούς και κάθισαν στο σιδερένιο φράχτη περιμένοντας το φίλο και ηγέτη τους να περάσει. Ο Τζόζεφ σταμάτησε το άλογό του δίπλα στα αγόρια και είπε στους εθνοφρουρούς που ήταν μαζί του: «Κύριοι, αυτό είναι το αγρόκτημά μου κι αυτά είναι τα αγόρια μου. Με συμπαθούν και τους συμπαθώ». Αφού έσφιξε το χέρι του καθενός αγοριού, ανέβηκε στο άλογό του και έφυγε για το ραντεβού του με το θάνατο¹⁴.

Ο Νταν Τζόουνς, ένας Ουαλός νεοφώτιστος, πήγε μαζί με τον Προφήτη στη φυλακή Κάρθατζ. Στις 26 Ιουνίου 1844, την τελευταία νύχτα της ζωής του, ο Τζόζεφ άκουσε εκπυρσοκρότηση όπλου, σηκώθηκε από το κρεβάτι και ζάπλωσε στο πάτωμα κοντά στον

Η σκηνή του μαρτυρικού θανάτου στη φυλακή Κάρθατζ.

Ο Χάιρουμ Σμιθ που κείτεται στο πάτωμα, στο κέντρο, πέθανε ακαριαία.

Ο Τζων Τέιλορ, κάτω αριστερά, τραυματίστηκε σοβαρά. Ο Τζόζεφ Σμιθ πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε καθώς έτρεξε προς το παράθυρο και ο Ουίλαρντ Ρίτσαρντς, κοντά στο τζάκι, διέφυγε του τραυματισμού.

Τζόουνς. Ο Προφήτης ψιθύρισε: «Φοβάσαι να πεθάνεις;» «Εφόσον έχω προσχωρήσει σε έναν τέτοιο σκοπό, δε νομίζω πως ο θάνατος έχει τόσο φόβο», αποκρίθηκε ο Τζόουνς. «Θα ξαναδείς την Ουαλία και θα εκπληρώσεις την ιεραποστολή που σου ανατέθηκε προτού πεθάνεις», προφήτευσε ο Τζόζεφ¹⁵. Χιλιάδες πιστοί Αγιοι των Τελευταίων Ημερών απολαμβάνουν τις ευλογίες της Εκκλησίας σήμερα, επειδή αργότερα ο Νταν Τζόουνς υπηρέτησε μια έντιμη και επιτυχή ιεραποστολή στην Ουαλία.

Λίγο μετά τις πέντε το απόγευμα της 27^{ης} Ιουνίου 1844, ένας όχλος 200 περίπου ανδρών με βαμμένα πρόσωπα όρμησε στη φυλακή Κάρθατζ, πυροβόλησε και σκότωσε τον Τζόζεφ και τον αδελφό του Χάιρουμ και τραυμάτισε σοβαρά τον Τζων Τέιλορ. Μόνο ο Ουίλαρντ Ρίτσαρντς έμεινε αλώβητος. Ακούγοντας τις κραυγές «έρχονται οι Μορμόνοι», ο όχλος τράπηκε σε φυγή, όπως και οι περισσότεροι από

τους κατοίκους του Κάρθατζ. Ο Ουίλαρντ Ρίτσαρντς φρόντισε τον τραυματισμένο Τζων Τέιλορ, ενώ θρηνούσαν και οι δύο τους δολοφονημένους ηγέτες τους. Το σώμα του Χάιρουμ βρισκόταν μέσα στη φυλακή, ενώ ο Τζόζεφ ο οποίος είχε πέσει από ένα παράθυρο, κειόταν δίπλα στο πηγάδι του αυλόγυρου.

Ένας από τους πρώτους Αγίους των Τελευταίων Ημερών που έφθασε στον τόπο του συμβάντος ήταν ο αδελφός των νεκρών μαρτύρων, Σάμιουελ. Ο ίδιος και άλλοι βοήθησαν τον Ουίλαρντ Ρίτσαρντς να ετοιμάσει τις σωρούς για το μακρύ, θλιβερό ταξίδι πίσω στη Ναβού.

Στο αναμεταξύ, στο Γουάρσοου του Ιλινόις, η οικογένεια του Τζέιμς Κόουλυ που ήταν μέλη της Εκκλησίας, ετοιμάζονταν για το βραδινό γεύμα τους. Ο δεκατετράχρονος Μαθίας άκουσε κάποια ασυνήθιστη αναταραχή στην πόλη και πλησίασε κάποιο συγκεντρωμένο πλήθος. Ο κύριος ομιλητής είδε το νεαρό Κόουλυ και τον διέταξε να γυρίσει σπίτι στη μητέρα του. Κάποια αγόρια που δεν ήταν μέλη της Εκκλησίας ακολούθησαν, πετώντας του σκουπίδια προτού καταφέρει να γλιτώσει τρέχοντας μέσα από την αυλή ενός γείτονα.

Πιστεύοντας ότι τα πράγματα είχαν ησυχάσει, ο Ματίας πήρε το δρόμο για το ποτάμι να πάρει έναν κουβά νερό. Άτομα από τον όχλο τον επισήμαναν και πλήρωσαν κάποιο μεθυσμένο ράφτη να τον πετάξει στο ποτάμι. Όταν ο Ματίας σταμάτησε να πάρει νερό, ο ράφτης τον άρπαξε από το σβέρκο και είπε: «Μικρέ ...Μορμόνε, θα σε πνίξω» Ο Ματίας είπε: «Τον ρώτησα γιατί ήθελε να με πνίξει και αν ποτέ του είχα κάνει κάποιο κακό. Όχι, αποκρίθηκε, 'Δε θα σε πνίξω. ...Είσαι καλό παιδί, πήγαινε τώρα σπίτι σου'. Εκείνη τη νύχτα ο όχλος προσπάθησε χωρίς επιτυχία τρεις φορές να βάλει φωτιά στο σπίτι των Κόουλυ, όμως μέσω της πίστης και των προσευχών η οικογένεια προστατεύθηκε¹⁶. Ο Ματίας Κόουλυ μεγάλωσε και παρέμεινε πιστός στην Εκκλησία. Ο γιος του Ματίας και ο εγγονός του Μάθιου υπηρέτησαν αργότερα στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων.

Ο κυβερνήτης του Ιλινόις Τόμας Φορντ έγραψε για το μαρτυρικό θάνατο: «Η δολοφονία των Σμιθ αντί να βάλει ένα τέρμα...

στους Μορμόνους και να τους διασπάσει, όπως πολλοί πίστευαν ότι θα γινόταν, τους ένωσε ισχυρότερα από ποτέ, τους έδωσε νέα πεποίθηση στην πίστη τους»¹⁷. Ο Φορντ έγραψε επίσης: «Κάποιοι χαρισματικοί άνδρες όπως ο Παύλος, κάποιος έξοχος ρήτορας ο οποίος θα μπορέσει με την ευγλωττία του να προσελκύσει πλήθη χιλιάδων ανθρώπων, ...μπορεί ίσως να επιτύχει να εμψυχήσει νέα ζωή στην [εκκλησία των Μορμόνων] και να κάνει να αντηχήσει το όνομα του μάρτυρα Τζόζεφ... δυνατά και να αναταράξει τις ψυχές των ανθρώπων». Ο Φορντ έζησε με το φόβο ότι θα συνέβαινε αυτό και πως το όνομά του, όπως τα ονόματα του Πιλάτου και του Ηρώδη θα «διασύρονταν στις επερχόμενες γενεές»¹⁸. Ο φόβος του Φορντ βγήκε αληθινός.

Ο Πρόεδρος Τζων Τέιλορ ανένηψε από τα τραύματά του και αργότερα έγραψε ένα κείμενο ως φόρο τιμής προς τους δολοφονηθέντες ηγέτες, το οποίο αποτελεί τώρα το τμήμα 135 στο Δίδαχί και Διαθήκες. Είπε: «Ο Τζόζεφ Σμιθ, ο Προφήτης και Βλέπων του Κυρίου, έχει κάνει περισσότερα για τη σωτηρία των ανθρώπων σε τούτον τον κόσμο, παρά οποιοσδήποτε άνθρωπος που έζησε ποτέ σ' αυτόν, εκτός μόνο από τον Ιησού. ... Έζησε μέγας και πέθανε μέγας στα μάτια του Θεού και του λαού του. Και σαν τους περισσότερους από τους χρισμένους του Κυρίου κατά την αρχαία εποχή, επισφράγισε την αποστολή του και τα έργα του με το ίδιο του το αίμα. Και το ίδιο έκανε και ο αδελφός του Χάιρουμ. Στη ζωή δεν ήταν χωρισμένοι, και ούτε στο θάνατο χωρίστηκαν! ... Έζησαν για δόξα, πέθαναν με δόξα, και η δόξα είναι η αιώνια αμοιβή τους» (Δ&Δ 135:3, 6).

Η διαδοχή στην Προεδρία

Όταν ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ και ο Χάιρουμ Σμιθ δολοφονήθηκαν στη φυλακή Κάρθατζ, πολλοί από την Απαρτία των Δώδεκα και άλλοι ηγέτες της Εκκλησίας υπηρετούσαν σε ιεραποστολές και απουσίαζαν από τη Ναβού. Πέρασαν αρκετές ημέρες προτού μάθουν οι άνδρες αυτοί για τους θανάτους. Όταν ο Μπρίγκαμ Γιανγκ έμαθε τα νέα, ήξερε ότι τα κλειδιά της ηγεσίας της ιεροσύνης βρίσκονταν ακόμα στην Εκκλησία, διότι τα κλειδιά αυτά είχαν δοθεί στην Απαρτία των Δώδεκα. Παρ' όλα αυτά, δεν είχαν καταλάβει

όλα τα μέλη της Εκκλησίας ποιος θα αντικαθιστούσε τον Τζόζεφ Σμιθ ως προφήτη, βλέποντα και αποκαλυπτή του Κυρίου.

Ο Σίδνεϊ Ρίνγκτον, πρώτος σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία, έφθασε από το Πίτομπεργκ της Πενσυλβάνια στις 3 Αυγούστου 1844. Τη χρονιά πριν από την εποχή αυτή, είχε αρχίσει να παίρνει ένα δρόμο αντίθετο προς τη συμβουλή του Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ και είχε αποξενωθεί από την Εκκλησία. Αρνήθηκε να συναντήσει τα τρία μέλη των Δώδεκα που ήταν ήδη στη Ναβού και, αντίθετα, μίλησε σε μια μεγάλη ομάδα Αγίων που είχαν συγκεντρωθεί για τη λατρεία τους της Κυριακής. Τους μίλησε για ένα όραμα που είχε δει, στο οποίο είχε μάθει πως κανένας δεν μπορούσε να αντικαταστήσει τον Τζόζεφ Σμιθ. Είπε πως έπρεπε να οριστεί ένας φύλακας για την Εκκλησία και πως ο φύλακας εκείνος θα έπρεπε να είναι ο Σίδνεϊ Ρίνγκτον. Λιγοστοί ήταν οι Άγιοι οι οποίοι τον υποστήριζαν.

Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, Πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, επέστρεψε στη Ναβού στις 6 Αυγούστου 1844. Διακήρυξε πως ήθελε απλώς να μάθει «τι λέει ο Θεός» σχετικά με το ποιος θα έπρεπε να οδηγήσει την Εκκλησία¹⁹. Οι Δώδεκα συγκάλεσαν μια συγκέντρωση για την Πέμπτη 8 Αυγούστου 1844. Ο Σίδνεϊ Ρίνγκτον μίλησε στην πρωινή συνεδρίαση περισσότερο από μία ώρα. Κέρδισε λιγοστούς, αν υπήρξαν κι αυτοί, υποστηρικτές των θέσεών του.

Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ μίλησε σύντομα στη συνέχεια, παρηγορώντας τις καρδιές των Αγίων. Καθώς μιλούσε ο Μπρίγκαμ, ο Τζωρτζ Κάνον θυμόταν πως «ήταν η φωνή του ίδιου του Τζόζεφ» και πως «στα μάτια των ανθρώπων έμοιαζε σαν να ήταν αυτός ο ίδιος ο Τζόζεφ που στεκόταν εμπρός τους»²⁰. Ο Γουίλιαμ Στέινς κατέθεσε μαρτυρία ότι ο Μπρίγκαμ Γιανγκ μιλούσε σαν με τη φωνή του Προφήτη Τζόζεφ. «Νόμιζα ότι ήταν εκείνος», είπε ο Στέινς, «και το ίδιο νόμιζαν οι χιλιάδες που τον άκουσαν»²¹. Ο Ουίλφορντ Γούντροφ θυμόταν επίσης εκείνη την υπέροχη στιγμή και έγραψε: «Εάν δεν τον είχα δει με τα ίδια τα μάτια μου, δε θα μπορούσε κανείς να με πείσει ότι δεν ήταν ο Τζόζεφ Σμιθ και οποιοσδήποτε γνώρισε εκείνους τους δύο άνδρες, μπορεί να δώσει μαρτυρία γι' αυτό»²². Αυτή η θαυμαστή θεϊκή εκδήλωση που την είδαν πολλοί, έκανε ζεκάθαρο στους Αγίους ότι ο Κύριος είχε επιλέξει τον Μπρίγκαμ Γιανγκ για να διαδεχτεί τον Τζόζεφ Σμιθ ως ηγέτη της Εκκλησίας.

Στην απογευματινή συνεδρίαση μίλησε ξανά ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, καταθέτοντας μαρτυρία ότι ο Προφήτης Τζόζεφ είχε χειροτονήσει τους Αποστόλους να κρατούν τα κλειδιά του βασιλείου του Θεού σε όλο τον κόσμο. Προφήτευσε πως εκείνοι οι οποίοι δεν ακολούθησαν τους Δώδεκα, δε θα ευημερούσαν και πως μόνο οι Απόστολοι θα οικοδομούσαν νικηφόρα το βασίλειο του Θεού.

Μετά την ομιλία του, ο Πρόεδρος Γιανγκ ζήτησε από τον Σίδνεϊ Ρίνγκτον να μιλήσει, όμως εκείνος επέλεξε να μην το κάνει. Μετά τις παρατηρήσεις από τον Οουίλιαμ Φελπς και τον Πάρλυ Πρατ, ο Μπρίγκαμ Γιανγκ μίλησε ξανά. Μίλησε σχετικά με την ολοκλήρωση του Ναού της Ναβού και για τη σπουδαιότητα των γραφών, λαβαίνοντας το ενδάωμα προτού φύγει για την ερημιά. Μίλησε για την αγάπη του προς τον Τζόζεφ Σμιθ και τη στοργή του προς την οικογένεια του Προφήτη. Στη συνέχεια οι Άγιοι ψήφισαν παμφηφεί υπέρ των Δώδεκα Αποστόλων ως ηγετών της Εκκλησίας.

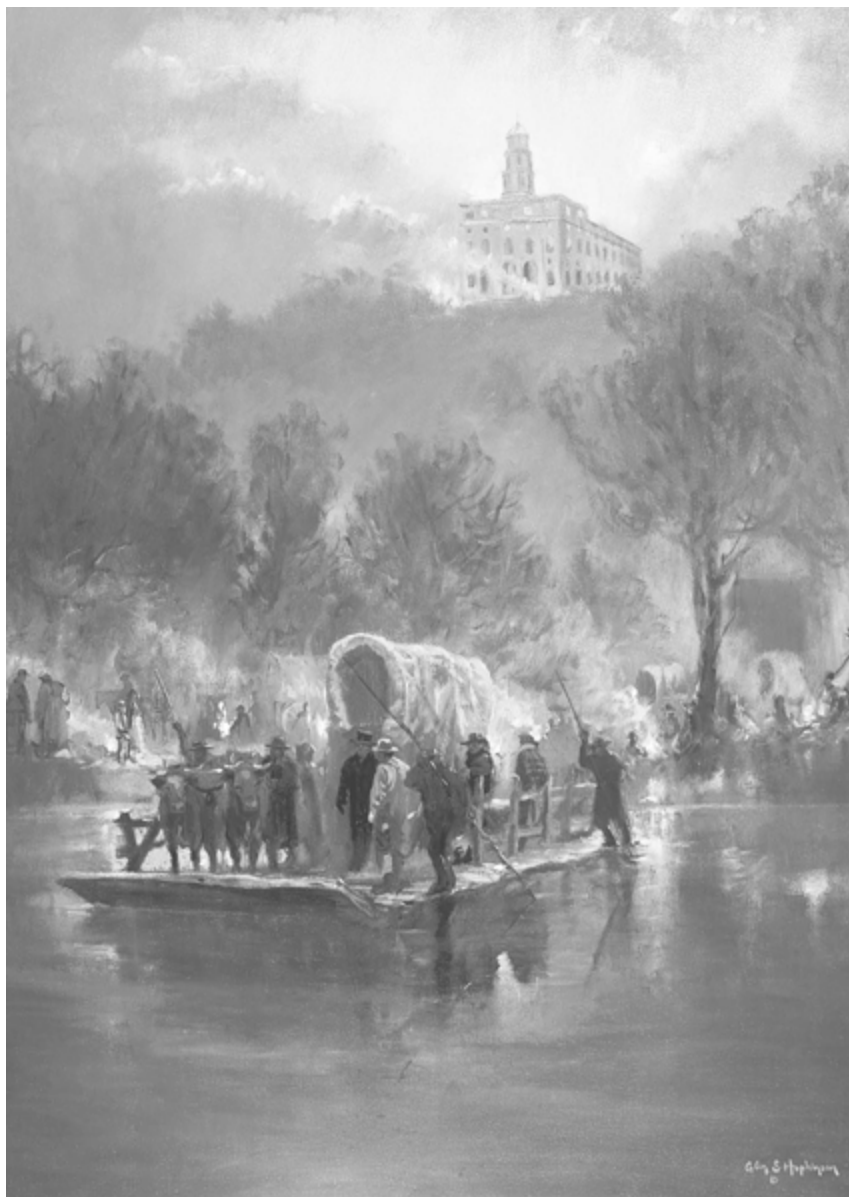
Μολονότι κάποιοι λιγιστοί διεκδικούσαν δικαίωμα στην Προεδρία της Εκκλησίας, για τους περισσότερους Αγίους των Τελευταίων Ημερών η κρίση διαδοχής είχε τελειώσει. Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, ο πρεσβύτερος Απόστολος και πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα, ήταν ο άνδρας που είχε επιλέξει ο Θεός για την ηγεσία του λαού του και ο κόσμος είχε ενωθεί για να τον υποστηρίξει.

Πίστη σε κάθε βήμα

Προετοιμασία για να εγκαταλείψουν τη Ναβού

Οι ηγέτες της Εκκλησίας συζητούσαν τουλάχιστον από το 1834 σχετικά με τη μετακίνηση των Αγίων δυτικά, προς τα Βραχώδη Όρη, όπου θα μπορούσαν να ζήσουν εν ειρήνη. Καθώς περνούσαν τα χρόνια, οι ηγέτες συζητούσαν συγκεκριμένες τοποθεσίες με εξερευνητές και μελετούσαν χάρτες για να διαλέξουν τον κατάλληλο τόπο εγκατάστασης. Μέχρι τα τέλη του 1845, οι ηγέτες της Εκκλησίας είχαν στα χέρια τους την πληρέστερη δυνατή ενημέρωση σχετικά με τη Δύση.

Καθώς εντεινόταν η καταδίωξη στη Ναβού, έγινε προφανές ότι οι Άγιοι θα έπρεπε να φύγουν. Έως το Νοέμβριο του 1845, η Ναβού έσφυζε από τις δραστηριότητες των προετοιμασιών. Αρχηγοί ομάδων των εκατό, πενήντα και δέκα ατόμων κλήθηκαν για να οδηγήσουν τους Αγίους στην έξοδό τους. Κάθε ομάδα των 100 ατόμων δημιουργούσε ένα ή περισσότερα εργαστήρια κατασκευής αμαζών. Αμαξοποιοί, ξυλουργοί και κατασκευαστές επίπλων εργάζονταν μέχρι αργά τη νύχτα ετοιμάζοντας την ξυλεία και κατασκευάζοντας άμαξες. Μέλη στάλθηκαν ανατολικά για να αγοράσουν σίδηρο και σιδηρουργοί κατασκεύασαν τα απαιτούμενα υλικά για το ταξίδι καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό αγροκτήματος για να εποίκισουν μια νέα Σιών. Οι οικογένειες συγκέντρωσαν τρόφιμα και είδη οικιακής χρήσης και γέμισαν δοχεία αποθήκευσης με αποξηραμένα φρούτα, ρύζι, αλεύρι και φαρμακευτικό υλικό. Εργαζόμενοι μαζί για το κοινό καλό, οι Άγιοι πέτυχαν περισσότερα από όσο φαινόταν δυνατό σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα.

*Οι Άγιοι εξαναγκάστηκαν από τη βία του όχλου να εγκαταλείψουν
την αγαπημένη πόλη τους της Ναβού.*

Οι δοκιμασίες του χειμερινού ταξιδιού

Η εκκένωση της Ναβού σχεδιάστηκε αρχικά για τον Απρίλιο του 1846. Όμως μετά από απειλές ότι η εθνοφρουρά της πολιτείας θα εμπόδιζε τη μετακίνηση των Αγίων προς τα δυτικά, οι Δώδεκα Απόστολοι και άλλοι ηγέτες από τους πολίτες συνεδρίασαν εσπευσμένα στις 2 Φεβρουαρίου 1846. Συμφώνησαν ότι ήταν επιτακτική ανάγκη να ξεκινήσουν προς τα δυτικά άμεσα και η έξοδος άρχισε στις 4 Φεβρουαρίου. Υπό τη διεύθυνση του Μπρίγκαμ Γιανγκ, η πρώτη ομάδα Αγίων ξεκίνησε πρόθυμα το ταξίδι της. Παρ' όλα αυτά, η προθυμία τους αντιμετώπισε μια μεγάλη δοκιμασία, διότι θα έπρεπε να καλύψουν πολλά μίλια μέχρι να βρουν ανακούφιση από τις καιρικές συνθήκες στα τέλη του χειμώνα και την ιδιαίτερα βροχερή άνοιξη, σε μόνιμους καταυλισμούς.

Αναζητώντας ασφαλή διαφυγή από τους διώκτες τους, χιλιάδες Άγιοι έπρεπε να διασχίσουν πρώτα τον πλατύ ποταμό Μισοισπή προς την επικράτεια της Αιόβα. Οι κίνδυνοι του ταξιδιού τους φάνηκαν νωρίς, όταν ένα βόδι κλότσησε και άνοιξε μια τρύπα σε μια βάρκα που μετέφερε αρκετούς Αγίους και η βάρκα βυθίστηκε. Κάποιος παρατηρητής είδε τους άτυχους επιβάτες να κρέμονται από πουπουλένια στρώματα, ξύλινες βέργες, «ζυλεία ή οτιδήποτε από το οποίο μπορούσαν να κρατηθούν, ενώ τα νερά τους έριχναν εδώ κι εκεί, στο έλεος των παγωμένων και ακατάπαυστων κυμάτων. ...Κάποιοι σκαρφάλωσαν στην οροφή της άμαξας που δεν είχε βυθιστεί εντελώς και ήταν κάπως καλύτερα, ενώ βλέπαμε τις αγελάδες και τα βόδια να κολυμπούν προς την ακτή από όπου είχαν έρθει»¹. Τελικά έσυραν τους ανθρώπους όλους επάνω σε βάρκες και τους μετέφεραν στην άλλη όχθη.

Δύο εβδομάδες αφότου διέσχισαν για πρώτη φορά το ποτάμι, πάγωσαν τα νερά του για ένα διάστημα. Μολονότι ο πάγος γλιστρούσε, άντεξε τις άμαξες και τις ομάδες και έκανε ευκολότερο το πέρασμα. Όμως ο κρύος καιρός προκάλεσε πολλές ταλαιπωρίες καθώς οι Άγιοι βάδιζαν βαριά και με κόπο επάνω στο χιόνι. Στον καταυλισμό στο Σούγκαρ Κρικ στην άλλη όχθη του ποταμού, ο άνεμος που φυσούσε σταθερά συσώρευε το χιόνι που έφθανε τις οκτώ ίντσες σχεδόν. Το λιώσιμο του χιονιού στη συνέχεια έκανε το

έδαφος λασπώδες. Τριγύρω, από επάνω και κάτω, τα στοιχεία της φύσης συνεργάζονταν για να δημιουργήσουν ένα θλιβερό περιβάλλον για τους 2.000 Αγίους που είχαν στοιβαχτεί σε σκηνές, άμαξες και βιαστικά κατασκευασμένα καταφύγια, ενώ περίμεναν τη διαταγή να συνεχίσουν.

Το δυσκολότερο μέρος του ταξιδιού ήταν αυτό το πρώτο στάδιο διασχίζοντας την Αϊόβα. Ο Χοσέα Στάουτ κατέγραψε πως «προετοιμάστηκα για τη νύχτα στήνοντας μια πρόχειρη σκηνή από κλινοσκεπάσματα. Εκείνο τον καιρό η σύζυγός μου μόλις μπορούσε να μείνει καθιστή και ο μικρός γιος μου ήταν άρρωστος με πολύ υψηλό πυρετό και δεν μπορούσε καν να παρατηρήσει οτιδήποτε συνέβαινε»². Πολλοί άλλοι Άγιοι υπέφεραν αφάνταστα κι αυτοί.

Όλα πάνε καλά

Η πίστη, το θάρρος και η αποφασιστικότητα αυτών των Αγίων τους επέτρεψε να μετακινούνται μέσα στο κρύο, την πείνα και τους θανάτους αγαπημένων προσώπων. Ο Ουίλιαμ Κλείτον κλήθηκε στη μία από τις πρώτες ομάδες που θα εγκατέλειπαν τη Ναβού και άφησε τη σύζυγό του Νταϊάνθα μαζί με τους γονείς της στον όγδοο μήνα της εγκυμοσύνης της στο πρώτο της παιδί. Περπατώντας βαριά και αργά μέσα σε λασπωμένους δρόμους και κατασκηνώνοντας σε παγωμένες σκηνές, ανησυχούσε για την υγεία της Νταϊάνθα και τα νεύρα του είχαν αδυνατίσει. Δύο μήνες αργότερα, δεν ήξερε ακόμα αν είχε γεννήσει και ήταν καλά, όμως τελικά του ήρθε το ευχάριστο μήνυμα πως ένα «υγιές παχουλό αγοράκι» είχε γεννηθεί. Σχεδόν μόλις έμαθε τα νέα, ο Ουίλιαμ κάθισε και έγραψε ένα τραγούδι που όχι μόνο είχε ιδιαίτερη σημασία για τον ίδιο, αλλά που θα γινόταν ύμνος έμπνευσης και ευγνωμοσύνης για τα μέλη της Εκκλησίας επί γενεές. Το τραγούδι ήταν «Ελάτε σεις, οι Άγιοι της γης» και τα ξακουστά λόγια εκφράζανε την πίστη του και την πίστη χιλιάδων Αγίων οι οποίοι τραγουδούσαν μέσα στις αντιξοότητες: «Όλα θα 'ναι καλά! Όλα πάνε καλά!»³. Οι ίδιοι, όπως και τα μέλη που ακολούθησαν, βρήκαν τη χαρά και την ειρήνη που είναι οι ανταμοιβές της θυσίας και της υπακοής στο βασιλείο του Θεού.

Ουίντερ Κουόρτερς

Οι Άγιοι χρειάστηκαν 131 ημέρες για να ταξιδέψουν τα 310 μίλια από τη Ναβού προς τους καταυλισμούς στη δυτική Αϊόβα, όπου θα περνούσαν το χειμώνα του 1846-47 και να προετοιμαστούν για το ταξίδι τους προς τα Βραχώδη Όρη. Η εμπειρία αυτή τους δίδαξε πολλά πράγματα σχετικά με τα ταξίδια, τα οποία θα τους βοηθούσαν να καλύψουν γρηγορότερα τα 1.000 μίλια των μεγάλων αμερικανικών πεδιάδων, κάτι που έγινε τον επόμενο χρόνο μέσα σε 111 σχεδόν ημέρες.

Καταυλισμοί Αγίων εκτείνονταν και στις δύο όχθες του ποταμού Μισούρι. Ο μεγαλύτερος καταυλισμός, το Ουίντερ Κουόρτερς, βρισκόταν στη δυτική μεριά, στη Νεμπράσκα. Γρήγορα στέγασε σχεδόν 3.500 μέλη της Εκκλησίας, τα οποία ζούσαν σε σπίτια φτιαγμένα από κούτσουρα και σε υπόγεια σκέπαστρα με λεύκες και βρομίες. Περίπου 2.500 Άγιοι ζούσαν επίσης μέσα και γύρω από εκείνο που ονομαζόταν Κέινοβιλ, στην πλευρά της Αϊόβα του ποταμού Μισούρι. Η ζωή στους καταυλισμούς αυτούς ήταν τόσο δύσκολη, όσο και στη διαδρομή που είχαν κάνει. Το καλοκαίρι υπέφεραν από ελονοσία και πυρετό. Όταν ήρθε ο χειμώνας και δεν ήταν πλέον διαθέσιμα φρέσκα τρόφιμα, υπέφεραν από επιδημίες χολέρας, σκορβούτο, πονόδο-ντο, τυφλότητα το βράδυ και σοβαρή διάρροια. Εκατοντάδες άνθρωποι πέθαναν.

Όσο η ζωή συνεχιζόταν. Οι γυναίκες περνούσαν τις μέρες τους καθαρίζοντας, σιδερώνοντας, πλένοντας, φτιάχνοντας παπλώματα, γράφοντας γράμματα, ετοιμάζοντας από τις λιγοστές προμήθειες τους γεύματα και φροντίζοντας τις οικογένειές τους, σύμφωνα με τη Μαίρη Ρίτσαρντς, ο σύζυγος της οποίας, ο Σάμιουελ, βρισκόταν σε ιεραποστολή στη Σκοτία. Με χαρά κατέγραφε το πήγαιν' έλα των Αγίων στο Ουίντερ Κουόρτερς, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων όπως θεολογικές συζητήσεις, χοροί, συγκεντρώσεις της Εκκλησίας, πάρτι και αναβίωση σκηνών από την παραμεθόριο.

Οι άνδρες εργάζονταν μαζί και συναντιόνταν συχνά για να συζητήσουν σχέδια ταξιδιού και τον μελλοντικό τόπο για την εγκατάσταση των Αγίων. Συνεργάζονταν τακτικά για να συγκεντρώσουν τα κοπάδια που βοσκούσαν στο λιβάδι στα περίχωρα του καταυλισμού.

Εργάζονταν στους αγρούς, φύλαγαν την περιμετρική ζώνη του καταυλισμού, κατασκεύασαν και λειτούργησαν ένα μύλο και ετοίμασαν άμαξες για ταξίδι, υποφέροντας συχνά από εξάντληση και αρρώστιες. Ένα μέρος της εργασίας τους ήταν ανιδιοτελής προσφορά αγάπης καθώς ετοίμασαν αγρούς και φύτεψαν σοδειές για να θερίσουν οι Άγιοι που θα ακολουθούσαν.

Ο γιος του [Λορέντζο] Γιανγκ, ο Τζων, αποκαλούσε το Ουίντερ Κουόρτερς «η Βάλεϊ Φορτζ του Μορμονισμού». Ζούσε κοντά στους χώρους ταφής εκεί και έβλεπε τις «μικρές πένθιμες πομπές που τόσο συχνά περνούσαν έξω από την πόρτα μας». Θυμόταν «πόσο φτωχική και όμοια πάντα» ήταν η διατροφή της οικογένειάς τους, από καλαμποκόψωμο, παστό μπέικον και λίγο γάλα. Έλεγε πως ο χυλός και το μπέικον είχαν γίνει τόσο εμετικά, ώστε το φαγητό ήταν σαν να παίρνεις φάρμακο και δυσκολευόταν να το καταπιεί⁴. Μόνο η πίστη και η αφοσίωση των Αγίων τους έκανε να αντεπεξέλθουν στις δοκιμασίες της εποχής εκείνης.

Το Τάγμα των Μορμόνων

Ενώ οι Άγιοι βρισκόταν στην Αϊόβα, στρατολόγοι του στρατού των Ηνωμένων Πολιτειών ζήτησαν από τους ηγέτες της Εκκλησίας να τους παράσχουν ένα σώμα ανδρών για να υπηρετήσουν στο Μεξικανικό Πόλεμο ο οποίος είχε αρχίσει τον Μάιο του 1846. Οι άνδρες οι οποίοι επρόκειτο να αποκληθούν το Τάγμα των Μορμόνων, θα βιάδιζαν στο νότιο τμήμα του κράτους προς την Καλιφόρνια και θα λάμβαναν μισθό, ρουχισμό και συσσίτιο. Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ παρότρυνε τους άνδρες να συμμετάσχουν, σαν ένα μέσο να συλλεχθούν χρήματα για να συγκεντρωθούν οι φτωχοί από τη Ναβού και να βοηθηθούν ανεξάρτητες οικογένειες στρατιωτών. Η συνεργασία με την κυβέρνηση στην προσπάθεια αυτή θα έδειχνε, επίσης, την αφοσίωση των μελών της Εκκλησίας στη χώρα τους και θα τους παρείχε τη δίκαιη ευκαιρία να καταυλιστούν προσωρινά σε κρατική γη καθώς και σε γη των Ινδιάνων. Τελικά 541 άνδρες αποδέχτηκαν τη συμβουλή των ηγετών τους και προσχώρησαν στο τάγμα. Τους συνόδευσαν 33 γυναίκες και 42 παιδιά.

Η οδυνηρή δοκιμασία να πάνε στον πόλεμο, αναμειγνυόταν για τα μέλη του τάγματος με τη θλίψη που άφηναν τις γυναίκες και τα παιδιά τους μόνα σε μια δύσκολη εποχή. Ο Ουίλιαμ Χάιντ θυμόταν:

«Οι σκέψεις να εγκαταλείψω την οικογένειά μου σ' αυτή τη δύσκολη εποχή είναι απερίγραπτες. Ήταν μακριά από τη χώρα όπου γεννήθηκαν, εγκατεστημένοι σε ένα ερημικό λιβάδι, χωρίς οίκημα να διαμείνουν παρά μόνο μια άμαξα, ο καυτερός ήλιος τους χτυπούσε, με την προοπτική να τους βρουν οι παγεροί άνεμοι του Δεκέμβρη στο ίδιο θλιβερό και άσχημο μέρος.

»Η οικογένειά μου αποτελείτο από τη σύζυγο και δύο μικρά παιδιά, οι οποίοι είχαν μείνει με συντροφιά έναν ηλικιωμένο πατέρα και μητέρα και έναν αδελφό. Οι περισσότεροι άνδρες του τάγματος άφησαν πίσω οικογένειες. ...Πότε θα τους ξαναβλέπαμε, μόνο ο Θεός ήξερε. Παρ' όλα αυτά, δεν παραπονιόμασταν»⁵.

Το τάγμα έκανε μια πορεία 2.030 μιλίων νοτιοδυτικά προς την Καλιφόρνια, υποφέροντας από έλλειψη φαγητού και νερού, από ανεπαρκή ανάπαυση και ιατρική φροντίδα και από το γρήγορο ρυθμό της πορείας. Χρησίμευσαν ως στρατεύματα κατοχής στο Σαν Ντιέγκο, το Σαν Λούις Ρέι και το Λος Άντζελες. Συμπληρώνοντας ένα χρόνο από την κατάταξή τους στο στρατό, απολύθηκαν και τους επιτράπη να γυρίσουν ξανά στις οικογένειές τους. Οι προσπάθειες και η αφοσίωσή τους στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών, κέρδισε το σεβασμό εκείνων οι οποίοι τους είχαν στις διαταγές τους.

Αφού απολύθηκαν, πολλά από τα μέλη του τάγματος παρέμειναν στην Καλιφόρνια για να εργαστούν για μια χρονική περίοδο. Κάποιοι από αυτούς κατευθύνθηκαν βόρεια, προς τον Αμερικαν Ρίβερ και προσελήφθησαν στο πριονιστήριο του Τζων Σάτερς, όπου ανακάλυψαν χρυσό το 1848, επισπεύδοντας τη φημισμένη χρυσοθηρία στην Καλιφόρνια. Όμως οι αδελφοί Άγιοι των Τελευταίων Ημερών δεν παρέμειναν στην Καλιφόρνια για να επωφεληθούν από την ευκαιρία αυτή να πλουτίσουν. Η καρδιά τους ήταν κοντά στους αδελφούς και τις αδελφές τους που μοχθούσαν στα δυτικά διασχίζοντας τις αμερικανικές πεδιάδες προς τα Βραχώδη Όρη. Ένας από αυτούς, ο Τζέιμς Μπράουν, εξήγησε:

«Από τότε κι έπειτα δεν ζαναείδα εκείνο το πλούσιο σημείο γης. Ούτε και λυπάμαι γι' αυτό, επειδή πάντοτε υπάρχει ένας υψηλότερος στόχος για μένα από το χρυσάφι. ...Ορισμένοι ίσως να σκεφτούν πως ήμασταν τυφλοί μπροστά στο συμφέρον μας. Όμως μετά από σαράντα χρόνια και περισσότερο, κοιτάζουμε πίσω χωρίς να έχουμε μετανιώσει για κάτι, μολονότι είδαμε μεγάλες περιουσίες στη γη και είχαμε πολλά κίνητρα για να παραμείνουμε. Ο κόσμος έλεγε: 'Υπάρχει χρυσός στο βραχώδες υπόστρωμα, χρυσός στους λόφους, χρυσός στα ρυάκια, χρυσός παντού... και πολύ σύντομα μπορείς να φτιάξεις τη δική σου περιουσία'. Όλοι το καταλαβαίναμε αυτό. Ωστόσο, το καθήκον μας καλούσε, η τιμή μας διακυβευόταν, είχαμε αναλάβει υποχρεώσεις ο ένας απέναντι στον άλλο, ήταν ζήτημα αρχών. Διότι για εμάς πρώτος ερχόταν ο Θεός και το βασίλειό Του. Είχαμε φίλους και συγγενείς σε έναν ερημότοπο, ναι, σε μια άγνωστη, έρημη γη και ποιος να ήξερε σε τι κατάσταση βρίσκονταν; Δεν ξέραμε. Επομένως, βάζαμε το καθήκον πάνω από την ευχαρίστηση, πάνω από τα πλούτη και με την παρακίνηση αυτή ξεκινήσαμε το ταξίδι μας»⁶. Οι αδελφοί αυτοί ήξεραν απόλυτα ότι το βασίλειο του Θεού είχε πολύ μεγαλύτερη αξία από τα όποια υλικά πράγματα αυτού του κόσμου και επέλεξαν ανάλογα την εξέλιξη των γεγονότων.

Οι Άγιοι του Μπρούκλιν

Ενώ οι περισσότεροι Άγιοι μετοίκησαν στα Βραχώδη Όρη ταξιδεύοντας δια ζηράς από τη Ναβού, μια ομάδα Αγίων από τις ανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες ταξίδεψε δια θαλάσσης. Στις 4 Φεβρουαρίου 1846, 70 άνδρες, 68 γυναίκες και 100 παιδιά επιβίβαστηκαν στο πλοίο *Μπρούκλιν* και σαλπάρισαν από το λιμάνι της Νέας Υόρκης για να πραγματοποιήσουν ένα ταξίδι 17.000 μιλίων ως την ακτή της Καλιφόρνια. Στη διάρκεια του ταξιδιού τους γεννήθηκαν δύο παιδιά που ονομάστηκαν Ατλαντικός και Ειρηνικός και πέθαναν 12 άνθρωποι.

Το εξάμηνο ταξίδι ήταν πολύ δύσκολο. Οι επιβάτες ήταν συνωστισμένοι, η ζέστη των τροπικών συνθηκών τους χτυπούσε και το φαγητό και το νερό ήταν μόνο κακής ποιότητας. Αφού πέρασαν το Κέιπ Χορν, σταμάτησαν στο νησί Χουάν Φερναντέζ για να

ζεκουραστούν πέντε ημέρες. Η Καρολάιν Αουγκούστα Πέρκινς θυμόταν πως «η θέα και το ότι πατήσαμε σε στερεά γη για μια ακόμα φορά, μας έδωσε τόση ανακούφιση από τη ζωή του πλοίου, ώστε ήταν κάτι που με ευγνωμοσύνη συνειδητοποιήσαμε και απολαύσαμε». Έκαναν μπάνιο και έπλυναν τα ρούχα τους σε καθαρό νερό, μάζεψαν φρούτα και πατάτες, έπιασαν ψάρια και χέλια και έκαναν μακρινούς περιπάτους στο νησί εξερευνώντας «μια σπηλιά σαν του Ροβινσόνα Κρούσο»⁷.

Στις 31 Ιουλίου 1846, μετά από ένα ταξίδι που σημάδεψαν άγριες καταιγίδες, λιγοστή τροφή και μακριές ημέρες ταξιδιού, έφθασαν στο Σαν Φρανσίσκο. Ορισμένοι παρέμειναν και ίδρυσαν μια αποικία που ονομάστηκε Νιου Χόουπ, ενώ άλλοι ταξίδεψαν ανατολικά περνώντας τα βουνά, για να συναντήσουν τους Αγίους στο Γκρέιτ Μπάσιν.

Η συνάθροιση συνεχίζεται

Από όλα τα μέρη της Αμερικής και από πολλά κράτη, με πολλά και διάφορα μέσα μεταφοράς, με άλογα ή πεζή, πιστοί νεοφώτιστοι άφηναν τα σπίτια και τον τόπο όπου γεννήθηκαν για να ενωθούν με τους Αγίους και να ξεκινήσουν το μακρινό ταξίδι προς τα Βραχώδη Όρη.

Τον Ιανουάριο του 1847, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ εξέδωσε το εμπνευσμένο «Ο λόγος και το θέλημα του Κυρίου αναφορικά με το στρατόπεδο του Ισραήλ» (Δ&Δ 136:1), το οποίο έγινε ο καταστατικός χάρτης που διακυβερνούσε τη μετακίνηση των πρωτοπόρων προς τα δυτικά. Οργανώθηκαν ομάδες και επιφορτίστηκαν με το έργο της φροντίδας για τις χήρες και τα ορφανά αναμεταξύ τους. Στις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους δε θα υπήρχε κακό, πονηρία και φιλονικία. Οι άνθρωποι θα έπρεπε να είναι ευτυχημένοι και να δείχνουν την ευγνωμοσύνη τους με μουσική, προσευχή και χορό. Μέσω του Προέδρου Γιανγκ, ο Κύριος είπε στους Αγίους: «Πήγαινε στο δρόμο σου και κάνε όπως σου είπα, και μη φοβάσαι τους εχθρούς σου» (Δ&Δ 136:17).

Καθώς η πρώτη ομάδα των πρωτοπόρων ετοιμαζόταν να φύγει από το Ουίντερ Κουόρτερς, ο Πάρλυ Πρατ επέστρεψε από την ιεραποστολή του στην Αγγλία και ανέφερε πως ακολουθούσε ο Τζω

Τέιλορ με ένα δώρο από τους Άγγλους Αγίους. Την επομένη ο αδελφός Τέιλορ έφθασε με χρήματα δεκάτων σταλμένα από τα μέλη αυτά για να βοηθήσουν τους ταξιδιώτες, μια απόδειξη της αγάπης και της πίστης τους. Έφερε, επίσης, επιστημονικά όργανα που αποδείχτηκαν ανεκτίμητα στη χαρτογράφηση της διαδρομής των πρωτοπόρων και τους βοήθησαν να γνωρίσουν τον περιβάλλοντα χώρο. Στις 15 Απριλίου 1847 ξεκίνησε η πρώτη ομάδα, υπό την ηγεσία του Μπρίγκαμ Γιανγκ. Τις επόμενες δύο δεκαετίες, περίπου 62.000 Άγιοι θα τους ακολουθούσαν, διασχίζοντας τους λιβαδότοπους με άμαξες και χειράμαξες για να συναθροιστούν στη Σιών.

Υπέροχα αξιοθέατα αλλά και κακουχίες περίμεναν αυτούς τους ταξιδιώτες στη διαδρομή. Ο Τζόζεφ Μοένορ θυμόταν πως πέρασε «δύσκολες στιγμές» μέχρι να φτάσει στην κοιλάδα της Σωλτ Λέηκ. Όμως είδε πράγματα που ποτέ άλλοτε δεν είχε ζαναδεί – μεγάλες αγέλες βουβαλιών και πελώριους κέδρους στους λόφους⁸. Άλλοι θυμόντουσαν που έβλεπαν τεράστιες εκτάσεις με ανθισμένα ηλιοτρόπια.

Οι Άγιοι είχαν, επίσης, εμπειρίες που προωθούσαν την πίστη τους και ελάφραιναν τις φυσικές απαιτήσεις στο σώμα τους. Μετά από μια μακριά ημέρα ταξιδιού και ένα γεύμα μαγειρεμένο σε υπαίθριες φωτιές, άνδρες και γυναίκες συγκεντρώνονταν σε ομάδες για να κουβεντιάσουν τις δραστηριότητες της ημέρας. Συζητούσαν για αρχές του ευαγγελίου, τραγουδούσαν τραγούδια, χόρευαν και προσεύχονταν μαζί.

Ο θάνατος συχνά επισκεπτόταν τους Αγίους καθώς προχωρούσαν αργά προς τα δυτικά. Στις 23 Ιουνίου 1850 η οικογένεια Κράνταλ αριθμούσε δεκαπέντε άτομα. Μέχρι το τέλος της εβδομάδας επτά είχαν πεθάνει από τη φοβερή συμφορά της χολέρας. Τις επόμενες λίγες ημέρες πέθαναν ακόμα πέντε μέλη της οικογένειας. Μετά, στις 30 Ιουνίου, η αδελφή Κράνταλ πέθανε επάνω στη γέννα μαζί με το νεογέννητο μωρό της.

Μολονότι οι Άγιοι υπέφεραν πολλά στο ταξίδι τους προς την κοιλάδα της Σωλτ Λέηκ, επικρατούσε ένα πνεύμα ενότητας, συνεργασίας και αισιοδοξίας. Δεμένοι αναμεταξύ τους με την πίστη τους και τη δέσμευσή τους προς τον Κύριο, έβρισκαν χαρά μέσα στις δοκιμασίες τους.

Αυτός είναι ο σωστός τόπος

Στις 21 Ιουλίου 1847, ο Όρσον Πρατ και ο Εράστους Σνούου της πρώτης ομάδας πρωτοπόρων, προπορεύτηκαν των μεταναστών στην κοιλάδα της Σωλτ Λέηκ. Είδαν γρασιδί τόσο παχύ, ώστε ένας άνθρωπος μπορούσε να περπατήσει επάνω του, εύφορη γη για καλλιέργεια και αρκετά ρυάκια που περιδιάβαιναν την κοιλάδα. Τρεις ημέρες αργότερα, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ ο οποίος ήταν άρρωστος από ένα είδος τυφοειδούς πυρετού, οδηγήθηκε με την άμαξα μέχρι το στόμιο ενός φαραγγιού που άνοιγε στην κοιλάδα. Καθώς ο Πρόεδρος Γιανγκ κοίταζε το τοπίο, έδωσε την προφητική ευλογία του για το ταξίδι τους: «Αρκεί. Αυτός είναι ο σωστός τόπος».

Καθώς οι Άγιοι που ακολουθούσαν ξεπρόβαλλαν από τα βουνά, παρατηρούσαν κι εκείνοι τη γη της επαγγελίας τους! Η κοιλάδα αυτή, με την αλμυρή λίμνη της να λαμπυρίζει στο δυτικό ήλιο, ήταν το αντικείμενο οράματος και προφητείας, η γη την οποία εκείνοι οι ίδιοι και χιλιάδες μετά από αυτούς ονειρεύονταν. Ήταν η γη όπου κατέφευγαν, εκεί όπου θα γίνονταν ένας ισχυρός λαός στο μέσο των Βραχωδών Ορέων.

Μερικά χρόνια αργότερα, κάποια νεοφώτιστη από την Αγγλία, η Τζιν Ρίο Γκρίφιθς Μπέικερ, έγραφε για τα συναισθήματά της καθώς αντίκριζε τη Σωλτ Λέηκ Σίτυ για πρώτη φορά. «Η πόλη... είναι χωρισμένη σε τετράγωνα ή μπλοκ όπως τα ονομάζουν εδώ. Το καθένα περιλαμβάνει δέκα εκτάρια και είναι χωρισμένο σε οκτώ οικόπεδα, όπου το κάθε οικόπεδο έχει ένα σπίτι. Στάθηκα και κοίταξα, δύσκολα μπορώ να αναλύσω τα συναισθήματά μου, όμως νομίζω πως αυτό που επικρατεί είναι η χαρά και η ευγνωμοσύνη για την προστατευτική φροντίδα προς εμένα και τους δικούς μου, στη διάρκεια του μεγάλου και επικίνδυνου ταξιδιού μας»⁹.

Πρωτοπόροι με χειράμαξες

Στα 1850 οι ηγέτες της Εκκλησίας αποφάσισαν να σχηματίσουν ομάδες με χειράμαξες σαν έναν τρόπο να μειώσουν τα έξοδα, ώστε η οικονομική βοήθεια να μπορέσει να εξαπλωθεί σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών. Οι Άγιοι οι οποίοι ταξίδεψαν με τον τρόπο αυτό, έβαλαν μόνο 100 λίβρες αλεύρι και περιορισμένη ποσότητα προμηθειών και υπαρχόντων τους μέσα σε μια χειράμαξα και

μετά την έσερναν διασχίζοντας τις πεδιάδες. Μεταξύ 1856 και 1860, δέκα ομάδες με χειράμαξες ταξίδεψαν στη Γιούτα. Οκτώ από τις ομάδες έφθασαν επιτυχώς στην κοιλάδα της Σωλτ Λέηκ, όμως δύο από αυτές, οι ομάδες χειραμαζών Μάρτιν και Γουίλι έπεσαν σε πρώιμο χειμώνα και πολλοί Άγιοι ανάμεσά τους χάθηκαν.

Η Νέλυ Πιούσελ, μια πρωτοπόρος σε κάποια από αυτές τις δύσμοιρες ομάδες, έγινε δέκα χρονών όταν ήταν στις πεδιάδες. Και οι δύο γονείς της πέθαναν στη διάρκεια του ταξιδιού. Καθώς η ομάδα πλησίαζε τα βουνά, το κρύο ήταν τσουχτερό, οι μερίδες του φαγητού μειώθηκαν και οι Άγιοι ήταν πάρα πολύ αδύναμοι από την πείνα, ώστε να συνεχίσουν. Η Νέλυ και η αδελφή της κατέρρευσαν. Όταν είχαν χάσει σχεδόν κάθε ελπίδα, ο ηγέτης της ομάδας πήγε κοντά τους με μια άμαξα. Έβαλε τη Νέλυ μέσα στην άμαξα και είπε στην Μάγκυ να περπατάει δίπλα της και να κρατιέται από εκεί για να στηρίζεται. Η Μάγκυ ήταν τυχερή, γιατί η αναγκαστική κίνηση την έσωσε να μην παγώσει.

Όταν έφθασαν στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ και έβγαλαν τις κάλτσες και τα παπούτσια της Νέλυ, που φορούσε διασχίζοντας τις πεδιάδες, βγήκε μαζί και το δέρμα, εξαιτίας των κρυοπαγημάτων που είχε πάθει. Τα πόδια της γενναίας κοπέλας ακρωτηριάστηκαν οδυνηρά και το υπόλοιπο της ζωής της περπατούσε στα γόνατα. Αργότερα παντρεύτηκε και γέννησε έξι παιδιά, φροντίζοντας το νοικοκυριό της και ανατρέφοντας θαυμάσιους απογόνους¹⁰. Η αποφασιστικότητά της, παρά την κατάστασή της και η καλοσύνη εκείνων που νοιάζονταν γι' αυτήν, είναι ένα παράδειγμα πίστης και προθυμίας για θυσία εκείνων των πρώτων μελών της Εκκλησίας. Το παράδειγμά τους αποτελεί κληροδότημα πίστης προς όλους τους Αγίους που ακολουθούν.

Ένας άνδρας ο οποίος διέσχισε τις πεδιάδες με την ομάδα χειραμαζών Μάρτιν έζησε στη Γιούτα για πολλά χρόνια. Μια ημέρα βρισκόταν σε μια ομάδα ανθρώπων οι οποίοι άρχισαν να επικρίνουν σκληρά τους ηγέτες της Εκκλησίας που επέτρεψαν στους Αγίους να διασχίσουν τις πεδιάδες με μοναδικά εφόδια ή προστασία ό,τι μπορούσε να προσφέρει μια ομάδα χειραμαζών. Ο ηλικιωμένος άνδρας άκουγε μέχρι που δεν μπόρεσε κάποια στιγμή να αντέξει. Σηκώθηκε και είπε βαθιά συγκινημένος:

Άγιοι από την Κοιλιά Σωλτ Λέικ διακινδυνεύουν τη ζωή τους για να διαδώσουν τα μέλη της ομάδας χειραμαξιών Μάρτιν, που τους βρήκε πρώιμος χειμώνας στις πεδιάδες.

«Ήμουν στην ομάδα εκείνη, όπως και η γυναίκα μου. ...Υποφέραμε ταλαιπωρίες που ούτε φαντάζεστε και πολλοί πέθαναν από την έκθεση στις καιρικές συνθήκες και από την πείνα, όμως ακούσατε ποτέ έναν επιζώντα της ομάδας εκείνης να προφέρει έστω και μια επικριτική λέξη; ...Ξεπεράσαμε όλα εκείνα με πλήρη γνώση ότι ο Θεός ζει, διότι αποκτήσαμε γνώση αυτού, στις στιγμές της μεγαλύτερης απελπισίας μας.

»Έσερνα τη χειράμαξά μου αν και ήμουν πολύ αδύναμος και εξαντλημένος από την αρρώστια και την έλλειψη τροφής τόσο, ώστε δύσκολα μπορούσα να πάρω τα πόδια μου. Κοίταξα μπροστά μου και είδα ένα κομμάτι αμμώδους γης ή μια πλαγιά λόφου και είπα μόνος μου, μέχρι εκεί μπορώ να πάω κι όταν φτάσω τα παρατάω, είναι αδύνατο να σύρω αποκεί και πέρα το φορτίο. ...Είχα πάει σ' εκείνο το κομμάτι αμμώδους γης κι όταν έφτασα, η χειράμαξα άρχισε να με σπρώχνει. Κοίταξα και ζανακοίταξα για να δω ποιος έσπρωχνε τη χειράμαξά μου, αλλά τα μάτια μου δεν έβλεπαν κανέναν. Τότε κατάλαβα ότι οι άγγελοι του Θεού ήταν εκεί.

»Μετάνιωσα που διάλεξα να έρθω με χειράμαξα; Όχι. Ούτε τότε ούτε καμιά άλλη στιγμή της ζωής μου από τότε. *Το τίμημα που πληρώσαμε για να αποκτήσουμε γνώση του Θεού ήταν ένα προνόμιο για μας, να το πληρώσουμε και είμαι ευγνώμων που είχα το προνόμιο να βρίσκομαι στην ομάδα χειραμαζών Μάρτιν»¹¹.*

Το υμνολόγιό μας περιέχει ένα τραγούδι για τα πρώτα μέλη της Εκκλησίας που με θάρρος αποδέχτηκαν το ευαγγέλιο και ταξίδεψαν μακριά, για να ζήσουν μακριά από πολιτισμένες περιοχές:

Εκείνοι, οι οικοδόμοι του έθνους,
χαράζοντας στο δρόμο μονοπάτια,
θεμέλιοι λίθοι για τις γενιές
ήταν τα επιτεύγματά τους καθημερινά.
Χτίζοντας νέα θεμέλια, γερά,
σπρώχνοντας στην άγρια ερημιά,
προχωρώντας μπροστά, πάντα μπροστά,
ευλογημένε, τιμημένε πρωτοπόρε!

Το παράδειγμά τους μας διδάσκει πώς να ζούμε με περισσότερη πίστη και θάρρος στις χώρες μας:

Υπηρέτηση, ήταν πάντοτε το σύνθημά τους,
η αγάπη έγινε άστρο που τους οδηγούσε,
το θάρρος, η άσβεστη η δάδα τους,
που έλαμπε κοντά και μακριά.
Κάθε μέρα κι ένα εμπόδιο να φύγει,
κάθε μέρα μια καρδιά για να χαρεί,
κάθε μέρα και μια ελπίδα να αναπτρωθεί,
ευλογημένε, τιμημένε πρωτοπόρε!¹²

Εδραιώνοντας ένα λάβαρο για τα έθνη

Έχοντας φέρει με επιτυχία την πρώτη ομάδα των Αγίων μέσα από τις πεδιάδες στη Γιούτα, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ έστρεψε τώρα την προσοχή του στην edραίωση του βασιλείου του Θεού στην έρημο. Μέσω του οράματος και της ηγεσίας του, εκείνο που κάποτε υπήρξε μια άδεια έρημος, έγινε ένας πολιτισμός που ευημερούσε και ένας παράδεισος για τους Αγίους. Η ειλικρινής καθοδήγησή του βοήθησε τους Αγίους να φανταστούν τις δυνατότητες του καινούργιου τόπου τους και τους οδήγησε να προχωρήσουν στην επιζήτησή τους να οικοδομήσουν το βασίλειο του Θεού.

Δύο ημέρες μετά την άφιξη της πρώτης ομάδας, ο Μπρίγκαμ Γιανγκ και μερικοί από τους Δώδεκα σκαρφάλωσαν σε ένα απόκρημνο σημείο στη βουνοπλαγιά, το οποίο είχε δει σε όραμα ο Πρόεδρος Γιανγκ προτού φύγουν από τη Ναβού. Κοίταξε πέρα, στην απέραντη έκταση της κοιλάδας και προφήτευσε πως όλα τα έθνη του κόσμου θα ήταν καλοδεχούμενα σ' αυτόν τον τόπο και πως εδώ οι Άγιοι θα απολάμβαναν ευημερία και ειρήνη. Ονόμασαν το λόφο Ενζάιν Πικ κατά τη γραφή στον Ησαΐα, που υποσχόταν: «Και θα υψώσει μια σημαία στα έθνη, και θα συγκεντρώσει τους απορριμμένους του Ισραήλ» (Ησαΐας 11:12)¹.

Η πρώτη δημόσια πράξη του Προέδρου Γιανγκ, στις 28 Ιουλίου 1847, ήταν να επιλέξει μια κεντρική τοποθεσία για ένα ναό και να βάλει τους άνδρες να προγραμματίσουν σχετικά με το σχεδιασμό και την ανοικοδόμησή του. Τοποθετώντας το μπαστούνι του στο επιλεγμένο σημείο, είπε: «Εδώ να χτίσουμε ένα ναό στο Θεό μας». Η διακήρυξη αυτή θα πρέπει να παρηγόρησε τους Αγίους οι οποίοι λίγο καιρό πρωτύτερα είχαν εξαναγκαστεί να διακόψουν τη λατρεία στο ναό όταν εγκατέλειψαν τη Ναβού.

Τον Αύγουστο, οι ηγέτες της Εκκλησίας και οι περισσότεροι από την πρώτη ομάδα πρωτοπόρων επέστρεψαν στο Ουίντερ Κουόρτερς για να ετοιμάσουν τις οικογένειές τους ώστε να έλθουν στην κοιλάδα την επόμενη χρονιά. Λίγο καιρό μετά την άφιξή τους, ο Μπρίγκαμ Γιανγκ και η Απαρτία των Δώδεκα αισθάνθηκαν έντονα πως είχε έρθει ο καιρός για να διοργανώσουν εκ νέου την Πρώτη Προεδρία. Ως Πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα, ο Μπρίγκαμ Γιανγκ υποστηρίχθηκε ως ο Πρόεδρος της Εκκλησίας. Επέλεξε τον Χίμπερ Κίμπαλ και τον Ουίλαρντ Ρίτσαρντς ως συμβούλους του και οι Άγιοι υποστήριζαν ομόφωνα τους ηγέτες τους.

Ο πρώτος χρόνος στην κοιλάδα

Δύο ακόμα ομάδες Αγίων έφθασαν στην Κοιλάδα Σωλτ Λέηκ πριν περάσει το καλοκαίρι του 1847 και τα σχεδόν 2.000 μέλη οργανώθηκαν στον πάσσαλο της Σωλτ Λέηκ. Όψιμες σοδειές φυτεύτηκαν, όμως η συγκομιδή ήταν οριακή και μέχρι την άνοιξη πολλοί υπέφεραν από έλλειψη φαγητού. Ο Τζων Γιανγκ ο οποίος ήταν νεαρό αγόρι εκείνη την εποχή, έγραψε:

«Μέχρι να αρχίσουν να αναπτύσσονται οι καλλιέργειες, η πείνα ήταν έντονη. Επί αρκετούς μήνες δεν είχαμε φωμί. Το φαγητό μας αποτελείτο από βοδινό, γάλα, αγριόχορτα που τρώνε οι χοίροι, βολβούς και γαϊδουράγκαθα. Ήμουν βοσκόπουλο και όταν έβγαζα για βοσκή τα ζώα, συνήθιζα να τρώω μίσχους από γαϊδουράγκαθα μέχρι που το στομάχι μου φούσκωνε σαν της αγελάδας. Στο τέλος η πείνα ήταν τόσο έντονη, ώστε ο πατέρας ξεκρέμασε το παλιό ραμφισμένο από τα πουλιά δέρμα βοδιού από το κλωνάρι και έφτιαξε μ' αυτό την πιο νόστιμη σούπα»². Οι άποικοι βοηθούσαν ο ένας τον άλλο και μοιράζονταν ό,τι είχαν κι έτσι κατόρθωσαν να επιζήσουν αυτή τη δύσκολη εποχή.

Μέχρι τον Ιούνιο του 1848, οι άποικοι είχαν φυτέψει περίπου πέντε με έξι χιλιάδες εκτάρια γης και η κοιλάδα άρχισε να γίνεται πράσινη και εύφορη. Όμως οι Άγιοι θορυβήθηκαν όταν τεράστιες ορδές από μαύρους γρύλους έπεσαν επάνω στις σοδειές. Οι άποικοι έκαναν ό,τι περνούσε από το χέρι τους. Έσκαψαν χαντάκια και έστρεψαν ρυάκια νερού επάνω στους γρύλους. Ράβδιζαν τα έντομα

με ζύλα και σκούπες και προσπάθησαν να τους κάψουν, όμως όλες οι προσπάθειές τους απέβησαν μάταιες. Οι γρύλοι εξακολουθούσαν να έρχονται ατέλειωτοι και αναρίθμητοι θα έλεγε κανείς. Ο πατριάρχης Τζων Σμιθ, πρόεδρος του πασσάλου της Σωλτ Λέηκ, ζήτησε να υπάρξει μια ημέρα νηστείας και προσευχής. Σύντομα, μεγάλα κοπάδια γλάροι εμφανίστηκαν στον ουρανό και έπεσαν επάνω στους γρύλους. Η Σούζαν Νομπλ Γκραντ είπε για την εμπειρία εκείνη: «Προς μεγάλη έκπληξή μας, οι γλάροι έδειχναν αδηφάγοι όταν καταβρόχθιζαν τους γρύλους που πάλευαν και χοροπηδούσαν εδώ κι εκεί»³. Οι Άγιοι παρακολουθούσαν με χαρά και κατάπληξη. Η ζωή τους είχε σωθεί.

Οι Άγιοι εργάστηκαν δραστήρια και με πίστη παρά τις δύσκολες συνθήκες και σύντομα είχαν κάνει μεγάλη πρόοδο. Ένας ταξιδιώτης, στο δρόμο του προς την Καλιφόρνια, πέρασε από τη Σωλτ Λέηκ Σίτυ το Σεπτέμβριο του 1849 και απέδωσε φόρο τιμής στους ανθρώπους αυτούς με τούτο τον τρόπο: «Ένας λαός γεμάτος τάξη, προθυμία, εργατικότητα και ευγένεια, που ποτέ δεν είχε ζανασουντήσει και είναι απίστευτο το πόσα πολλά έκαναν εδώ στην ερημιά σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Στην πόλη αυτή, η οποία αριθμεί τέσσερις έως πέντε χιλιάδες κατοίκους, δε συνάντησα ούτε έναν αργόσχολο ούτε κάποιον που να δείχνει ότι τεμπελιάζει. Οι προσδοκίες τους για τις σοδειές είναι δίκαιες και υπάρχει ένα πνεύμα και μια ενέργεια σε όλα όσα βλέπει κανείς που δεν μπορούν να εξομοιωθούν με καμία άλλη πόλη οποιουδήποτε μεγέθους που έχω επισκεφθεί ποτέ»⁴.

Εξερευνήσεις

Στα τέλη του καλοκαιριού του 1848, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ, πραγματοποίησε ζανά το ταξίδι από το Ουίντερ Κουόρτερς προς την Κοιλιάδα Σωλτ Λέηκ. Όταν έφθασε, κατάλαβε πως οι Άγιοι έπρεπε να μάθουν τι πόροι και μέσα ήταν διαθέσιμα στο νέο περιβάλλον τους. Μεγάλα οφέλη είχαν από τους Ινδιάνους οι οποίοι ζούσαν στην περιοχή, όμως ο Πρόεδρος Γιανγκ έστειλε επίσης μέλη της Εκκλησίας για εξερεύνηση, να ανακαλύψουν τις φαρμακευτικές ιδιότητες φυτών και τις διαθέσιμες φυσικές πηγές.

*Μέσα από την πίστη και την εργατικότητα τους, οι
Άγιοι άρχισαν να ιδρύουν μια πόλη στην Κοιλάδα Σωλτ Λέηκ.
Η γκραβούρα αυτή δείχνει την κοιλάδα το 1853.*

Έστειλε και άλλες ομάδες εξερεύνησης για να βρουν τοποθεσίες εγκατάστασης. Στα ταξίδια τους τα μέλη αυτά ανακάλυψαν μεταλλευτικά αποθέματα, άφθονη ξυλεία, πηγές νερού και λιβαδότοπους καθώς και περιοχές κατάλληλες για εγκατάσταση. Για προφύλαξη από την κερδοσκοπία σε τμήματα γης, ο προφήτης προειδοποίησε τους Αγίους ως προς το να διαμερίσουν την ιδιοκτησία που τους έδωσαν για να την πουλήσουν σε άλλους. Η γη ήταν για να την διαχειρίζονται και έπρεπε να την χειριστούν συνετά και με εργατικότητα, δεν ήταν για οικονομικό κέρδος.

Το φθινόπωρο του 1849, ιδρύθηκε το Διαρκές Ταμείο Μετανάστευσης υπό την διεύθυνση του Προέδρου Μπρίγκαμ Γιανγκ. Σκοπός του ήταν να βοηθήσει τους φτωχούς οι οποίοι δεν είχαν τα μέσα να ταξιδέψουν για να ενωθούν με το σώμα της Εκκλησίας. Με τεράστια θυσία, πολλοί Άγιοι συνεισέφεραν στο ταμείο, με αποτέλεσμα χιλιάδες μέλη να κατορθώσουν να ταξιδέψουν προς την Κοιλάδα Σωλτ Λέηκ. Μόλις θα ήταν έτοιμοι, εκείνοι οι οποίοι έλαβαν βοήθεια ανεμένετο να ξεπληρώσουν το ποσό της βοήθειας που είχαν λάβει.

Τα χρηματικά αυτά ποσά χρησιμοποιήθηκαν για να βοηθήσουν και άλλους στη συνέχεια. Μέσα από αυτή τη συντονισμένη προσπάθεια, οι Άγιοι ευλόγησαν τη ζωή εκείνων που βρισκόταν σε ανάγκη.

Ιεραπόστολοι ανταποκρίνονται στην κλήση

Μέσα στην πολύβουη ατμόσφαιρα από την εργασία και την καθημερινή οικιακή ζωή, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ στράφηκε στα ζητήματα της Εκκλησίας. Στη γενική συνέλευση που έγινε στις 6 Οκτωβρίου 1849, ανέθεσε σε ορισμένα μέλη των Δώδεκα μαζί με νεοκληθέντες ιεραπόστολους να υπηρετήσουν ιεραποστολές στο εξωτερικό. Αποδέχτηκαν τις κλήσεις αυτές, μολονότι θα άφηναν πίσω τους τις οικογένειές τους, τα καινούρια σπίτια τους και πολλές ατελείωτες εργασίες. Ο Εράστους Σνόου και μερικοί Πρεσβύτεροι ξεκίνησαν το ιεραποστολικό έργο στη Σκανδιναβία, ενώ ο Λορέντζο Σνόου και ο Τζόζεφ Τορόντο ταξίδεψαν στην Ιταλία. Ο Άντισον και η Λουίζα Μπάρνες Πρατ επέστρεψαν στο προηγούμενο πεδίο έργου του Άντισον στα Σουσίετι Αιλαντς. Ο Τζων Τέιλορ κλήθηκε να υπηρετήσει στη Γαλλία και στη Γερμανία. Καθώς οι ιεραπόστολοι ταξίδευαν ανατολικά, προσπέρασαν τους Αγίους που όδευαν προς τη νέα Σιών στα Βραχώδη Όρη.

Στα πεδία έργου τους, οι ιεραπόστολοι στάθηκαν μάρτυρες θαυμάτων και βάφτισαν πολλούς ανθρώπους στην Εκκλησία. Όταν ο Λορέντζο Σνόου, ο οποίος αργότερα έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας κήρυττε στην Ιταλία, είδε ένα τρίχρονο αγοράκι ετοιμοθάνατο. Αναγνώρισε την περίπτωση για ίαση του παιδιού και για να ανοίξει τις καρδιές των ανθρώπων στην περιοχή. Εκείνο το βράδυ προσευχήθηκε πολλή ώρα και ένθερμα για κατεύθυνση από το Θεό και την επομένη ο ίδιος και ο συνεργάτης του νήστεψαν και προσευχήθηκαν για το αγόρι. Το απόγευμα εκείνο του χορήγησαν ευλογία και πρόσφεραν σιωπηλή προσευχή για βοήθεια στο έργο τους. Το αγοράκι κοιμήθηκε ήρεμο όλη τη νύχτα και θεραπεύτηκε θαυματουργά. Τα νέα για την ίαση αυτή εξαπλώθηκαν στις κοιλάδες του Πιεντμόντ στην Ιταλία. Οι πόρτες άνοιξαν για τους ιεραπόστολους και έγιναν οι πρώτες βαπτίσεις στην περιοχή⁵.

Τον Αύγουστο του 1852, σε μια ειδική συνέλευση που έγινε στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ, 106 Πρεσβύτεροι κλήθηκαν να πάνε σε ιεραποστολές

σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο. Οι ιεραπόστολοι αυτοί, καθώς και εκείνοι που κλήθηκαν αργότερα, κήρυξαν το ευαγγέλιο στη Νότια Αμερική, την Κίνα, την Ινδία, την Ισπανία, την Αυστραλία, τη Χαβάη και στο Νότιο Ειρηνικό. Στις περισσότερες από τις περιοχές αυτές, οι ιεραπόστολοι είχαν μικρή αρχικώς επιτυχία. Παρ' όλα αυτά, έσπειραν σπόρους που είχαν σαν αποτέλεσμα να έρθουν πολλοί στην Εκκλησία σε μεταγενέστερες προσπάθειες ιεραποστολών.

Ο Πρεσβύτερος Έντουαρντ Στίβενσον κλήθηκε στην ιεραποστολή Γιβραλτάρ στην Ισπανία. Η κλήση αυτή σήμαινε επιστροφή στον τόπο γέννησής του, όπου διακήρυξε με θάρρος το αποκατεστημένο ευαγγέλιο στους συμπατριώτες του. Συνελήφθη για κήρυγμα και πέρασε κάποιο διάστημα στη φυλακή, μέχρις ότου οι αρχές ανακάλυψαν ότι δίδασκε τους φρουρούς και σχεδόν είχε μεταστραφεί ο ένας από αυτούς. Μετά την αποφυλάκισή του βάφτισε δύο ανθρώπους στην Εκκλησία και μέχρι τον Ιανουάριο του 1854, είχε οργανωθεί ένας κλάδος με δέκα μέλη. Τον Ιούλιο, μολοντί έξι μέλη είχαν φύγει για να υπηρετήσουν στο βρετανικό στρατό στην Ασία, ο κλάδος αριθμούσε δεκαοχτώ μέλη, συμπεριλαμβανομένων ενός εβδομήκοντα, ενός Πρεσβυτέρου, ενός ιερέα και ενός δασκάλου, δίνοντας στον κλάδο την απαιτούμενη ηγεσία για να εξακολουθήσει να αυξάνει⁶.

Οι τοπικές κυβερνήσεις στη γαλλική Πολυνησία εξεδίωξαν τους ιεραπόστολους το 1852. Ωστόσο οι μεταστραφέντες Άγιοι διατήρησαν την Εκκλησία ζώσα μέχρι τις μελλοντικές προσπάθειες διαφώτισης το 1892. Οι Πρεσβύτεροι Τυχόνι και Μεϊχία αποδείχτηκαν ιδιαίτερα γενναίοι καθώς υπέμειναν φυλακίσεις και άλλες ταλαιπωρίες, μη θέλοντας να απαρνηθούν την πίστη τους. Ο καθένας τους προσπάθησε να διατηρήσει τους Αγίους ενεργούς και πιστούς στο ευαγγέλιο⁷.

Για εκείνους οι οποίοι προσχώρησαν στην Εκκλησία εκτός Ηνωμένων Πολιτειών, ήταν μια εποχή συνάθροισης στη Σιών, πράγμα που σήμαινε ότι θα ταξίδευαν με πλοίο στην Αμερική. Η Ελίζαμπεθ και ο Τσαρλς Γουντ αναχώρησαν με το πλοίο το 1860 από τη Νότια Αφρική, όπου είχαν εργαστεί σκληρά αρκετά χρόνια για να συγκεντρώσουν χρήματα για το ταξίδι τους. Η Ελίζαμπεθ φρόντιζε το σπίτι ενός πλουσίου και ο άνδρας της έφτιαχνε τούβλα, ώστε να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα χρήματα. Η Ελίζαμπεθ μεταφέρθηκε στο

πλοίο επάνω σε ένα κρεβάτι, 24 ώρες αφότου είχε γεννήσει το γιο της και της προσφέρθηκε η καμπίνα του καπετάνιου ώστε να μπορέσει να είναι περισσότερο άνετα. Ήταν πολύ άρρωστη στη διάρκεια του ταξιδιού, δύο φορές παραλίγο να πεθάνει, ωστόσο έζησε για να εγκατασταθεί στο Φίλμορ της Γιούτα.

Οι ιεραπόστολοι έγιναν πολύ αγαπητοί στους Αγίους στις χώρες όπου υπηρέτησαν. Ο Τζόζεφ Φ. Σμιθ, προς το τέλος της ιεραποστολής του στη Χαβάη, το 1857, αρρώστησε με υψηλό πυρετό ο οποίος τον εμπόδισε να εργαστεί επί τρεις μήνες. Ευλογήθηκε να είναι στη φροντίδα της Μα Μαχούλι, μιας πιστής Αγίας από τη Χαβάη. Περιέθαλπε τον Τζόζεφ σαν να ήταν γιος της και ένας δυνατός δεσμός αγάπης αναπτύχθηκε ανάμεσα στους δύο. Χρόνια αργότερα, όταν ήταν Πρόεδρος της Εκκλησίας, ο Τζόζεφ Φ. Σμιθ επισκέφθηκε τη Χονολουλού και λίγο μετά την άφιξή του είδε μια ηλικιωμένη τυφλή γυναίκα να μπαίνει μέσα κρατώντας μερικές εκλεκτές μπανάνες στο χέρι ως προσφορά. Άκουσε τη φωνή της: «Ιοζέπα, Ιοζέπα» (Τζόζεφ, Τζόζεφ). Έτρεξε αμέσως κοντά της, την αγκάλιασε και τη φίλησε πολλές φορές, χαϊδεύοντάς την στο κεφάλι και λέγοντας: «Μάμα, Μάμα, αγαπητή μου Μάμα»⁸.

Κλήσεις για αποικισμό

Πολλές κοινότητες στη Γιούτα και στο νότιο Αινταχο και αργότερα σε περιοχές της Αριζόνα, του Γουαϊόμιν, της Νεβάδα και της Καλιφόρνια, ιδρύθηκαν από άτομα και οικογένειες που κλήθηκαν σε γενικές συνελεύσεις. Ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ διηύθυνε την ίδρυση αυτών των κοινοτήτων, όπου χιλιάδες νέοι κάτοικοι θα ζούσαν και θα καλλιεργούσαν τη γη.

Στη διάρκεια της ζωής του, ολόκληρη η Κοιλάδα Σωλτ Λέικ και πολλές περιβάλλουσες περιοχές αποικίστηκαν. Έως το 1877, όταν πέθανε ο Μπρίγκαμ Γιανγκ, είχαν ιδρυθεί περισσότερες από 350 αποικίες και μέχρι το 1900 αριθμούνταν σε 500 σχεδόν. Από τα πρώτα μέλη γενικής εξουσίας της Εκκλησίας, ο Μπρίγκαμ Χένρι Ρόμπερτς, παρατήρησε πως η επιτυχία του αποικισμού των Μορμόνων εκπηδούσε από «την προσήλωση των ανθρώπων στους ηγέτες τους και την ανιδιοτελή και αφοσιωμένη προσωπική θυσία»

Αρταποκρινόμενοι σε κλήσεις από τον Πρόεδρο Μπέρναμ Γιανγκ, πολλοί Άγριοι άφησαν τα σπίτια τους που είχαν φτιάξει, για να αποικίσουν νέες κοινότητες.

στη διεκπεραίωση των κλήσεών τους από τον Πρόεδρο Γιανγκ⁹. Οι άποικοι θυσίασαν υλικές ανέσεις, την παρέα των φίλων και μερικές φορές τη ζωή τους για να ακολουθήσουν έναν προφήτη του Κυρίου.

Στις συγκεντρώσεις γενικής συνέλευσης, ο Πρόεδρος Γιανγκ διάβαζε τα ονόματα των αδελφών εκείνων και των οικογενειών τους που καλούνταν να μετακομίσουν σε απομακρυσμένες περιοχές. Οι άποικοι αυτοί θεωρούσαν ότι καλούνταν σε ιεραποστολές και γνώριζαν πως θα παρέμεναν στις περιοχές που τους είχαν αναθέσει μέχρι να αποδεσμευτούν. Ταξίδεψαν στις νέες περιοχές τους με δικά τους έξοδα και με τις δικές τους προμήθειες. Η επιτυχία τους εξαρτάτο από το πόσο καλά χρησιμοποίησαν τους πόρους και τα μέσα που διέθεταν. Επέβλεψαν και καθάρισαν αγρούς, έχτισαν μύλους για να αλέθουν σιτηρά, άνοιξαν αρδευτικά κανάλια για να ποτίζεται η γη, περιέφραξαν λιβάδια για τα κοπάδια τους και έφτιαξαν δρόμους. Φύτεψαν σοδειές και κήπους, έχτισαν εκκλησίες και σχολεία και προσπάθησαν να διατηρούν φιλικές σχέσεις με τους Ινδιάνους. Βοηθούσαν ο ένας τον άλλο σε αρρώστιες, όπως και σε γεννήσεις, θανάτους και γάμους.

Το 1862 ο Τσαρλς Λούουελ Γουόκερ έλαβε μια κλήση να εγκατασταθεί στη νότια Γιούτα. Παραβρέθηκε σε μια συγκέντρωση για εκείνους που είχαν κληθεί και έγραψε: «Εδώ έμαθα μια αρχή που δε θα ξεχάσω για καιρό. Μου έδειξε πως η υπακοή ήταν μια σπουδαία αρχή στους ουρανοί και στη γη. Εδώ εργάστηκα τα τελευταία επτά χρόνια, μέσα στη ζέστη και το κρύο, στην πείνα και σε αντίξοες συνθήκες και τελικά έχω ένα σπίτι, αρκετά οπωροφόρα που μόλις αρχίζουν να δίνουν καρπό και να δείχνουν όμορφα. Θα πρέπει να τα αφήσω και να φύγω, να πράξω το θέλημα του Πατέρα μου στους Ουρανοί, ο οποίος διακυβερνά τα πάντα για το καλό εκείνων που τον αγαπούν και έχουν φόβο Θεού. Προσεύχομαι ώστε ο Θεός να μου δώσει δύναμη να ολοκληρώσω αυτό το οποίο ζητήθηκε από εμένα, με τρόπο αποδεκτό ενώπιόν του»¹⁰.

Ο Τσαρλς Ριτς, μέλος της απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, έλαβε κι αυτός κλήση να αποικίσει. Ο Μπρίγκαμ Γιανγκ κάλεσε τον ίδιο και μερικούς άλλους αδελφούς να πάρουν τις οικογένειές τους και να εγκατασταθούν στην Κοιλάδα Μπέαρ Λέικ, 150 περίπου μίλια βόρεια της Σωλτ Λέικ Σίτυ. Η κοιλάδα βρισκόταν σε υψόμετρο

και έκανε πολύ κρύο, με πολλά χιόνια το χειμώνα. Ο αδελφός Ριτς είχε πρόσφατα επιστρέψει από μια ιεραποστολή στην Ευρώπη και δε βιαζόταν να μετεγκαταστήσει την οικογένειά του και να ξεκινήσει από την αρχή κάτω από δύσκολες συνθήκες. Ωστόσο αποδέχτηκε την κλήση και τον Ιούνιο του 1864 έφθασε στην Κοιλιάδα Μπέαρ Λέικ. Ο επόμενος χειμώνας ήταν ασυνήθιστα βαρύς και έως την άνοιξη μερικοί από τους άλλους αδελφούς είχαν αποφασίσει να φύγουν. Ο αδελφός Ριτς κατάλαβε πως η ζωή δε θα ήταν εύκολη στο κρύο εκείνο κλίμα, όμως είπε:

«Οι κακουχίες ήταν πολλές. Το παραδέχομαι... κι αυτές τις μοιραστήκαμε. Όμως εάν θέλετε να πάτε κάπου αλλού, είναι δικαίωμά σας και δε θα ήθελα να σας το αποστερήσω. ...Όμως εγώ πρέπει να μείνω εδώ, έστω και αν είναι να μείνω ολομόναχος. Ο Πρόεδρος Γιανγκ με κάλεσε εδώ και εδώ θα παραμείνω έως ότου με αποδεσμεύσει και μου δώσει άδεια να φύγω». Ο αδελφός Ριτς και η οικογένειά του έμειναν εκεί και έγινε ηγέτης μιας ευημερούσας κοινότητας για τις επόμενες δεκαετίες¹¹. Όπως χιλιάδες άλλοι, πρόθυμα υπάκουσε τους ηγέτες του ώστε να βοηθήσει στην οικοδόμηση του βασιλείου του Κυρίου.

Οι σχέσεις με τους Ινδιάνους

Καθώς οι άποικοι προχωρούσαν βαθύτερα στην παραμεθόριο, είχαν συχνά δυσκολίες με τους Ινδιάνους. Αντίθετα με ορισμένους αποίκους της Δύσης, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ δίδαζε τους Αγίους να προσφέρουν τροφή στους γηγενείς αδελφούς και αδελφές τους και να προσπαθούν να τους φέρουν στην Εκκλησία. Έγιναν κάποιες προσπάθειες διαφώτισης ανάμεσα στους Ινδιάνους στο Φορτ Λέμχι, στην περιοχή Σάλμον Ρίβερ της επικράτειας του Αινταχο και στον αποικισμό Ελκ Μάουντεν στο άνω Κολοράντο, στην επικράτεια της Γιούτα. Ο Πρόεδρος Γιανγκ θέσπισε επίσης Ανακουφιστικές Εταιρείες, τα μέλη των οποίων έραβαν ρούχα για τους Ινδιάνους αδελφούς και αδελφές τους και συγκέντρωναν χρήματα για να τους σιτίσουν.

Όταν η Ελίζαμπεθ Κέιν, η οποία ήταν σύζυγος του Τόμας Κέιν, ενός μη μέλους αλλά σπουδαίου φίλου των Αγίων, έκανε ένα ταξίδι περνώντας από τη Γιούτα, φιλοξενήθηκε στο σπίτι μιας φτωχής

γυναίκας Μορμόνας. Η Ελίζαμπεθ δεν είχε και μεγάλη ιδέα για τη γυναίκα μέχρι τη στιγμή που είδε πώς συμπεριφερόταν στους Ινδιάνους. Όταν η γυναίκα φώναζε τους καλεσμένους της για το δείπνο, είπε δυο λόγια και στους Ινδιάνους που περίμεναν. Η Ελίζαμπεθ ρώτησε τι είχε πει η γυναίκα στους Ινδιάνους και ένας γιος της οικογένειάς της είπε: «Αυτοί οι ξένοι ήρθαν πρώτοι και το φαγητό που έχω μαγειρέψει φτάνει μόνο γι' αυτούς. Όμως το δικό σας γεύμα είναι στη φωτιά και ψήνεται τώρα· θα σας φωνάξω μόλις είναι έτοιμο». Η Ελίζαμπεθ ήταν δύσπιστη και ρώτησε αν πραγματικά θα έδινε φαγητό στους Ινδιάνους. Ο γιος της, είπε: «Η μητέρα θα τους σερβίρει όπως ακριβώς κι εσάς και θα τους δώσει μια θέση στο τραπέζι της». Πραγματικά τους σέρβιρε το φαγητό και στάθηκε να τους περιποιηθεί ενόσω έτρωγαν¹².

Οργάνωση της Ιεροσύνης και βοηθητικές λειτουργίες

Κατά τα τελευταία χρόνια του, ο Πρόεδρος Γιανγκ διασαφήνισε και θέσπισε κάποιες σημαντικές ευθύνες της ιεροσύνης. Καθοδήγησε τους Δώδεκα να κάνουν συνελεύσεις σε κάθε πάσσαλο. Το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθούν επτά νέοι πάσσαλοι και 140 νέοι τομείς σε ολόκληρη τη Γιούτα. Τα καθήκοντα των προεδριών πασσάλου, ανωτάτων συμβουλίων, επισκοπικών ηγεσιών και προεδριών απαρτίας προσδιορίστηκαν ευκρινώς και εκατοντάδες άνδρες κλήθηκαν να καταλάβουν αυτές τις θέσεις. Συμβούλεψε τα μέλη της Εκκλησίας να βάλουν σε τάξη τη ζωή τους και να πληρώνουν τα δέκατά τους, τις προσφορές νηστείας και άλλες προσφορές.

Το 1867 ο προφήτης διόρισε τον Τζωρτζ Κάνον γενικό επιτηρητή του Σχολείου Κυριακής και μέσα σε λίγα χρόνια το Σχολείο Κυριακής αποτελούσε μόνιμο τμήμα της οργάνωσης της Εκκλησίας. Το 1869 ο Πρόεδρος Γιανγκ άρχισε να δίνει επίσημες οδηγίες στις θυγατέρες του ως προς το να ζουν με ταπεινότητα. Επεξέτεινε τη συμβουλή του προς όλες τις νέες γυναίκες το 1870, με το σχηματισμό της Οργάνωσης Περικοπών (*περικόπτω* σημαίνει περιορίζω [τις δαπάνες]). Αυτή ήταν και η αρχή της οργάνωσης των Νέων Γυναικών. Τον Ιούλιο του 1877 ταξίδεψε στο Όγκντεν της Γιούτα, για να οργανώσει τον πρώτο πάσσαλο της Ανακουφιστικής Εταιρείας.

Ο θάνατος του Προέδρου Μπρίγκαμ Γιανγκ και το κληροδότημα

Ως ηγέτης, ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ ήταν πρακτικός και δραστήριος. Ταξίδευε στους αποικισμούς της Εκκλησίας για να δώσει οδηγίες και να ενθαρρύνει τους Αγίους. Με την καθοδήγηση και το παράδειγμά του, δίδαξε τα μέλη να εκπληρώνουν τις κλήσεις τους στην Εκκλησία.

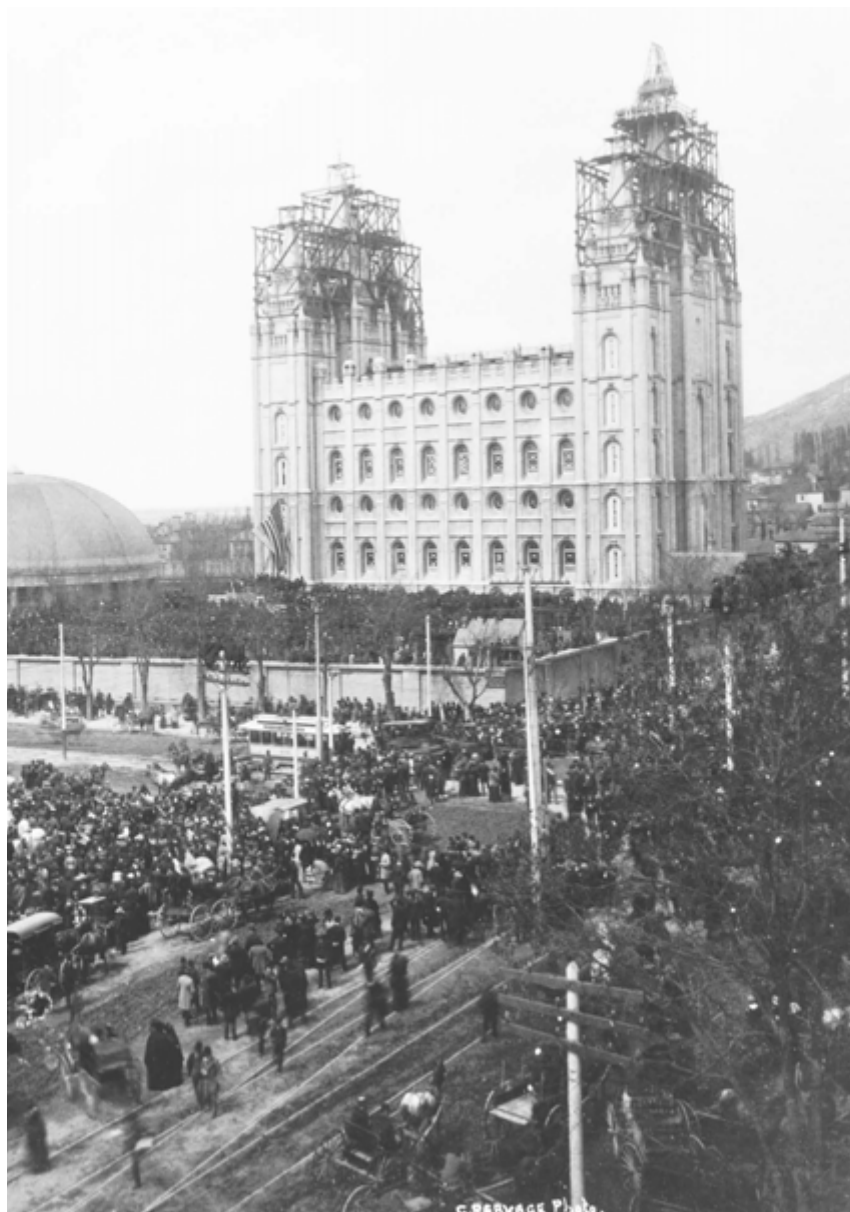
Αποτιμώντας τη ζωή του, ο Πρόεδρος Γιανγκ έγραψε τα παρακάτω, απαντώντας σε κάποιον εκδότη μιας εφημερίδας της Νέας Υόρκης:

«Τα αποτελέσματα των μόχθων μου τα τελευταία 26 χρόνια, είναι εν συντομία: Ο οικισμός αυτής της επικράτειας από Αγίους των Τελευταίων Ημερών, περίπου 100.000 ψυχές. Η ίδρυση περισσότερων από 200 πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών που κατοικούνται από τους ανθρώπους μας... και η ίδρυση σχολείων, εργοστασίων, μύλων και άλλων ιδρυμάτων που απέβλεπαν στη βελτίωση και την ωφέλεια των κοινοτήτων μας.

»...Ολόκληρη η ζωή μου είναι αφιερωμένη στην υπηρεσία του Μεγαλοδύναμου»¹³.

Το Σεπτέμβριο του 1876, ο Πρόεδρος Γιανγκ κατέθεσε δυνατή μαρτυρία για το Σωτήρα: «Καταθέτω μαρτυρία ότι ο Ιησούς είναι ο Χριστός ο Σωτήρας και Λυτρωτής του κόσμου. Έχω υπακούσει τα όσα έχει πει και κατανόησα την υπόσχεσή του και τη γνώση που έχω για αυτόν και η σοφία ετούτου του κόσμου δεν μπορεί να τη δώσει ούτε και να την πάρει από εμένα»¹⁴.

Τον Αύγουστο του 1877, ο Πρόεδρος Γιανγκ αρρώστησε βαριά και παρά τις φροντίδες των γιατρών πέθανε σε μία εβδομάδα. Ήταν 76 ετών και είχε οδηγήσει την Εκκλησία επί 33 χρόνια. Σήμερα τον θυμόμαστε ως το δυναμικό προφήτη ο οποίος οδήγησε τον σύγχρονο Ισραήλ στη γη της επαγγελίας του. Τα κηρύγματά του άγγιζαν κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής, διασαφηνίζοντας ότι η θρησκεία αποτελεί τμήμα της καθημερινής εμπειρίας. Η κατανόησή του για τα θέματα της παραμεθορίου και η ευαίσθητη καθοδήγησή του ενέπνευσαν το λαό του να ολοκληρώσει φαινομενικά αδύνατα καθήκοντα καθώς με τις ευλογίες των ουρανών δημιούργησαν ένα βασίλειο μέσα στην έρημο.

Χιλιάδες Άγιοι συγκεντρώθηκαν για να παρευρεθούν ως μάρτυρες της τοποθέτησης της πλάκας κορυφής τοίχου στο Ναό της Σωτ Λείκ, στις 6 Απριλίου 1892.

Μια περίοδος αντιξοοτήτων και δοκιμασίας

Πρόεδρος Τζων Τέιλορ

Μετά το θάνατο του Προέδρου Μπρίγκαμ Γιανγκ, η Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων υπό την προεδρία του Τζων Τέιλορ, ηγήθηκε των Αγίων των Τελευταίων Ημερών επί τρία χρόνια. Στις 10 Οκτωβρίου 1880, ο Τζων Τέιλορ υποστηρίχθηκε ως Πρόεδρος της Εκκλησίας. Ο Πρόεδρος Τέιλορ ήταν ένας χαρισματικός συγγραφέας και δημοσιογράφος, ο οποίος εξέδωσε ένα βιβλίο σχετικά με την Εξιλέωση καθώς και μερικά από τα σημαντικότερα περιοδικά της Εκκλησίας, συμπεριλαμβανομένων των *Times and Seasons* (Καιροί και εποχές) και του *Mormon* (Μόρμον). Σε πολλές περιστάσεις απέδειξε το θάρρος του και τη βαθιά αφοσίωσή του στο αποκατεστημένο ευαγγέλιο, όπως όταν με τη θέλησή του πήγε μαζί με τους αδελφούς του στη φυλακή Κάρθατζ, όπου πυροβολήθηκε τέσσερις φορές. Το έμβλημά του, «Το βασίλειο του Θεού ή τίποτα», μαρτυρούσε την αφοσίωσή του στο Θεό και στην Εκκλησία.

Ιεραποστολικό έργο

Ο Πρόεδρος Τέιλορ δεσμεύθηκε να κάνει ό,τι μπορούσε ώστε να κηρυχθεί το ευαγγέλιο στα πέρατα της γης. Στη γενική συνέλευση Οκτωβρίου του 1879, κάλεσε τον Μόουζες Θάτσερ, το νεότερο Απόστολο της Εκκλησίας, να ξεκινήσει να καλεί τους ανθρώπους στο ευαγγέλιο, στην Πόλη του Μεξικού, στο Μεξικό. Ο Πρεσβύτερος Θάτσερ και δύο άλλοι ιεραπόστολοι οργάνωσαν τον πρώτο κλάδο της Εκκλησίας στην Πόλη του Μεξικού, στις 13 Νοεμβρίου 1879, με τον δρ. Πλοτίνο Ροντακανάτι ως πρόεδρο κλάδου. Ο δρ. Ροντακανάτι είχε μεταστραφεί στο ευαγγέλιο όταν διάβασε ένα αντίτυπο του Βιβλίου του Μόρμον στα ισπανικά και έγραψε στον Πρόεδρο Τέιλορ για επιπλέον πληροφορίες για την Εκκλησία.

Με έναν πυρήνα από δώδεκα μέλη και τρεις ιεραπόστολους, το αποκατεστημένο ευαγγέλιο άρχισε να εξαπλώνεται αργά ανάμεσα στους Μεξικανούς. Στις 6 Απριλίου 1881, ο Πρεσβύτερος Θάτσερ, ο Φέραμορτζ Γιανγκ και κάποιος αδελφός Παϊς ανέβηκαν σε υψόμετρο 15.500 ποδών στο όρος Ποπακατέπετλ και είχαν μια σύντομη ακολουθία εγκαινίων. Γονατίζοντας εμπρός στον Κύριο, ο Πρεσβύτερος Θάτσερ αφιέρωσε τη γη του Μεξικού και το λαό της ώστε να ακούσουν τη φωνή του Κυρίου, του αληθινού ποιμένα τους.

Ο Πρεσβύτερος Θάτσερ επέστρεψε στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ και ούστησε να κληθούν επιπρόσθετοι ιεραπόστολοι για να υπηρετήσουν στο Μεξικό. Σύντομα, αρκετοί νέοι άνδρες, συμπεριλαμβανομένου του Άντονυ Άιβινς, μελλοντικού μέλους της Πρώτης Προεδρίας, μοχθούσαν στην Πόλη του Μεξικού. Ως μέρος της προσπάθειας της Εκκλησίας στη Μεξικανική Ιεραποστολή, κυκλοφόρησε το 1886 μια έκδοση του Βιβλίου του Μόρμον στα ισπανικά. Η ιστορία του Μίλτον Τρέχο ο οποίος βοήθησε να μεταφραστεί το Βιβλίο του Μόρμον και άλλη λογοτεχνία της Εκκλησίας στα ισπανικά, καταδεικνύει πώς ο Κύριος κατευθύνει το έργο του.

Ο Μίλτον Τρέχο γεννήθηκε στην Ισπανία και μεγάλωσε χωρίς να κατασταλάξει σε κάποια θρησκεία. Υπηρετούσε στο στρατό στις Φιλιππίνες όταν άκουσε κάποια παρατήρηση σχετικά με τους Μορμόνους στα Βραχώδη Όρη και αισθάνθηκε μια δυνατή επιθυμία να τους επισκεφθεί. Αργότερα αρρώστησε βαριά και του ειπώθηκε σε ένα όνειρο ότι θα έπρεπε να επισκεφθεί τη Γιούτα. Όταν ανένηψε, ταξίδεψε στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ. Συνάντησε τον Μπρίγκαμ Γιανγκ και ερεύνησε το ευαγγέλιο. Πείστηκε ότι είχε βρει την αλήθεια και έγινε μέλος της Εκκλησίας. Υπηρέτησε σε ιεραποστολή στο Μεξικό και προετοιμάστηκε πνευματικά και νοητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στο να γίνει κατανοητό ότι οι ισπανόφωνοι μπορούσαν να διαβάσουν το Βιβλίο του Μόρμον στη δική τους γλώσσα.

Ο Πρόεδρος Τέιλορ κάλεσε, επίσης, ιεραπόστολους να φέρουν το ευαγγέλιο στους Ινδιάνους που ζούσαν στην αμερικανική Δύση. Οι επίπονες προσπάθειες του Αμός Ράιτ υπήρξαν ιδιαίτερα καρποφόρες ανάμεσα στους ανθρώπους της φυλής Σοσόνε που κατοικούσαν στον καταυλισμό Γουίντ Ρίβερ, στο Γουαϊόμινγκ. Μετά από υπηρετηση

λίγων μόνο μηνών, ο Ράιτ είχε βαφτίσει περισσότερους από 300 Ινδιάνους, συμπεριλαμβανομένου του αρχηγού Γουασακί. Οι ιεραπόστολοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών έφεραν, επίσης, το ευαγγέλιο στους Ναβάχο, Πουέμπλο και στους Ζούνι που ζούσαν στην Αριζόνα και στο Νέο Μεξικό. Ο Ουίλφορντ Γούντροφ δαπάνησε ένα χρόνο μεταστρέφοντας στο ευαγγέλιο τους Ινδιάνους, συμπεριλαμβανομένων τους Χόπι, Απάτσι και Ζούνι. Ο Αμόν Τένι βοήθησε να βαφτιστούν περισσότεροι από 100 Ινδιάνοι Ζούνι.

Οι ιεραπόστολοι εξακολούθησαν, επίσης, να διδάσκουν το ευαγγέλιο σε Αγγλία και Ευρώπη. Το 1883, ο Τόμας Μπίσινγκερ που είχε γεννηθεί στη Γερμανία και ο οποίος ζούσε στο Λεχί της Γιούτα, έλαβε μια κλήση να υπηρετήσει στην ευρωπαϊκή ιεραποστολή. Ο ίδιος και ο Πωλ Χάμερ στάλθηκαν στην Πράγα της Τσεχοσλοβακίας που αποτελούσε τότε τμήμα της αυστρο-ουγγρικής αυτοκρατορίας. Στους ιεραπόστολους απαγορεύθηκε δια νόμου ο προσηλυτισμός και έτσι ξεκίνησαν φιλικές συζητήσεις με τους ανθρώπους που συναντούσαν. Οι συζητήσεις αυτές στρέφονταν συχνά στο θέμα της θρησκείας. Αφού εργάστηκε με τον τρόπο αυτό για ένα μήνα μόνο, ο Πρεσβύτερος Μπίσινγκερ συνελήφθη και κρατήθηκε στη φυλακή για δύο μήνες. Όταν επανέκτησε την ελευθερία του, είχε την ευλογία να βαφτίσει τον Αντονίν Γουστ, η κατηγορία του οποίου είχε οδηγήσει στη σύλληψή του. Ο αδελφός Γουστ έγινε ο πρώτος Άγιος των Τελευταίων Ημερών που κατοικούσε στην Τσεχοσλοβακία¹.

Το ευαγγέλιο κηρύχθηκε, επίσης, στην Πολωνησία. Δύο άτομα από τη Χαβάη, οι Πρεσβύτεροι Κίμο Πέλιο και Σαμουέλα Μανόα, στάλθηκαν στη Σαμόα το 1862. Βάφτισαν περίπου 50 ανθρώπους και ο Πρεσβύτερος Μανόα εξακολούθησε να ζει στη Σαμόα με τα άτομα που μεταστράφηκαν, για τα επόμενα 25 χρόνια. Το 1887, ο Τζόζεφ Ντιν από τη Σωλτ Λέικ Σίτυ της Γιούτα, έλαβε μια κλήση να υπηρετήσει σε ιεραποστολή στη Σαμόα. Ο Πρεσβύτερος Μανόα και η γεμάτη πίστη σύζυγός του, άνοιξαν το σπιτικό τους στον πρεσβύτερο Ντιν και τη σύζυγό του, Φλόρενς, τους πρώτους Αγίους των Τελευταίων Ημερών εκτός Σαμόα που είχαν δει μέσα σε περισσότερες από δύο δεκαετίες. Ο Πρεσβύτερος Ντιν σύντομα βάφτισε 14 ανθρώπους στην Εκκλησία και έναν περίπου μήνα αργότερα έκανε

το πρώτο κήρυγμά του στη γλώσσα των Σαμόα². Κατ' αυτό τον τρόπο, το ιεραποστολικό έργο ξεκίνησε πάλι στο νησί.

Ξεκινώντας το 1866, για να εμποδίσουν την εξάπλωση της λέπρας, οι αξιωματούχοι στη Χαβάη μετέφεραν άτομα που υπέφεραν από τη νόσο στη χερσόνησο Καλαουπάπα, στο νησί Μολοκάι. Το 1873, ο Τζόναθαν και η Κίτυ Ναπέλα οι οποίοι ήταν Άγιοι των Τελευταίων Ημερών εξορίστηκαν εκεί. Μόνο η Κίτυ είχε την ασθένεια, όμως ο Τζόναθαν ο οποίος είχε επισφραγιστεί σε εκείνη στον Οίκο Ενδάωματος της Σωλτ Λέηκ, δε θέλησε να την αφήσει μόνη της εκεί. Αργότερα ο Τζόναθαν κόλλησε την ασθένεια και όταν, εννέα χρόνια αργότερα, τον επισκέφθηκε ένας καλός φίλος, ήταν σχεδόν αγνώριστος. Για ένα διάστημα προήδρευσε των Αγίων στη χερσόνησο η οποία μέχρι το έτος 1900 αριθμούσε περισσότερους από 200. Οι ηγέτες της Εκκλησίας δε λησμόνησαν τα πιστά μέλη τα οποία υπέφεραν από αυτήν την ασθένεια που κατέβαλλε τον άνθρωπο και συχνά επισκεπτόταν τον κλάδο για να φροντίσει για τις πνευματικές ανάγκες τους³.

Η συνέλευση του Ιωβηλαίου

Στις 6 Απριλίου 1880, τα μέλη της Εκκλησίας γιόρτασαν την πεντηκοστή επέτειο της οργάνωσης της Εκκλησίας. Το ονόμασαν Έτος Ιωβηλαίου, όπως ονόμαζαν οι Ισραηλίτες κάθε πεντηκοστό έτος. Ο Πρόεδρος Τέιλορ παρέγραψε πολλά χρέη προς την Εκκλησία από τα φτωχά μέλη της. Η Εκκλησία συνεισέφερε, επίσης, 300 αγελάδες και 2.000 πρόβατα για να διανεμηθούν στους «φτωχούς που το δικαιούνται»⁴. Οι αδελφές της Ανακουφιστικής Εταιρείας της Εκκλησίας δώρισαν σχεδόν 35.000 μπουσέλ σιτάρι στους έχοντες ανάγκη. Ο Πρόεδρος Τέιλορ παρότρυνε επίσης τα μέλη της Εκκλησίας να παραγράψουν χρέη ιδιωτών, ιδιαίτερα ανθρώπων που βρίσκονταν σε ανάγκη. «Είναι η εποχή του Ιωβηλαίου!» διακήρυξε⁵. Ένα πνεύμα συγχώρησης και χαράς επικρατούσε έντονο ανάμεσα στους Αγίους των Τελευταίων Ημερών.

Την τελευταία ημέρα του Απριλίου 1880, η γενική συνέλευση Ιωβηλαίου ήταν πολύ συγκινητική. Έντεκα από τους Δώδεκα Αποστόλους έδωσαν τις μαρτυρίες τους στη συγκέντρωση που έκλεινε τη συνέλευση. Ο Όρσον Πρατ, ένα από τα αρχικά μέλη της

Απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων, μίλησε για την εποχή όπου ολόκληρη η Εκκλησία είχε συγκεντρωθεί στο σπίτι του Πίτερ Ουίτμερ του πρεσβύτερου, στο Φαγιέτ της Νέας Υόρκης. Αναθυμήθηκε τις δοκιμασίες, τις συγκεντρώσεις, τις καταδίωξεις και τα βάσανα των Αγίων των Τελευταίων Ημερών και αισθάνθηκε ευγνώμων διότι «συγκαταλεγόταν ακόμα στους ανθρώπους αυτούς». Στη συνέχεια κατέθεσε μαρτυρία «σχετικά με το σπουδαίο έργο το οποίο πραγματοποίησε ο Κύριος ο Θεός μας στη διάρκεια των τελευταίων πενήντα ετών»⁶. Ο Πρεσβύτερος Πρατ είχε μόνο λίγους μήνες ζωής μπροστά του και ήταν χαρούμενος που είχε υπομείνει μέχρι τέλους, ως ένας πιστός Άγιος των Τελευταίων Ημερών.

Δύο χρόνια πριν από τον εορτασμό του Ιωβηλαίου, ο Πρόεδρος Τζων Τέιλορ είχε δώσει άδεια για την ίδρυση μιας οργάνωσης που θα παρείχε θρησκευτική διδασκαλία σε παιδιά. Η πρώτη Προκαταρκτική ξεκίνησε στο Φάρμινγκτον της Γιούτα, 15 περίπου μίλια βόρεια της Σωλτ Λέηκ Σίτυ, και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1880 είχε οργανωθεί μια Προκαταρκτική σε όλους σχεδόν τους αποικισμούς των Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Η Προκαταρκτική διευρύνθηκε και περιέλαβε εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο, τα οποία ευλογήθηκαν από τη διδασκαλία του ευαγγελίου, τη μουσική και τις συναναστροφές που απολάμβαναν κάθε εβδομάδα.

Η καταδίωξη εξακολουθεί

Ενώ εργαζόταν στη μετάφραση της Βίβλου στις αρχές της δεκαετίας του 1830, ο Προφήτης Τζόζεφ Σμιθ προβληματίστηκε από το γεγονός ότι ο Αβραάμ, ο Ιακώβ, ο Δαβίδ και άλλοι ηγέτες της Παλαιάς Διαθήκης είχαν περισσότερες από μία συζύγους. Ο Προφήτης προσευχήθηκε για κατανόηση και έμαθε πως σε ορισμένες εποχές, για συγκεκριμένους λόγους, ακολουθώντας ουράνια δοθέντες νόμους, ο πολυμελής γάμος ήταν αποδεκτός και καθοδηγείτο από το Θεό. Ο Τζόζεφ Σμιθ έμαθε, επίσης, πως με ουράνια έγκριση, ορισμένοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών θα επιλέγονταν από την εξουσία της ιεροσύνης να παντρευτούν περισσότερες από μία συζύγους. Αρκετοί Άγιοι των Τελευταίων Ημερών εισήλθαν σε πολυμερή γάμο στη Ναβού, ωστόσο δημόσια ανακοίνωση αυτής της διδαχής και πρακτικής δεν έγινε παρά τον Αύγουστο του 1852, στη γενική

συνέλευση στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ. Στη συνέλευση εκείνη, ο Πρεσβύτερος Όρσον Πρατ, υπό την καθοδήγηση του Προέδρου Μπρίγκαμ Γιανγκ, ανακοίνωσε πως η πρακτική να έχει ένας άνδρας περισσότερες από μία συζύγους αποτελούσε μέρος της αποκατάστασης των πάντων από τον Κύριο (βλέπε Πράξεις 3:19-21).

Πολλοί από τους θρησκευτικούς και πολιτικούς ηγέτες της Αμερικής οργίστηκαν μαθαίνοντας ότι οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών οι οποίοι ζούσαν στη Γιούτα ενθαρρύνονταν προς ένα σύστημα γάμου το οποίο θεωρούσαν ανήθικο και μη χριστιανικό. Μια μεγάλη πολιτική σταυροφορία κηρύχτηκε εναντίον της Εκκλησίας και των μελών της. Το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών πέρασε μια νομοθεσία με την οποία φαλιδιζόταν η ελευθερία των Αγίων των Τελευταίων Ημερών και επλήττετο η Εκκλησία οικονομικά. Η νομοθεσία αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να συλλαμβάνουν οι αρμόδιοι και να φυλακίζουν άνδρες, οι οποίοι είχαν περισσότερες από μία συζύγους και να τους αρνούνται το δικαίωμα να ψηφίσουν, το δικαίωμα του ιδιωτικού χώρου στο σπίτι τους και την απολαβή άλλων ελευθεριών του πολίτη. Εκατοντάδες πιστοί Άγιοι των Τελευταίων Ημερών, άνδρες και κάποιες γυναίκες, πέρασαν ένα διάστημα στις φυλακές, σε περιοχές όπως η Γιούτα, το Άινταχο, η Αριζόνα, η Νεμπράσκα, το Μίσιγκαν και η Νότια Ντακότα.

Η καταδίωξη έγινε, επίσης, έντονη απέναντι σε πολλούς οι οποίοι αποδέχτηκαν κλήσεις να κηρύζουν το ευαγγέλιο, ιδιαίτερα στις νότιες Ηνωμένες Πολιτείες. Για παράδειγμα, τον Ιούλιο του 1878, ο Πρεσβύτερος Τζόζεφ Στάντινγκ δολοφονήθηκε άγρια ενώ εργαζόταν, κοντά στη Ρώμη της Τζώρτζια. Ο συνάδελφός του, ο μελλοντικός Απόστολος Ράτζερ Κλόσον, διέφυγε την τελευταία στιγμή το θάνατο. Οι Άγιοι στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ συγκλονίστηκαν από την είδηση της δολοφονίας του Πρεσβύτερου Στάντινγκ και χιλιάδες άνθρωποι παραβρέθηκαν στην κηδεία του στο Ταμπερνάκλ της Σωλτ Λέηκ.

Οι Πρεσβύτεροι Τζων Γκιμπς, Ουίλιαμ Μπέρι, Ουίλιαμ Τζόουνς και Χένρυ Τόμσον ταξίδεψαν στο μεγαλύτερο μέρος του Τενεσί, σε μια απόπειρα να αλλάξουν την εντύπωση της κοινής γνώμης για την Εκκλησία. Στάθηκαν να ξεκουραστούν ένα πρωινό της Ημέρας του Κυρίου, τον Αύγουστο του 1884, στο σπίτι του Τζέιμς Κόντορ

κοντά στο Κέιν Κρικ του Τενεσί. Ενώ ο Πρεσβύτερος Γκιμπς μελετούσε τις γραφές αναζητώντας ένα κείμενο για το κήρυγμά του, ένας όχλος ξεπήδησε μέσα από το δάσος και άρχισε να πυροβολεί. Οι Πρεσβύτεροι Γκιμπς και Μπέρι έπεσαν νεκροί. Ο Πρεσβύτερος Γκιμπς, δάσκαλος, άφησε πίσω μια σύζυγο και τρία παιδιά να πεθάνουν για το θάνατό του. Η αδελφή Γκιμπς έμεινε χήρα επί 43 χρόνια και έγινε μαιά για να συντηρήσει τα παιδιά της. Πέθανε πιστή στο ευαγγέλιο, περιμένοντας μια χαρούμενη επανένωση με το σύζυγό της. Ο Μπρίγκαμ Χένρυ Ρόμπερτς, αναπληρωτής πρόεδρος ιεραποστολής κατά την εποχή των δολοφονιών, διακινδύνευσε τη ζωή του πηγαίνοντας μεταμφιεσμένος να εκθάψει τις σωρούς των Γκιμπς και Μπέρι. Έφερε τις σωρούς πίσω στη Γιούτα, όπου πολλοί τομείς έκαναν νεκρώσιμες λειτουργίες προς τιμήν των δύο Πρεσβυτέρων.

Σε άλλες περιοχές, ιεραπόστολοι δάρθηκαν μέχρι που το αίμα έτρεχε στη ράχη τους και πολλοί έφεραν τις ουλές από τα μαστιγώματα αυτά, μέχρι το θάνατό τους. Δεν ήταν μια εύκολη εποχή να είναι κάποιος μέλος της Εκκλησίας.

Πολλοί ηγέτες της Εκκλησίας άρχισαν να κρύβονται για να αποφύγουν τη σύλληψη από ομοσπονδιακούς αστυνομικούς που ερευνούσαν για άνδρες με περισσότερες από μία συζύγους. Οι οικογένειες φοβούνταν εκείνες τις νυκτερινές εφόδους των αξιωματικών αυτών. Ο πρόεδρος Τζωρτζ Κάνον, ο Λορέντζο Σνόου, ο Ράτζερ Κλόσον, ο Μπρίγκαμ Χένρυ Ρόμπερτς, ο Τζωρτζ Ρέινολτς και πολλοί άλλοι στάλθηκαν στις φυλακές, όπου πενούσαν το χρόνο τους εκεί γράφοντας βιβλία, διδάσκοντας σχολικά μαθήματα και γράφοντας γράμματα στις οικογένειές τους. Ο Πρόεδρος Τζων Τέιλορ αναγκάστηκε να ζήσει εξόριστος στην Κέισβιλ της Γιούτα, 20 περίπου μίλια βόρεια της Σωλτ Λέηκ Σίτυ, όπου και πέθανε στις 25 Ιουλίου 1887. Ήταν ένας άνδρας με πίστη και θάρρος, ο οποίος αφιέρωσε τη ζωή του στη μαρτυρία του για τον Ιησού Χριστό και στην ίδρυση του βασιλείου του Θεού επάνω στη γη.

Πρόεδρος Ουίλφορντ Γούντροφ

Ο Ουίλφορντ Γούντροφ ήταν ένας από τους πιο επιτυχημένους ιεραπόστολους της Εκκλησίας και επίσης γνωστός για την προφη-

τική εσώτερη γνώση του και αφοσίωση στην Εκκλησία. Διατηρούσε λεπτομερή ημερολόγια τα οποία μας δίνουν πολλές πληροφορίες για τη νεότερη ιστορία της Εκκλησίας. Υπηρέτησε ως πρόεδρος της απαρτίας των Δώδεκα Αποστόλων όταν πέθανε ο Τζων Τέιλορ και δύο σχεδόν χρόνια αργότερα υποστηρίχθηκε ως ο Πρόεδρος της Εκκλησίας.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησής του, η πολιτική σταυροφορία εναντίον των Αγίων των Τελευταίων Ημερών εντάθηκε, ωστόσο η Εκκλησία προχώρησε. Ναοί λειτούργησαν σε τρεις πόλεις της Γιούτα –στο Σεν Τζωρτζ, το Λόγκαν και το Μαντί– και ο Ναός της Σωλτ Λέηκ πλησίαζε στην αποπεράτωσή του. Οι οίκοι αυτοί του Κυρίου έδωσαν τη δυνατότητα σε χιλιάδες Αγίους να λάβουν τα ενδάματά τους και να κάνουν έργο διατάξεων για λογαριασμό των συγγενών τους που είχαν πεθάνει. Ο Πρόεδρος Γούντροφ έδειξε σε ολόκληρη τη ζωή του ενδιαφέρον για το έργο ναού και οικογενειακής ιστορίας. Συμβούλεψε σε πολλές περιστάσεις τους Αγίους να τελούν διατάξεις στο ναό για τους προγόνους τους.

Το παρακάτω περιστατικό τονίζει τη σπουδαιότητα του έργου που πραγματοποιούσαν οι Άγιοι για τους νεκρούς. Τον Μάιο του 1884, ο επίσκοπος Χένρυ Μπάλαρντ από το δεύτερο τομέα Λόγκαν, υπέγραψε εγκριτικά ναού στο σπίτι του. Η εννιάχρονη κόρη τού Χένρυ, η οποία κουβέντιαζε με φίλους στο πεζοδρόμιο κοντά στο σπίτι της, είδε να πλησιάζουν δύο ηλικιωμένοι άνδρες. Την φώναζαν, της έδωσαν μια εφημερίδα και της είπαν να την πάει στον πατέρα της.

Το κοριτσάκι έκανε όπως της είπαν. Ο επίσκοπος Μπάλαρντ είδε πως η εφημερίδα, η *Newbury Weekly News*, που εκδιδόταν στην Αγγλία, περιείχε τα ονόματα περισσότερων από 60 ατόμων, δικών του γνωστών και του πατέρα του, μαζί με πληροφορίες γενεαλογικού ενδιαφέροντος. Η εφημερίδα αυτή, με ημερομηνία 15 Μαΐου 1884, του είχε δοθεί τρεις μόνο ημέρες αφότου τυπώθηκε. Σε μια εποχή πολύ πριν αρχίσουν οι αερομεταφορές, όταν η αλληλογραφία χρειαζόταν αρκετές εβδομάδες για να φτάσει από την Αγγλία στη δυτική Αμερική, αυτό ήταν ένα θαύμα.

Την επομένη, ο επίσκοπος Μπάλαρντ πήγε την εφημερίδα στο ναό και αφηγήθηκε την ιστορία της άφιξης της στον Μάρινερ Μέριλ, τον πρόεδρο ναού. Ο πρόεδρος Μέριλ αναφώνησε: «Αδελφέ Μπάλαρντ, κάποιος στην άλλη πλευρά αγωνιά να γίνει το έργο του και γνωρίζουν πως θα το έκανες εσύ, αν έφθανε στα χέρια σου αυτή η εφημερίδα»⁷. Η εφημερίδα αυτή διατηρείται στην Ιστορική Βιβλιοθήκη της Εκκλησίας, στη Σωλτ Λέηκ της Γιούτα.

Παρά την καταδίωξη, οι ηγέτες της Εκκλησίας παρότρυναν πάντα τον εποικισμό μη κατοικημένων περιοχών στη δυτική Αμερική. Αρχίζοντας από το 1885, πολλές οικογένειες των Αγίων των Τελευταίων Ημερών εγκαταστάθηκαν στη Σονόρα και στην Τοιχουάουα στο Μεξικό, ιδρύοντας πόλεις όπως η Κολόνια Χουάρεζ και η Κολόνια Ντίαζ. Επίσης, άλλες περιοχές στο βόρειο Μεξικό δέχθηκαν μετανάστες, μέλη της Εκκλησίας.

Τα μέλη της Εκκλησίας κοιτούσαν, επίσης, βόρεια προς τον Καναδά για κάποιο μέρος να εποικίσουν. Ο Τσαρλς Καρντ ο οποίος υπηρέτησε ως πρόεδρος του πασσάλου Κασέ Βάλεϊ, ίδρυσε μια κοινότητα Αγίων των Τελευταίων Ημερών στη νότια Αλμπέρτα, το 1886. Έως το χειμώνα του 1888, περισσότεροι από 100 Άγιοι των Τελευταίων Ημερών ζούσαν στο δυτικό Καναδά και κατά τη δεκαετία του 1890 ήρθαν περισσότεροι, παρέχοντας εργατικά χέρια για την κατασκευή ενός συστήματος άρδευσης και σιδηροδρόμου. Πολλοί ηγέτες της Εκκλησίας ενηλικιώθηκαν και ωρίμασαν στην Αλμπέρτα.

Το Μανιφέστο

Καθώς η δεκαετία του 1880 πλησίαζε στο τέλος της, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών πέρασε επιπρόσθετους νόμους οι οποίοι στερούσαν από εκείνους που ασκούσαν πολυμερή γάμο το δικαίωμα να ψηφίζουν και να υπηρετούν σε σώμα ενόρκων και περιόρισε αυστηρά το ποσοστό της ιδιοκτησίας την οποία μπορούσε να κατέχει η Εκκλησία. Καθώς περισσότεροι πατέρες έφευγαν να κρυφτούν, οι οικογένειες των Αγίων των Τελευταίων Ημερών υπέφεραν περισσότερο. Ο Πρόεδρος Γούντροφ παρακάλεσε τον Κύριο για καθοδήγηση. Το απόγευμα της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 1890, ο προφήτης, ενεργώντας κάτω από έμπνευση, έγραψε το Μανιφέστο,

ένα κείμενο το οποίο έδινε τέλος στον πολυμερή γάμο για τα μέλη της Εκκλησίας. Ο Κύριος έδειξε στον Πρόεδρο Γούντροφ σε όραμα, πως αν δε σταματούσε η πρακτική του πολυμερούς γάμου, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών θα αναλάμβανε τους ναούς, σταματώντας έτσι το έργο για ζώντες και νεκρούς.

Στις 24 Σεπτεμβρίου 1890, η Πρώτη Προεδρία και η Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων στήριξε το Μανιφέστο. Οι Άγιοι το ενέκριναν στη γενική συνέλευση του Οκτωβρίου 1890. Σήμερα το κείμενο αυτό περιλαμβάνεται στο Διδαχή και Διαθήκες ως Επίσημη Διακήρυξη-1.

Μετά την ενέργεια αυτή της Εκκλησίας, οι ομοσπονδιακοί αξιωματούχοι έδωσαν χάρη σε άνδρες Αγίους των Τελευταίων Ημερών που είχαν καταδικαστεί ως παραβιάζοντες τους νόμους κατά της πολυγαμίας και ένα μεγάλο ποσοστό καταδίωξης σταμάτησε. Όμως, όπως εξήγησε ο Πρόεδρος Γούντροφ: «Θα είχα αφήσει όλους τους ναούς να φύγουν από τα χέρια μας· θα είχα πάει κι εγώ ο ίδιος στη φυλακή και θα άφηνα κάθε άλλο άνδρα να πάει φυλακή, αν δε με είχε προστάξει ο Θεός των ουρανών να πράξω αυτό που έπραξα. Και όταν ήρθε η ώρα και προστάχθηκα να το κάνω, όλα ήταν ξεκάθαρα σε μένα. Στάθηκα μπροστά στον Κύριο και έγραφα εκείνο που ο Κύριος μου είχε πει να γράψω» («Αποσπάσματα από τρεις ομιλίες του Προέδρου Ουίλφορντ Γούντροφ σχετικά με το Μανιφέστο», συμπεριληφθέντων μετά την Επίσημη Διακήρυξη-1). Ο Θεός και όχι το Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών επέφερε τον επίσημο τερματισμό του πολυμερούς γάμου.

Η Γενεαλογική Εταιρεία

Πολύ πριν οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών ιδρύσουν μια γενεαλογική εταιρεία, τα μέλη της Εκκλησίας συγκέντρωναν στοιχεία γενεαλογικού ενδιαφέροντος που αφορούσαν στη ζωή των αποθανόντων προγόνων τους. Ο Ουίλφορντ Γούντροφ, ο Όρσον Πρατ και ο Χίμπερ Γκραντ ήταν ανάμεσα σε εκείνους οι οποίοι απέκτησαν τα ονόματα χιλιάδων προγόνων για τους οποίους τέλεσαν διατάξεις του ναού. Το 1894, η Πρώτη Προεδρία ζήτησε να οργανωθεί μια γενεαλογική εταιρεία με τον Πρεσβύτερο Φράνκλιν Ρίτσαρντς ως πρώτο ηγέτη της. Ιδρύθηκε μια βιβλιοθήκη και αντιπρόσωποι της εταιρείας ταξίδεψαν ανά τον κόσμο ερευνώντας για ονόματα

ανθρώπων για τους οποίους θα μπορούσαν να τελεστούν διατάξεις του ναού. Η εταιρεία αυτή οδήγησε στη δημιουργία του Τμήματος Οικογενειακής Ιστορίας της Εκκλησίας.

Κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης του Απριλίου 1894, ο Πρόεδρος Γούντροφ ανακοίνωσε ότι είχε λάβει αποκάλυψη σχετικά με το γενεαλογικό έργο. Διακήρυξε πως ο Θεός ήθελε οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών «να εντοπίσουν τη γενεαλογία τους σε όσο περισσότερο βάθος χρόνου μπορούσαν και να επισφραγιστούν στους πατέρες και τις μητέρες τους. Ζητήστε από τα παιδιά να επισφραγιστούν στους γονείς τους και επιμηκύνετε την αλυσίδα αυτή όσο μακρύτερα μπορείτε. ...Αυτό είναι το θέλημα του Κυρίου για το λαό του», είπε, «και νομίζω πως αν το συλλογιστείτε, θα δείτε ότι είναι αληθινό»⁸. Οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών ενθαρρύνονται πάντοτε να αναζητούν το υλικό γενεαλογικού ενδιαφέροντος των αποθανόντων προγόνων τους και να τελούν διατάξεις ναού για λογαριασμό τους.

Από το 1885 έως το 1900, πολλά μέλη της Εκκλησίας υπηρέτησαν σε γενεαλογικές ιεραποστολές. Προσκλήθηκαν στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ για να λάβουν ευλογία για την ιεραποστολή τους από ένα Μέλος Γενικής Εξουσίας. Τους εφοδίασαν, επίσης, με μία κάρτα ιεραποστόλου και μια επιστολή διορισμού. Επισκέφθηκαν συγγενείς, κατέγραψαν ονόματα από ταφόπλακες και μελέτησαν ληξιαρχικά βιβλία ενοριών καθώς και οικογενειακές Βίβλους, επιστρέφοντας στα σπίτια τους με πολύτιμες πληροφορίες οι οποίες επέτρεψαν να τελεστεί έργο ναού. Πολλοί ιεραπόστολοι ανέφεραν πνευματικές εμπειρίες οι οποίες τους έδωσαν την πλήρη βεβαιότητα ότι ο Κύριος ήταν μαζί τους και συχνά τους κατηύθυνε προς μια πηγή που χρειαζόταν ή προς κάποιο συγγενή⁹.

Η αφιέρωση του Ναού της Σωλτ Λέηκ

Ο Πρόεδρος Ουίλφορντ Γούντροφ αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος της ζωής του στο έργο ναού. Ήταν ο πρώτος πρόεδρος του Ναού Σεν Τζωρτζ και αφιέρωσε το Ναό Μαντί. Τώρα, 40 χρόνια αφότου ετέθη ο ακρογωνιαίος λίθος στο Ναό της Σωλτ Λέηκ, ο πρόεδρος Γούντροφ περίμενε με μεγάλη ανυπομονησία την αφιέρωση αυτού του ναού-σταθμό. Η ακολουθία εγκαινίων διήρκεσε από τις 6

Απριλίου έως τις 18 Μαΐου 1893 και παραβρέθηκαν περίπου 75.000 άτομα¹⁰.

Μετά την αρχική ακολουθία εγκαινίων στις 6 Απριλίου, ο Πρόεδρος Γούντροφ έγραψε στο ημερολόγιό του: «Το πνεύμα και η δύναμη του Θεού στάθηκαν επάνω μας. Το πνεύμα της προφητείας και της αποκάλυψης ήταν επάνω μας και οι καρδιές των ανθρώπων είχαν μαλακώσει και πολλά πράγματα αποκαλύφθηκαν σε εμάς»¹¹. Κάποιοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών είδαν αγγέλους, ενώ άλλοι είδαν παλιούς Προέδρους της Εκκλησίας και άλλους αποθανόντες ηγέτες της Εκκλησίας¹².

Όταν ο Πρόεδρος Γούντροφ γιόρτασε τα ενενηκοστά γενέθλιά του, χιλιάδες παιδιά από το Σχολείο Κυριακής γέμισαν το Ταμπερνάκλ στην Τεμπλ Σκουέαρ για να τον τιμήσουν. Ήταν βαθιά συγκινημένος και μιλώντας με μεγάλη συγκίνηση, είπε στο νεαρό ακροατήριό του πως όταν ήταν δέκα χρονών, πήγαινε σε ένα προτεσταντικό Σχολείο Κυριακής και διάβαζε για αποστόλους και προφήτες. Όταν επέστρεψε σπίτι του, προσευχήθηκε να ζούσε αρκετά ώστε να δει αποστόλους και προφήτες ξανά επάνω στη γη. Τώρα στεκόταν ενώπιον της παρουσίας ανδρών οι οποίοι ήταν και απόστολοι και προφήτες. Η προσευχή του είχε απαντηθεί πολλές φορές¹³.

Ένα χρόνο αργότερα, στις 2 Σεπτεμβρίου 1898, ο Πρόεδρος Γούντροφ πέθανε στη διάρκεια επίσκεψής του στο Σαν Φρανσίσκο.

Πρόεδρος Λορέντζο Σνόου και δέκατα

Μετά το θάνατο του Προέδρου Γούντροφ, ο Λορέντζο Σνόου έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας. Ήταν ένας συνετός και αγαπητός ηγέτης ο οποίος είχε προετοιμαστεί καλά για τις υποχρεώσεις του. Είχε γνωρίσει και διδαχθεί από κάθε έναν προφήτη των τελευταίων ημερών έως εκείνη την εποχή. Το Νοέμβριο του 1900, είπε στους συγκεντρωμένους στο Ταμπερνάκλ Αγίους πως είχε επισκεφθεί αρκετές φορές τον Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ και την οικογένειά του, είχε δειπνήσει στο τραπέζι του και είχε ιδιωτικές συζητήσεις με εκείνον. Ήξερε ότι ο Τζόζεφ ήταν ένας προφήτης του Θεού, επειδή ο Κύριος του είχε δείξει αυτή την αλήθεια «ζεκάθαρα και ολοκληρωμένα»¹⁴.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Προέδρου Σνόου, η Εκκλησία αντιμετώπισε σοβαρές οικονομικές δυσκολίες οι οποίες είχαν προκύψει από τη νομοθεσία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης εναντίον του πολυμερούς γάμου. Ο Πρόεδρος Σνόου συλλογίστηκε και προσευχήθηκε για καθοδήγηση σχετικά με το πώς να ελευθερώσει την Εκκλησία από τα εξουθενωτικά χρέη της. Μετά τη γενική συνέλευση του Απριλίου 1899, αισθάνθηκε την παρότρυνση να επισκεφθεί το Σεν Τζωρτζ της Γιούτα. Μιλώντας σε μία συγκέντρωση εκεί, σταμάτησε για λίγο και όταν εξακολούθησε, διακήρυξε ότι είχε λάβει μια αποκάλυψη. Ο λαός της Εκκλησίας είχε παραμελήσει το νόμο των δεκάτων και ο Κύριος του είχε πει πως εάν τα μέλη της Εκκλησίας πλήρωναν με μεγαλύτερη πίστη πλήρη δέκατα, θα εκχύνονταν ευλογίες επάνω τους.

Ο προφήτης κήρυξε τη σπουδαιότητα των δεκάτων σε εκκλησιασμάτα σε ολόκληρη τη Γιούτα. Οι Άγιοι υπάκουσαν στη συμβουλή αυτή και εκείνο το χρόνο πλήρωσαν διπλά δέκατα συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά. Έως το 1907, η Εκκλησία διέθετε αρκετά κεφάλαια για να πληρώσει όλους τους πιστωτές της και απαλλάχθηκε από τα χρέη.

Το 1898, σε μια δεξίωση για τα μέλη του συμβουλίου της Εταιρείας Αμοιβαίας Βελτίωσης Νέων Κυριών, ο Πρόεδρος Τζωρτζ Κάνον ανακοίνωσε ότι η Πρώτη Προεδρία είχε λάβει απόφαση να καλέσει «κάποιες από τις συνετές και σώφρονες γυναίκες στο ιεραποστολικό πεδίο»¹⁵. Πριν από εκείνη την εποχή, κάποιες λιγοστές αδελφές είχαν συνοδεύσει τους συζύγους τους σε ιεραποστολές, όμως αυτή ήταν η πρώτη φορά που η Εκκλησία είχε επίσημα καλέσει και ξεχωρίσει αδελφές ως ιεραποστολικούς πρεσβευτές του Κυρίου Ιησού Χριστού. Μολονότι οι αδελφές δεν είχαν την υποχρέωση να υπηρετήσουν σε ιεραποστολές, κατά τις περασμένες δεκαετίες, χιλιάδες είχαν εξασκήσει αυτό το προνόμιο και υπηρετήσει με γενναιότητα τον Κύριο ως ιεραπόστολοι πλήρους απασχόλησης.

Ο Πρόεδρος Λορέντζο Σνόου οδήγησε την Εκκλησία στον εικοστό αιώνα. Όταν ανέτειλε ο νέος αιώνας, η Εκκλησία είχε 43 πασσάλους, 20 ιεραποστολές και 967 τομείς και κλάδους. Υπήρχαν 283.765 μέλη, τα περισσότερα από τα οποία κατοικούσαν στην περιοχή των

Βραχυδών Ορέων των Ηνωμένων Πολιτειών. Τέσσερις ναοί ήταν εν λειτουργία και οι εφημερίδες *Juvenile Instructor*, *Improvement Era* και *Young Women's Journal* δημοσίευαν άρθρα σχετικά με την Εκκλησία προς τα μέλη της. Κυκλοφόρησαν φήμες ότι θα μπορούσε να ανοίξει τουλάχιστον μία νέα ιεραποστολή και οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών ελάχιστα θα μπορούσαν να φανταστούν τι θα έφερναν τα επόμενα εκατό χρόνια. Παρ' όλα αυτά, ήταν πεπεισμένοι ότι οι προφητείες οι σχετικές με τον προορισμό της Εκκλησίας θα εκπληρώνονταν.

Η επεκτεινόμενη Εκκλησία

Από το 1901 έως το 1970, τέσσερις προφήτες προήδρευσαν μιας επεκτεινόμενης Εκκλησίας – οι Τζόζεφ Σμιθ, Χίμπερ Γκραντ, Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ και Ντέιβιντ ΜακΚέι. Οι Πρόεδροι αυτοί στάθηκαν μάρτυρες της μετάβασης από τις μετακινήσεις με άλογο και τετράτροχη άμαξα μέχρι με πύραυλο στο διάστημα. Δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και μία οικονομική ύφεση ανά την υφήλιο προκάλεσαν δυσκολίες στους Αγίους. Κατά την περίοδο αυτή οικοδομήθηκαν εννέα ναοί. Το 1901 υπήρχαν περίπου 300.000 μέλη σε 50 πασσάλους και μέχρι το 1970 η Εκκλησία είχε περισσότερα από 2.800.000 μέλη συγκεντρωμένα σε 500 πασσάλους σε όλο τον κόσμο.

Πρόεδρος Τζόζεφ Φ. Σμιθ

Ο Τζόζεφ Φ. Σμιθ, γεννήθηκε το 1838 όταν η καταδίωξη στο Μισούρι βρισκόταν στο απόγειό της, σε μια μικρή καλύβα κοντά στην τοποθεσία του ναού στη μακρινή Δύση. Κατά την εποχή της γέννησης του Τζόζεφ, ο πατέρας του, Χάιρουμ Σμιθ, ήταν φυλακισμένος στο Ρίτομοντ του Μισούρι και η μητέρα του, Μαίρη Φίλντινγκ Σμιθ είχε μείνει μόνη να φροντίσει τα παιδιά της.

Ο νεαρός Τζόζεφ μετακόμισε με την οικογένειά του από το Μισούρι στη Ναβού του Ιλινόις, όπου συνέβη κάποιο περιστατικό που θα το θυμόταν για το υπόλοιπο της ζωής του – τη δολοφονία του πατέρα και του θείου του στη φυλακή Κάρθατς. Ο Τζόζεφ δε θα ξεχνούσε ποτέ ότι είδε τον πατέρα του για τελευταία φορά όταν, στο δρόμο προς το Κάρθατς επάνω στο άλογο, σήκωσε στην αγκαλιά του το γιο του, τον φίλησε και τον άφησε κάτω. Ούτε θα μπορούσε να ξεχάσει τον τρόπο να ακούει το χτύπημα στο παράθυρο ενός γείτονα μέσα στη νύχτα για να ανακοινώσει στη μητέρα του ότι είχαν σκοτώσει τον Χάιρουμ. Η θέα του πατέρα και του θείου

του να κείτονται στα φέρετρα στο Μάνσιον Χάουζ στη Ναβού δεν ξεθώριασε ποτέ από τη μνήμη του.

Ο μικρός Τζόζεφ έγινε άνδρας μέσα σε μια νύχτα σχεδόν. Όταν η Μαίρη Φίλντινγκ Σμιθ και η οικογένειά της ενώθηκαν με τους άλλους κατά την έξοδο από τη Ναβού, ο 7χρονος Τζόζεφ ήταν ο οδηγός μιας από τις άμαξές της. Ο Τζόζεφ ήταν 13 ετών όταν πέθανε η μητέρα του, αφήνοντάς τον ορφανό και προτού κλείσει τα 16 έφυγε για ιεραποστολή στα Σάντουιτς Αιλαντς (τα μετέπειτα Νησιά Χαβάη). Μέσα σε τρεις μήνες από την άφιξή του στη Χονολουλού, μιλούσε με ευχέρεια την τοπική γλώσσα, ένα πνευματικό δώρο που του απένειμαν οι Πρεσβύτεροι Πάρλυ Πρατ και Όρσον Χάιντ των Δώδεκα, οι οποίοι τον ξεχώρισαν. Όταν ήταν 21, έφυγε για μια άλλη ιεραποστολή, τη φορά αυτή για τρία χρόνια στις Βρετανικές Νήσους.

Ο Τζόζεφ ήταν μόνο 28 ετών όταν ο Πρόεδρος Μπρίγκαμ Γιανγκ είχε την παρακίνηση να τον χειροτονήσει Απόστολο. Διαδοχικά υπηρέτησε ως σύμβουλος σε τέσσερις Προεδρίες της Εκκλησίας. Όταν ο Λορέντζο Σνόου πέθανε, τον Οκτώβριο του 1901, ο Τζόζεφ Φ. Σμιθ έγινε ο έκτος Πρόεδρος της Εκκλησίας. Έγινε γνωστός για την ικανότητά του να διαδίδει και να υπερασπίζει αλήθειες του ευαγγελίου. Τα κηρύγματα και τα γραπτά κείμενά του συγκεντρώθηκαν σε έναν τόμο με τίτλο *Gospel Doctrine (Διδαχή του ευαγγελίου)*, ο οποίος έγινε ένα από τα σημαντικά κείμενα διδασχής της Εκκλησίας.

Στις επόμενες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, η Εκκλησία κινήθηκε προς τα εμπρός κατά ορισμένους σημαντικούς τρόπους. Με τη συνεχή έμφαση στα δέκατα και τη συνεπή ανταπόκριση των Αγίων, η Εκκλησία κατόρθωσε να αποπληρώσει όλα τα χρέη της. Ακολούθησε μια περίοδος ευημερίας που έδωσε στην Εκκλησία τη δυνατότητα να οικοδομήσει ναούς, εκκλησίες και κέντρα επισκεπτών και να αγοράσει ιστορικές για την Εκκλησία τοποθεσίες. Η Εκκλησία οικοδόμησε, επίσης, το Κτίριο Διοίκησης στη Σωλτ Λέηκ Σίτυ, το οποίο χρησιμεύει ακόμα ως τα κεντρικά γραφεία της.

Ο Πρόεδρος Σμιθ αναγνώρισε την ανάγκη ύπαρξης ναών σε όλο τον κόσμο. Σε μία συνέλευση το 1906 στη Βέρνη της Ελβετίας,

άπλωσε το χέρι του και διακήρυξε: «Θα έρθει ο καιρός όπου η γη τούτη θα είναι διάσπαρτη με ναούς, όπου θα μπορείτε να πάτε και να λυτρώσετε τους νεκρούς σας»¹. Ο πρώτος ναός Αγίων των Τελευταίων Ημερών στην Ευρώπη, ο Ναός στην Ελβετία, αφιερώθηκε περίπου έναν αιώνα αργότερα σε ένα προάστιο της πόλης όπου ο Πρόεδρος Σμιθ έκανε την προφητεία του. Ο Πρόεδρος Σμιθ αφιέρωσε γη για έναν ναό στο Κάρντοστον της Αλμπέρτα του Καναδά, το 1913 και για ένα ναό στη Χαβάη το 1915.

Ξεκινώντας από τις αρχές της δεκαετίας του 1900, οι ηγέτες της Εκκλησίας παρότρυναν τους Αγίους να παραμείνουν στις χώρες τους μάλλον, παρά να συγκεντρώνονται στη Γιούτα. Το 1911, ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φ. Σμιθ και οι σύμβουλοί του στην Πρώτη Προεδρία δημοσίευσαν την παρακάτω δήλωση: «Είναι επιθυμητό οι άνθρωποί μας να παραμείνουν στις γενέτειρές τους και να σχηματίσουν μόνιμα εκκλησιάσματα ώστε να βοηθήσουν στο έργο προσέλκυσης ανθρώπων στο ευαγγέλιο»².

Εξι εβδομάδες πριν πεθάνει ο Πρόεδρος Σμιθ, έλαβε μια σημαντική αποκάλυψη σχετικά με τη λύτρωση των νεκρών. Είδε σε όραμα τη διακονία του Σωτήρα στον κόσμο των πνευμάτων και έμαθε ότι οι πιστοί Άγιοι έχουν την ευκαιρία να εξακολουθήσουν τη διδασκαλία του ευαγγελίου στον κόσμο των πνευμάτων. Η αποκάλυψη αυτή προστέθηκε στο Πολύτιμο Μαργαριτάρι το 1976 και το 1979 μεταφέρθηκε στο Διδαχή και Διαθήκες ως τμήμα 138.

Πρόεδρος Χίμπερ Γκραντ

Λίγο πριν το θάνατό του, το Νοέμβριο του 1918, ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φ. Σμιθ πήρε από το χέρι τον Χίμπερ Γκραντ, τότε Πρόεδρο των Δώδεκα και είπε: «Ο Κύριος να σε ευλογεί, νέε μου, ο Κύριος να σε ευλογεί, έχεις μια μεγάλη ευθύνη. Πάντοτε να θυμάσαι πως αυτό είναι το έργο του Κυρίου και όχι του ανθρώπου. Ο Κύριος είναι ανώτερος από οποιονδήποτε άνθρωπο. Γνωρίζει ποιον θέλει να καθοδηγήσει την Εκκλησία Του και ποτέ δεν κάνει λάθος»³. Ο Χίμπερ Γκραντ έγινε ο έβδομος Πρόεδρος της Εκκλησίας σε ηλικία 62 ετών, έχοντας υπηρετήσει ως Απόστολος από το 1882.

Ως νέος άνδρας και σε ολόκληρη τη ζωή του, ο Χίμπερ έδειξε ασυνήθιστη αποφασιστικότητα στην επίτευξη των στόχων του. Ως

Η Εκκλησία δημιούργησε αγροκτήματα πρόνοιας για να παρέχει φαγητό σε αυτούς που είχαν ανάγκη. Τα μέλη της Εκκλησίας συνεισέφεραν με την εργασία τους, όπως φαίνεται και από αυτούς τους Αγίους που εργάζονται σε ένα αγρόκτημα με ζαχαρότευτλα το 1933.

μοναχοπαίδι που ανατράφηκε από τη χήρα μητέρα του, ήταν κατά κάποιον τρόπο προστατευμένος από τις δραστηριότητες που είχαν άλλα αγόρια της ηλικίας του. Όταν αποπειράθηκε να μπει στην ομάδα μπέιζμπολ, τον πείραζαν για την αδεξιότητά του και την έλλειψη ικανότητας και δεν ήταν αποδεκτός ως μέλος της ομάδας. Αντί να αποθαρρυνθεί, δαπάνησε πολλές ώρες σε προπόνηση, πετώντας μια μπάλα και τελικά έγινε μέλος μιας άλλης ομάδας η οποία νίκησε σε αρκετά τοπικά πρωταθλήματα.

Όταν ήταν αγόρι ήθελε να γίνει βιβλιοθηκάριος, όταν έμαθε ότι θα πληρωνόταν περισσότερο από τη δουλειά που έκανε τότε, να γυαλίζει παπούτσια. Την εποχή εκείνη το να είσαι βιβλιοθηκάριος απαιτούσε ικανότητες καλλιγραφίας, όμως ο γραφικός χαρακτήρας του ήταν τόσο άσχημος, ώστε δύο από τους φίλους του είπαν ότι έμοιαζε με αποτυπώματα χήνας. Για μια ακόμα φορά δεν έχασε το θάρρος του, αλλά δαπάνησε πολλές ώρες εξασκούμενος στη

γραφή. Έγινε γνωστός για την ικανότητά του να γράφει με ωραία γράμματα, τελικά δίδαξε καλλιγραφία σε ένα πανεπιστήμιο και συχνά τον καλούσαν να γράψει σημαντικά έγγραφα. Απετέλεσε σπουδαίο παράδειγμα για πολλούς οι οποίοι είδαν την αποφασιστικότητα του να κάνει το καλύτερο που μπορούσε στο να υπηρετεί τον Κύριο και τους συνανθρώπους του.

Ο πρόεδρος Γκραντ ήταν ένας συνετός και επιτυχημένος επιχειρηματίας, οι ικανότητες του οποίου τον βοήθησαν να οδηγήσει την Εκκλησία εν τω μέσω μιας παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης και των προσωπικών προβλημάτων που ήταν απόρροια αυτού. Πίστευε ακράδαντα στο να είναι κάποιος αυτάρκης και να βασιζέται στον Κύριο και στη δική του σκληρή εργασία και όχι στο κράτος. Ευλόγησε πολλούς ανθρώπους που βρίσκονταν σε ανάγκη με τα χρήματα που κέρδιζε.

Κατά τη δεκαετία του 1930, οι Άγιοι, όπως και πολλοί άλλοι άνθρωποι στον κόσμο, πάσχιζαν να τα καταφέρουν εξαιτίας της ανεργίας και της φτώχειας κατά τη διάρκεια της μεγάλης οικονομικής ύφεσης. Το 1936, ως αποτέλεσμα μιας αποκάλυψης από τον Κύριο, ο Πρόεδρος Γκραντ θέσπισε το πρόγραμμα πρόνοιας της Εκκλησίας για να υποστηρίξει εκείνους που βρίσκονταν σε ανάγκη και να βοηθήσει όλα τα μέλη να γίνουν αυτοδύναμα. Η Πρώτη Προεδρία είπε για το πρόγραμμα αυτό: «Ο πρωταρχικός σκοπός μας ήταν να καθιερώσουμε, στο βαθμό του δυνατού, ένα σύστημα υπό το οποίο η κατάρα της οκνηρίας θα εξαλειφόταν, το κακό του επιδόματος ανεργίας θα καταργείτο και η ανεξαρτησία, η εργατικότητα, η φειδώ και ο αυτοσεβασμός θα εδραιώνονταν ακόμα μία φορά ανάμεσα στο λαό μας. Ο στόχος της Εκκλησίας είναι να βοηθήσει τα άτομα να βοηθήσουν τον εαυτό τους. Η εργασία πρέπει να ενθρονιστεί πάλι ως η κυρίαρχη αρχή της ζωής των μελών της Εκκλησίας μας»⁴.

Ο Πρόεδρος Τζ. Ρούμπεν Κλαρκ ο νεότερος, ο οποίος υπηρέτησε ως σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία επί 28 χρόνια, τόνισε: «Ο πραγματικός μακροπρόθεσμος στόχος του Προγράμματος Πρόνοιας είναι η οικοδόμηση χαρακτήρα στα μέλη της Εκκλησίας, αυτών που δίνουν και αυτών που λαμβάνουν, διασώζοντας

ό,τι καλύτερο υπάρχει βαθιά μέσα τους, κάνοντας να ανθίσει και να καρποφορήσει ο λανθάνων πλούτος του πνεύματος»⁵.

Μια Γενική Επιτροπή Πρόνοιας ιδρύθηκε το 1936 για να επιβλέπει τις προσπάθειες πρόνοιας στην Εκκλησία. Ο Χάρολντ Λη, πρόεδρος του πασσάλου Πρωτοπύρων, ορίστηκε γενικός διευθυντής της επιτροπής. Αργότερα, αναπτύχθηκαν καταστάματα βιομηχανιών Δεξερέτ για να βοηθήσουν ανέργους και μειονεκτούντες, δημιουργήθηκαν αγροκτήματα και προγράμματα παραγωγής για να βοηθήσουν τους έχοντες ανάγκη. Το πρόγραμμα πρόνοιας εξακολουθεί να ευλογεί χιλιάδες ανθρώπους σήμερα, τόσο τα μέλη της Εκκλησίας που βρίσκονται σε ανάγκη, όσο και άλλους που είναι σε απελπιστική κατάσταση σε όλον τον κόσμο⁶.

Ενώ το ιεραποστολικό έργο εξακολουθούσε με ρυθμούς ανάπτυξης, ο Πρόεδρος Γκραντ συνέβαλε σε μια πολύ ασυνήθιστη μεταστροφή. Ο Βιντσένζο ντι Φρανσέσκα, ένας Ιταλός ιερέας, κατηφόριζε κάποιο δρόμο στην πόλη της Νέας Υόρκης προς την εκκλησία του, όταν είδε ένα βιβλίο χωρίς κάλυμμα μέσα σε ένα βαρέλι γεμάτο στάχτες. Πήρε από μέσα το βιβλίο, το φυλλομέτρησε και είδε για πρώτη φορά τα ονόματα Νεφί, Μωσία, Άλμα και Μορόνι. Ένωσε την παρότρυνση να διαβάσει το βιβλίο, έστω κι αν δεν ήξερε τον τίτλο ή την προέλευσή του και να προσευχηθεί για την αλήθεια του. Καθώς το έκανε, είπε πως «ένα συναίσθημα χαράς, σαν να βρήκα κάτι πολύτιμο και ξεχωριστό, έφερε παρηγοριά στην ψυχή μου και με άφησε με μια χαρά που η ανθρώπινη γλώσσα δεν μπορεί να βρει λόγια να περιγράψει». Άρχισε να διδάσκει τις αρχές που υπήρχαν στο βιβλίο στα μέλη της εκκλησίας του. Οι ηγέτες της εκκλησίας του τον επέπληξαν γι' αυτό και μάλιστα τον παρότρυναν να κάψει το βιβλίο, κάτι που αρνήθηκε να κάνει.

Αργότερα επέστρεψε στην Ιταλία, όπου το 1930 έμαθε πως το βιβλίο εκδίδετο από την Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Έγραψε μια επιστολή στην Εκκλησία στη Γιούτα, η οποία προωθήθηκε στον Πρόεδρο Γκραντ. Ο Πρόεδρος Γκραντ του έστειλε ένα αντίτυπο του Βιβλίου του Μόρμον στα Ιταλικά και έδωσε το όνομά του στον πρόεδρο της ευρωπαϊκής ιεραποστολής. Οι δυσκολίες της περιόδου του πολέμου εμπόδισαν

επί χρόνια τον Βιντσένζο να βαφτιστεί, ωστόσο κατόρθωσε τελικά να γίνει μέλος της Εκκλησίας, στις 18 Ιανουαρίου 1951, το πρώτο άτομο που βαφτίστηκε στη Σικελία. Πέντε χρόνια αργότερα πήρε το ενδάωμά του στο Ναό της Ελβετίας⁷.

Στις 6 Μαΐου 1922, ο Πρόεδρος Γκραντ αφιέρωσε τον πρώτο ραδιοσταθμό της Εκκλησίας. Δύο χρόνια αργότερα, ο σταθμός άρχισε να μεταδίδει συγκεντρώσεις της γενικής συνέλευσης, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε περισσότερα μέλη της Εκκλησίας να ακούσουν τα μηνύματα των Μελών της Γενικής Εξουσίας. Λίγο αργότερα, τον Ιούλιο του 1929, η Χορωδία του Ταμπερνάκλ μετέδωσε το πρώτο πρόγραμμα από το *Μουσική και λόγος και ομιλία*, μια εβδομαδιαία εκπομπή με εμπνευσμένη μουσική και ένα μήνυμα μέσω ομιλίας. Το πρόγραμμα αυτό εξακολούθησε να μεταδίδεται κάθε εβδομάδα μέχρι σήμερα.

Ο Πρόεδρος Γκραντ πέθανε στις 14 Μαΐου 1945. Τα 27 έτη της υπηρετήσής του ως Πρόεδρος της Εκκλησίας τα υπερβαίνουν σε διάρκεια μόνο τα έτη υπηρετήσης του Μπρίγκαμ Γιανγκ.

Πρόεδρος Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ

Ο Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ διαδέχθηκε τον Χίμπερ Γκραντ ως Πρόεδρος της Εκκλησίας. Ο Πρόεδρος Σμιθ, η ζωή του οποίου υπήρξε παράδειγμα της ευτυχίας που βρίσκεται στο να ζούμε το ευαγγέλιο, κατέθεσε μαρτυρία: «Κάθε ευτυχία και κάθε χαρά που αξίζει να αποκαλείται έτσι, υπήρξε αποτέλεσμα της τήρησης των εντολών του Θεού και της διαφύλαξης της συμβουλής και νουθεσίας του»⁸.

Η υπακοή στις εντολές του Θεού και στη συμβουλή των ηγετών της Εκκλησίας, υπήρξε το υπόδειγμα χρησιμότητας στην οικογένεια του Προέδρου Σμιθ για γενεές. Πήρε το όνομά του από τον παππού του εκ πατρός, του Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ, ο οποίος ήταν εξάδελφος του Προφήτη Τζόζεφ και σύμβουλος του Προέδρου Μπρίγκαμ Γιανγκ. Ο πατέρας του Τζωρτζ Άλμπερτ, ο Τζων Χένρυ Σμιθ, υπηρέτησε στην Πρώτη Προεδρία υπό τον Τζόζεφ Φ. Σμιθ. Σε ηλικία 33 ετών, ο Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ κλήθηκε στην Απαρτία των Δώδεκα. Από το 1903 έως το 1910, ο Τζων Χένρυ και ο Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ υπηρέτησαν μαζί στην Απαρτία των Δώδεκα, τη μοναδική φορά σε

αυτή τη θεϊκή νομή που ένας πατέρας και ένας γιος υπηρέτησαν μαζί σε εκείνη την Απαρτία.

Τα 42 χρόνια του Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ στην Απαρτία των Δώδεκα ήταν γεμάτα με ευγενή υπηρέτηση, παρά τα επεισόδια μιας ευπαθούς υγείας. Τα μάτια του υπέστησαν βλάβη από τον ήλιο, όταν επιστατούσε στην κατασκευή του σιδηροδρόμου στη νότια Γιούτα και η χειρουργική επέμβαση δε στάθηκε αρκετή να διορθώσει τη σχεδόν ολική τύφλωσή του. Οι αυξημένες πιέσεις και απαιτήσεις της εποχής του, αποδυνάμωσαν το αδύναμο σώμα του και το 1909 κατέρρευσε από εξάντληση. Η διαταγή του γιατρού για απόλυτη ανάπαυση διέβρωσαν την αυτοπεποίθησή του, δημιούργησαν συναισθήματα απαξίας και χειρότερεψαν την έντασή του.

Κατά τη διάρκεια αυτής της δύσκολης περιόδου, ο Τζωρτζ είδε σε ένα όνειρο ένα όμορφο δάσος κοντά σε μια μεγάλη λίμνη. Αφού περπάτησε αρκετή απόσταση μέσα στο δάσος, αναγνώρισε τον αγαπημένο παππού του, τον Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ να έρχεται προς το μέρος του. Ο Τζωρτζ προχώρησε βιαστικά προς το μέρος του, όμως καθώς ο παππούς του πλησίασε, σταμάτησε και είπε: «Θα ήθελα να μάθω τι έκανες φέροντας το όνομά μου». Ολόκληρη η ζωή του πέρασε από το νου του Τζωρτζ και απάντησε ταπεινά: «Δεν έκανα τίποτα για το οποίο θα πρέπει να ντρέπεσαι, φέροντας το όνομά σου». Το όνειρο αυτό αναζωογόνησε το πνεύμα του Τζωρτζ και τη φυσική αντοχή του και σύντομα μπόρεσε να επιστρέψει στο έργο του. Αργότερα, περιέγραφε συχνά την εμπειρία εκείνη ως ένα σημαντικό ορόσημο στη ζωή του⁹.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ, η οποία διήρκεσε από το 1845 έως το 1951, ο αριθμός των μελών της Εκκλησίας άγγιξε το ένα εκατομμύριο. Αφιερώθηκε ο ναός στο Άινταχο Φολς του Άινταχο και ξανάρχισε το ιεραποστολικό έργο μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

Επίσης, έγιναν συστηματικές προσπάθειες για ανακούφιση των Ευρωπαίων Αγίων οι οποίοι είχαν στερηθεί τα πάντα εξαιτίας του πολέμου. Τα μέλη της Εκκλησίας στις Ηνωμένες Πολιτείες παροτρύνονταν να συνεισφέρουν σε ρουχισμό και άλλα αναγκαία. Ο Πρόεδρος Σμιθ συναντήθηκε με τον Χάρυ Τρούμαν, πρόεδρο

*Ο Πρόεδρος Κορνήλιος Ζάπεϊ και ιεραπόστολοι στην
Ιεραποστολή των Κάτω Χωρών διαχειρίζονται πατάτες του
προγράμματος πρόνοιας για τους Γερμανούς Αγίους, 1947.*

των Ηνωμένων Πολιτειών, για να πάρει την έγκριση αποστολής των τροφίμων που είχαν συγκεντρώσει, του ρουχισμού και των κλινοσκεπασμάτων στην Ευρώπη. Ο Πρόεδρος Σμιθ περιέγραψε τη συνάντηση ως εξής:

Ο πρόεδρος Τρούμαν είπε: «Γιατί θέλετε να τα αποστείλετε εκεί; Το χρήμα τους δεν έχει αξία».

»Απάντηση: «Δε θέλουμε τα χρήματά τους». Με κοίταξε και ρώτησε: «Δεν εννοείτε, βέβαια, πως θα τους τα χαρίσετε;»

»Απάντηση: «Φυσικά θέλουμε να τους τα χαρίσουμε. Είναι αδελφοί και αδελφές μας και βρίσκονται σε κατάσταση απελπιστική. Ο Θεός μας έχει ευλογήσει με αφθονία και θα χαρούμε να τους τα αποστείλουμε, αν έχουμε τη συνεργασία της κυβέρνησης».

»Εκείνος είπε: «Βρίσκεστε στο σωστό δρόμο» και πρόσθεσε: «Θα ήταν χαρά μας να σας βοηθήσουμε με όποιο τρόπο μπορούμε»¹⁰.

Όταν οι προσφορές ξεχωρίζονταν και συσκευάζονταν στη Γιούτα για το υπερατλαντικό ταξίδι, ο Πρόεδρος Σμιθ ήρθε για να

επιτηρήσει τις προετοιμασίες. Δάκρυα έτρεξαν από τα μάτια του όταν είδε τον όγκο των αγαθών που τόσο γενναιόδωρα είχαν προσφερθεί. Ύστερα από λίγα λεπτά, έβγαλε το καινούριο παλτό του και είπε: «Σας παρακαλώ, στείλτε κι αυτό». Μολονότι κάποιοι άνθρωποι που στέκονταν εκεί κοντά του είπαν πως χρειαζόταν το παλτό του την κρύα εκείνη χειμωνιάτικη ημέρα, αυτός επέμενε να σταλεί¹¹.

Στον Πρεσβύτερο Έζρα Ταφτ Μπένσον της Απαρτίας των Δώδεκα, ανατέθηκε να ανοίξουν εκ νέου οι ιεραποστολές στην Ευρώπη, να φροντίσει για τη διανομή των αγαθών προς ανακούφιση και να χορηγήσει για τις πνευματικές ανάγκες των Αγίων. Μια από τις πρώτες επισκέψεις του Πρεσβύτερου Μπένσον ήταν σε μια συνέλευση των Αγίων στην Καρλσρούη, μια γερμανική πόλη στο Ρήνο ποταμό. Ο Πρεσβύτερος Μπένσον είπε σχετικά με την εμπειρία:

«Βρήκαμε τελικά το δρόμο προς τον τόπο συγκέντρωσης, ένα μισοβομβαρδισμένο κτίριο που βρισκόταν στο εσωτερικό ενός κτιριακού συγκροτήματος. Οι Άγιοι είχαν συγκεντρωθεί και μας περίμεναν επί δύο περίπου ώρες, ελπίζοντας ότι θα πάμε, επειδή είχαν πληροφορηθεί πως θα βρισκόμασταν εκεί για τη συνέλευση. Και μετά, για πρώτη φορά στη ζωή μου, είδα ένα ολόκληρο σχεδόν εκκλησίασμα δακρυσμένο καθώς προχωρούσαμε προς το βάθρο και συνειδητοποίησαν πως επιτέλους, μετά από έξι ή επτά ατέλειωτα χρόνια, αντιπρόσωποι από τη Σιών, όπως έλεγαν, είχαν τελικά βρεθεί κοντά τους. ...Καθώς κοίταζα τα στραμμένα προς τα επάνω πρόσωπά τους, ωχρά, αδύνατα, καθώς έβλεπα πολλούς από αυτούς τους Αγίους κουρελοντυμένους, κάποιους χωρίς παπούτσια, μπορούσα να διακρίνω το φως της πίστης στα μάτια τους καθώς κατέθεταν μαρτυρία για την ουράνια φύση αυτού του σπουδαίου έργου των τελευταίων ημερών και εκφράζαν την ευγνωμοσύνη τους για τις ευλογίες του Κυρίου»¹².

Ανάμεσα στις πολλές υποχρεώσεις του, ο Πρεσβύτερος Μπένσον επέβλεπε τη διανομή των 127 φορτίων σε βαγόνια τρένου με τρόφιμα, ρουχισμό, κλινοσκεπάσματα και φάρμακα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Χρόνια αργότερα, όταν ο Πρόεδρος Τόμας Μόνσον αφιέρωνε μία νέα εκκλησία στο Ζουκίκου στη Γερμανία, ένας ηλικιωμένος αδελφός τον

*Ο Πρόεδρος Ντέιβιντ ΜακΚέι ως νεαρό αγόρι με την οικογένειά του.
Ο Ντέιβιντ είναι στην αγκαλιά του πατέρα του.*

πλησίασε με δάκρυα στα μάτια του και ζήτησε να θυμίσουν γι' αυτόν στον Πρόεδρο Έζρα Ταφτ Μπένσον. Είπε: «Πείτε του ότι έσωσε τη ζωή τη δική μου και εκείνη αμέτρητων αδελφών μου στην πατρίδα μου, χάρη στα τρόφιμα και τα ρούχα που μας έφερε από μέλη της Εκκλησίας στην Αμερική»¹³.

Οι Ολλανδοί Άγιοι είχαν την ευκαιρία να προσφέρουν πραγματική χριστιανική υπηρεσία στους λιμοκτονούντες Αγίους στη Γερμανία. Τα μέλη που ήταν Ολλανδοί είχαν υποφέρει πολύ κατά τη διάρκεια του πολέμου και είχαν λάβει τότε βοήθεια από το πρόγραμμα πρόνοιας, από μέλη της Εκκλησίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Την άνοιξη του 1947, τους ζητήθηκε να ξεκινήσουν προγράμματα πρόνοιας από μόνοι τους, πράγμα που έκαναν με ενθουσιασμό. Φύτεψαν αρχικά πατάτες και περίμεναν μεγάλη σοδειά.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο Πρόεδρος Γουόλτερ Στόβερ της Ιεραποστολής Ανατολικής Γερμανίας, ήρθε στην Ολλανδία και με δάκρυα στα μάτια μίλησε για την πείνα και την ερήμωση των μελών της Εκκλησίας στη Γερμανία. Ο πρόεδρος Κορνίλιους Ζέιπι, πρόεδρος της Ιεραποστολής Κάτω Χωρών, ρώτησε τα μέλη του αν θα εφοδίαζαν με τις πατάτες τους τούς Γερμανούς οι οποίοι υπήρξαν εχθροί τους στη διάρκεια του πολέμου. Τα μέλη

συμφώνησαν με προθυμία και άρχισαν να παρατηρούν την ανάπτυξη της σοδειάς τους με τις πατάτες, με αυξημένο ενδιαφέρον. Η συγκομιδή ήταν πολύ μεγαλύτερη από ότι ανέμενε κανείς και οι Ολλανδοί Άγιοι κατάφεραν να αποστείλουν 75 τόνους πατάτες στους αδελφούς και τις αδελφές τους στη Γερμανία. Ένα χρόνο αργότερα, οι Ολλανδοί Άγιοι έστειλαν 90 τόνους πατάτες και 9 τόνους ρέγκα στους Αγίους στη Γερμανία¹⁴.

Η πληθωρική χριστιανική αγάπη που έδειξαν αυτοί οι Άγιοι ήταν τυπικό γνώρισμα του προέδρου Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ, ο οποίος ακτινοβολούσε την αγάπη του Χριστού σε υπέρμετρο βαθμό. Είπε: «Μπορώ να σας πω, αδελφοί και αδελφές μου, πως οι ευτυχέστεροι άνθρωποι σε τούτο τον κόσμο είναι εκείνοι οι οποίοι αγαπούν τον πλησίον τους σαν τον εαυτό τους και εκδηλώνουν την εκτίμησή τους για τις ευλογίες του Θεού με τη συμπεριφορά τους στη ζωή τους»¹⁵.

Πρόεδρος Ντέιβιντ ΜακΚέι

Ο Ντέιβιντ ΜακΚέι ήταν σύμβουλος του Προέδρου Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ στην Πρώτη Προεδρία. Την άνοιξη του 1951, όταν η υγεία του Προέδρου Σμιθ φάνηκε να καλυτερεύει, ο Πρόεδρος ΜακΚέι και η σύζυγός του, Έμα Ρέι, αποφάσισαν να φύγουν από τη Σολτ Λέηκ Σίτυ για τις διακοπές τους στην Καλιφόρνια που είχαν αναβληθεί. Σταμάτησαν στο Σεν Τζωρτζ της Γιούτα, για να περάσουν το βράδυ. Όταν ο Πρόεδρος ΜακΚέι ζύπνησε νωρίς το επόμενο πρωί, είχε μια έντονη εντύπωση ότι έπρεπε να επιστρέψει στα κεντρικά γραφεία της Εκκλησίας. Μέσα σε λίγες ημέρες αφότου έφθασε στη Σολτ Λέηκ Σίτυ, ο Πρόεδρος Σμιθ έπαθε εγκεφαλική συμφόρηση η οποία οδήγησε στο θάνατό του, στις 4 Απριλίου 1951. Ο Ντέιβιντ ΜακΚέι έγινε τότε ο ένατος Πρόεδρος της Εκκλησίας.

Ο Πρόεδρος ΜακΚέι είχε προετοιμαστεί καλά για να ηγηθεί της Εκκλησίας. Αγόρι οκτώ ετών, είχε αναλάβει τις ευθύνες του άνδρα του σπιτιού, όταν ο πατέρας του κλήθηκε σε ιεραποστολή στις Βρετανικές Νήσους. Δύο από τις μεγαλύτερες αδελφές του είχαν μόλις πρόσφατα πεθάνει, η μητέρα του περίμενε κι άλλο μωρό και ο πατέρας του θεωρούσε ότι οι ευθύνες του αγροκτήματος ήταν πολύ μεγάλες για να τις αφήσει στη μητέρα του Ντέιβιντ.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο αδελφός ΜακΚέι είπε στη σύζυγό του: «Φυσικά, είναι αδύνατο να φύγω». Η αδελφή ΜακΚέι τον κοίταξε και είπε: «Φυσικά και πρέπει να δεχτείς. Να μην ανησυχείς για μένα. Ο Ντέιβιντ κι εγώ θα τα καταφέρουμε πολύ καλά!»¹⁶

Η πίστη και η αφοσίωση των γονιών του εμφύτευσαν στο νεαρό Ντέιβιντ την επιθυμία να υπηρετεί τον Κύριο σε όλη τη ζωή του. Κλήθηκε στο Συμβούλιο των Δώδεκα το 1906 σε ηλικία 32 ετών και υπηρέτησε στο Συμβούλιο εκείνο και στην Πρώτη Προεδρία (ως σύμβουλος του Προέδρου Χίμπερ Γκραντ και του Προέδρου Τζωρτζ Αλμπερτ Σμιθ) επί 45 χρόνια πριν γίνει Πρόεδρος της Εκκλησίας.

Ο Πρόεδρος ΜακΚέι ξεκίνησε ένα πρόγραμμα εκτεταμένων ταξιδιών που τον έφεραν να επισκεφθεί τα μέλη μίας Εκκλησίας η οποία είχε γίνει παγκόσμια. Επισκέφθηκε τους Αγίους σε Μεγάλη Βρετανία και Ευρώπη, Νότια Αφρική, Λατινική Αμερική, Νότιο Ειρηνικό και άλλους τόπους. Όσο βρισκόταν στην Ευρώπη ξεκίνησε προκαταρκτικές διευθετήσεις για την οικοδόμηση ναών σε Λονδίνο και Ελβετία. Πριν από το τέλος της Προεδρίας του, είχε επισκεφθεί σχεδόν ολόκληρο τον κόσμο, ευλογώντας και εμπνέοντας μέλη της Εκκλησίας.

Ο Πρόεδρος ΜακΚέι έδωσε ζανά έμφαση στο ιεραποστολικό έργο, παροτρύνοντας κάθε μέλος να δεσμευτεί να φέρνει τουλάχιστον ένα νέο μέλος στην Εκκλησία κάθε χρόνο. Έγινε πασιγνωστός για την επανειλημμένη νουθεσία του: «Κάθε μέλος, ένας ιεραπόστολος».

Το 1952, σε μια προσπάθεια να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πλήρους απασχόλησης ιεραποστόλων, στάλθηκε σε ιεραπόστολους σε όλο τον κόσμο το πρώτο επίσημο σχέδιο μεταστροφής ατόμων στο ευαγγέλιο. Είχε ως τίτλο, *Ένα συστηματικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία του ευαγγελίου*. Περιλάμβανε επτά ιεραποστολικές συζητήσεις οι οποίες τόνιζαν τη διδασκαλία με το Πνεύμα και δίδασκαν με σαφήνεια τη φύση της Θεϊκής Κεφαλής, το σχέδιο σωτηρίας, την Αποστασία και την Αποκατάσταση καθώς και τη σπουδαιότητα του Βιβλίου του Μόρμον. Ο αριθμός των ανθρώπων που προσχώρησαν στην Εκκλησία σε όλο τον κόσμο αυξήθηκε σημαντικά. Το 1961 οι ηγέτες της Εκκλησίας συγκάλεσαν το πρώτο σεμινάριο για όλους τους προέδρους ιεραποστολής, οι οποίοι διδάχθηκαν

να ενθαρρύνουν τις οικογένειες να συναναστρέφονται τους φίλους και γείτονές τους και μετά να διδάσκονται οι άνθρωποι αυτοί από ιεραπόστολους στο σπίτι τους. Θεσπίστηκε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης στη γλώσσα για νεοκληθέντες ιεραπόστολους το 1961 και αργότερα οικοδομήθηκε ένα κέντρο εκπαίδευσης ιεραποστόλων.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Προέδρου ΜακΚέι, φυτεύθηκαν οι σπόροι για την ανάπτυξη της Εκκλησίας στην Ασία, από μέλη της Εκκλησίας που υπηρετούσαν στις ένοπλες δυνάμεις. Ένας νεαρός στρατιώτης από το Αμερικαν Φορκ της Γιούτα, που υπηρετούσε στη Νότιο Κορέα, παρατήρησε ότι οι στρατιώτες των Ηνωμένων Πολιτειών που συναντούσαν Κορεάτες πολίτες, έκαναν τους Κορεάτες να πηδούν στο πλάι του μονοπατιού όταν περνούσαν οι στρατιώτες. Το νεαρό μέλος της Εκκλησίας, αντίθετα, παραμέριζε και άφηνε τους Κορεάτες να χρησιμοποιούν τα μονοπάτια. Επίσης, έκανε μια προσπάθεια να μάθει τα ονόματά τους και τους χαιρετούσε χαρούμενα καθώς περνούσαν. Μια ημέρα μπήκε στην καντίνα του στρατού με πέντε φίλους του. Η σειρά για το φαγητό ήταν πολύ μεγάλη κι έτοιμη περίμενε για λίγη ώρα σε ένα τραπέζι. Ένας Κορεάτης υπάλληλος δεν άργησε να φανεί, κρατώντας ένα δίσκο με φαγητό. Δείχνοντας το ένα γαλόνι στο μπράτσο του, ο στρατιώτης είπε: «Δεν μπορείς να με σερβίρεις. Είμαι απλός στρατιώτης». Ο Κορεάτης απάντησε: «Σε σερβίρω. Είσαι νούμερο ένα Χριστιανός»¹⁷.

Έως το 1967 ιεραπόστολοι και στρατιώτες έγιναν τόσο αποτελεσματικοί στη διδασκαλία του ευαγγελίου στην Κορέα, ώστε το Βιβλίο του Μόρμον μεταφράστηκε στα Κορεατικά και σύντομα η χώρα γέμισε από πασσάλους και τομείς.

Οι ιεραπόστολοι είχαν, επίσης, μεγάλη επιτυχία στην Ιαπωνία. Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, τα μέλη της Εκκλησίας στην Ιαπωνία είχαν οποραδικά επαφές με αντιπροσώπους της Εκκλησίας επί αρκετά χρόνια. Όμως οι στρατιώτες Άγιοι των Τελευταίων Ημερών που βρίσκονταν στην Ιαπωνία μετά τον πόλεμο βοήθησαν την Εκκλησία να γίνει ισχυρότερη. Το 1945, ο Τατσουί Σάτο εντοπισιάστηκε από τους στρατιώτες Άγιους των Τελευταίων Ημερών, οι οποίοι αρνούσαν να πιουν τσάι και τους υπέβαλε ερωτήσεις οι

οποίες οδήγησαν στη βάφτισή του και στη βάφτιση αρκετών μελών της οικογένειάς του τον επόμενο χρόνο. Ο Έλιοτ Ρίτσαρντς βάφτισε τον Τατσούι και ο Μπόιντ Πάκερ, ένας στρατιώτης ο οποίος θα γινόταν αργότερα μέλος της Απαρτίας των Δώδεκα, βάφτισε την αδελφή Σάτο. Το σπίτι των Σάτο χρησίμευσε ως χώρος όπου πολλοί Ιάπωνες άκουσαν για πρώτη φορά το μήνυμα του αποκατεστημένου ευαγγελίου. Σύντομα ιεραπόστολοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών που είχαν πολεμήσει εναντίον των Ιαπώνων κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου άνοιγαν ιαπωνικές πόλεις για ιεραποστολικό έργο.

Μολονότι η παρουσία της Εκκλησίας στις Φιλιππίνες μπορεί να ανιχνευθεί επίσης στις προσπάθειες Αμερικανών στρατιωτών και άλλων μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, η μεγάλη ανάπτυξη της Εκκλησίας ξεκίνησε εκεί το 1961. Μια νέα Φιλιππινέζα η οποία δεν ήταν μέλος της Εκκλησίας άκουσε για το Βιβλίο του Μόρμον και συνάντησε κάποιους Αγίους των Τελευταίων Ημερών. Το αποτέλεσμα ήταν ότι αισθάνθηκε την παρότρυνση να προσεγγίσει κυβερνητικούς αξιωματούχους τους οποίους συναναστρεφόταν για να ζητήσει να δοθεί έγκριση στους ιεραπόστολους Αγίους των Τελευταίων Ημερών να έρθουν στις Φιλιππίνες. Δόθηκε έγκριση και μόλις λίγους μήνες αργότερα, ο Πρεσβύτερος Γκόρντον Χίνκλι της Απαρτίας των Δώδεκα επαναφίερσε τη χώρα για ιεραποστολικό έργο.

Σαν αποτέλεσμα της σημαντικής ανάπτυξης της Εκκλησίας κατά τη δεκαετία του 1950, ο Πρόεδρος ΜακΚέι ανακοίνωσε το συντονιστικό πρόγραμμα ιεροσύνης. Ανατέθηκε σε μια επιτροπή με πρόεδρο τον Πρεσβύτερο Χάρολντ Λη της Απαρτίας των Δώδεκα να εκπονήσει μια ολοκληρωμένη, με προσευχή, μελέτη για όλα τα προγράμματα της Εκκλησίας για να δουν πόσο καλά κάλυπταν τους σημαντικότερους στόχους της Εκκλησίας. Το 1961, με την έγκριση της Πρώτης Προεδρίας, ο Πρεσβύτερος Λη ανακοίνωσε ότι θα αναπτύσσονταν τρόποι ενεργειών οι οποίες θα καθόριζαν το σχεδιασμό, τη συγγραφή και την εφαρμογή όλης της διδασκομένης ύλης της Εκκλησίας. Ένα μεγάλο μέρος του υλικού αυτού είχε προηγουμένως παρουσιαστεί από τις βοηθητικές οργανώσεις της Εκκλησίας. Με τη νέα αυτή κατεύθυνση θα αποφεύγονταν άχρηστες επαναλήψεις

προγραμμάτων και υλικού μαθημάτων, ώστε το ευαγγέλιο θα μπορούσε να διδαχθεί περισσότερο αποτελεσματικά σε μέλη κάθε ηλικίας και γλώσσας σε μια παγκόσμια Εκκλησία.

Η Εκκλησία έκανε, επίσης, άλλες αλλαγές ώστε να συντονίσει αποδοτικότερα όλα τα προγράμματα και τις δραστηριότητες –συμπεριλαμβανομένου του έργου πρόνοιας, του ιεραποστολικού και του έργου οικογενειακής ιστορίας– για την καλύτερη επίτευξη της αποστολής της Εκκλησίας. Στην οικογενειακή διδασκαλία η οποία απετέλεσε μέρος της Εκκλησίας από την εποχή του Τζόζεφ Σμιθ, δόθηκε ξανά έμφαση κατά τη δεκαετία του 1960, σαν ένας τρόπος να βοηθήσουν στη φροντίδα των πνευματικών και υλικών αναγκών όλων των μελών της Εκκλησίας. Δημιουργήθηκαν βιβλιοθήκες του οικήματος συγκεντρώσεων για να εμπλουτιστεί η διδασκαλία και εισήγαγαν επίσης ένα πρόγραμμα βελτίωσης του δασκάλου. Το 1971 η Εκκλησία άρχισε να εκδίδει τρία περιοδικά στην αγγλική γλώσσα υπό την εποπτεία των Μελών της Γενικής Εξουσίας: το *Φίλος* για τα παιδιά, το *New Era* για τους νέους και το *Ensign* για τους ενήλικες. Την ίδια περίπου εποχή, η Εκκλησία ενοποίησε τα περιοδικά της σε ξένες γλώσσες, τα οποία παλαιότερα εκδίδονταν ανεξάρτητα από διάφορες ιεραποστολές. Ένα περιοδικό μεταφράζεται τώρα σε πολλές γλώσσες και αποστέλλεται στα μέλη της Εκκλησίας σε όλο τον κόσμο.

Ο Πρόεδρος ΜακΚέι τόνιζε από καιρό τη σπουδαιότητα του σπιτικού και της οικογενειακής ζωής ως πηγή ευτυχίας και ως την ασφαλέστερη άμυνα απέναντι στις δοκιμασίες και τους πειρασμούς της σύγχρονης ζωής. Συχνά μιλούσε για την αγάπη που ένιωθε για την οικογένειά του και την ακλόνητη στήριξη που είχε από τη σύζυγό του, Έμα Ρέι. Κατά τη διάρκεια της διοίκησης από τον Πρόεδρο ΜακΚέι, η πρακτική να έχουν εβδομαδιαίες οικογενειακές βραδιές τονίστηκε ξανά με έμφαση ως ένας τρόπος για τους γονείς να τραβήξουν πιο κοντά τα παιδιά τους και να τους διδάξουν τις αρχές του ευαγγελίου.

Η Ανακουφιστική Εταιρεία υποστήριζε τον προφήτη για να δοθεί έμφαση στη σπουδαιότητα της ενδυνάμωσης του σπιτικού και της οικογένειας. Από την αρχή της στη Ναβού, η Ανακουφιστική

Εταιρεία μεγαλώνει για να συμπεριλάβει εκατοντάδες χιλιάδες γυναικών σε όλο τον κόσμο, που ευλογήθηκαν προσωπικά αυτές και οι οικογένειές τους με τη διδασκαλία και τις συναναστροφές μέσω της Ανακουφιστικής Εταιρείας. Από το 1945 έως το 1974, η γενική πρόεδρος της Ανακουφιστικής Εταιρείας ήταν η Πρόεδρος Μπελ Σπάφορντ, μία ικανή ηγέτιδα που έλαβε επίσης και εθνική αναγνώριση όταν υπηρέτησε ως πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Γυναικών των Ηνωμένων Πολιτειών, από το 1968 έως το 1970.

Ο Πρόεδρος ΜακΚέι πέθανε τον Ιανουάριο του 1970 σε ηλικία 96 ετών. Είχε προεδρεύσει της Εκκλησίας σχεδόν 20 χρόνια και κατά τη διάρκεια αυτή, τα μέλη της Εκκλησίας τριπλασιάστηκαν σχεδόν και έγιναν αλματώδεις προσπάθειες να μεταφέρουν το μήνυμα του ευαγγελίου σε ολόκληρο τον κόσμο.

*Άγιοι των Τελευταίων Ημερών από όλο τον κόσμο
αγαλλιάζουν με τις ευλογίες του ευαγγελίου.*

Η Παγκόσμια Εκκλησία

Πρόεδρος Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ

Όταν ο Ντέιβιντ ΜακΚέι πέθανε, ο Πρόεδρος Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ που ήταν τότε σχεδόν 93 ετών, έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας. Ήταν γιος ενός προηγούμενου Προέδρου της Εκκλησίας, του Τζόζεφ Φ. Σμιθ.

Ως αγόρι, ο Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ επιθυμούσε να μάθει το θέλημα του Κυρίου, κάτι που τον ώθησε να διαβάσει το Βιβλίο του Μόρμον δύο φορές πριν γίνει δέκα χρονών και να έχει τις γραφές μαζί του όταν περπατούσε. Όταν η ομάδα ποδοσφαίρου τον έψαχνε, τον έβρισκαν στο υπερώο να διαβάζει τις γραφές. Αργότερα είπε: «Από τις πρώτες αναμνήσεις μου, από τον πρώτο καιρό που άρχισα να διαβάζω, ελάμβανα μεγαλύτερη ικανοποίηση και ευχαρίστηση από τη μελέτη των γραφών και την ανάγνωση για τον Κύριο Ιησού Χριστό, για τον Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ και για το έργο που είχε γίνει για την σωτηρία των ανθρώπων, παρά από οτιδήποτε άλλο στον κόσμο»¹.

Αυτή η πρώτη μελέτη έβαλε τα θεμέλια για μια βαθιά γνώση των γραφών και της ιστορίας της Εκκλησίας, που αντανακλούνταν στα κηρύγματα και στη συγγραφή δύο σχεδόν δωδεκάδων βιβλίων και ενός μεγάλου αριθμού άρθρων σε θέματα δόγματος.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησής του, οι πρώτοι πάσσαλοι οργανώθηκαν στην Ασία (Τόκιο, Ιαπωνία) και στην Αφρική (Γιοχάνεσμπουργκ, Ν. Αφρική). Με την αύξηση των μελών της Εκκλησίας, ο Πρόεδρος Σμιθ και οι Σύμβουλοί του ξεκίνησαν να κάνουν συνελεύσεις περιοχής σε όλο τον κόσμο για να εκπαιδεύουν τους τοπικούς ηγέτες και να δίνουν την ευκαιρία στα μέλη να συναντούν τα Μέλη Γενικής Εξουσίας. Η πρώτη συνέλευση έγινε στο Μάντσεστερ, στην

Η πρώτη συνέλευση περιοχής της Εκκλησίας έγινε στην Αγγλία του Αύγουστο του 1971 υπό τη διεύθυνση του Προέδρου Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ. Ο Πρεσβύτερος Χάουαρντ Χάντερ είναι στο βάθος.

Αγγλία. Για να υπηρετήσουν καλύτερα τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο, ιεραπόστολοι επί θεμάτων υγείας κλήθηκαν να διδάξουν βασικές αρχές υγιεινής και καθαριότητας. Σύντομα περισσότεροι από 200 ιεραπόστολοι επί θεμάτων υγείας υπηρετούσαν σε πολλές χώρες.

Από το 1912, η Εκκλησία υποστήριξε οικονομικά πολλά σεμινάρια σε κτίρια γειτονικά σε γυμνάσια στις δυτικές Ηνωμένες Πολιτείες. Τη δεκαετία του 1920, ινστιτούτα θρησκείας ξεκίνησαν σε κολέγια και πανεπιστήμια και τα μαθήματα παρακολούθησε μεγάλος αριθμός Αγίων των Τελευταίων Ημερών. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950, πρωινά τμήματα σεμιναρίων ξεκίνησαν στο Λος Άντζελες, στην περιοχή της Καλιφόρνια και σύντομα περισσότεροι από 1.800 φοιτητές παρακολουθούσαν. Παρατηρητές μη μέλη, ξαφνιάστηκαν όταν είδαν ότι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών μεταξύ 15 και 18 χρονών ξυπνούσαν στις 5:30 το πρωί, πέντε ημέρες την εβδομάδα, για να παρακολουθήσουν τμήματα θρησκευτικής μελέτης.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, ξεκίνησε το πρόγραμμα σεμιναρίων μελέτης κατ' οίκον, έτσι ώστε οι μαθητές Άγιοι των Τελευταίων Ημερών σε όλο τον κόσμο να μπορούν να λαμβάνουν θρησκευτική διδασκαλία. Κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Προέδρου Σμιθ, οι εγγραφές σε σεμινάρια και ινστιτούτα αυξήθηκαν εντυπωσιακά.

Στην τελευταία δημόσια ομιλία του Προέδρου Σμιθ, που έγινε στη γενική συνέλευση Απριλίου του 1972, είπε: «Δεν υπάρχει ίαση για τις ασθένειες του κόσμου εκτός του ευαγγελίου του Κυρίου Ιησού Χριστού. Η ελπίδα μας για ειρήνη, για υλική και πνευματική ευημερία και για μια εν καιρώ κληρονομιά στο βασίλειο του Θεού, βρίσκεται μόνο μέσα και διαμέσω του αποκατεστημένου ευαγγελίου. Δεν υπάρχει κανένα έργο που μπορεί να κάνει οποιοσδήποτε από εμάς τόσο σημαντικό, όσο να κηρύττουμε το ευαγγέλιο και να οικοδομούμε την Εκκλησία και το βασίλειο του Θεού στη γη»².

Αφού υπηρέτησε ως Πρόεδρος της Εκκλησίας για δύο μισά χρόνια, ο Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ πέθανε ήσυχχα στο σπίτι της κόρης του. Είχε φτάσει την ηλικία των 95 ετών και είχε υπηρετήσει τον Κύριο με θάρρος, σε όλη του τη ζωή.

Χάρολντ Λη

Μία ημέρα μετά το θάνατο του Προέδρου Τζόζεφ Φίλντινγκ Σμιθ, η οικογένεια του Προέδρου Χάρολντ Λη, του γηραιότερου μέλους της Απαρτίας των Δώδεκα, συγκεντρώθηκε για μία οικογενειακή βραδιά. Ένα μέλος της οικογένειας ρώτησε τι θα μπορούσαν να κάνουν που θα βοηθούσε περισσότερο τον Πρόεδρο Λη. «Να είστε ειλικρινείς προς την πίστη, να ζείτε το ευαγγέλιο όπως ακριβώς σας έχω διδάξει», απάντησε. Το μήνυμα αυτό ισχύει για όλα τα μέλη της Εκκλησίας. Στην πρώτη του συνέντευξη τύπου ως Πρόεδρος της Εκκλησίας, ο Χάρολντ Λη δήλωσε: «Να τηρείτε τις εντολές του Θεού. Εκεί βρίσκεται η σωτηρία των ανθρώπων και των εθνών σε αυτά τα γεμάτα προβλήματα χρόνια»³.

Όταν ο Χάρολντ Λη έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας στις 7 Ιουλίου του 1972, ήταν 73 ετών, ο νεότερος Απόστολος που έγινε Πρόεδρος μετά τον Χίμπερ Γκραντ. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην διοίκηση της Εκκλησίας από το 1935, όταν κλήθηκε να κατευθύνει το πρόγραμμα πρόνοιας της Εκκλησίας (βλέπε σελ. 109). Έπαιξε,

επίσης, σημαντικό ρόλο στην αναθεώρηση των προγραμμάτων της Εκκλησίας και της διδασκομένης ύλης, που οδήγησε στην απλούστευση και στον συσχετισμό των προγραμμάτων της Εκκλησίας. Ήταν ένας άνδρας βαθιά πνευματικός, γρήγορος στην ανταπόκριση ως προς τις εμπνεύσεις που ελάμβανε από τους ουρανοί.

Ο Πρόεδρος Λη και οι σύμβουλοί του προήδρευσαν στη δεύτερη συνέλευση περιοχής που έγινε στην Πόλη του Μεξικού. Τα μέλη της Εκκλησίας που συγκεντρώθηκαν στη συνέλευση αυτή, ήταν οι πρώτοι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών που υποστήριζαν την Πρώτη Προεδρία. Ο Πρόεδρος Λη εξήγησε ότι οι συγκεντρώσεις έγιναν στην Πόλη του Μεξικού για να «αναγνωριστεί και να επιδοκιμαστεί το θαυμάσιο έργο και οι κόποι των πολλών οι οποίοι... συνέβαλαν ουσιαστικά στην τεράστια αύξηση της Εκκλησίας».

Όταν οι Άγιοι στο Μεξικό και στην Κεντρική Αμερική έμαθαν ότι μία συνέλευση περιοχής θα πραγματοποιηθεί στην Πόλη του Μεξικού, πολλοί από αυτούς προγραμματίσαν να παρευρεθούν. Μία αδελφή πήγε πόρτα-πόρτα ζητώντας να κάνει την μπουγάδα άλλων. Επί πέντε μήνες αποταμίευε τα χρήματα που κέρδιζε καθαρίζοντας τα ρούχα των γειτόνων της και έτοι μπόρεσε να ταξιδέψει για τη συνέλευση και να παρευρεθεί σε όλες τις συγκεντρώσεις. Πολλοί Άγιοι νήστευαν πρόθυμα κατά την διάρκεια των ημερών της συνέλευσης, επειδή δεν είχαν αρκετά χρήματα για να αγοράσουν φαγητό αφού δούλευαν και εξοικονομούσαν χρήματα για να παρακολουθήσουν τις συγκεντρώσεις. Αυτοί που έκαναν θυσίες, ανταμείφθηκαν με μεγάλη πνευματική δύναμη. Ένα μέλος δήλωσε ότι η συνέλευση ήταν «η καλύτερη εμπειρία της ζωής μου!» Ένα άλλο είπε σε έναν δημοσιογράφο: «Θα περάσουν πολλά χρόνια μέχρι να ξεχάσουμε την αγάπη που νιώσαμε στο διάστημα αυτών των ημερών»⁴.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησής του, ο Πρόεδρος Λη επισκέφθηκε τους Αγίους Τόπους, ο πρώτος Πρόεδρος σε αυτή τη θεϊκή νομή που το έκανε αυτό. Επίσης ανακοίνωσε ότι μικρότεροι ναοί θα οικοδομούνταν από εδώ και στο εξής και κάποια στιγμή θα κατακλύσουν τον κόσμο.

Την επομένη των Χριστουγέννων, το 1973, αφότου είχε υπηρετήσει ως Πρόεδρος της Εκκλησίας μόνο για 18 μήνες, ο Πρόεδρος Λη

πέθανε. Ένας πνευματικός γίγαντας είχε επιστρέψει στην αιώνια κατοικία του.

Πρόεδρος Σπένσερ Κίμπαλ

Ένας άνδρας που γνώριζε πολύ καλά τον πόνο και είχε υποφέρει πολύ, ο Σπένσερ Κίμπαλ, το πρεσβύτερο μέλος των Δώδεκα, υποστηρίχθηκε ως Πρόεδρος της Εκκλησίας όταν πέθανε ο Πρόεδρος Λη. Οι περισσότερες φωνητικές του χορδές του είχαν αφαιρεθεί εξαιτίας καρκίνου και μιλούσε με μια γαλήνια, βραχνή φωνή που αγάπησαν οι Άγιοι των Τελευταίων Ημερών. Γνωστός για την ταπεινοφροσύνη του, την αφοσίωσή του, την ικανότητά του να εργάζεται και το προσωπικό του σύνθημα «Κάνε το», ο Πρόεδρος Κίμπαλ ρίχτηκε στη δουλειά με όλο του το είναι.

Η πρώτη ομιλία του Σπένσερ Κίμπαλ ήταν προς τους τοπικούς αντιπροσώπους της Εκκλησίας και έμεινε αξέχαστη σε όσους την παρακολούθησαν. Ένας που παραβρέθηκε στη συγκέντρωση, θυμόταν ότι μόνο λίγο αφότου άρχισε η ομιλία «αντιληφθήκαμε μία ιδιαίτερη πνευματική παρουσία και καταλάβαμε ότι ακούγαμε κάτι ασυνήθιστο, δυνατό και διαφορετικό. ... Ήταν σαν να τραβούσε τις κουρτίνες που κάλυπταν το σκοπό του Παντοδύναμου και μας προσκαλούσε να δούμε μαζί του τον προορισμό του ευαγγελίου και το όραμα της διακονίας του».

Ο Πρόεδρος Κίμπαλ έδειξε στους ηγέτες «πως η Εκκλησία δεν ζούσε πλήρως στην πίστη που ο Κύριος αναμένει από το λαό Του και πως ως ένα βαθμό έχουμε παραμείνει σε ένα πνεύμα μακαριότητας και ικανοποίησης με τα πράγματα ως έχουν. Ήταν εκείνη τη στιγμή που ήχησε το γνωστό πια σύνθημα: 'Πρέπει να ανοίξουμε το βήμα μας'. Νουθέτησε το ακροατήριό του να αυξήσει τη δέσμευσή του να προκηρύσσει το ευαγγέλιο στα έθνη της γης. Ζήτησε, επίσης, μια μεγάλη αύξηση του αριθμού των ιεραποστόλων που μπορούσαν να υπηρετήσουν στις χώρες τους. Στο τέλος της τελετής, ο Πρόεδρος Έζρα Τάφτ Μπένσον δήλωσε: «Πραγματικά, υπάρχει ένας προφήτης στο Ισραήλ»⁵.

Κάτω από την δυναμική ηγεσία του Προέδρου Κίμπαλ, περισσότερα μέλη υπηρέτησαν ιεραποστολές πλήρους απασχόλησης και η

Εκκλησία προχώρησε μπροστά σε όλο τον κόσμο. Τον Αύγουστο του 1977, ο Πρόεδρος Κίμπαλ ταξίδευσε στη Βαρσοβία, όπου εγκαινίασε την γη της Πολωνίας και ευλόγησε τους ανθρώπους της, ώστε το έργο του Κυρίου να προχωρήσει μπροστά. Εκπαιδευτικά κέντρα Ιεραποστόλων δημιουργήθηκαν στη Βραζιλία, τη Χιλή, το Μεξικό, τη Νέα Ζηλανδία και την Ιαπωνία. Τον Ιούνιο του 1978 ανακοίνωσε μία αποκάλυψη από τον Κύριο που θα είχε μεγάλο αντίκτυπο στο ιεραποστολικό έργο σε όλο τον κόσμο. Για πολλά χρόνια η ιεροσύνη δε δινόταν σε άτομα αφρικανικής καταγωγής, αλλά τώρα η ιεροσύνη και οι ευλογίες του ναού θα απονέμονταν σε όλα τα άξια άρρενα μέλη.

Αυτή η αποκάλυψη αναμενόταν επί μεγάλο διάστημα από τους πιστούς ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Ένα από τα πρώτα μαύρα άτομα που δέχθηκε το ευαγγέλιο στην Αφρική ήταν ο Γουίλιαμ Πωλ Ντάνιελς που έμαθε για την Εκκλησία πολύ νωρίς, το 1913. Ταξίδεψε στην Γιούτα όπου έλαβε μία ειδική ευλογία από τον Πρόεδρο Τζόζεφ Φ. Σμιθ. Ο Πρόεδρος Σμιθ του υποσχέθηκε ότι, εάν παρέμενε πιστός, θα έφερε την ιεροσύνη σε αυτή ή την επόμενη ζωή. Ο αδελφός Ντάνιελς πέθανε το 1936, όντας πιστό μέλος της Εκκλησίας και η κόρη του τέλεσε τις διατάξεις του ναού για τον πατέρα της αμέσως μετά την αποκάλυψη για την ιεροσύνη του 1978⁶.

Και άλλοι πολλοί άνθρωποι στην Αφρική ανέπτυξαν μαρτυρίες για την αλήθεια του ευαγγελίου μέσω των συγγραμμάτων της Εκκλησίας ή μέσω θαυμαστών προσωπικών εμπειριών, αλλά δεν ήταν σε θέση να απολαύσουν όλες τις ευλογίες του ευαγγελίου.

Επί αρκετούς μήνες πριν την αποκάλυψη του Ιουνίου του 1978, ο Πρόεδρος Κίμπαλ συζητούσε με τους Συμβούλους του και τους Δώδεκα Αποστόλους την αποστέρηση της εξουσίας της ιεροσύνης σε άτομα αφρικανικής καταγωγής. Οι ηγέτες της Εκκλησίας ήταν απρόθυμοι να ανοίξουν ιεραποστολές σε περιοχές του κόσμου όπου οι πλήρεις ευλογίες του ευαγγελίου δεν μπορούσαν να απονεμηθούν σε άξια μέλη της Εκκλησίας. Σε μία τοπική συνέλευση στην Νότιο Αφρική, ο Πρόεδρος Κίμπαλ δήλωσε: «Προσευχήθηκα με θερμή. Γνώριζα ότι κάτι υπήρχε εμπρός μας, που ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για πολλά από τα παιδιά του Θεού. Γνώριζα ότι θα μπορούσαμε να

λάβουμε τις αποκαλύψεις του Κυρίου μόνο εάν είμαστε άξιοι και έτοιμοι για αυτές και έτοιμοι να δεχθούμε αυτές και να τις υλοποιήσουμε. Καθημερινά, αποσυρόμουν με ιδιαίτερο σεβασμό και σοβαρότητα στα ανώτερα δωμάτια του ναού και εκεί προσέφερα την ψυχή μου και προσέφερα τις προσπάθειές μου να προχωρήσω μπροστά ως προς το πρόγραμμα. Ήθελα να πράξω αυτό που εκείνος ήθελε. Μίλησα σχετικά με αυτό σε εκείνον και είπα: 'Κύριε, επιθυμώ μόνο αυτό που είναι σωστό'»⁷.

Σε μία ειδική συνάντηση στον ναό με τους Συμβούλους του και την Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων, ο Πρόεδρος Κίμπαλ ζήτησε να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους σχετικά με το να δίνεται η ιεροσύνη σε μαύρους άρρενες. Μετά όλοι προσευχήθηκαν γύρω από το βωμό, με τον Πρόεδρο Κίμπαλ ως φωνή. Ο Πρεσβύτερος Μπρους ΜακΚόνκι που ήταν εκεί, είπε αργότερα: «Σε αυτή την περίπτωση, εξαιτίας των συνεχών εκκλήσεων και της πίστης, και επειδή είχε έρθει ο χρόνος και η στιγμή, ο Κύριος με την πρόνοιά του εξέχυσε το Άγιο Πνεύμα επί της Πρώτης Προεδρίας και των Δώδεκα με έναν θαυμαστό και υπέροχο τρόπο, πέρα από καθετί άλλο που όλοι οι παρόντες είχαν βιώσει ποτέ»⁸. Έγινε ξεκάθαρο σε όλους τους ηγέτες της Εκκλησίας ότι είχε έρθει η ώρα ώστε όλοι οι άξιοι άνδρες να λαμβάνουν τις πλήρεις ευλογίες της ιεροσύνης.

Η Πρώτη Προεδρία έστειλε μία επιστολή με ημερομηνία 8 Ιουνίου 1978 στους ηγέτες της ιεροσύνης, εξηγώντας πως ο Κύριος είχε αποκαλύψει ότι «όλοι οι άξιοι άρρενες, μέλη της Εκκλησίας, μπορούν να χειροτονηθούν στην ιεροσύνη ανεξαρτήτως φυλής ή χρώματος». Στις 30 Σεπτεμβρίου του 1978, οι Άγιοι στη γενική συνέλευση ψήφισαν ομόφωνα την υποστήριξη της πράξης των ηγετών τους. Η επιστολή αυτή βρίσκεται τώρα στο Διδαχή και Διαθήκη ως Επίσημη Διακήρυξη-2.

Από τον καιρό αυτής της ανακοίνωσης, εκατοντάδες άνθρωποι αφρικανικής καταγωγής έχουν έρθει στην Εκκλησία. Η εμπειρία ενός νεοφώτιστου στην Αφρική, εξηγεί πώς το χέρι του Κυρίου ευλόγησε αυτούς τους ανθρώπους. Ένας απόφοιτος κολεγίου και δάσκαλος είδε σε όνειρο ένα μεγάλο κτίριο με σπείρες ή πύργους, στο οποίο εισέρχονταν άνθρωποι ντυμένοι στα λευκά. Αργότερα

Τα τελευταία χρόνια, οι ναοί οικοδομούνται με αλματώδεις ρυθμούς σε όλο τον κόσμο. Ο Ναός της Φρανκφούρτης στη Γερμανία είναι ένας από τους πολλούς ναούς που τώρα ευλογούν μέλη της Εκκλησίας.

καθώς ταξίδευε, είδε το κυρίως κτίριο μιας εκκλησίας των Αγίων των Τελευταίων Ημερών και είχε την εντύπωση ότι αυτή η εκκλησία είχε κατά κάποιο τρόπο σχέση με το όνειρό του, έτσι παρακολούθησε μια συγκέντρωση Κυριακής εκεί. Μετά τη συγκέντρωση, η σύζυγος του προέδρου της ιεραποστολής τού έδειξε ένα φυλλάδιο. Ανοίγοντάς το, ο άνδρας είδε μία φωτογραφία του Ναού της Σωλτ Λέηκ, του κτιρίου στο όνειρό του. Αργότερα είπε: «Πριν ακόμη το καταλάβω, έκλαιγα. ...Δεν μπορώ να εξηγήσω το συναίσθημα. Είχα απαλλαχθεί από όλα τα βάρη. ...Ένωθα ότι βρισκόμουν σε ένα μέρος που το επισκεπτόμουν συχνά. Και τώρα ήμουν σπίτι μου»⁹.

Κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Προέδρου Κίμπαλ, επανωργάνωθηκε η Πρώτη Απαρτία των Εβδομήκοντα, λειτούργησε η τρίωρη ενοποιημένη συγκέντρωση Κυριακής και ναοί οικοδομούνταν σε γρήγορους ρυθμούς. Το 1982, 22 ναοί σε όλο τον κόσμο ήταν, είτε στα σχέδια είτε υπό κατασκευήν, οι περισσότεροι στην

ιστορία της Εκκλησίας έως εκείνη την εποχή. Επίσης, ο Πρόεδρος Κίμπαλ οργάνωσε ένα απαιτητικό πρόγραμμα ταξιδιών που τον έφερε σε πολλές χώρες για συνελεύσεις περιοχής. Σε αυτές τις συναντήσεις, αγνοούσε τις δικές του ανάγκες και προγραμματίζε με κάθε πιθανή ευκαιρία να συναντηθεί, να ενδυναμώσει και να ευλογήσει τους τοπικούς Αγίους.

Σε πολλές χώρες, τα μέλη της Εκκλησίας λαχταρούσαν να λάβουν τις ιερές διατάξεις της σωτηρίας που δίδονταν στους ναούς. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν ένας Άγιος των Τελευταίων Ημερών από τη Σουηδία, που υπηρέτησε σε πολλές ιεραποστολές και εργαζόταν στην προεδρία της ιεραποστολής. Όταν πέθανε, άφησε ένα σεβαστό μέρος της περιουσίας του στο ταμείο του σουηδικού ναού, πολύ πριν η Εκκλησία ανακοινώσει ότι ένας ναός θα οικοδομείτο στη χώρα εκείνη. Όταν ο Πρόεδρος Κίμπαλ ανακοίνωσε τον ναό, η συνεισφορά του ανθρώπου αυτού είχε τοκιστεί και είχε γίνει ένα σεβαστό ποσό. Αμέσως μετά την αφιέρωση του ναού, ο πιστός αυτός αδελφός ο οποίος είχε λάβει το ενδάωμα όσο ζούσε, επισφραγίστηκε στους γονείς του σε αυτόν ακριβώς το ναό που είχαν βοηθήσει τα χρήματά του να κτιστεί.

Ένας πατέρας και μία μητέρα από την Σιγκαπούρη αποφάσισαν να πάνε την οικογένειά τους στο ναό για να επισφραγιστούν και να λάβουν τις ευλογίες τους, του ναού. Θυσίασαν πολλά πράγματα για να συγκεντρώσουν το απαραίτητο ποσό και τελικά πραγματοποίησαν το ταξίδι και παραβρέθηκαν στο ναό. Έμειναν στο σπίτι του ιεραπόστολου που τους είχε διδάξει πολλά χρόνια πριν. Ενώ επισκέπτονταν ένα παντοπωλείο, η αδελφή αυτή αποχωρίστηκε από τον άνδρα της και τον ιεραπόστολο. Όταν την βρήκαν, κρατούσε ένα μπουκάλι με αφρόλουτρο και έκλαιγε. Εξήγησε ότι μία από τις θυσίες που έκανε για να παραβρεθεί στο ναό ήταν να μην χρησιμοποιεί αφρόλουτρο, κάτι που είχε να κάνει επτά χρόνια. Οι θυσίες της, ενώ ήταν δύσκολο να γίνουν, τώρα φαίνονται μικρές, επειδή γνώριζε ότι η οικογένειά της είχε ενωθεί παντοτινά, με τις διατάξεις του οίκου του Κυρίου.

Ένα άλλο μεγάλο επίτευγμα κατά τη διάρκεια της διοίκησης του Προέδρου Κίμπαλ έγινε το 1979, όταν η Εκκλησία δημοσίευσε μία νέα έκδοση στην Αγγλική γλώσσα της Βίβλου Κινγκ Τζέιμς.

*Ο Πρόεδρος
Σπένσερ Κίμπαλ
με Ινδιάνους στις
νοτιοδυτικές
Ηνωμένες
Πολιτείες.*

Το κείμενο δεν είχε αλλαγές, αλλά είχαν προστεθεί υποσημειώσεις που είχαν αντιπαραβολές με τη Βίβλο, με το Βιβλίο του Μόρμον, το Διδαχή και Διαθήκες και το Πολύτιμο Μαργαριτάρι. Ένας μεγάλος Τοπικός Οδηγός και το Λεξικό της Βίβλου έδωσαν βαθύτερη γνώση, μοναδική στις γραφές των σύγχρονων καιρών. Αυτή η έκδοση είχε καινούριες επικεφαλίδες για όλα τα κεφάλαια και περιείχε επίσης αποσπάσματα από τις εμπνευσμένες αναθεωρήσεις που είχε κάνει ο Τζόζεφ Σμιθ στη Βίβλο Κινγκ Τζέιμς.

Το 1981, νέες εκδόσεις του Βιβλίου του Μόρμον, του Διδαχή και Διαθήκες και του Πολύτιμου Μαργαριταριού δημοσιεύθηκαν. Συμπεριελάμβαναν το νέο σύστημα υποσημειώσεων, νέες επικεφαλίδες κεφαλαίων και τμημάτων, χάρτες και ένα ευρετήριο. Σε αυτό

περίπου το χρονικό σημείο, η Εκκλησία άρχισε να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη μετάφραση των γραφών των Τελευταίων Ημερών σε πολλές άλλες γλώσσες.

Με το παράδειγμα και τη διδασκαλία του, ο Πρόεδρος Κίμπαλ ενέπνευσε τα μέλη της Εκκλησίας να διαπρέφουν σε όλες τις ενασχολήσεις τους. Κατά τον εορτασμό προς τιμήν της 100^{ης} επετείου από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Μπρίγκαμ Γιανγκ, είπε: «Ελπίζω και προσμένω ότι από αυτό το Πανεπιστήμιο και το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Εκκλησίας θα ανατείλουν λαμπρά αστέρια της δραματικής τέχνης, της λογοτεχνίας, της μουσικής, της γλυπτικής, της ζωγραφικής, των επιστημών και γενικώς των γραμμάτων»¹⁰. Σε άλλες περιστάσεις, εξέφρασε την ελπίδα του ότι καλλιτέχνες Άγιοι των Τελευταίων Ημερών θα διηγούνται την ιστορία του αποκατεστημένου ευαγγελίου με δυνατό και πειστικό τρόπο.

Παρά το φορτωμένο πρόγραμμα του Προέδρου Κίμπαλ, συνέχισε να προσεγγίζει τους άλλους με αγάπη για να τους υπηρετήσει. Έτρεφε ιδιαίτερα συναισθήματα για τους γηγενείς Αμερικανούς στη Βόρεια και Νότια Αμερική και για τους ανθρώπους της Πολυνησίας και δαπάνησε πολλές ώρες καταβάλλοντας διάφορες προσπάθειες για να τους βοηθήσει. Είχε λάβει ευλογία από τον Πρόεδρο Τζωρτζ Άλμπερτ Σμιθ που τον είχε καθοδηγήσει να τους προσέχει και ως Πρόεδρος της Εκκλησίας, υπέδειξε μέλη της Απαρτίας των Δώδεκα να αφιερώσουν ή να επανα αφιερώσουν τη γη στις χώρες της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής για την κήρυξη του ευαγγελίου. Από εκείνη την εποχή, δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων σε όλη την Κεντρική και Νότια Αμερική έχουν αγαλλιάσει με τις ευλογίες του ευαγγελίου.

Ένα συμβάν, τυπικό παράδειγμα της έγνοιας του για όλους τους ανθρώπους, έλαβε χώρα σε ένα αεροδρόμιο γεμάτο κόσμο, όπου μία νεαρή μητέρα, εξαντλημένη από τον κακό καιρό, στεκόταν στη μία ουρά μετά την άλλη με τη δίχρονη κόρη της, προσπαθώντας να βρει εισιτήριο σε μία πτήση για τον προορισμό της. Ήταν δύο μηνών έγκυος και ο γιατρός της είχε απαγορεύσει να παίρνει αγκαλιά το μικρό παιδί της, που ήταν εξαντλημένο και πεινούσε. Κανείς δεν προσφερόταν να βοηθήσει, αν και αρκετοί άνθρωποι έκαναν επικριτικά σχόλια για το παιδί της που έκλαιγε. Αργότερα, η γυναίκα ανέφερε:

«Κάποιος ήρθε προς το μέρος μας και με ένα ευγενικό χαμόγελο είπε: 'Υπάρχει κάτι που μπορώ να κάνω για να σας βοηθήσω;' Με ένα αναστεναγμό ευγνωμοσύνης δέχτηκα την προσφορά του. Σήκωσε την μικρή κόρη μου που έκλαιγε με λυγμούς από το κρύο πάτωμα και με αγάπη την κράτησε στην αγκαλιά του, ενώ της χτυπούσε ευγενικά την πλάτη. Ρώτησε εάν μπορούσε το κοριτσάκι να μασήσει μια τσίχλα. Όταν εκείνη είχε ηρεμήσει, την πήρε μαζί του και είπε ευγενικά κάτι στους υπόλοιπους στην ουρά πριν από εμένα, σχετικά με το πόσο χρειαζόμουν την βοήθειά τους. Έδειξαν να συμφωνούν και μετά πήγε στο ταμείο των εισιτηρίων [στην αρχή της ουράς] και έκανε όλες τις διαδικασίες με τον υπάλληλο για λογαριασμό μου, έτσι ώστε να μπούμε στην πτήση που έφευγε σύντομα. Περπάτησε μαζί μας έως ένα παγκάκι, όπου κουβέντιασε μαζί μας για λίγο, μέχρι να σιγουρευτεί ότι ήμουν εντάξει. Μετά συνέχισε τον δρόμο του. Περίπου μια εβδομάδα μετά, είδα μία φωτογραφία του Αποστόλου Σπένσερ Κίμπαλ και τον αναγνώρισα ως τον ξένο στο αεροδρόμιο»¹¹.

Επί μερικούς μήνες πριν τον θάνατό του, ο Πρόεδρος Κίμπαλ υπέφερε από σοβαρά προβλήματα υγείας, αλλά παρέμεινε ένα παράδειγμα υπομονής, στωικότητας και εργατικότητας εμπρός στη δοκιμασία. Πέθανε στις 5 Νοεμβρίου του 1985, αφού υπηρέτησε ως Πρόεδρος της Εκκλησίας επί 12 χρόνια.

Η σημερινή Εκκλησία

Πρόεδρος Έζρα Ταφτ Μπένσον

Ο Έζρα Ταφτ Μπένσον έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας μετά το θάνατο του Σπένσερ Κίμπαλ. Από τις αρχές της διοίκησής του, τόνισε τη μεγάλη σπουδαιότητα να διαβάζουμε και να μελετάμε το Βιβλίο του Μόρμον. Κατέθεσε μαρτυρία ότι «το Βιβλίο του Μόρμον φέρνει ανθρώπους στον Χριστό» και επαναβεβαίωσε τη δήλωση του Τζόζεφ Σμιθ ότι το βιβλίο αυτό συνιστά «το θολόλιθο της θρησκείας μας και ένας άνθρωπος θα ερχόταν κοντύτερα στο Θεό ζώντας σύμφωνα με τα διδάγματά του, παρά οποιουδήποτε άλλου βιβλίου»¹.

Στη γενική συνέλευση Απριλίου 1986, ο Πρόεδρος Μπένσον διακήρυξε: «Ο Κύριος παρακίνησε τον υπηρέτη Του Λορέντζο Σνόου να τονίσει εκ νέου την αρχή των δεκάτων για να λυτρώσει την Εκκλησία από τα οικονομικά δεσμά. ...Τώρα, στις ημέρες μας, ο Κύριος έχει αποκαλύψει την ανάγκη να δοθεί εκ νέου έμφαση στο Βιβλίο του Μόρμον. ...Σας υπόσχομαι πως από τη στιγμή αυτή και ύστερα, εάν καθημερινά 'πίνουμε γουλιά-γουλιά' από τις σελίδες του και συμμορφωμάστε με τα διδάγματά του, ο Θεός θα εκχύσει σε κάθε παιδί της Σιών και της Εκκλησίας μια ευλογία η οποία είναι έως τώρα άγνωστη»². Εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο αποδέχτηκαν την πρόσκληση και έλαβαν την υπεσχημένη ευλογία.

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα ήταν η σπουδαιότητα να αποφεύγουμε την περηφάνια. Στη γενική συνέλευση Απριλίου 1989, ζήτησε από τα μέλη της Εκκλησίας να «καθαρίσουν το εσώτερο σκεύος, υπερνικώντας την περηφάνια» η οποία, μας προειδοποίησε, ήταν η αιτία της καταστροφής του έθνους των Νεφιτών. Συμβούλεψε πως «το αντίδοτο για την περηφάνια είναι η ταπεινότητα – η ενδοτικότητα»³.

Καθώς οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο αποδέχονται το αποκατεστημένο ευαγγέλιο του Ιησού Χριστού, είναι σε θέση να λάβουν τις ευλογίες των ιερών διατάξεων.

Όταν υπηρετούσε ως μέλος της Απαρτίας των Δώδεκα, ο Έζρα Ταφτ Μπένσον είχε μια ασυνήθιστη ευκαιρία να αποτελέσει παράδειγμα του να ζει κάποιος το ευαγγέλιο. Το 1952, με την ενθάρρυνση του Προέδρου Ντέιβιντ ΜακΚέι, αποδέχθηκε το διορισμό του ως υπουργός Γεωργίας υπό τον Ντουάιτ Αϊζενχάουερ, πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών. Ήταν η μοναδική φορά στην ιστορία της Εκκλησίας που ένα μέλος της Απαρτίας των Δώδεκα υπηρέτησε στο υπουργικό συμβούλιο προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών. Κατά τη διάρκεια των οκτώ ετών της υπηρετήσής του, κέρδισε το σεβασμό όλων στην πατρίδα του και στο εξωτερικό για την ακεραιότητά του και την ικανότητά του να κατευθύνει και να φέρνει εις πέρας τη γεωργική πολιτική της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών. Ήρθε σε επαφή με ηγέτες κρατών και άνοιξε πόρτες σε αντιπροσώπους της Εκκλησίας σε όλο τον κόσμο.

Υπό την ηγεσία του Προέδρου Μπένσον, η Εκκλησία έκανε σημαντικές προόδους σε όλο τον κόσμο. Στις 28 Αυγούστου 1987, αφιέρωσε το Ναό της Φρανκφούρτης στη Γερμανία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ένα προνόμιο μεστό από νόημα για εκείνον, διότι ανήκε στα κεντρικά γραφεία στη Φρανκφούρτη ενόσω υπηρετούσε ως πρόεδρος της ευρωπαϊκής αποστολής, από το 1964 έως το 1965.

Ο Ναός Φράιμπεργκ της Γερμανίας, στη Λαϊκή Γερμανική Δημοκρατία αφιερώθηκε στις 29 Ιουνίου 1985. Την αφιέρωση αυτή ακολούθησε ένας αριθμός θαυμάτων που συνέβησαν για να γίνει δυνατή η οικοδόμησή του. Στην πρώτη επίσκεψή του στη Λαϊκή Γερμανική Δημοκρατία το 1968, ο Πρεσβύτερος Τόμας Μόνσον της Απαρτίας των Δώδεκα, υποσχέθηκε στους Αγίους: «Εάν παραμείνετε πιστοί και ειλικρινείς στις εντολές του Θεού, κάθε ευλογία που απολαμβάνει οποιοδήποτε μέλος της Εκκλησίας σε όποια άλλη χώρα, θα είναι δική σας». Το 1975, κατά την εποχή που του είχε ανατεθεί έργο στην ίδια χώρα, ο Πρεσβύτερος Μόνσον παρακινήθηκε από το Πνεύμα να αφιερώσει εκείνη τη χώρα στον Κύριο, λέγοντας: «Πατέρα, ας είναι αυτό το ξεκίνημα μιας καινούριας ημέρας για τα μέλη της εκκλησίας Σου σ' αυτή τη χώρα». Ζήτησε να εκπληρωθεί η από καρδιάς επιθυμία των Αγίων «να λάβουν ευλογίες του

ναού». Η εμπνευσμένη υπόσχεση και προφητική προσευχή της αφιέρωσης πραγματοποιήθηκαν⁴.

Κατά την τελευταία ημέρα του Μαρτίου 1989, δόθηκε η άδεια σε ιεραπόστολους Αγίους των Τελευταίων Ημερών να εισέλθουν στη Λαϊκή Γερμανική Δημοκρατία. Στις 9 Νοεμβρίου 1989, η πίστη και οι προσευχές πολλών Αγίων απαντήθηκαν όταν τα εμπόδια μεταξύ ανατολικής και δυτικής Ευρώπης άρχισαν να υποχωρούν, οδηγώντας σε αυξημένο αριθμό βαφτίσεων νεοφώτιστων και οικοδόμηση κτιρίων της Εκκλησίας. Ένας νεοφώτιστος έμαθε για πρώτη φορά για την Εκκλησία κατά τα θυρανοίξια μίας κυρίως εκκλησίας που μόλις είχε ολοκληρωθεί στη Δρέσδη της Γερμανίας, την 1^η Μαΐου 1990. Σε διάστημα λιγότερο από μία εβδομάδα βαφτίστηκε αφού έλαβε μαθήματα από ιεραποστόλους, διάβασε δύο φορές από την αρχή μέχρι τέλους το Βιβλίο του Μόρμον και απέκτησε ισχυρή μαρτυρία για την αλήθεια του ευαγγελίου⁵.

Στις 24 Ιουνίου 1991, σε ένα δείπνο μετά από μια συναυλία της Μορμονικής Χορωδίας του Ταμπερνάκλ στη Μόσχα, ο αντιπρόεδρος της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών ανήγγειλε πως η Εκκλησία είχε αναγνωριστεί επίσημα στη χώρα του. Αυτό επέτρεψε στην Εκκλησία να δημιουργήσει εκκλησιάσματα σε ολόκληρη αυτή τη μεγάλη δημοκρατία. Κατά τη δεκαετία του 1990, αφιερώθηκαν αρκετές πρώην σοβιετικές δημοκρατίες και χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης για την κήρυξη του ευαγγελίου, συμπεριλαμβανομένης της Αλβανίας, Αρμενίας, Λευκορωσίας, Βουλγαρίας, Εσθονίας, Ουγγαρίας, Λετονίας, Λιθουανίας, Ρουμανίας, Ρωσίας και Ουκρανίας. Κτιριακές εγκαταστάσεις για την Εκκλησία ενοικιάστηκαν και οικοδομήθηκαν σε καθεμιά από τις χώρες αυτές και πολλοί άνθρωποι κερδίζουν μαρτυρίες για την αλήθεια του ευαγγελίου. Κατά την αφιέρωση του πρώτου οικήματος συγκεντρώσεων των Αγίων των Τελευταίων Ημερών στην Πολωνία πριν ακόμα από το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, ο Πρεσβύτερος Ράσελ Νέλσον της Απαρτίας των Δώδεκα προσευχήθηκε ώστε να χρησίμευε το οίκημα συγκεντρώσεων ως «καταφύγιο ειρήνης για τις ταραγμένες ψυχές και ως παράδεισος ελπίδας για εκείνους οι οποίοι πεινούν και διψούν για

Ο Πρεσβύτερος Ράσελ Νέλσον με τον αντιπρόεδρο της Ρωσικής Δημοκρατίας σε επίσημο δείπνο, στις 21 Ιουνίου 1991. Ο αντιπρόεδρος ανήγγειλε πως πριν από ένα μήνα σχεδόν, η Εκκλησία είχε αναγνωριστεί επίσημα σε ολόκληρη τη χώρα.

χρηστότητα»⁶. Η ευλογία αυτή εκπληρώθηκε στη ζωή Αγίων σε πολλές χώρες, οι οποίοι βρήκαν την ειρήνη και τη χαρά του ευαγγελίου.

Ως αποτέλεσμα της τεράστιας ανάπτυξης του αριθμού των μελών της Εκκλησίας και της έμφασης που δόθηκε από τον πρόεδρο Μπένσον στο ιεραποστολικό έργο, κατά το τέλος της διοίκησής του, σχεδόν 48.000 ιεραπόστολοι υπηρετούσαν σε 295 ιεραποστολές της Εκκλησίας.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της διοίκησής του, το πρόγραμμα πρόνοιας της Εκκλησίας άρχισε να προσφέρει αυξημένη ανθρωπιστική βοήθεια σε μέλη άλλων πίσθων ανά τον κόσμο. Η βοήθεια αυτή προσφέρεται για την ανακούφιση από τα βάσανα και για να σφυρηλατήσει μακροπρόθεσμη αυτοδυναμία. Μεγάλες ποσότητες τροφίμων, ρουχισμού, ιατροφαρμακευτικού υλικού, κουβέρτες, χρήματα και άλλα διανεμήθηκαν στους έχοντες ανάγκη και

μακροπρόθεσμα προγράμματα προσφέρουν φροντίδα υγείας, εκπαίδευση για τη στοιχειώδη παιδεία και άλλες υπηρεσίες. Αυτή η ευσπλαχνική υπηρεσία φθάνει σε χιλιάδες ανθρώπους σήμερα σε πολλά μέρη του κόσμου.

Χτυπημένος από τις αναπηρίες της προχωρημένης ηλικίας και το χαμό της πολυαγαπημένης συζύγου του, Φλώρα, ο Πρόεδρος Μπένσον πέθανε στις 30 Μαρτίου 1994 σε ηλικία 94 ετών, έχοντας ολοκληρώσει με θάρρος και γενναιότητα την αποστολή του ως προφήτης του Κυρίου. Τον διαδέχθηκε ο Χάουαρντ Χάντερ ο οποίος υπηρετούσε τότε ως πρόεδρος της Απαρτίας των Δώδεκα.

Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ

Στην πρώτη του συνέλευση στις 6 Ιουνίου 1994, ο Πρόεδρος Χάουαρντ Χάντερ θέσπισε ορισμένα σημαντικά θέματα της διοίκησής του. Είπε: «Θα προσκαλούσα όλα τα μέλη της Εκκλησίας να ζουν με όλο και περισσότερη προσοχή προς τη ζωή και το παράδειγμα του Κυρίου Ιησού Χριστού, ιδιαίτερα ως προς την αγάπη, την ελπίδα και τη χριστιανική αγάπη που Εκείνος έδειξε.

»Προσεύχομαι ώστε να μπορούμε να συμπεριφερόμαστε ο ένας στον άλλο με περισσότερη καλοσύνη, περισσότερη ευγένεια, περισσότερη ταπεινότητα, υπομονή και συγχώρεση».

Ζήτησε, επίσης, από τα μέλη της Εκκλησίας να «θεσπίσουν το ναό του Κυρίου ως το μεγάλο σύμβολο της ιδιότητάς τους ως μέλη και τον υπέρτατο χώρο για τις ιερότερες διαθήκες τους. Θα ήταν η βαθύτερη επιθυμία της καρδιάς μου να είναι κάθε μέλος της Εκκλησίας άξιο για το ναό»⁷. Πολλές χιλιάδες μέλη της Εκκλησίας υιοθέτησαν στη ζωή τους τα μηνύματα αυτά και ευλογήθηκαν με μεγαλύτερη πνευματικότητα.

Ο Πρόεδρος Χάντερ διέθετε οξύνοια, πράγμα μεγάλης αξίας για την Εκκλησία. Κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1970, έλαβε μια ανάθεση η οποία απαιτούσε όλες τις ικανότητές του. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαπραγματεύση απόκτησης γης και στην επίβλεψη της οικοδόμησης του σημαντικότερου κτιρίου της Εκκλησίας στους Αγίους Τόπους – το Πανεπιστημιακό Κέντρο Μπρίγκκμ Γιανγκ Ιερουσαλήμ, για σπουδές στη Μέση Ανατολή. Το κέντρο αυτό βρίσκεται στο Όρος Σκόπους, επέκταση του Όρους των Ελαιών. Στεγάζει

Αφιέρωση του Όρου Χάιντ Μειόριαλ στην Ιερουσαλήμ.

κατοικίες και δραστηριότητες σπουδών φοιτητών που μελετούν εις βάθος αυτή τη γη της επαγγελίας, το λαό της (Ιουδαίους και Αραβες εξίσου) και τους τόπους όπου περπάτησαν ο Ιησούς και οι αρχαίοι προφήτες. Το κέντρο αυτό υπήρξε μια ευλογία για εκείνους οι οποίοι έχουν σπουδάσει σ' αυτό και η ομορφιά του έχει εμπνεύσει πολλούς οι οποίοι έχουν επισκεφθεί την περιοχή.

Ο Πρόεδρος Χάντερ έπαιξε, επίσης, σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Πολιτιστικού Κέντρου Πολυνησίας το οποίο βρίσκεται δίπλα στο Πανεπιστήμιο Μπρίγκαμ Γιανγκ της Χαβάης στο Λέι, στη Χαβάη. Υπήρξε ο ιδρυτής πρόεδρος του συμβουλίου αυτού του ωραίου έργου μέσα σε 42 εκτάρια, το οποίο λειτουργεί από την Εκκλησία και είναι ιδιοκτησία της. Σκοπός του είναι η διατήρηση της πολυνησιακής πολιτισμικής φυσιογνωμίας και η παροχή επαγγελματικής απασχόλησης σε σπουδαστές. Οικοδομημένο το 1963, αποτελεί πόλο μεγάλης έλξης και το επισκέπτονται τώρα σχεδόν ένα εκατομμύριο άνθρωποι κάθε χρόνο, οι οποίοι έρχονται να απολαύσουν τη μουσική, το χορό, τις τέχνες και τα χειροτεχνήματα των νησιών της Πολυνησίας.

Προτού γίνει Πρόεδρος της Εκκλησίας, ο Πρεσβύτερος Χάντερ υπηρέτησε επί οκτώ χρόνια ως πρόεδρος της Γενεαλογικής Εταιρείας της Γιούτα, ο πρόδρομος του σημερινού Τμήματος Οικογενειακής Ιστορίας. Κατά την περίοδο αυτή, η εταιρεία επιδότησε την πρώτη Παγκόσμια Συνέλευση Υλικού Γενεαλογικού Ενδιαφέροντος το 1969, το οποίο, είπε, «έχει δημιουργήσει μια ευχάριστη εντύπωση για την Εκκλησία και έχει ανοίξει πόρτες για το έργο μας σε όλο τον κόσμο»⁸. Έδειξε μεγάλη αγάπη για όλους τους ανθρώπους, ζωντανούς και νεκρούς, και συχνά δίδαξε ότι αποτελούμε όλοι μέρος μιας μεγάλης οικογένειας. Ήταν γνωστός ως άνθρωπος ο οποίος διέθετε αγάπη σαν του Χριστού.

Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ο Πρόεδρος Χάντερ αντιμετώπισε πολλές αντιζοότητες. Με πίστη και μεγάλο ψυχικό σθένος, αντιμετώπισε σοβαρά και οδυνηρά προβλήματα υγείας, τη μακροχρόνια και εξουθενωτική αρρώστια και θάνατο της πρώτης γυναίκας του και άλλες δυσκολίες. Παρά τα εμπόδια αυτά, υπηρέτησε δραστήρια τον Κύριο, ταξιδεύοντας περισσότερο και εργαζόμενος

σκληρά διοικώντας τις υποθέσεις της Εκκλησίας. Το παράδειγμά του ήταν συνεπές προς το μήνυμά του: «Εάν έχετε προβλήματα στο σπίτι με τα παιδιά τα οποία παραστρατούν, αν περνάτε οικονομικές αντιξοότητες και συναισθηματική πίεση που απειλούν το σπιτικό και την ευτυχία σας, αν πρέπει να αντιμετωπίσετε την απώλεια ζωής ή υγείας, είτε ειρήνη να έρθει στην ψυχή σας. Δε θα δοκιμαστείτε πέρα από τη δυνατότητά σας να αντέξετε κάτι. Οι παρακαμπτήριες οδοί και οι απογοητεύσεις είναι το ευθύ και στενό μονοπάτι προς Εκείνον»⁹.

Ο Πρόεδρος Χάντερ προήδρευσε στην πόλη του Μεξικού στις 11 Δεκεμβρίου 1994, όταν δημιουργήθηκε ο 2.000^{ος} πάσσαλος της Εκκλησίας, ένα ορόσημο στην ιστορία της Εκκλησίας. Είπε στους συγκεντρωμένους: «Ο Κύριος, μέσω των υπηρετών Του, έχει πραγματοποιήσει αυτό το θαύμα. Το έργο αυτό θα εξακολουθήσει να προχωρεί με δύναμη και ζωτικότητα. Οι υποσχέσεις που δόθηκαν στον πατέρα Λεχί και στα παιδιά του σχετικά με τους απογόνους τους, υπήρξαν και εξακολουθούν να εκπληρώνονται στο Μεξικό»¹⁰. Κατά τη διάρκεια της υπηρετήσης του Προέδρου Χάντερ ως μέλους της Γενικής Εξουσίας, η Εκκλησία στη Λατινική Αμερική μεγάλωσε εκπληκτικά. Όταν έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας, υπήρχαν περισσότεροι από 1,5 εκατομμύρια Άγιοι των Τελευταίων Ημερών σε Μεξικό, Βραζιλία και Χιλή, περισσότερα μέλη της Εκκλησίας από εκείνα που ζούσαν στη Γιούτα εκείνη την εποχή.

Μολοντί ο Πρόεδρος Χάντερ υπηρέτησε ως Πρόεδρος της Εκκλησίας μόνο εννέα μήνες, είχε σημαντική επιρροή στους Αγίους οι οποίοι τον θυμούνται για τη συμπόνια του, την υπομονετικότητά του και το μεγάλο παράδειγμα να ζούμε σαν τον Χριστό.

Πρόεδρος Γκόρντον Χίνκλι

Όταν ο Γκόρντον Χίνκλι έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας μετά το θάνατο του Προέδρου Χάντερ, ρωτήθηκε ποιο θα ήταν το επίκεντρο της προεδρίας του. Απάντησε: «Να συνεχίσω. Ναι, το θέμα μας θα είναι να συνεχίσουμε το σπουδαίο έργο το οποίο προώθησαν οι προκάτοχοί μας, οι οποίοι υπηρέτησαν τόσο εξάίρετα, με τόση πίστη και τόσο καλά. Να οικοδομήσουμε οικογενειακές αξίες,

ναι. Να σφυρηλατήσουμε την εκπαίδευση, ναι. Να οικοδομήσουμε ένα πνεύμα ανεκτικότητας και αυτοσυγκράτησης ανάμεσα στους ανθρώπους παντού, ναι. Και να διακηρύξουμε το ευαγγέλιο του Ιησού Χριστού»¹¹.

Η εκτεταμένη εμπειρία του Προέδρου Χίνκλι με την ηγεσία της Εκκλησίας, τον προετοίμασε καλά για την προεδρία. Υποστηρίχθηκε στην Απαρτία των Δώδεκα Αποστόλων το 1961. Ξεκινώντας το 1981, υπηρέτησε ως σύμβουλος στην Πρώτη Προεδρία σε τρεις Προέδρους της Εκκλησίας – τους Σπένσερ Κίμπαλ, Έζρα Ταφτ Μπένσον και Χάουαρντ Χάντερ. Κατά τη διάρκεια ορισμένων από τα έτη αυτά, ανέλαβε εξαιρετικά δύσκολες ευθύνες όταν οι Πρόεδροι αυτοί της Εκκλησίας υπέφεραν από ασθένειες λόγω προχωρημένης ηλικίας.

Όταν ο νεαρός Γκόρντον Χίνκλι βρισκόταν σε ιεραποστολή στην Αγγλία, έλαβε κάποιες συμβουλές οι οποίες του χρησίμευσαν πολύ στη διάρκεια των ετών όπου είχε αναλάβει δύσκολες ευθύνες.

Όντας αποθαρρυσμένος κατά κάποιο τρόπο, έγραψε ένα γράμμα στον πατέρα του, λέγοντας: «Σπαταλώ το χρόνο μου και τα χρήματά σου. Δε βλέπω κανένα λόγο να παραμείνω εδώ». Έπειτα από λίγο καιρό, έλαβε ένα σύντομο γράμμα από τον πατέρα του που έλεγε: «Αγαπητέ Γκόρντον. Έλαβα το γράμμα σου. ... Ένα μόνο πράγμα έχω να σου προτείνω. Ξέχασε τον εαυτό σου και αφοσιώσου στο έργο. Με αγάπη, ο πατέρας σου».

Ο Πρόεδρος Χίνκλι είπε για τη στιγμή εκείνη: «Κάθισα και τα συλλογίστηκα αυτά και το επόμενο πρωί στην τάξη των γραφών μας, διαβάσαμε εκείνη τη σπουδαία δήλωση του Κυρίου: 'Επειδή, όποιος θέλει να σώσει τη ζωή του, θα τη χάσει' και όποιος χάσει τη ζωή του εξαιτίας μου και εξαιτίας του ευαγγελίου, αυτός θα τη σώσει' (Κατά Μάρκον 8:35). Αυτό με άγγιξε. Η δήλωση εκείνη, η υπόσχεση εκείνη, μαζί με το γράμμα του πατέρα μου, με παρακίνησαν να πάω επάνω... να γονατίσω και να κάνω μια διαθήκη με τον Κύριο ότι θα προσπαθούσα να ξεχάσω τον εαυτό μου και να αφοσιωθώ στο έργο. Θεωρώ ότι ήταν μια αποφασιστική ημέρα στη ζωή μου. Οτιδήποτε καλό συνέβη σε μένα από τότε κι έπειτα, το συσχετίζω με την απόφαση που πήρα εκείνο τον καιρό»¹².

Ο Πρόεδρος Χίνκλι είναι πολύ γνωστός ως ένα άτομο με ασυγκράτητη αισιοδοξία, πάντοτε πλήρης πίστεως στο Θεό και στο μέλλον.

«Όλα θα πάνε καλά, είναι μια διαβεβαίωση που επαναλαμβάνεται συνεχώς από τον Πρόεδρο Χίνκλι στην οικογένεια, τους φίλους και τους συνεργάτες του. 'Συνεχίστε να προσπαθείτε', λέει. 'Να πιστεύετε. Να είστε ευτυχισμένοι. Μην αποθαρρύνεστε. Όλα θα πάνε καλά'»¹³.

Όταν του ζητήθηκε από έναν δημοσιογράφο να αναφέρει τη μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζει η Εκκλησία, απάντησε: «Η μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουμε και η πιο εξαιρετική δυσκολία είναι εκείνη η οποία έρχεται από την εξάπλωση». Εξήγησε πως η όλο και μεγαλύτερη εξάπλωση δημιουργεί την ανάγκη περισσότερων κτιρίων, περιλαμβανομένων και περισσότερων ναών: «Ετούτη είναι η σπουδαιότερη εποχή στην ιστορία της Εκκλησίας για οικοδόμηση ναών. Ποτέ άλλοτε δε συνέπεσε η οικοδόμηση ναών με τη χρονική στιγμή, όπως αυτή εδώ την εποχή. Έχουμε 47 ναούς εν λειτουργία. Έχουμε 13 ακόμα ναούς σε πορεία οικοδόμησης σύμφωνα με τα σχέδιά μας. Θα εξακολουθήσουμε να οικοδομούμε ναούς»¹⁴. Η αυξανόμενη εξάπλωση της Εκκλησίας έχει, επίσης, καταστήσει αναγκαία τη μετάφραση του Βιβλίου του Μόρμον σε πολλές γλώσσες.

Ο Πρόεδρος Χίνκλι έχει προσωπική εμπειρία με την υπέρογκη αύξηση της Εκκλησίας. Παρευρισκόμενος σε μια συνέλευση στην Οσάκα της Ιαπωνίας το 1967, κοίταζε το ακροατήριο το οποίο περιλάμβανε πολλούς νέους ανθρώπους και είπε: «Στο πρόσωπό σας βλέπω το μέλλον της Εκκλησίας στην Ιαπωνία. Και βλέπω ένα σπουδαίο μέλλον. Μόλις έχουμε αγγίξει την επιφάνεια του θέματος. Όμως αισθάνομαι την παρότρυνση να πω αυτό που αισθάνομαι πολύ καιρό τώρα και είναι πως η ημέρα δεν είναι μακριά όπου θα υπάρχουν πάσσαλοι της Σιών σ' αυτή τη μεγάλη χώρα»¹⁵. Μέσα σε χρονικό διάστημα μιας γενιάς, είχαμε 100.000 Αγίους των Τελευταίων Ημερών στην Ιαπωνία, πολλούς πασσάλους, ιεραποστολές και περιφέρειες και ένα ναό.

Ο Πρόεδρος Χίνκλι ενδιαφέρεται επίσης πολύ για την ανάπτυξη της Εκκλησίας στις Φιλιππίνες, όπου ο πρώτος πάσσαλος οργανώθηκε στη Μανίλα το 1973. Δύο δεκαετίες νωρίτερα, την εποχή που έγινε Πρόεδρος της Εκκλησίας, περισσότερα από 300.000 μέλη

Φιλιππινέζοι έλαβαν τις ευλογίες του ευαγγελίου, περιλαμβανομένου κι ενός ναού στη χώρα τους. Ο Πρόεδρος Χίνκλι έδειξε, επίσης, μεγάλο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη της Εκκλησίας σε άλλες περιοχές της Ασίας, όπως η Κορέα, η Κίνα και η Νοτιοανατολική Ασία.

Η πνευματικότητα πολλών μελών στην Ασία αποδεικνύεται από την εμπειρία που είχε ένα Μέλος της Γενικής Εξουσίας, στο οποίο είχε ανατεθεί να καλέσει ένα νέο πρόεδρο πασσάλου σε έναν πάσσαλο στις Φιλιππίνες. Αφού πήρε συνέντευξη από αρκετούς αδελφούς της ιεροσύνης, είχε την παρακίνηση να καλέσει έναν άνδρα περίπου είκοσι πέντε χρονών για να γίνει πρόεδρος πασσάλου. Ζήτησε από το νεαρό αδελφό να πάει σε ένα διπλανό δωμάτιο και με την ησυχία του να επιλέξει τους συμβούλους του. Ο αδελφός επέστρεψε σε 30 δευτερόλεπτα περίπου. Το Μέλος της Γενικής Εξουσίας σκέφτηκε ότι δεν είχε καταλάβει καλά, όμως ο νέος πρόεδρος πασσάλου είπε: «Όχι. Ήξερα μέσω του Πνεύματος του Κυρίου, εδώ και ένα μήνα, ότι επρόκειτο να γίνω πρόεδρος πασσάλου. Έχω ήδη επιλέξει τους συμβούλους μου».

Αρμόζει στον Πρόεδρο Χίνκλι ο οποίος έχει κάνει τόσα πολλά για να βοηθήσει στην εδραίωση της Εκκλησίας σε όλο τον κόσμο, να είναι σε θέση να αναγγείλει κατά τη διάρκεια της διοίκησής του: «Οι στατιστικολόγοι μας, μου λένε πως εάν εξακολουθήσει ο σημερινός ρυθμός, τότε κάποια στιγμή το Φεβρουάριο του 1996, μόλις λίγους μήνες από σήμερα, θα υπάρχουν περισσότερα μέλη της Εκκλησίας εκτός Ηνωμένων Πολιτειών από όσα μέσα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η υπερπήδηση αυτής της διαχωριστικής γραμμής είναι ένα υπέροχα σημαντικό πράγμα. Αντιπροσωπεύει τους καρπούς μιας τρομακτικής σε έκταση προσέγγισης»¹⁶.

Ιδιαίτερα μεγάλη έμφαση κατά τη διοίκηση του Προέδρου Χίνκλι δίνεται στη σπουδαιότητα της καλής οικογενειακής ζωής, ειδικά σε έναν κόσμο ο οποίος συχνά δε στηρίζει τις οικογενειακές αξίες. Υπό τη διεύθυνσή του, η Πρώτη Προεδρία και το Συμβούλιο των Δώδεκα, εξέδωσε μια ειδική διακήρυξη προς τον κόσμο επάνω στο θέμα της οικογένειας, όπου αναφέρεται μεταξύ άλλων:

«Η οικογένεια έχει δοθεί ως διάταξη από το Θεό. Ο γάμος μεταξύ ενός άνδρα και μιας γυναίκας είναι πολύ σημαντικός για

το αιώνιο σχέδιό Του. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να γεννηθούν από γονείς, οι οποίοι έχουν νυμφευθεί, και να ανατραφούν από έναν πατέρα και μια μητέρα που τιμούν τον γαμήλιο όρκο τους εν πλήρει πίστη. Η ευτυχία της ζωής μέσα στην οικογένεια μπορεί να επιτευχθεί με μεγαλύτερη ευκολία όταν στηρίζεται στις διδαχές του Κυρίου Ιησού Χριστού...

»Προειδοποιούμε όσους παραβαίνουν διατάξεις αφορούσες την αγνότητα, βιαιοπραγούν επί των συζύγων ή των παιδιών τους ή δεν εκπληρώνουν τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, ότι κάποια ημέρα θα σταθούν ενώπιον του Θεού και θα δώσουν λόγο. Επίσης, προειδοποιούμε ότι η διάλυση της οικογένειας θα επιφέρει για τα άτομα, την κοινωνία και τα έθνη τις φοβερές καταστροφές, για τις οποίες έχουν μιλήσει οι αρχαίοι και σύγχρονοι προφήτες»¹⁷.

Κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης του Απριλίου 1995, ο Πρόεδρος Χίνκλι ανήγγειλε ότι στις 15 Αυγούστου 1995, οι τοπικοί αντιπρόσωποι της Εκκλησίας, οι οποίοι είχαν υπηρετήσει τόσο καλά, θα απαλλαγθούν και πως μία νέα θέση, αυτή του Μέλους Ευρύτερης Περιοχής-Μέλους των Εβδομήκοντα θα θεοπισζόταν. Τα Μέλη Ευρύτερης Περιοχής-Μέλη των Εβδομήκοντα προεδρεύουν σε συνελεύσεις πασσάλου. Οργανώνουν εκ νέου ή δημιουργούν πασσάλους. Προσφέρουν εκπαίδευση σε προέδρους πασσάλου, ιεραποστολής και περιφέρειας και φέρουν εις πέρας άλλες αναθέσεις που δίνονται από την Πρώτη Προεδρία και τις Προεδρίες Περιοχών τους. Αυτή η νέα θέση δίνει τη δυνατότητα στους ηγέτες της Εκκλησίας να ζουν και να εργάζονται κοντύτερα στους ανθρώπους που υπηρετούν και διευκολύνει την αυξημένη εξάπλωση σε όλο τον κόσμο.

Ένα Μέλος της Γενικής Εξουσίας εξήγησε πώς μπορεί ο κάθε Άγιος να στηρίζει καλύτερα τον Πρόεδρο Χίνκλι: «Καθώς κατανοεί την ιερή θέση στην οποία έχει κληθεί – προφήτης, βλέπων, αποκαλυπτής, Προεδρεύων Αρχιερέας και Πρόεδρος της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, ...το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε για να τον στηρίξουμε στη θέση του είναι να 'συνεχίσουμε, να συνεχίσουμε, να συνεχίσουμε!»¹⁸

*Οι ιεραπόστολοι αυτοί βοηθούν στην εκπλήρωση της προφητείας του Τζόζεφ Σμιθ:
«Η αλήθεια του Θεού θα προχωρήσει με θάρρος, με ευγένεια και ανεξάρτητα, έως
ότου να διεισδύσει σε κάθε ήπειρο, ...και να αντηχήσει σε κάθε αυτί».*

Επίλογος

Ο καθένας μας έχει μια θέση στην ιστορία της Εκκλησίας. Ορισμένα μέλη έχουν γεννηθεί σε οικογένειες οι οποίες επί σειρά γενεών έχουν ασπαστεί το ευαγγέλιο και γαλουχήσει τα παιδιά τους με τους τρόπους του Κυρίου. Άλλοι ακούνε το ευαγγέλιο για πρώτη φορά και εισέρχονται στα νερά του βαφτίσματος, συνάπτοντας ιερές διαθήκες να πράξουν αυτό που τους αναλογεί στην οικοδόμηση του βασιλείου του Θεού. Πολλά μέλη ζουν σε περιοχές όπου μόλις τώρα ξεκινούν τη δική τους εποχή της ιστορίας της Εκκλησίας και διαπλάθουν μια κληρονομιά πίστης για τα παιδιά τους. Όποιες και αν είναι οι συνθήκες της ζωής μας, ο καθένας μας αποτελεί ζωτικό στοιχείο στο σκοπό της οικοδόμησης της Σιών και της προετοιμασίας για τη Δευτέρα Παρουσία του Σωτήρα. Δεν είμαστε «πλέον ξένοι και πάροικοι, αλλά συμπολίτες των αγίων και οικείοι του Θεού» (Προς Εφεσίους 2:19).

Είτε είμαστε νέα είτε παλαιά μέλη, μας μεταβιβάζεται μια κληρονομιά πίστης και θυσίας από εκείνους οι οποίοι έφυγαν πριν από εμάς. Είμαστε, επίσης, σύγχρονοι πρωτοπόροι για τα παιδιά μας και για εκείνα τα εκατομμύρια των τέκνων του Επουράνιου Πατέρα μας που πρόκειται να ακούσουν και να αποδεχθούν το ευαγγέλιο του Ιησού Χριστού. Κάνουμε τις συνεισφορές μας με διαφορετικούς τρόπους σε όλο τον κόσμο, εκτελώντας με πίστη το έργο του Κυρίου.

Οι πατέρες και οι μητέρες εκπαιδεύουν με προσευχή τα παιδιά τους σε αρχές χρηστότητας. Οι οικογενειακοί δάσκαλοι και οι επισκέπτριες διδασκάλισσες φροντίζουν εκείνους που βρίσκονται σε ανάγκη. Οι οικογένειες αποχαιρετούν ιεραπόστολους οι οποίοι έχουν επιλέξει να αφιερώσουν χρόνια από τη ζωή τους για να μεταφέρουν το μήνυμα του ευαγγελίου σε άλλους. Ανιδιοτελείς ηγέτες

της ιεροσύνης και βοηθητικών οργανώσεων ανταποκρίνονται σε κλήσεις να υπηρετήσουν. Μέσα από αναρίθμητες ώρες ήρεμης υπηρέτησης που δόθηκε κατά την έρευνα των ονομάτων των προγόνων και της τέλεσης ιερών διαθηκών στο ναό, οι ευλογίες εκτείνονται σε ζώντες και νεκρούς.

Ο καθένας μας βοηθά στην εκπλήρωση του προορισμού της Εκκλησίας του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, ο οποίος αποκαλύφθηκε στον Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ. Το 1842 προφήτευσε:

«Το λάβαρο της αλήθειας ανυψώθηκε. Κανένα ανίερο χέρι δεν μπορεί να σταματήσει την πρόοδο του έργου. Μπορεί οι καταδιώξεις να μαίνονται, οι μάζες να συνενώνονται, μπορεί οι στρατιές να συγκεντρώνονται, η συκοφαντία να διασύρει, όμως η αλήθεια του Θεού θα προχωρήσει με θάρρος, με ευγένεια και ανεξάρτητα, έως ότου να διεισδύσει σε κάθε ήπειρο, να επισκεφθεί κάθε κλίμα, να διαπεράσει κάθε χώρα και να αντηχήσει σε κάθε αυτί, μέχρις ότου οι σκοποί του Θεού να πραγματοποιηθούν και ο Μέγας Ιεχωβά να πει ότι το έργο έχει πραγματοποιηθεί»¹.

Μολονότι η Εκκλησία παρέμεινε πολύ μικρή κατά τη διάρκεια της ζωής του Προφήτη Τζόζεφ Σμιθ, εκείνος γνώριζε ότι ήταν το βασίλειο του Θεού επάνω στη γη, με προορισμό να γεμίσει ολόκληρη τη γη με τις αλήθειες του ευαγγελίου του Ιησού Χριστού. Έχουμε δει την εντυπωσιακή ανάπτυξη της Εκκλησίας τα πρόσφατα χρόνια. Έχουμε το προνόμιο να ζούμε σε μια εποχή όπου μπορούμε να προσφέρουμε την πίστη και τις θυσίες μας για να βοηθήσουμε να εγκαθιδρυθεί το βασίλειο του Θεού, ένα βασίλειο το οποίο θα σταθεί παντοτινά.

Σημειώσεις τέλους

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. *History of the Church*, 3:30.
2. "Easter Greetings from the First Presidency," *Church News*, 15 Απρ. 1995, 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ

1. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith* (1958), 128.
2. Reuben Miller Journals, 1848-49, 21 Oct. 1848, Ιστορικό Τμήμα, Διεύθυνση Αρχείων, Η Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, καταχωρημένο στο εζής ως Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία και στίξη.
3. Dean Jessee, εκδ., "Joseph Knight's Recollection of Early Mormon History," *Μελέτες ΠΜΓ*, Φθινόπωρο 1976, 36, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία.
4. *History of the Church*, 5:124-25.
5. *The Saints' Herald*, 1 Μάρτ. 1882, 68.
6. *History of the Church*, 1:55.
7. "History of Brigham Young," *Millennial Star*, 6 Ιουνίου 1863, 361.
8. Brigham Young, στο *Journal of Discourses*, 3:91.
9. "History of Brigham Young," *Millennial Star*, 11 Ιουλίου 1863, 438.
10. "Letter from Oliver Cowdery to W. W. Phelps," *Latter-day Saints' Messenger and Advocate*, Οκτ. 1835, 199.
11. *History of the Church*, 1:78.
12. *History of the Church*, 1:78.
13. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith*, 168.
14. Dean Jessee, εκδ., "Joseph Knight's Recollection of Early Mormon History," 37, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία.
15. *History of the Church*, 5:126.
16. *History of the Church*, 2:443.
17. "Conference Minutes," *Times and Seasons*, 1 Μαΐου 1844, 522-23.
18. Joseph Knight Autobiographical Sketch, 1862, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
19. Newel Knight, παρατέθηκε στο Larry Porter, "A Study of the Origins of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in the States of New York and Pennsylvania, 1816-1831" (Ph.D. diss., Brigham Young University, 1971), 296.

20. *Broome Republican*, 5 Μαΐου 1831, παρατέθηκε στο Larry Porter, "A Study of the Origins of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints," 298-99, η πλάγια γραφή προστέθηκε.
21. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith*, 204.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ

1. Orson F. Whitney, "Newel K. Whitney," *Contributor*, Ιαν. 1885, 125.
2. Elizabeth Ann Whitney, παρατέθηκε στο Edward W. Tullidge, *Women of Mormondom* [1877], 42.
3. Orson F. Whitney, στο Conference Report, Απρ. 1912, 50.
4. Brigham Young, στο *Journal of Discourses*, 11:295.
5. Orson F. Whitney, "Newel K. Whitney," 126.
6. Joseph Holbrook, παρατέθηκε στο James L. Bradley, *Zion's Camp 1834: Prelude to the Civil War* (1990), 33.
7. George Albert Smith, "History of George Albert Smith, 1834-1871," 17, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
8. *History of the Church*, 2:73.
9. *History of the Church*, 2:68.
10. Joseph Young Sr., *History of the Organization of the Seventies* (1878), 14.
11. Wilford Woodruff, *Deseret News*, 22 Δεκ. 1869, 543.
12. "Zera Pulsipher Record Book, 1858-1878," 5, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
13. "History of John E. Page," *Deseret News*, 16 Ιουνίου 1858, 69.
14. Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball*, 3^η έκδ. (1945), 104.
15. Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball*, 105.
16. *Eliza R. Snow: An Immortal* (1957), 54.
17. "Sketch of an Elder's Life," *Αποσπάσματα βιογραφίας* (1883), 12.
18. *History of the Church*, 2:430.
19. Daniel Tyler, "Incidents of Experience," *Αποσπάσματα βιογραφίας*, 32.
20. Eliza R. Snow, παρατέθηκε στο Tullidge, *Women of Mormondom*, 95.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ

1. Emily M. Austin, *Mormonism ή Life Among the Mormons* (1882), 63.
2. Emily M. Austin, *Mormonism*, 64.
3. Joseph Smith, *Latter Day Saints' Messenger and Advocate*, Σεπτ. 1835, 179.
4. Larry C. Porter, "The Colesville Branch in Kaw Township, Jackson County, Missouri, 1831 έως 1833," *Regional Studies in Latter-day Saint Church History: Missouri*, εκδ. Arnold K. Garr and Clark V. Johnson (1994), 286-87.
5. *History of the Church*, 1:199.
6. Emily M. Austin, *Mormonism*, 67.
7. *Autobiography of Parley P. Pratt*, εκδ. Parley P. Pratt Jr. (1938), 72.
8. *History of the Church*, 1:269.
9. *Far West Record*, εκδ. Donald Q. Cannon and Lyndon W. Cook (1983), 65.
10. "Newel Knight's Journal," *Αποσπάσματα βιογραφίας* (1883), 75.
11. Mary Elizabeth Rollins Lightner, *Utah Genealogical and Historical Magazine*, Ιούλιος 1926, 196.

12. *History of the Church*, 1:391.
13. "Philo Dibble's Narrative," *Early Scenes in Church History* (1882), 84-85.
14. *Autobiography of Parley P. Pratt*, 102.
15. "Newel Knight's Journal," *Αποσπάσματα βιογραφίας*, 85.
16. Andrew Jenson, *The Historical Record* (1888), 7:586.
17. Δ&Δ 116:1, βλέπε επίσης Δ&Δ 107:53-57, *History of the Church*, 3:34-35.
18. Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball*, 3η έκδ. (1945), 213-14.
19. Leland Homer Gentry, "A History of the Latter-day Saints in Northern Missouri from 1836 to 1839," (Ph.D. diss., Brigham Young University, 1965), 419.
20. Amanda Barnes Smith, παρατέθηκε στο Edward W. Tullidge, *Women of Mormondom* [1877], 124, 128.
21. Amanda Barnes Smith, παρατέθηκε στο Tullidge, *Women of Mormondom*, 126.
22. E. Dale LeBaron, "Benjamin Franklin Johnson: Colonizer, Public Servant and Church Leader" (διατριβή, Πανεπιστήμιο Μπρίγκχαμ Γιανγκ, 1966), 42-43.
23. Leland Homer Gentry, "A History of the Latter-day Saints in Northern Missouri," 518.
24. *Autobiography of Parley P. Pratt*, 211.
25. "Copy of a Letter from J. Smith Jr. to Mr. Galland," *Times and Seasons*, Φεβρ. 1840, 52.
26. Lyman Omer Littlefield, *Reminiscences of Latter-day Saints* (1888), 72-73.
27. *History of the Church*, 3:423.
28. Matthias F. Cowley, *Wilford Woodruff* (1909), 102.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ

1. "Journal of Louisa Barnes Pratt," *Heart Throbs of the West*, σελ. Kate B. Carter, 12 τόμοι (1939-51), 8:229.
2. "Journal of Louisa Barnes Pratt," 8:233.
3. "Journal of Mary Ann Weston Maughan," *Our Pioneer Heritage*, σελ. Kate B. Carter, 9 τόμοι (1958-66), 2:353-54.
4. *History of the Church*, 4:186.
5. Louisa Decker, "Reminiscences of Nauvoo," *Woman's Exponent*, Μάρτ. 1909, 41.
6. "Journal of Louisa Barnes Pratt," *Heart Throbs of the West*, 7:385.
7. B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 2:472.
8. *History of the Church*, 5:2.
9. Πρακτικά της Γυνακείας Ανακουφιστικής Εταιρείας της Ναβού, 28 Απρ. 1842, 40.
10. Πρακτικά της Γυνακείας Ανακουφιστικής Εταιρείας της Ναβού, 28 Απρ. 1842, 33.
11. "Journal of Louisa Barnes Pratt," 8:231.
12. *History of the Church*, 4:587, 604, 6:558.
13. *History of the Church*, 6:555.
14. Kenneth W. Godfrey, "A Time, a Season, When Murder Was in the Air," *Mormon Heritage*, Ιούλιος/Αύγ. 1994, 35-36.
15. *History of the Church*, 6:601.
16. Matthias Cowley, "Reminiscences" (1856), 3, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
17. Thomas Ford, *A History of Illinois*, εκδ. Milo Milton Quaipe, 2 τόμοι (1946), 2:217.
18. Thomas Ford, *A History of Illinois*, 2:221-23.
19. *History of the Church*, 7:230.

20. Παρατέθηκε στο *History of the Church*, 7:236.
21. Παρατέθηκε στο *History of the Church*, 7:236.
22. Παρατέθηκε στο *History of the Church*, 7:236.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ

1. Juanita Brooks, εκδ., *On the Mormon Frontier: The Diary of Hosea Stout*, 2 τόμοι (1964) 1:114, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία και στίξη.
2. Juanita Brooks, *On the Mormon Frontier*, 1:117, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία και στίξη.
3. James B. Allen, *Trials of Discipleship: The Story of William Clayton, a Mormon* (1987), 202.
4. Russell R. Rich, *Ensign to the Nations* (1972), 92.
5. *Readings in LDS Church History: From Original Manuscripts*, εκδ. William E. Berrett and Alma P. Burton, 3 τόμοι (1965), 2:221.
6. James S. Brown, *Giant of the Lord: Life of a Pioneer* (1960), 120.
7. Caroline Augusta Perkins, παρατέθηκε στο "The Ship Brooklyn Saints," *Our Pioneer Heritage* (1960), 506.
8. Utah Semi-Centennial Commission, *The Book of the Pioneers* (1897), 2 τόμοι, 2:54, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
9. "Jean Rio Griffiths Baker Diary," 29 Σεπτ. 1851, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
10. "Story of Nellie Pucell Unthank," *Heart Throbs of the West*, σολ. Kate B. Carter, 12 τόμοι (1939-51), 9:418-20.
11. William Palmer, παρατέθηκε στο David O. McKay, "Pioneer Women," *Relief Society Magazine*, Ιαν. 1948, 8.
12. "They, the Builders of the Nation," *Hymns*, No. 36.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΤΑ

1. Βλέπε *Journal of Discourses*, 13:85-86.
2. John R. Young, *Memoirs of John R. Young* (1920), 64.
3. Carter E. Grant, *The Kingdom of God Restored* (1955), 446.
4. Παρατέθηκε στο B. H. Roberts, *Life of John Taylor* (1963), 202.
5. Francis M. Gibbons, *Lorenzo Snow: Spiritual Giant, Prophet of God* (1982), 64.
6. "The Church in Spain and Gibraltar," *Friend*, Μάιος 1975, 33.
7. R. Lanier Britsch, *Unto the Islands of the Sea: A History of the Latter-day Saints in the Pacific* (1986), 21-22.
8. Charles W. Nibley, "Reminiscences of President Joseph F. Smith," *Improvement Era*, Ιαν. 1919, 193-94.
9. Παρατέθηκε στο Russell R. Rich, *Ensign to the Nations* (1972), 349.
10. *Diary of Charles Lowell Walker*, εκδ. A. Karl Larson and Katharine Miles Larson, 2 τόμοι (1980), 1:239, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία και στίξη.
11. Leonard J. Arrington, *Charles C. Rich* (1974), 264.
12. Elizabeth Wood Kane, *Twelve Mormon Homes Visited in Succession on a Journey through Utah to Arizona* (1974), 65-66.
13. Quoted in Gordon B. Hinckley, *Truth Restored* (1979), 127-28.
14. Brigham Young, στο *Journal of Discourses*, 18:233.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΚΤΩ

1. Kahlile Mehr, "Enduring Believers: Czechoslovakia and the LDS Church, 1884-1990," *Journal of Mormon History* (Φθινόπωρο 1992), 112-13.
2. R. Lanier Britsch, *Unto the Islands of the Sea: A History of the Latter-day Saints in the Pacific* (1986), 352-54.
3. Lee G. Cantwell, "The Separating Sickness," *This People* (Καλοκαίρι 1995), 58.
4. B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:592.
5. B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:593.
6. B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 5:590-91.
7. *Melvin J. Ballard: Crusader for Righteousness* (1966), 16-17.
8. James R. Clark, comp., *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 τόμοι (1965-75), 3:256-57.
9. James B. Allen, Jessie L. Embry, Kahlile B. Mehr, *Hearts Turned to the Fathers: A History of the Genealogical Society of Utah, 1894-1994* (1995), 39-41.
10. B. H. Roberts, *A Comprehensive History of the Church*, 6:236.
11. "Wilford Woodruff Journals" (1833-98), 6 Απρ. 1893, στο Αρχαία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών, εκσυγχρονισμένη ορθογραφία και στίξη.
12. Richard Neitzel Holzapfel, *Every Stone a Sermon* (1992), 71, 75, 80.
13. Βλέπε Matthias F. Cowley, *Wilford Woodruff* (1909), 602.
14. "The Redemption of Zion," *Millennial Star*, 29 Νοέμβρ. 1900, 754.
15. "Biographical Sketches: Jennie Brimhall and Inez Knight," *Young Women's Journal*, Ιούλιος 1898, 245.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑ

1. Παρατέθηκε στο Serge F. Ballif, στο Conference Report, Οκτ. 1920, 90.
2. James R. Clark, comp., *Messages of the First Presidency of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, 6 τόμοι (1965-75), 4:222.
3. "Editorial," *Improvement Era*, Νοέμβρ. 1936, 692.
4. First Presidency, στο Conference Report, Οκτ. 1936, 3.
5. J. Reuben Clark Jr., ειδική συγκέντρωση προέδρων πασοάλου, 2 Οκτ. 1936.
6. Για επιπλέον πληροφορίες, βλέπε Glen L. Rudd, *Pure Religion: The Story of Church Welfare Since 1930* (1995).
7. Vincenzo di Francesca, "I Will Not Burn the Book!" *Ensign*, Ιαν. 1988, 18.
8. Orson F. Whitney, στο Conference Report, Απρ. 1948, 162.
9. George Albert Smith, *Sharing the Gospel with Others*, επιλ. Preston Nibley (1948), 110-12.
10. George Albert Smith, στο Conference Report, Οκτ. 1947, 5-6.
11. Βλέπε Glen L. Rudd, *Pure Religion*, 248.
12. Ezra Taft Benson, στο Conference Report, Απρ. 1947, 154.
13. Παρατέθηκε στο Gerry Avant, "War Divides, but the Gospel Unites," *Church News*, 19 Αύγ. 1995, 5.
14. Για επιπλέον πληροφορίες, βλέπε Glen L. Rudd, *Pure Religion*, 254-61.
15. Orson F. Whitney, στο Conference Report, Απρ. 1949, 10.
16. Παρατέθηκε στο Llewelyn R. McKay, *Home Memories of President David O. McKay* (1956), 5-6.
17. George Durrant, "No. 1 Christian," *Improvement Era*, Νοέμβρ. 1968, 82-84.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑ

1. Joseph Fielding Smith, στο Conference Report, Απρ. 1930, 91.
2. Joseph Fielding Smith, στο Conference Report, Απρ. 1972, 13 ή *Ensign*, Ιούλιος 1972, 27.
3. Francis M. Gibbons, *Harold B. Lee* (1993), 459.
4. Jay M. Todd, "The Remarkable Mexico City Area Conference," *Ensign*, Νοέμβρ. 1972, 89, 93, 95.
5. W. Grant Bangerter, στο Conference Report, Οκτ. 1977, 38-39 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1977, 26-27.
6. E. Dale LeBaron, "Black Africa," *Mormon Heritage*, Μάρτ./Απρ. 1994, 20.
7. *The Teachings of Spencer W. Kimball*, εκδ. Edward L. Kimball (1982), 451.
8. Bruce R. McConkie, "All Are Alike unto God," *Charge to Religious Educators*, 2^η έκδ. (1981), 153.
9. E. Dale LeBaron, "Black Africa," 24.
10. Spencer W. Kimball, "The Second Century of Brigham Young University," *Speeches of the Year, 1975* (1976), 247.
11. *Spencer W. Kimball*, εκδ. Edward L. Kimball, Andrew E. Kimball Jr. (1977), 334.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΤΕΚΑ

1. Ezra Taft Benson, *A Witness and a Warning* (1988), 3, 21. Βλέπε, επίσης, *History of the Church*, 4:461.
2. Ezra Taft Benson, στο Conference Report, Απρ. 1986, 100 ή *Ensign*, Μάιος 1986, 78.
3. Ezra Taft Benson, στο Conference Report, Απρ. 1989, 6-7 ή *Ensign*, Μάιος 1989, 6-7.
4. Thomas S. Monson, στο Conference Report, Απρ. 1989, 66 ή *Ensign*, Μάιος 1989, 51. Βλέπε, επίσης, Conference Report, Οκτ. 1985, 44 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1985, 34.
5. Garold and Norma Davis, "The Wall Comes Down," *Ensign*, Ιούνιος 1991, 33.
6. *Church News*, 29 Ιουνίου 1991, 12.
7. Howard W. Hunter, *Church News*, 11 Ιουνίου 1994, 14.
8. Eleanor Knowles, *Howard W. Hunter* (1994), 193.
9. Howard W. Hunter, στο Conference Report, Οκτ. 1987, 71 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1987, 60.
10. *Church News*, 17 Δεκ. 1994, 3.
11. *Church News*, 18 Μάρτ. 1995, 10.
12. *Gordon B. Hinckley: Man of Integrity, 15th President of the Church*, βιντεοκασέτα (1994).
13. Jeffrey R. Holland, "President Gordon B. Hinckley," *Ensign*, Ιούνιος 1995, 5.
14. *Church News*, 18 Μάρτ. 1995, 10.
15. Gordon B. Hinckley, "Addresses," AV 1801, στο Αρχεία Εκκλησίας, Άγιοι των Τελευταίων Ημερών.
16. Gordon B. Hinckley, στο Conference Report, Οκτ. 1995, 92-93 ή *Ensign*, Νοέμβρ. 1995, 70.
17. Πρώτη Προεδρία και το Συμβούλιο των Δώδεκα Αποστόλων, «Η οικογένεια: Μια επίσημη διακήρυξη προς όλο τον κόσμο», *Ensign*, Νοέμβρ. 1995, 102.
18. Jeffrey R. Holland, "President Gordon B. Hinckley," 13.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1. *History of the Church*, 4:540.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΩΝ
ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

